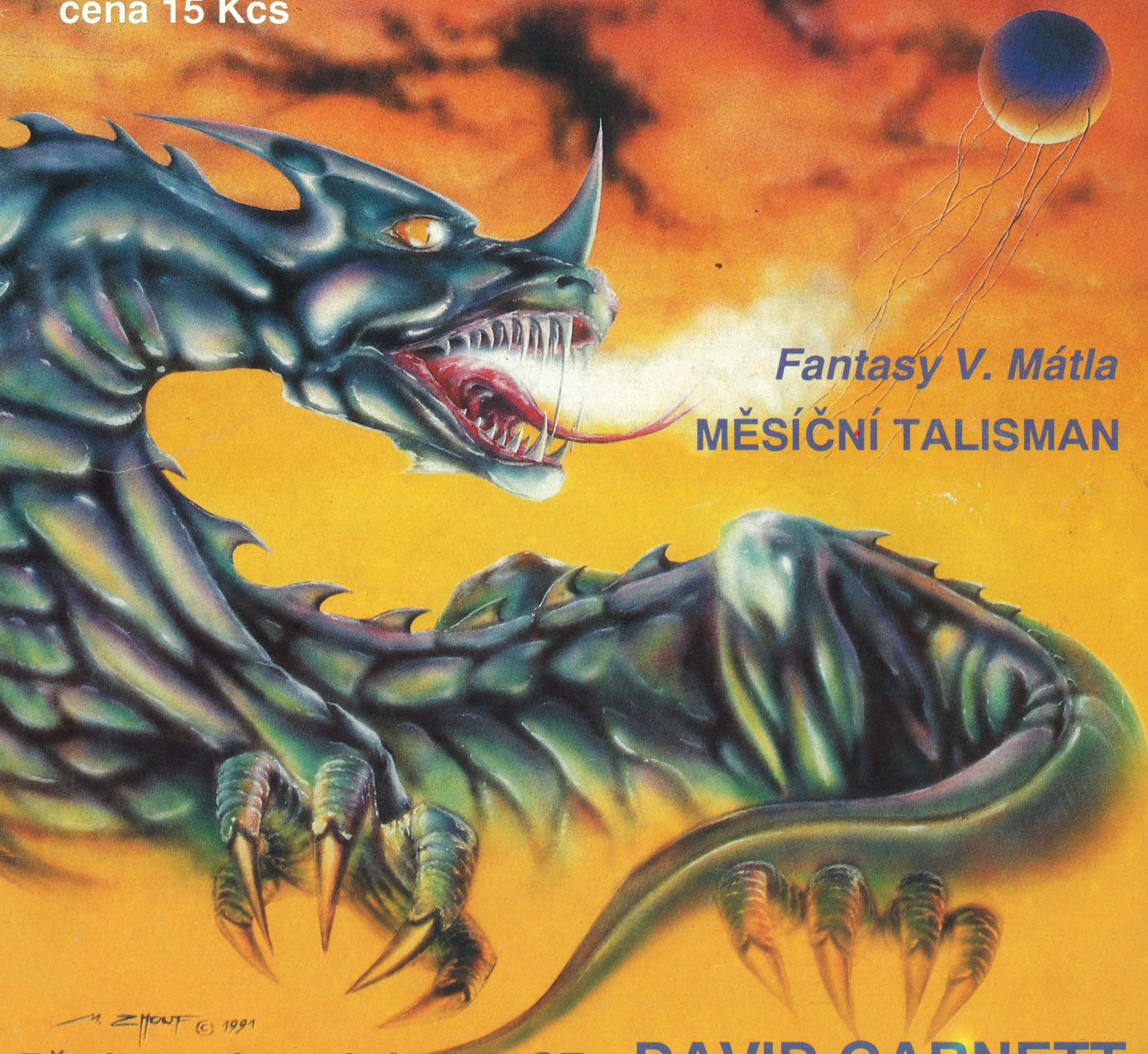

m ě s í č n í k s c i e n c e f i c t i o n

IKARIE

1/1992

cena 15 Kčs

Fantasy V. Mátla
MĚSÍČNÍ TALISMAN

M. ZHOUF © 1991

Představujeme britskou SF

DAVID GARNETT

ERIC BROWN

COLIN GREENLAND

CO DRŽÍ EGYPTSKÝ VLÁDCE V LEVÉ RUCI?

Čtete uvnitř čísla!

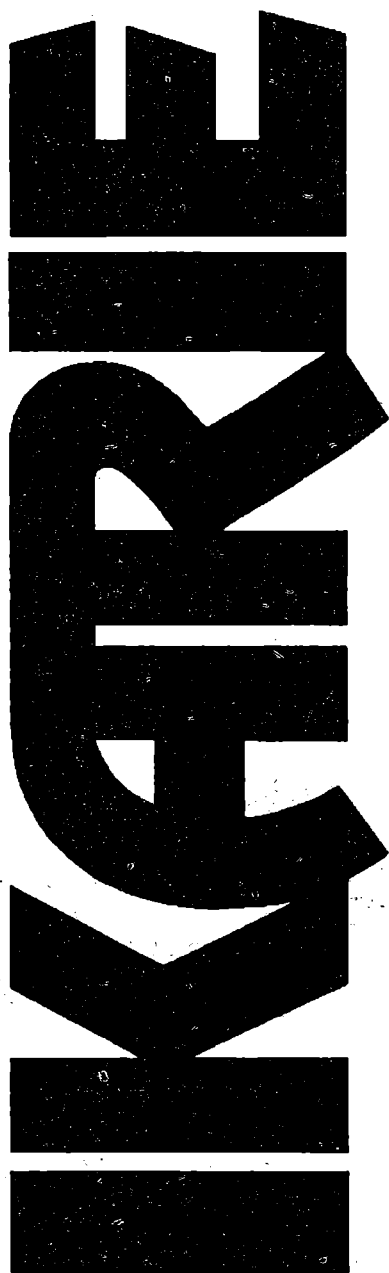

Ilustrace Milana Fibigera k povídce
Z. Lorenze Oko boha Hora.

INVAZE Z MARSU

Kdo bude na místě první?
Samozřejmě reportér Mladé Fronty Dnes!

IKARIE - měsíčník Syndikátu autorů fantastiky a české sekce WORLD SF. Šéfredaktor Ondřej Neff, zástupce šéfredaktora Vlado Ríša, redaktori Ivan Adamovič a Eva Hauserová, tajemnice redakce Alena Bytomská, grafická úprava a elektronické zpracování Vlado Ríša. Vydává Mladá fronta, Radlická 61, 150 02 Praha 5, tel. 544941, linka 256, 257. Tiskne MÍŘ s.p. Rozšiřují firmy PNS, AFSF (Senovážné náměstí 24, 116 47 Praha 1, tel. 221041/434; podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha, č.j. 10124/91-NP ze dne 13.9.91) a síť kolportérů. Objednávky nad 20 kusů firma Winston Smith, Svatoslavova 18, 140 00 Praha 4 - Nusle. Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 27. 11. 1991 a vychází v lednu 1992. Kresba na obálce Martin Zhouf
© IKARIE 1992

Rozlet

Ondřej Neff: Radost i trýzeň, ale hlavně radost 2

Galaktická kavárna Hana Sola

Společenská rubrika fandumu 2

Světová SF

G. Kilworth

Poslední vrah 3

D. Garnett

Jen čtěte dál... 7

C. Greenland

Poutník 12

E. Brown

Velký průšvih, tam nahoře 17

Česká SF

Ondřej Neff

Milénium (závěrečná část) 22

V. Mátl

Měsíční talisman 34

Z. Lorenz

Oko boha Hora 46

Publicistika

Brian Stableford: Science fiction na literárním trhu 49

Ivan Adamovič: V čem je britská SF jiná 51

Ivan Adamovič: České SF povídky v roce 1990 54

Fantastická věda

Bouře na dně oceánů; Pluto má atmosféru;
I čipům hrozí stres; Přesné vzdálenosti ve vesmíru 55

Slovník českých SF autorů

Ivan Kmínek, Josef Koenigsmark, Pavel Kohn 52

Fandomanie

Na návštěvě u nejstaršího fana; Podzimní porada; Jak chutnají dračí
sliny a mimozemští červi; Chcete jet na con do Německa?; Nadace pro pod-
poru etických zkoumání; Ikarie na Istroconu; Drama v Jugoslávii; Sci fi na
gymnáziu; To není SF, ale holá skutečnost; Vyhlášení soutěže o Cenu
Karla Čapka 1992 56

Vivisektor

R. D. Evans: Gooka a dračí lidé; S. Wul: Ňork; H. Harrison: První planeta
smrti; B. Stoker: Dracula; G. Lucas: Hvězdné války; Smutek sci-fistův 60

Hvězdný tamtam

Vaše reakce na diskusi o naší domácí sci-fi; Co se vám v Ikarii nelíbí 59

Filmfaroniáda pro filmfany

Android a Terminátor; Poslední informace o připravované trilogii
Star Wars I - III; Hejno much a jedna krysa 63

ROZLET

Obchůzky po trafikách a novinových stáncích, to je jakási masochistická radost každého z nás, redaktorů Ikarie.

Každý pochopí slovo radost. Koneckonců všechno, co se Ikarie

špatnou práci a, nevypodili nějaké mizerné číslo. Pak Ikarie zmizí, není k dostání a dostaví se nový trýznivý pocit: představujeme si potenciálního příznivce našeho časopisu, který by si nové číslo rád koupil, ale nemůže, protože už je vyprodané. Kdyby tak stánkař ohlednal víc kousků...

"Máme stále zákazníky," slýcháme, když zavedeme na věc řeč.

Vypadá to asi tak, že Ikarie má své pravidelné odběratele, kteří už

jiným časopisům, dejme tomu NEI Reportu... Jde ale o to, že kdybychom náklad mohli přece jenom zvednout, měli bychom peníze na nákup povídek - například - od renomovaných autorů superkategorie, na které zatím jaksi nemáme, ledaže se Ivanovi Adamovičovi, Evě Hauserové nebo Jardovi Olšovi podaří giganta odchytnout na nějakém z konů a přimět ho ke spolupráci za brutálně nevý-

nám podřílofakticky rozšířit řady našeho fandumu. Byl jsem svědkem a bohužel i účastníkem spousty neplodných debat na téma "kdo je to fan" a vysloužil jsem si i ataky za tvrzení, že podle mě je fan každý, kdo se intenzivně a soustavně o sci-fi zajímá. Pokud by toto tvrzení bylo pravdivé, pak ano, pak i pravidelný čtenář Ikarie je fan. Je snad něčím horším než je papírový člen bídě fungujícího klubu?

Třeba je to scholastická otázka bez praktického významu. Ale možná taky není. Někákeho osamělého čtenáře v Dobrušce snad potěší vědomí, že se ocitl prostřednictvím Ikarie ve společenství lidí jedné krevní skupiny. A třeba se Ikarie jednou podaří vytvořit nějaký skutečný megaklub. Vždyť vstupujeme teprve do třetího ročníku existence v podobě profesionálního časopisu!

ONDŘEJ NEFF

Radost i trýzeň, ale hlavně radost

týká, nás nějak poutá a mnohdy i těší. Každé nové číslo, jakmile se dostane mezi lidi, oslavujeme jako dalšího člena rodiny. Odtud radost. Obchůzky po stáncích ale také přináší určitou trýzeň. Jakmile totiž Ikarie vidíme na stáncích příliš dlouho, máme starosti, zda jsme neodvedli

vědí, že v posledním týdnu měsíce vyjde příslušné číslo a chodí do té své trafiky tak dlouho, až zásilka přijde. Nu a s těmito lidmi trafikanti počítají a pro ně časopis objednávat. S velkým přirůstkem jaksi nepočítají.

Nemrzí nás to proto, že bychom chtěli trhat rekordy a konkurovat

hodných platových podmínek...

Neberte to ale tak, že si snad stěžuji - k nářkům má kdekdo důvodů dost a dost a my si zase nemáme tak moc na co stěžovat.

Naopak, dívám se na věc z docela jiné stránky. Tún, že se obracíme ke stálému publiku, k okruhu stálých odběratelů, se

Galaktická kavárna Hana Sola

OMYLY A ŠOTCI

V srpnové, zářivové a říjnové Ikarie jsme se dopustili několika chyb a na něčem má vinu i náš počítač. Ten může za to, že v některých povídkách v 8. čísle jsou neúnosně roztaženy mezery mezi písmeny a ve dvou medailoncích vypadla poslední řádka, ačkoliv na kontrolním výjezdu z tiskárny bylo vše v pořádku. Snad už se takové věci stávat nebudou. Čínská jména v článku Jaroslava Olši náš počítač také velice zaskočila, a to do takové míry, že se všech jmen vyházel pomlčky (a že jich Číňané ve svých jménech mají!). Protože ani my nejsme příliš zběhlí v čínštině, uniklo to při korekturách naší pozornosti.

Další chyby již na počítač svést nemůžeme. Při přípravě říjnového čísla jsme přehlédli připravenou inzertní rubriku a nezařadili jsme ji. Tak se stalo, že první várka inzerátů, která nám do redakce přišla, vychází až v tomto čísle. Omlouváme se čtenářům a R. D. Nolanovi, že jsme uvedli chybně originální název jeho povídky Hlava lidožrouta. Čtenáři nás také upozornili na dvě chyby v článku Ivana Adamoviče o J. M. Troskovi. Poslední vydání románu Vládce mořských hlubin vydal Kruh a ne Profil a v prvním vydání této knihy Pavel Holan svěří svůj výnález do rukou Francii a nikoliv Německu.

Sypeme si popel na hlavu.

(ia)

ČÍNSKÁ JMÉNA BEZ POMLČEK!

Při četbě teoretického anglického sci-fi časopisu Foundation jsem narazila na zprávu o zasedání World SF v Číně. Všechna čínská jména se tu zásadně psala bez pomlček, takže připomínala naše evropská!

Musím však přiznat, že jsme netušili, jak jsme "up to date", když jsme s touto novinkou přišli.

HLAVIČKA OPTIMISTOU!

Jeden z nejstarších (byť ne věkem), doslova zakládajících sci-fi fanů, autor povídek a překladatel Honza Hlavička vždy vyzařoval (jak ve svých dílech, tak celou svou osobností) charakteristickou socialistickou zdeptanost. Jeho doménou byl hořký humor, s nímž obyčejný český človíček dumával nad půllitrem o svém osudu...

Přátelé, to se překvapivě změnilo! Honza přijal pozvání na večírek (epochální změna), dal výpověď ze svého úřednického místa v ČSAV (převratná změna) a hovořil s roztočilým, bezstarostným optimismem (přímo nepředstavitelná změna)! A my kolegové franštináři si spítáme: *Cherchez la femme!*

PARCON NA DOMÁCI (MORAVSKÉ) PŮDĚ

Největší naše setkání sci-fi fanů, PARCON, se bude konat první víkend v září v Ostravě. Podrobnosti čtěte ve Fandománii.

V ŽIVOTĚ UŽ NEBUDU CESTOVAT!

To jsem si říkala po návratu z worldconu v Chicagu, kdy jsem byla ve stavu naprostého vyčerpání. Ale ono to člověku přece jen nedá. Koncem listopadu se vydáme s Ivanem Adamovičem na Beneluxcon do Amsterdamu. Doufám, že tam Ivan získá mnoho užitečných kontaktů a hezkých povídek! Reportáž čtěte v čísle 2/92.

KYBERPUNKOVÝ NÁŘEZ NA PULTECH!

Ve dnech, kdy jde toto číslo Ikarie do tisku, se na stáncích a v prodejnách knih objevila

lákavá kniha s barevnou obálkou Martina Zhoufa: *Tvárci času od J.W. Procházky*. Knížka je po technické stránce mimořádně pěkně provedená a najdete v ní skoro všechny povídky jedné z nejvýraznějších osobností našeho kyberpunku! Objednávky na adresu: *Winston Smith, Svatostavova 18, 140 00 Praha 4.*

POZOR - ZMĚNA ADRESY INTERKOMU!

Zpravodaj Čes. fandumu INTERKOM změnil adresu. Příspěvky a objednávky posílejte Z. Rampasovi, Letecká 6, 161 00 Praha 6.

(hu)

REMITENDA IKARIE PRO REDAKCI.

Redakce Ikarie si objednala remitendu (tedy to, co se neprodá v stáncích PNS) z Prahy. Učinili jsme to ze dvou důvodů, za prvé chceme vědět jak, to vypadá s naší prodejností a za druhé máme alespoň nějaké IKARIE na propagaci.

Dlouho se nám nedařilo z PNS vyrazit objednanou remitendu. Až v posledních dvou měsících učinila žádání. Největší překvapení nás však čekalo začátkem měsíce listopadu, kdy vrátila neprodaná čísla za léto.

Před dům MF v Radlicích přijela Avie plná časopisů. Zástupci skoro všech dvanácti redakcí postávali s velkými koši a ukládali si tam svá neprodaná čísla. I my jsme čekali a dlouho. Pak jsme obdrželi balíček s patnácti kusy Ikarí. Náš triumfální odchod sledovaly závistivé pohledy našich mladofrontáckých kolegů.

vr

Garry Kilworth

Poslední vrah

(The Final Assassin)

Poprvé jsem zabil, když mi bylo osm, ale slyšel jsem, že se najímají i mladší. (Mladší? O kolik mladší mohou sehnat?) Psal se rok 2007 a já byl hrdý na to, že jsem vstoupil do nového století tak mladý. Dávalo mi to šanci dožít se dalšího století - pro tuhle dobu s průměrou geriatrických prostředků je dlouhověkost typická.

"Hraješ si rád se zbraněmi pro děti, Tommy?" zeptal se mne tehdy ten bělovlasý pán. Vzhledl jsem k jeho laskavému výrazu obličej a přikývl.

Pohlídl mě láskyplně po hlavě. "Jak by se ti líbila skutečná zbraň?"

(Naslouchám, jestli neuslyším kroky. Budou tiché. Možná budou připomínat i důvěrně známé kroky přítele. Nevěřím nikomu; ani své ženě ani synům. Nevěřím dokonce ani pětileté dcerce Emmě a neměl jsem pokoj, dokud mou smrt nepředcházela řada jiných, že mi snad dcerku zkazili.)

V šesti letech mě vzali z domu a dali do speciální školy. Rodičům oznámili, že jsem nadaný; měl jsem výjimečný talent. Řekl bych, že si mysleli, že budu tanečníkem, nebo zpěvákem. Ale místo toho jsem po celých třicet let tančil a zpíval se smrtí.

Není těžké vyučovat nadané děti. Děti nelze vychovávat pouze v přesvědčení, že chladnokrevně zabíjet není nic špatného, ale že je to správné a spravedlivé, když se to nařídí. Já jsem byl samozřejmě přesvědčen, že Stát má nezadatelné právo ukončit život muže nebo ženy. Vládní instituci, Akademii pro vrahy, jsem absolvoval s vyznamenáním a měl jsem v úmyslu užívat výhody a bohatství těch nejvyšších společenských vrstev.

Den, kdy jsem si poprvé vystřelil z revolveru značky Smith & Wesson, patřil v mém životě k těm nezapomenutelným a nejvíce vzrušujícím. Trhavá střela zasáhla

terč asi 2,5 cm od levého okraje a roztříštila se na tucet střepin, které pronikly borovým prknem téměř beze stopy. Jenom při pečlivém ohledání bylo možno najít místa jejich průniku. Toho dne můj výkon obzvláště potěšil paní učitelku Grantovou, která potom hovořila o Reikerově štítu, kterým se vyznamenávají žáci s nejlepšími výsledky ve všech směrech výuky. (Učební plán Akademie předpokládal po třech letech pobytu na příklad i jedno skutečné zabití.)

Učil jsem se pilně. Přírodní vědy, fyziku, matematiku, literaturu, vše se zaměřením odpovídajícím našemu povolání. Byli v nich na nás stejně přísní jako na kterékoliv jiné školní děti. Mým nejlepším kamarádem byla osmiletá Julie. Svěřovali jsme si všechna naše tajemství. Vytetovali jsme jeden druhému na předloktí probodnuté srdce.

Vzadu za školou byl broskvový sad a tam jsme se setkávali, drželi se za ruce a povídali si o všech dětských objevech. To první jaro našeho pobytu v Akademii se květy broskvoní objevily na větvích přes noc a byly lehoučké a slaboučké jako kousíčky trpasličích oděvů.

Běhali jsme mezi stromy a za námi se zvedaly růžové obláčky z okvětních lístků, které se vznášely vysoko v teplém večerním vzduchu. Byl to náš svět. Vybrali jsme si ho. Malí apoštolové smrti.

"Co berete ve čtení?" Zeptal jsem se jí, když jsme si sedli do trávy vedle broskvoně. "Čterku. Janet a John v podzemní dráze. To místo, kde povalí oběť pod vlak."

Zamračil jsem se. "Paní Grantová říká, že to není moc ... chytré."

"A proč?"

"Známe přece lepší způsoby jak zabíjet lidi ... podívej, ten pták nad námi. Co je to zač?"

Ted' byla řada na Julii aby se blýskla.

"Skřivánek."

"Vypadá to jako by visel na niti."

"Že ale nádherně zpívá?"

Seděli jsme a vyhřívali se v posledních teplých paprscích končícího dne a rozjímali o zázracích obyčejného světa.

"Dnes jsme v přírodovědě měli výbušninu," řekl jsem po chvíli ticha.

"Ty nejsou moc raf ... raf ..."

"Rafinované," dokončil jsem za ni. "Já vím že ne. Paní Grantová říká, že nejlepší nástroj, který pro zabíjení máme, je revolver. Máš ještě ty kuličky co jsem ti dal?"

"Jasně."

"Můžeš mi je vrátit? Chci si zahrát s Adamem Parksem. Určitě ho pobiju. Vráťm ti je."

"Byl to dárek!"

"Prosím."

"Tak jo, ale jen na jeden den. A co se stane, když prohraješ?"

"Neprohraju, čestně. Je to tutovka. Má nejspíše oko. Zjistili to až na poslední lékařské prohlídce. Tak jako tak," dodal jsem zamyšleně, "nebude je potřebovat, protože se vsadím, že bude v příštím honu na lišku tou liškou. S mizernými očima není k ničemu, že jo? To je fakt. Dej mi pusu."

Přitiskla rty na moji tvář a oba jsme se prudce začervenali. Vyskočil jsem, abych zakryl rozpaky.

"Dáme si závod do jídelny. Kdo bude poslední, je hlupák." Julie vyskočila a vyrazila jako střela. Nechtěla být poslední. Žádný z nás si nepřál být zrovna obyčejný kluk nebo holka.

Za čtrnáct dní, během výročního honu na lišku, byl Adam Parks nalezen uškrcený a schovaný pod stromem. Ale to bylo v pořádku. Já jsem nad ním už kuličky vyhrál a on věděl, co ho čeká.

Výchova je v nepřítomnosti rodičů věcí

poručníků nebo jim rovných. Moji právoplatní poručníci byli současně i mími vychovateli. Hlásali, že nutná úkladná vražda slouží všeobecnému dobru. Věřil jsem jim. Byli našimi spolehlivými rádci. Moji spolužáci, od nejmladších až po osmnáctileté byli také přesvědčeni, že Stát se nikdy nemylí.

(Kdo ho pošle? Kdo je ten jejich nejschopnější vrah, schopný zabít i mne? Nemyslím jednotlivou osobu, muže či ženu, která by mě mohla dostat. Přece musejí mít odpadlíky jako jsem já. Nemí pravděpodobně, že jsem jediný. Mohli by zkusit nasadit mého syna. Ale i když bych mohl zlomek vteřiny váhat nad blížkým příbuzným, musejí vědět, že člověk, který ve mně přežil, je dost silný na to, aby nedovolil i vlastní krvi ukončit můj život. A Martin rozhodně nemá dost zkušeností, aby zvítězil, i když připustím jisté váhání z mé strany.)

Tak kdo je ten poslední vrah? Ten který odstraní vrchního zabijáka? Mají nějakého velmistra schovaného v rukávu, kterého vytáhnou jen aby zastavil vraha, jenž se vymkl z rukou? Přece já jsem ten nejlepší. Neznám nikoho lepšího na celé zemi. Taký však vím, že jsou si jisti vítězstvím. Nepochybují o mé zranitelnosti. Kdo? Kdo?)

Po roce pobytu v Akademii jsem prošel měsíčním intenzivním výcvikem a na jeho konci mě odvezli do rozlehlé staré usedlosti daleko na venkově a zaparkovali auto nadvoře.

"Chceme, abys šel dovnitř," řekl mi ředitel, kterého jsme potkali ve vratech. "V domě najdeš svůj terč. Neváhej, mohlo by se ti stát, že bys už nevyšel ven. Rozumíš mi?"

Ředitel byl přjemný, starší pán, který mě přijímal do školy a já jsem si ho hluboce vážil. Měli jsme hlášku, že akce se účastní pár žáků a učitelů. Rozuměl jsem tomu, co mi říkal. Byla to moje zkouška a já byl současně lovcem i terčem. Zabiják i oběť v jedné osobě. Musel jsem prokázat svoje schopnosti.

Opatrně jsem vstoupil do domu a ocitl se v bílém světle: dveře, stěny, okna, všude běloba a jasná zář světla. Uvnitř domu bylo bludiště chodeb a já se po chvíli ztratil. Zůstával jsem ale ostražitý, protože za

každým rohem jsem mohl očekávat svého protivníka. V každé ruce jsem měl jednu bouchačku a bylo mi jasné, že pokud se nenechám ovlivnit podivným okolím a zůstanu klidný, potom mi moje obratnost v zacházení se zbraněmi pomůže zvítězit.

Zpočátku mě znepokojovaly i stíny, které vrhala moje postava. Plížíly se kolem mne i přede mnou, kdykoliv jsem míjel nějaké světlo. V ten moment jsem si uvědomil, že se chovám nesprávně. Jako bych slyšel hlas paní Grantové. Pokud to je jen trochu možné, zaujmi obranný postoj. Potom se zcela soustřed' na stisknutí spouště. Nenechej protivníka, aby se pohnul. Můj protivník po mně bude pátrat, a proto jsem se rozhodl zůstat na místě, kde jsem byl, zůstat potichu a naslouchat. Sedl jsem si doprostřed chodby, zády ke zdi a pistolemi mířil na oba její konce.

(Až do teď jsem vždycky považoval souboj muže proti muži za jakýsi druh obřadu či tance, tance smrti mezi kudlankami nábožnými. Chytřejší samička zůstává klidná, zatímco sameček kolem ní tančí v přesvědčení, že je díky svým fascinujícím výkonům nejlepší. Právě ve chvíli, když si myslí, že ji dobyl, ho samička zakousne a klidně ho kousek po kousku spořádá.)

Po dvou hodinách jsem konečně zahlédl slabý stín na levé straně chodby. Nejdřív se objevila zbraň, potom obličej. Zmáčknu spoušť.

Byla to Julie.

Chození v bludišti bílých chodeb ji zřejmě unavilo. Navíc ještě úžas, když zjistila, že já jsem jejím protivníkem, zpomalily její reakce, zpomalily to, co mělo být automatické. Byla by zabila mě, kdybych tomu nechal volný průchod. *(Musím tomu věřit.)* Namísto toho jsem já roztrávil její mozek. *(Julie, Julie.)*

Cestou zpátky do Akademie jsem plakal. Ředitel nepochopil důvod a pohlídl mě po hlavě. "Chlapče, neboj si to tak. Držel ses velice dobře. Víš, trvalo ti to čtyři hodiny, ale někteří žáci tam stráví i den ...".

"Proč," vzlykl jsem, "proč právě my dva? Proč jsme nemohli dostat někoho jině-

ho, někoho neznámého? Proč nemohou dělat terče ti, co jsou ve všem poslední?"

Ředitel se chápatě usmál. Na krku jsem cítil teplo jeho ruky.

"Protože my musíme mít ty nejlepší. Musíme vyplnit slabost. Možná si to neuvedeš, ale my jsme věděli, že to budeš ty. Když jsme tě vybrali, uvážili jsme to dobře. Stává se, ale pouze výjimečně, že nás žák překvapí, že si vede při zkoušce lépe, ale není to často. Tvá malá přítelkyně byla na konci svých sil. Neměl-li jsi to být ty ..."

Přikývl jsem, ale hořkosti jsem se nezbalvil.

"Jsi bystrý chlapec. Jsi skutečný vrah. Netrap se pro ty méně schopné. Jim nepomůžeš, jsou bezvýznamní."

Od té události jsem se už v Akademii s nikým nespřátelil. Přestal jsem jezdit k rodičům na prázdniny a uzavřel jsem se do sebe. Myslím, že rodiče se pokoušeli za mnou přijet, ale Akademie byla velice mocná. Byli jsme výkvět Státu, nejlepší z nejlepších. Měli jsme všechno na co jsme si vzpoměli.

Pilně jsem se učil, postupně jsem odrovnával všechny a to způsobilo, že jsem ve škole nebyl vůbec oblíbený. Když mi bylo dvanáct, ukončil jsem školu s vyznamenáním. Ihned poté jsem se vydal do terénu provést svou první vraždu. Úkol zněl odstranit prominentní osobnost, která byla pro Stát bezvýznamná. Mělo se za to, že smrt mé oběti bude tak dramatická, jak jen to bude možné. Doba vyžadovala, aby veřejnost soustředila svou pozornost na určitou událost. A právě vytváření takových událostí bylo důležitou vládní taktikou, taktikou pro usměrňování veřejného mínění.

Zastřelil jsem arcibiskupa na kazatelně, právě, když jeho kázání mělo silnou politickou příchuť. Umíral a svíral v rukou bibli. Jeho krev se rozlila po bílých kamenech dlažby v hlavní katedrále. Zastřelil jsem ho starou pistolí, abych způsobil co nejvíce hluku a zmatku. Pálil jsem rychle, zvenčí skrze vysoké okno z barevného skla. To okno zobrazovalo tři moudré krále na jejich posvátné cestě. V kostele byli reportéři ze všech státních novin a jejich fotografové pořídili brilantní momentky. Nadělali i spoustu řečí kolem rozbitého, pět set let starého, okna, které bylo překrásnou kolází z modrých, červených a žlutých střípků. Pokojně jsem si házel míčem o stěnu garáže, když vyběhali z kostela - ženy v širokých bílých kloboucích a muži v tmavých oblecích.

"Neviděl jsi tudy někoho utíkat chlapče? Někoho muže?"

"Muže?"

"Nebo někoho?"

"Ale ano, před malou chvílí běžela po ulici žena. Tudy. Byla v tepláčkách," odpověděl jsem. "Měla ..."

"Díky chlapče. Tedy v tepláčkách?"

Vydali se směrem kterým jsem jim ukázal. Chvilí jsem pokračoval ve hře s

Garry KILWORTH

patří mezi nejúspěšnější britské autory SF povídek. Málokdy píše čistou science fiction, většinou se jeho texty pohybují na pomezí SF a fantasy, často sahají k exotickým prostředím, které autor, nyní žijící v Hong Kongu, důkladně zná. Jeho povídky vyšly ve sbírce **The Songbirds of Pain** (Zpěvní ptáci bolesti, 1984). Ve svých románech jako by se Kilworth snažil vystřídat co nejvíce žánrů a témat. Román **In Solitary** (V osamění) je science fiction, **The Street** (Ulice) je horror, **Witchwater Country** je román zcela mimo žánr fantastiky a v současné době píše Kilworth fantasy romány o zvířatech. Jeho povídku Vzhůru na Golgotu! jsme otiskli ve čtvrtém čísle loňského ročníku.

mřcem, ale potom jsem se vytratil alej stromů, dřív, než mě někdo požádá, abych s ním šel na policejní stanici.

Měl jsem hodně takových úkolů a já je plnil bez pocitu viny a výčitek svědomí. Byl jsem dokonalý zabiják. Stát byl Bůh a já byl jeho anděl smrti. V patnácti jsem klidně podřízl krk muži a o pět minut později jsem si pochutnával na zmrzlině od zmrzlináře, který nebyl vzdálen ani sto metrů od místa, kde se stala vražda.

Tak to šlo do té doby, než jsem potkal Suzan.

Suzan byla po Julii moje druhá láska a brzy po našem seznámení jsem požádal o povolení k svatbě. Bylo mi dvaadvacet let.

Proč bych nemohl Suzan říct, že se živím zabíjením lidí, když to je tak dokonale účtyhodné povolání?

"Jsem vrah ve službách Státu."

Najednou to znělo neočekávaně ošklivě. A já jsem nemohl pochopit proč. Mnohokrát jsem se pokoušel jí to říct, ale slova se mi vždycky zadrhla v krku. Ať tak či tak, instinktivně jsem věděl, že by byla zděšená a tak jsem raději tohle svoje já držel co nejdál od ní. Vzpomněl jsem si na citát Johna Donna: "Žadný člověk není jako pustý ostrov." Ted' jsem měl Suzan a neunesl bych, kdybych ji měl ztratit. Řekl jsem jí, že mým povoláním je vyšetřování soukromých společností s podezřelým původem a protože mě milovala, věřila mi to a dál se na nic neptala. Neměla důvod myslet si něco jiného.

Měli jsme dva syny a dceru.

Jednoho drsného a mrazivého listopadového dne jsem dostal příkaz zavraždit jakousi bezvýznamnou pomocnici, která pracovala na finančním úseku bezpečnostního oddělení. Nebylo mou starostí pátrat po tom, co tahle druhořadá úřednice spáchala, že si vysloužila smrt, ale měl jsem za to, že to byla zpronevěra. Jelikož to byla kancelář, která mi každý měsíc posílala šek s výplatou, byla tu nepatrná souvislost. Výdaje byly jedním z důvodů, proč Stát změnil svou politiku od udržování početné tajné policie ke zřízení malé, elitní skupiny vrahů. Pronásledování, zatýkání a věznění těch, kteří něco provedli, může ve státní pokladně způsobit velký úbytek financí. Ovšem byly tu i další důvody. Prominentní osobnosti, obzvláště, když byly zadrženy, se dovolávaly přátel na vysokých postech, aby v jejich zájmu udělali nemožné. Pokud však jsou mrtví, není podstatné, kolik úsilí mocných bylo vynaloženo, život jim to nevrátí. Navíc také, díky varování, řada lidí najde cestu jak uniknout uvěznění.

Nicméně okrádat Stát o finanční prostředky bylo závažným kriminálním činem.

V ledovém vichru, který rval ze stromů poslední zbytky listů, jsem kráčet po Madras Avenue. Pod chodníkem rachotily prázdné plechovky, jak je vítr hnál do neznáma. Už

se stmívalo. Počkal jsem, až skončí pracovní doba v budově, která skrývala můj dnešní cíl. Úderem páté vycházeli zaměstnanci a mísili se s úspěšným davem. Mým cílem byla vysoká štíhlá žena, oblečená do jablkově zeleného kompletu. Vedla mě cestou, kterou jsem přišel až na křižovatku, na jejímž rohu byla čtyřpatrová budova. Věděl jsem, že na její střeše je restaurace a odhadoval jsem, že tam míří. Bylo pozdě na to, abych k ní přistoupil do výtahu, a tak jsem jel nahoru výtahem sousedním. Z kabin jsme vystoupili krátce po sobě. Uvědomil jsem si, že v restauraci může být plno a že ji tedy musím vyřídit, než vejdem dovnitř.

Když jsem se blížili ke vchodu do jídelny, nebyl nikdo v dohledu. Hbitě jsem se za ni postavil a zamířil zbraň na její zátylek. Ale náboj se zasekl. Její oči musely něco zachytit, protože se užasle otočila. Bleskurychle jsem jí zasadil úder karate do spánku a ona se okamžitě svalila na zem. V téže chvíli se otevřel výtah, ze kterého vystoupili čtyři muži.

"Pomozte mi," zavolal jsem, "zdá se, že ta

žena omdlela."

Pokusil jsem se jí nahnátout puls. Stále žila.

"Zavolám záchranku," řekl jeden z mužů. Rozběhl se do restaurace, a zatímco ostatní poklekli vedle mé oběti, vytratil jsem se dolů schodištěm.

K čertu s ženskou! A do pekla i se mnou za tu chybu! Ted' budu muset ještě dnes večer do Všeobecné nemocnice, abych svůj úkol dokončil.

Uplynuly tři hodiny, než jsem se za ní vydal přes celé město. Nejprve jsem ale zkontroloval, zda nebyla přijata do některé z malých nemocnic na předměstích. Byla ve Všeobecné na sedmém oddělení... Nehlučně jsem proklouzl kolem vrátnice a dal jsem přednost schodišti před výtahem. Sedmé oddělení bylo ve třetím patře. Na chodbách jsem potkal jednu nebo dvě sestry, ale byla doba návštěv, takže se nikdo neptal, kam jdu. Došel jsem k oddělení číslo šest. Dvoukřídle dveře byly otevřené a když jsem je mřel, letmo jsem nahlédl dovnitř. Něco mě najednou přinutilo se zastavit a vrátit se.

Hned u dveří, podepřená polštáři, ležela žena. Byla mi povědomá a to mě zneklidnilo. Její pohled byl však prázdný. Z koutku úst jí vytékal pramének slin. Oči měla otevřené a její bledé, hubené ruce ležely mrtvě na pokrývce. Na předloktí napůl schovaném ve třičtvrtěním rukávu, měla neuměle vyte-
tované srdce. Čím déle jsem na ně zíral, tím zmatenější jsem byl.

Julie? Nemožné! ... Julie zemřela.

Sestra, která měla službu, seděla za stolem v prosklené kanceláři. Zaklepal jsem na okno. Vzhledla a pak ho otevřela.

"Mohu vám nějak pomoci?" zeptala se.

"Tady ta paní ... na první posteli. Můžete mi říct, kdo to je?"

"Bohužel ... nebo jste snad příbuzný ... ?"
"Spíš přítel. Pokud je to ta, kterou mám na mysli."

Sestra natukala čosi na klávesnici počítače a zadívala se na obrazovku před sebou.

"To muselo být hodně dávno," řekla.

"Když jsme začali chodit do školy. Poznal jsem tetování."

Vyhrnul jsem pravý rukáv a vystrčil předloktí, aby si ho prohlédla.

"Jmenuje se Julie? Neznám její příjmení."

"No, dobře," studovala mé tetování. "V tom případě ... ano, máte pravdu. To je zvláštní. To byste měl být ... jdete navštívit někoho jiného? Bohužel, Julie vás nepozná."

"Máte pravdu. Co jí je? To vždycky leží jako teď? A má ... má ten prázdný výraz v obličeji?"

"Poškození mozku, bohužel. Od dětství. Normálně je ve Forest Dean, ale dostala jakousi ledvinovou infekcí a my tu máme dobrého specialistu. Ve Forest Dean jsou jen pečovatelské. Pacienti tam jsou ... no, abych pravdu řekla, všichni jako Julie. Buď úplně ochrnutí, nebo neschopní základních úkonů. Juliin mozek už neumí nic jiného, než udržovat její tělo při životě."

"Děkuji vám, mohu ... mohu se na ni jen chvilku podívat?"

"Pokud to nebude dlouho trvat," usmála se sestra. "Už je to lepší a bude to v pořádku ... myslím ledviny."

Ještě jednou jsem jí poděkoval. Bude v pořádku?! Po celou tu dobu leží jako mrtvola. Neschopná udržet moč i stolici a krmí ji hadičkami. Nedělá nic jiného, než tupě zřít do stropu a jen Bůh ví, co se jí odehrává v mysli. V pořádku? Živá mrtvola? A to jsem se učil, že všechno je rychlé a dokonalé. Že neexistují odporní, zmrazení lidé, kteří leží na postelích a nejsou schopni formulovat nejjákladnější myšlenku, nebo pohnout jediným sva-lem. Její úzká vzpřímená hlava působila jako klín, vražený do polštářů. Hleděl jsem do těch kdysi jiskrných očí, teď však prázdných a na pohled slepých.

"Julie," zašeptal jsem.

Žádná odpověď, jak jinak. Vypotácel jsem se z oddělení s podivným pocitem v žaludku. To já jsem jí tohleto způsobil. Já,

vyškolený zabíjet, ne mrzačit. A kolik dalších obětí postihl podobný osud za celou tu dobu? Poprvé ve svém životě jsem pocítil rozčarování ze svého povolání.

Juliiin stav na mně zanechal hluboké stopy. Teprve na půli cesty domů jsem si vzpomněl na původní účel své návštěvy. Z domova jsem znovu volal do nemocnice. Byli tam podezřívaví a kladli mi spoustu otázek. Zavěsil jsem a uvědomil jsem si, že s největší pravděpodobností zemřela a policie se dohaduje o původu modřiny na jejím spánku. Další telefonát mé podezření potvrdil. Zemřela na následky krevního výronu do mozku.

Po této události jsem o svých obětech přestal přemýšlet z pohledu klinického. Každá nová oběť mi přinesla nový příval viny, opakovaný příval hnusu. Stále jsem viděl Julii, která rok za rokem vyrůstala v posteli, jako zelná hlávka na záhonu. Až přišel den, kdy jsem už nemohl stisknout spoušť. Moje nová oběť odešla pryč a já nebyl schopen ji zabít. Byla jí krásná, čtrnáctiletá dcera pozemkového magnáta. Pomyšlení, že by mohla třeba šedesát let hnit na některém sterilním oddělení v nemocnici, bylo pro mne neúnosné. Smrt mi nevadila. Ta se snažela snadno. Ale jak si teď mám být jist smrtí kohokoliv dalšího?

Dítě je ztraceno jednou provždy, pokud se jeho morálka znetvoří během období základní výchovy. Já jsem byl ztracen. Přijímal jsem lásku a štěstí od své rodiny, ale věděl jsem, že nemohu oplácet stejnou mincí. Moje svědomí bylo jakonádor. Nebylo mojí skutečnou částí. Bylo nemocnou částí mé duše, duše, která měla být tak čistá, abych mohl zabíjet bez výčitek svědomí, bez lítosti, beze strachu z odhalení.

Nakonec jsem se zhroutil a svěřil se Suzan. Ta zpočátku odmítala uvěřit a když tomu uvěřila, odešla a děti vzala s sebou. Myslím si, že by byla mohla i zůstat, ale to by bylo mohlo znamenat riziko pro děti, riziko vystavit je nebezpečí mravní zkaženosti.

Ti bastardi, mí pánové a vládci, by je nenechali na pokoji. Vztáhli by k nim své krví potřísněné prsty a zničili část mého já. Nevinné pokračování mého života, které jsem se pokoušel před nimi uchránit.

Pak odvedli mého staršího syna Martina.

Naplněný vztekem jsem navštívil muže, který za to zodpovídal a vyžadoval synův návrat. Zapůsobil na mě nejlepším dojmem, a byla tu spousta dědičných vlastností, jak mi sdělil. A já jsem byl nejlepší! Martin měl mé geny a jako ušlechtilý závodní kůň mohl můj potomek být stejně tak dobrý jako já. Z Martina bude vrah, ať se mi to líbí, nebo ne. Prozradily mi to mužovy modré oči, když jsem se do nich zadíval a pohnul se směrem k němu.

"Zabiju vás řediteli," odpověděl jsem. "Je mi to líto."

Podcenil jsem ho. Bylo mu osmdesát, ale

byl mrštný jako kočka. Oči ho však zklamaly. Těžký popelník se bolestivě ovlé o mou čelist a letěl dál napříč místností.

"Tommy, Tommy," řekl měkce.

Potřeboval jsem zbraň. Jak se shýbal k zá-
suvce psacího stolu, vytáhl jsem z kapsy klíče od bytu a vrazil mu je do spánku. Zavrávoval a v jeho ochablé ruce se zaleskla pistole. Pak upadla na zem. Sehnul jsem se nad ním a viděl, že klíč do spánku pronikl hlouběji než centimetr. Stále však ještě žil.

Zlomil jsem mu vaz kolenem.

Čekám v prázdné manželčině ložnici, až přijde můj vrah. Je to jediné místo, které mi mohlo poskytnout útočiště, než mé jméno bude zveřejněno ve sdělovacích prostředcích.

Najednou vidím, ve dveřích stojí má dcera Emma. V ruce ledabyle drží pistoli.

"Přišla nějaká paní," povídá. "Byla tady nějaká paní..." na jejím malém čelíčku se objevily vrásky soustředění, "...paní Grantová."

Paní Grantová. Je teď ředitelkou Akademie po starém řediteli, kterého jsem zabil.

"Co říkála, miláčku," zeptal jsem se něžně.

"Říkala," začala Emma svým básnickým tónem, hláskem, kterým recitovala verše z čítanky. "Říkala, řekni tatínkovi, že nepůjdu na pohřeb."

Přikývl jsem. Za předpokladu, že se zachovám správně, Emmu neodvedou. Nechají moji rodinu na pokoji.

"Tohle ti dala?" Zeptal jsem se jí a ukázal na revolver v její ruce.

"Ano. A řekla mi, abych ti to dala."

Vzal jsem jí tu věc z ruky a políbil ji na čelo, abych potlačil slzy.

Emma mě také políbila. Její modré oči byly plné nevinnosti. Teď jsem porozuměl tomu, co mi říkaly. Věděl jsem, co musím udělat. Věděl jsem, kdo je posledním vrahem.

"Běž malíčká a zavři za sebou dveře."

"Dobře, tati." Odešla.

Zatraceně! Proč oni musejí vždycky vyhrát? Vždycky je tu někdo, koho milujeme. Vždycky! Nikdo není pustý ostrov. Díky, pane Donne, měl jsem to pochopit dřív.

Zkusmo jsem zasunul hlaveň pistole do úst, směrem k hornímu patru. Měla zvláštní chuť - chutnala po kovu a oleji. Byla to chuť smrti. UVědomil jsem si, že to udělám. Ale ne tady. Někde dole, na opuštěném nábrežní, kde umírá lidská spodina. Když prožijete celý život ve společnosti smrti, naučíte se nebát se jí. Smrt je jenom prohra. Ale ne v mém případě. To nebude prohra! To jen nejlepší zlikviduje nejlepšího.

*přeložila Jaroslava Fialová
ilustroval Karel Zeman*

David Garnett

Jen čtěte dál...

(Now Read On...)

Probudil jsem se. Hlava mě bolela, žaludek se kroutil, v krku jsem měl sucho a ústa jako by mi nepatřila. Prostě - kocovina jako hrom.

Na tom by konečně nebylo nic zvláštního. Divné bylo jen to, že jsem neležel doma v posteli - nebo v jakékoli posteli - ale kdesi venku.

Pomalů jsem se posadil. Nejen že jsem byl na čerstvém vzduchu, ale nacházel jsem se v nějaké venkovské krajině. Jak jsem se sem dostal? Rozhlížel jsem se kolem a snažil se rozpomenout na to, co se stalo včera.

Všechno mi tu připadalo nějak známé - les, vesnice u malé říčky asi půl míle odsud, vzdálené pahorky - přesto však mi trvalo nějakou dobu než jsem zjistil, kde vlastně jsem. Ano, byl jsem tady už jednou, i když jen v myšlenkách. Tuto krajinu jsem si totiž vytvořil ve svých představách - jenže teď už to nebyla pouze fikce.

Nemohl to být ani sen. Vše bylo příliš jasné a zřetelné, než aby šlo o nějaký prelud z opojení alkoholem.

Byl jsem si více méně vědom, že jsem přebíral a také že nejsem na Zemi, kterou znám. Místo toho jsem se nacházel na planetě Werld, a tu jsem si sám vytvořil.

Ve fantastických románech žije hrdina chvíli tady a v příštím okamžiku je přenesen do alternativní reality, do jejíž dimenze je vtažen některým z oněch virů, které se vždy vyskytují v časoprostorovém kontinuu.

Což bylo přesně to, o čem jsem včera psal.

*

Podíval jsem se na hodinky. Stály. Digitální quartzové hodinky zde zřejmě nefungují. Odhadl jsem, že může být časně dopoledne, něco mezi desátou a jedenáctou hodinou.

Pohodlně jsem se opřel o strom. Jakého druhu byl, nevím. Byla to prostě jedna ze stromových kulis, které jsem si vytvářel k oživení dějové scény. Když jsem se tak rozhlížel kolem sebe, uvědomil jsem si, jak neupravené a jednotvárné musí působit venkovské prostředí mých povídek.

Kromě několika téměř identických stromů tvořících za mnou okraj lesíka,

bylo tam jen pár pahorků na obzoru a říčka, vinoucí se vesnicí. Jinak to byl prázdný prostor se spoustou volných míst, která jakoby čekala, až je někdo vyplní.

Hlavně mi tam chyběla roztroušená venkovská stavení a nějaký ten dobytek po polích. Na téměř bezmračné obloze nebylo vidět ani ptáčka. Hlavně, že nepršelo, zřejmě proto, že jsem jen málokdy věnoval pozornost počasí.

S vesnicí jsem si již poradil podstatně lépe. Malá skupinka stavení s doškovými střechami, z jejichž komínů lině ve spirále stoupal kouř. Často jsem nechával kouř stoupat lině ve spirále, jenže teď to bylo poprvé, co jsem to viděl doopravdy.

Co jsem měl dělat? Nemělo smysl zůstat tady a čekat, až zase budu přenesen do reálného světa. To totiž nebylo ve scénáři!

Do reálného světa? Ale ten byl přece zde!

Nebylo mi nijak příjemně, protože nerad sedávám na holé zemi se vší její špínou a lezoucím hmyzem. Tady jsem se však vzbudil na pěkném čistém palouku a žádný hmyz jsem neviděl. Asi tu žádný nebyl. Ve svých knihách jsem se totiž nikdy o žádném hmyzu nezmiňoval, protože tam neměl co dělat.

S ohledem na svou hlavu jsem opatrně povstal. Asi jsem měl být alespoň trochu překvapen, ale vše se mi zdálo být zcela normální, jako bych to očekával.

Pozvolna se mi vracely vzpomínky na včerejšek. Byl to docela normální den. Vzbudil jsem se, až došla druhá pošta, v poledne jsem posnídal, přečetl noviny, a pak usedl asi na hodinu nebo dvě k psacímu stolu a hledal záminku, abych se nemusel dát do práce. Nakonec jsem přece jen stiskl tlačítko diktafonu a začal s nástinem fantasy trilogie. Ale už synopse mě nudila tak, že jsem to vzdal a zašel přes ulici do hospody.

Po několika sklenicích jsem si toho už mnoho nepamatoval. Opít se, to je známá metoda jak cestovat časem - pořádně se napijte a už je tady zítřek. Zatím jsem však neslyšel, že by to byla metoda, jak se přemístit do světa

fantazie. Je však možné, že ji použiji, až budu chtít odpoutat svého hrdinu od jeho normálních fyzikálních a časových souřadnic. Bude to daleko originálnější než nechat ho najít talisman se záhadným runovým písmem. Původně jsem svému vydavateli navrhl, že bych mohl jako iniciátoru časoprostorového přesunu použít orgasmu, ale Derek namítl, že čtenáři fantasy literatury nemají rádi nějaké novoty. On sám dává přednost tradičním metodám - proto také onen zmíněný talisman.

Před týdnem - nebo to bylo jindy? - jsme si v Londýně zašli s Derekem na nějaký ten drink, a při té příležitosti mi navrhl, abych napsal nějakou fantasy. Nebyl jsem zvlášť nadšen. Slovo "fantasy" dostalo nádech čehosi méněcenného, co vyvolává představu čarodějnic, skřítků, pidimužiků a všemožných mýtických zvířat a bájných oblud jako jsou mluvící draci, vzpínající se jednorožci a jiná stvoření, která se výhrůžně plíží stránkami každé fantastické knihy.

Jakmile se však Derek zmínil o záloze, veškeré mé předsudky padly. Další bod ve prospěch tohoto záměru byl slib, že nepůjde pouze o smlouvu na jednu knihu, ale aspoň na trilogii, možná, že i na seriál.

Vše, co jsem měl udělat, bylo přijít se slušným námětem a dvěma kapitoly na ukázkou. Derek si pak u mne objedná tři knihy, a to závazně. V dnešní době totiž jen pitomec píše román, aniž by ho předem prodal. Stejně tak vydavatelé raději koupí knihu dříve než je napsána, a to proto, aby nemuseli číst rukopis.

Pak jsme vše projednali. Vhodný název, rozsah jednoho svazku, co bude na obálkách - já osobně dávám přednost zobrazení ztepilých bojovnic, zda mají být ilustrovány i uvnitř (knihy pak vypadají více jako comicsy a lépe jdou na odbyt), zda připojit vysvětlivky a rejstřík jmen, která budou obsahovat co nejméně samohlásek, aby byla pokud možno co nejméně vyslovitelná. Prostě vše, co k tomu patří.

Pak jsem se vrátil domů a vypracoval příslušné detaily, jako jednající osoby, prostředí a dějovou osnovu.

Jaroslav Velinský

ENGERLINGOVÉ

Jeden z nejbizar- nějších románů po- válečné fantastické literatury.

Skupina vídeňských bo-
háčů si za první světové
vátky vytvoří nový svět, z
něhož není návratu. Další
generace žijí v domněn-
í, že jejich nepatrné útočiště
je jediným světem vůbec, a
náhodné kontakty s vnějš-
kem považují za setkání
s bohy. Společnost, posta-
vená na zcela zvrácených
morálních základech, kon-
čí katastrofickou konfron-
tací a poznáním, že skutečný
svět je někde docela jinde....

Dílo bude distribu- ováno převážně na písemné objednávky.

Korespondenční lístek s ad-
resou a udáním počtu objed-
naných výtisků zašlete na:

**Nakladatelství
STORY, U balvanu
46601 Jablonec n. N.**

Předpokládaná cena: 48 Kčs.
Knihu obdržíte poštou na
dobírku.
Vyjde v prvním čtvrtletí
roku 1992

Poslední dosud chybějící zbytek
paměti se mi vybavil, když jsem si
vzpomněl, že po závěrečné hodině jsem
přišel domů, zasedl k psacímu stolu
a inspirován alkoholem, začal psát
první kapitolu.

Pít jsem nepřestal, a tak můj výkon,
pokud jde o počet napsaných stránek,
bylo možno srovnávat s počtem vypí-
tých půllitrů. Na monitoru vyska-
kovala zeleně slova, sdružovala se ve
věty a v odstavce. Tak jsem stvořil celý
nový svět a nepotřeboval jsem k tomu
ani oněch pověstných šest dní.

Jenže tím, že jsem holdoval staro-
bylému rituálu popíjení nápoje ze
zkvašeného ječmene a chmele a že
jsem dovolil svým myšlenkám vplou-
vat přímo do nitra svého video-
diktafonu, propasal jsem se až sem.

Vždy jsem se snažil vžít se do všeho
co píšu, jenže v tomto případě jsem to
určitě přehnal.

Nohy se mi ještě trochu podla-
movaly. Možná, že až vystřízlivím
docela, ocitnu se zase doma. Prozatím
není proč spěchat. Nakonec to vše
může být docela zajímavá zkušenost,
která se dá využít při psaní dalších
knih.

V této chvíli jsem však nejvíce toužil
po pořádném drinku.

Pomalů jsem kráčet k vesnici a vyčí-
tal si, že jsem ji ve svých představách
umístil tak daleko. Protože vše se
zatím odvíjelo podle jedné z mých
knih, určitě tam bude také hostinec.
Taverna nebo také krčma - abych se
přidržel správného středověkého
názvu. V mých knihách se totiž vždy
vyskytuje nějaká scéna ve výčepu, a to
i v těch pro děti.

Jak tak kráčím plochou a bezútešnou
krajinou, napadla mne znepokojivá
myšlenka a hned začala neodbytně
hryzat na okraji mého vědomí.

Co když já vůbec nejsem já?

Je zcela možné, že mne sem nepře-
neslo kouzlo pivovarského umění a já
nejsem ten, za koho se považuji. Třeba
jsem výplodem fantazie někoho jiného
- nějakého autora, který je mým
dvojníkem a také tvůrcem, který sedí
u psacího stroje a vytváří do něj to,
co se tady právě děje!

Mohou mít vůbec osoby, které si já
nebo on vymyslel, svou vlastní nezá-
vislou existenci? Na to jsem dosud
nepomyslel.

Mohou mít nesčetní hrdinové dál
existovat ve světech a v podmínkách,
které jsem vytvořil, i když kniha nebo
povídka skončí? Nebo jsou odsouzeni
k tomu, aby pokaždé, když někdo
znovu začne knihu číst, vystávali
znovu a znovu k životu a kráčeli tak po
Möbiově pásu, beznadějně uvězněni
na vířící kosmické serpentíně?

Zpropadeně těžký život zejména pro

ty, kteří v ději špatně skončí a musí
tak stále znovu prožívat svou
smrtnou agonii.

I když se to zdá matematicky
absurdní, vždy jsem svým hrdinům
věnoval daleko menší pozornost než
svým čtenářům, které kromě vlivných
osob jako jsou agenti, vydavatelé
a nakladatelé, rozhodně nepovažuji za
pouhé opice.

Byl jsem však přesvědčen, že já jsem
já - živá dýchající osoba a ne pouhá
částička své fantazie. Cítil jsem se být
sám sebou a byl jsem si jist, že mám
i svou podobu - ale i všichni má hrdi-
nové mají něco ze mě, protože vždy do
nich vkládám něco ze své osobnosti.
Totéž platí dokonce i o hrdinkách
mých příběhů.

Kdybych se tak mohl něčeho napít!

Taverna se nacházela přesně tam,
kde jsem si ji představoval. Otevřel
jsem dveře. Uvnitř bylo šero a chvíli
jsem se domníval, že je zavřeno. Pak
jsem si ale uvědomil, že tehdy ještě
neexistovaly licenční předpisy a že vše
se řídí jen mými představami.

Nebylo zde podstatných rozdílů
oproti mému hostinci. Všechny krémy,
o nichž jsem kdy psal, byly totiž pouze
nepatrně upravenou verzí mého oblí-
beného zapadáku. Namísto židlí tam
byla dřevěná sedadla a lavice. Podlaha
byla pokryta slámou. Chyběly cigarety
a hrací automaty, právě tak jako terč
pro házečí šipky a kulečník. Tam, kde
toto vše mělo být, byla pouze nepři-
rozeně působící prázdnota, stejně jako
tomu bylo venku. Volný prostor jakoby
čekal, až bude něčím vyplněn, jenže
zde působil více nápadně.

V pozadí bylo vidět siluety několika
hostů, kteří srkali pivo z cínových
korbelů. Všichni byli oděni do
venkovských šatů, odpovídajících
tehdejší době - měl jsem za to, že jsem
kdesi mezi jedenáctým a patnáctým
stoletím. Nemá smysl uvádět bližší
údaje, protože to stejně nikoho neza-
jímá.

Nikdo z přítomných si mne nevšiml
a když jsem si je blíže prohlédl, zjistil
jsem důvod.

Neměli tváře.

Jen zřídka se zabývám charakte-
ristikou podružných osob. Vysoký -
malý, tlustý - hubený, starý - mladý -
to bylo asi tak maximum, čeho jsem
použil k jejich popisu. Vždy jsem dával
přednost tomu, aby si čtenář takové
detaily sám doplnil, a to je důvod, proč
jsem nedal hostům v krémě žádné
tváře. Prostě to byli statisté, na nichž
nezáleželo, jak vypadají - nebo zda
mají tváře či nikoli. Hráli jen podružné
role, ani ne takové, při nichž se mluvi-
lo, přesto jsem však s uspokojením
konstatoval, že jsou aspoň třírozměrní
a že nevypadají jako vystřižení

z lepenky, což se tak líbí kritikům.

Přistoupil jsem k pultu, který tvořil hrubý neotesaný stůl se sudem piva. Dívku, která za ním stála, jsem poznal, protože měla tvář. Byla to Jenny, číšnice z mé hospody, jenže místo obvyklé těsné blůzičky a rozstřižené sukně, měla na sobě tradiční venkovský oděv.

Dívka - mohlo ji být tak něco mezi dvaceti a třiceti, vlastně již dívkou nebyla. Sexem zdůrazněná ženskost zřejmě ještě do oblasti fantastiky nepronikla. Být to doma, už by mi nalévala pintu mého oblíbeného, jenže v této dimenzi mne pochopitelně neznala.

"Korbel piva, ženštino!" řekl jsem jí.

Byl jsem sice schopen objednat si pivo v sedmi řečech, ale zde to bylo jednoduché. Všichni mluvili angličtinou dvacátého století. Neměl jsem totiž rád slova ve staroangličtině, i když někdy bylo vhodné občas použít archaismu. Musel jsem však dbát na to, aby nepoužívali příliš moderních výrazů jako třeba "okay" a podobně.

"Ano, můj pane," odpověděla a mírně se uklonila. To se mi líbilo.

Jedním z půvabů fantasy je, že člověk se může plně vžít do postavy hrdiny nebo hrdinky. Vždy to jsou významné osoby jako třeba princové a princezny, nebo v nejhorším také nějaký aristokrat. Kdo by chtěl dokonce číst o otrocích nebo selských hňupec? Obvyklé klisvě, že hrdina je zprvu bezvýznamnou osobou, ale pak se ukáže, že ve skutečnosti je oprávněným dědicem (dědičkou) království, který (která) v závěru knihy (trilogie), (seriálu) znovu zaujme své právoplatné místo na trůnu.

V této konkrétní fantasy hraje můj hrdina velmi významnou úlohu, neboť mu osud určil, aby změnil svět. Vlastně byl bohem, i když si to zpočátku vůbec neuvědomoval. Máte-li totiž v úmyslu dát svému hrdinovi slušné postavení, tak ať už to stojí za to.

"Jmenuješ se Jenifer, že?" zeptal jsem se, když mi nalévala pivo.

"Ano, můj pane," přikývla.

Nebyl jsem si jist, zda Jenifer je vhodné středověké jméno, ale asi ano. Nápoj chutnal ohavně, ale nebyl jsem sto rozhodnout, zda byl opravdu tak špatný, nebo zda mám v ústech hořko. Když jsem ale vypil asi polovinu, cítil jsem se lépe a šel si sednout do rohu místnosti. Jenifer mne soustavně pozorovala. Zprvu jsem se domníval, že její pozornost budil můj oděv - tričko, džíny a plátěné střevíce, ale

když pak zmizela a zakrátko se vrátila s Terryem, poznal jsem důvod - nezaplátil jsem za pivo.

To bylo zlé.

Terry byl hostinský, a to jak v mém světě, tak i zde. Byl vysoký a tlustý, ale já s ním vždy dobře vycházel, i když to byl chlapík, s kterým nejsou zerty.

"Na zdraví, Terry!" pozvedl jsem k němu korbel a druhou rukou šátral v kapse po penězích.

Jméno Terrence se mi zdálo být ještě větším anachronismem než Jenifer, ale v této chvíli jsem měl jiné starosti. Mince jsem u sebe neměl, a i kdyby, nebyly by přijaty jako zákonné platiadlo. V zadní kapse jsem sice měl desetilibrovku, za níž bych si pravděpodobně mohl koupit celou vesnici, jenže tehdy ještě nebyly papírové peníze vynalezeny.

Byl jsem v koncích. Proč jen jsem na něco takového nepomyslel? Hrdinové by neměli mít problémy s penězi stejně tak, jako je nemají s dorozumíváním. Takový hloupý malý detail? Tak malý, že jsem jej úplně přehlédl a až budu zase psát, musím to napravit.

Nedostatek peněz by neměl být problémem pro boha, nebo dokonce ani pro autora. Zoufale jsem se pokoušel najít nějakou přijatelnou výmluvu, proč jsem bez peněz - třeba že můj podkóní právě ustájuje koně a že tu bude s mou peněženkou co nevidět, nebo že můj tělesný strážce čeká venku a že je ještě větší a tlustší. Jenže já nikdy nebyl dost výřečný, což je také důvod, proč jsem se dal na psaní.

Terry se nade mnou hrozivě tyčil. "Farthing za to pivo!"

Matně jsem si vzpomínal, že farthing byla nejmenší anglická mince, ale Terry to zřejmě za žádnou maličkost nepovažoval.

"Bylo opravdu dobré," poznamenal jsem, dopíjeje pivo. "Dejte mi ještě jedno. Ať to místo farthingu dělá ha'penny!"

"Zajisté, pane," souhlasil Terry. "Jen mi ukažte, jak vypadají vaše peníze!"

"Ah... Hm... Hm..." začal jsem vysvětlovat.

V příštím okamžiku jsem ležel venku v blátě. Hrozně páchlo a já doufal, že je to jenom bláto.

Pomaloučku jsem vstal. Nohy se mi smekaly a klouzaly v ohavné břečce. Zdálo se, že celá vesnice se na mne dívá, směje se a jásá. Nemělo smysl zde dále zůstat. S předstíranou důstojností jsem odcházel - lépe řečeno odkulhal. Při pádu jsem si podvrkl kotník a při každém kroku jsem v něm cítil bodavou bolest. Vlekl jsem se podél toku řeky a když jsem byl z dohledu, snažil jsem se co nejlépe seškrabat ze sebe bláto a smýt špínu z šatů i těla.

*

Co teď? Něco takového se nemělo stát. V románu jsem sice hrál roli, ale ta měla být hrdinská, že? Původně jsem neměl začít návštěvou hospody, což znamená, že můj osud nebyl předurčen. Měl jsem svobodnou vůli, a tak jsem se rozhodl, že si zajdu na drink. Nebo jsem si to jen myslel, že jsem se tak rozhodl? Těžko říct.

Ať již tomu bylo jakkoli, neměli mne házet do bláta a neměl jsem si podvrtnout kotník. Hrdinové ve fanta-

sy přece mají být nezranitelní! Nebo chtěl můj tvůrce začít svůj příběh takhle netradičně? V synopsi nic podobného nebylo, ale to se možná změnilo, až bude napsaná první kniha. Pokud tak tomu bude, nepochybně vesničané draze zaplatí za to, jak se mnou zacházeli. Vráťm se s věrným vojskem, srovnám to hnízdo se zemí a každého odpravím. Bude to sice tvrdý trest, ale tak již to v hrdinských ságách chodí. Nikdo nesmí zvítězit nad hlavní osobou a přežít, aby o tom mohl vyprávět - ledaže by následovalo další pokračování.

V žádném případě to nebyla právě nejlepší úvodní kapitola. Nelíbilo se mi, jak se situace vyvíjí - ne že by na tom obvykle záleželo, protože většinu z toho jsem stejně stvořil sám. Ale něco jiného je snášet vrtošivé rozmazy nějakého potrhleho pisálka. Kdo ví, co mi osud ještě chystá!

Co když budu zabit?

Ne, to mi on neudělá. Ani sám sobě bych to neudělal. Co když - zabil jsem se, nechť je ani pomyslet na jinou, snad ještě hrůznější možnost - co když nejsem ve svém vlastním románu, ale v příběhu někoho jiného...?

To už se kdysi stalo. Přátelé mne ve svých románech někdy používají jako vedlejší postavu, obvykle proto, abych zahynul obzvláště krutou smrtí. Oplácel jsem jim to tak, že jsem na oplátku používal jejich jmen a pak je dal zmrzačit a zavraždit. Všechno to bylo pochopitelné v žertu, i když pod jeho povrchem se skrýval tvrdý osten rivality.

V tomto případě tomu tak určitě nebylo. Toto je můj svět, mé dílo, nikdo ještě nečetl jeho scénář, takže jsem se nemohl stát obětí literárního upíra - plagiátora. Nikdo mne tedy nemůže vykrást. I ta hospoda, z které mne vyhodili, byla má.

Když jsem se omyl, usedl jsem na břeh řeky a čekal, až mi uschnou šaty. Řeka jako taková nestála za moc. Ve skutečnosti vypadala spíše jako vodní strouha, u níž jsem si jako dítě hrával.

Abych si pozvedl náladu, utěšoval jsem se, že můj úděl by mohl být daleko horší, kdybych se ocitl v některé ze svých jiných knih. Co kdybych byl například v horroru, kde bych byl zahuben nějakým zvlášť krvavým způsobem, jenže za to bych mohl pouze já sám a ne zvrácená mysl nějakého obskurního pisálka.

Nebo v nějaké romanci, odsouzen věčně milovat mladou nevinou dívku, která však stále zůstává pannou - hrozné pomýšlení, přímo hororová situace! Aspoň že to není nějaký románový přepis filmu, kde bych byl navždy uvězněn ve filmovém pásku, nebo ještě hůře, v televizní inscenaci s mizerným obsazením a chudíčkou výpravou.

Také jsem se mohl ocitnout v nějakém porno. Bylo by to celkem zájímavé, ale dost vyčerpávající.

*

O této celkem lákavé možnosti jsem uvažoval do té doby, než mou pozornost upoutalo volání plné strachu a zoufalství. Vstal jsem a spatřil dívku, jak běží po druhém břehu řeky směrem ke mně.

Když mne spatřila, zastavila se. Vše, co jsem měl na sobě, byly kratičké spodky, jenže ona toho na sobě neměla o mnoho víc. Kratičká kožená sukénka, hedvábná blůzička a sandály s pásky, které jí obepínaly lýtky až ke kolenům. Halenka byla průsvitná a v té době ještě nevynalezli podprsenky.

Okamžitě jsem ji poznal. Byla to princezna z mé knihy. Samozřejmě, že byla krásná, to přece patří k věci.

I když nerad popisuji, jsem nucen se přizpůsobit konvenci, která vyžaduje rychle zhodnotit fyzické půvaby ženských postav. Vždy jsem se vyhýbal stereotypním charakteristikám jako "dlouhonohá", "plnoštíhlá", "světlovlasá". Je to formální a svědčí to o duševní lenosti autora. V tomto případě však nebylo vyhnutí, neboť všechny tyto atributy se na dívku dokonale hodily.

Vše pak začalo probíhat podle plánu a já se ocitl opět ve svém scénáři. Byla to má hrdinka, dívka, s níž se můj hrdina případně ožení, jakmile se stane božským císařem Werldu. Před tím však musí dívka projít obvyklými trampotami jako otroctví, znásilnění, znovu otroctví a další znásilňování. Ve své roli hrdiny však ani já nedopadnu lépe. Budu honěn, zajat, mučen, několikrát uprchnu - vše podle zaběhnuté rutiny.

Ti, co byl zodpovědní za veškeré to zotročování, znásilňování a mučení, patřili k "temným silám" (přáno Temné Síly), které se snažily uvrhnout svět do chaosu a zkázy. Jejich role byla sice stereotypní, avšak podstatně zábavnější, než jakou hrála tak zvaná Legie Světla.

Kladné postavy tvořil obvykle soubor prostáček, jimž jsem byl nucen držet palce, neboť nakonec vždy zvítězili. Čtenáři to očekávají - dobro poráží zlo, spravedlnost vítězí a pravda triumfuje, jak je tomu vždy na Zemi.

A přesně podle scénáře, pekelné hordy byly princezně v patách. Bylo slyšet, jak se tryskem blíží a vyrazejí ze sebe svůj válečný pokřik.

Uprchlíci byla pouze "princeznou", protože jsem zatím pro ni nevymyslel vhodné jméno. Také se nepodobala žádné z mých dřívějších přítelkyň,

takže princezna Mandy, Tina či Jackie by asi neznělo dobře.

Zírala na mne, jakoby tušila, že mi osud určil, abych v jejím životě hrál důležitou roli. Nebo byla už tak zoufalá.

"Pomozte mi," prosila.

Bylo mi určeno, abych se pokusil ji zachránit, ale napoprvé se mi to nepodařilo. Odvlečou ji v řetězech, mně ukradnou talisman, načež projdu typickými druhy činností jako gladiátor, vrah, zloděj, žoldnér, což se mnoho neliší od příležitostných zaměstnání, které musí vykonávat spisovatelé na volné noze, když se dostanou do přechodných finančních potíží.

Náhle se k nám začala valit šedá mlha. Mlha je vždy užitečná, když je třeba zakrýt detaily v pozadí. Ušetří se tím práce s jejich popisem a navíc vytváří příhodnou kulisu pro temné síly, které ji projíždějí a prezentují tak svou hrůznou přítomnost.

Z vířící mlhy se vyřítilo asi sto barbarských jezdců. Byli to divočí válečníci oděni do stříbra a bronzu, s tvářemi pokrytými maskami v podobě divých zvířat. Jejich koně byli ověšeni vybledlými kostmi a vysušenými hlavami nepřátel. Ozbrojeni byli meči, kopími, sekery a luky.

Ve svých podvlékačkách jsem měl pocit, že jsem značně zranitelný.

Přátelsky jsem se na princeznu usmál, a pak pokrčil rameny na znamení, že jí asi mnoho nepomůžu.

Zatvářila se zděšeně, a celkem jsem se jí nedivil.

"Pomozte mi," zaprosila znovu.

Na to, abych ji seznámil s dalším dějem románu, už nebylo dost času. "Vypadá to zle," řekl jsem, "ale nakonec to všechno dopadne dobře. Fakt!"

Princezna stráví nějakou dobu v harému, pak ji odvedou na galériu, aby ji obětovali duchům moře. Někdy odklad získá tím, že loď ztroskotá a ona pak stráví příští kapitulu na ostrově lidojedů. Vůbec, fantastické knihy mají tu výhodu, že autor do nich může vecpat téměř vše, každou éru i kulturu - čím víc toho tam napěchuje, tím lépe.

"Což vy nejste Ten, Který Byl Přísliben?" Princezna musela křičet, aby přehlušila krvežíznivý jekot blížících se nájezdníků.

Znovu jsem pokrčil rameny.

"Přece mne máte zachránit!"

"Ehm... to přijde později."

"Což nejste bůh? Což jste toto všechno nestvořil? Jste přece všemocný, tak mi pomozte!"

"To není tak jednoduché, jak se zdá," řekl jsem. "Rád bych vám pomohl, ale..."

Pohlédla upřeně na můj rozkrok. Pochopil jsem proč, teprve když se

zeptala: "Kde máte talisman?"

Také bych to rád věděl. Princezna se zřejmě domnívala, že jsem jej tam ukryl. Existoval vůbec?

"Nevím," řekl jsem.

Princezna se ohlédlá právě v okamžiku, kdy se k ní řítí první z maskovaných jezdců.

"V tom případě jděte do" vyjela na mne, otočila se a utíkala pryč.

Nejsem si jist, zda postavy v žánru fantasy směji mluvit sprostě. Zatím co jsem o tom uvažoval, zasvištěla sekera a oddělila princeznu hlavu od těla. Z krku jí vytryskla fontána krve a bezduché tělo se zřítilo k zemi. Hlava se skutálela do řeky. Voda zčervenala, pak jen zrudověla a po chvíli tekla čistá jako dřív.

"Nemůže být skutečná," říkal jsem si. "Nikdy neexistovala. Je pouze románovou postavou a já ji stvořil!"

Snažil jsem se na ni nedívat příliš upřeně, protože se mi zdálo, že je přece jen podezřele skutečná.

S mým románem se děje cosi divného, protože jiné osoby nabývají vrchu. To se sice stávalo i dříve, jenže tehdy jsem vždy měl vše pod kontrolou a mohl připustit i poněkud odlišný vývoj děje, pokud vedl k objevu nových a nečekaných situací.

*

Vedoucí jezdec přitáhl koni uzdu. Z jeho dvojsečné sekery kapalo cosi, co se až příliš podobalo krvi. Ihned jsem ho poznal. Byl to nejohavnější a nejděsivější bídák, jaký se kdy potloukal po tomto světě - sám Temný Lord. (Jeho jméno bude třeba ještě vymyslet.) Byl to právě on, s nímž já - nebo lépe řečeno můj hrdinný prototyp - vybojuje na konci seriálu titanský souboj na život a na smrt.

Na jeho smrt, pochopitelně.

Tak alespoň to předpisoval scénář. Ale on zřejmě nebyl ochoten čekat tak dlouho na naše konečné zúčtování.

Jeho hrůzná armáda se zastavila a jezdci se shlukli za ním. Pak jeho strašidelná postava postoupila zvolna kupředu a jeho kůň se pomalu brodil přes říčku. Sledoval ho další kůň, jehož jezdec byl zahalen do temného roucha. Byla to ďábelská čarodějnice, jeho nejbližší spojenec, jejíž kouzla ho chránila před veškerým nebezpečím.

"Ehm... nazdar vespolek!" pronesl jsem, snaže se, abych mluvil co nejrychleji a aby se můj hlas příliš nechvěl. "Já jsem chlapík, co vás stvořil. Navrhuji, abyste nedělali nic, čeho byste pak litovali. Nebýt mne, vůbec neexistujete!"

"Nechápu, proč si někteří lidé namlouvají, že jsou nepostradatelní," kroutil hlavou vůdce pohanů a stáhl si

s obličej masku.

Obdařil mne záhadným úsměvem, jako když mi onehdy řekl, že jedna z mých knih je neprodejná.

Byl to Derek, můj vydavatel.

Když jsem si vymýšlel Temného Lorda, musel jsem mít před očima Dereka, i když nyní, s opilovanými zuby, červeným a purpurovým tetováním a rituálními jizvami po tvářích, vyhlížel poněkud jinak. Řekl bych že dokonce lépe.

Černá kouzelnice se vedle něho zastavila a nelidsky se zasmála. Pak její pařátovité nehty strhly závoj, který jí zakrýval obličej.

Byla to Karen, moje literární agentka.

Vždycky jsem se domníval, že je na mé straně, ale v hloubi svého povědomí jsem o tom pochyboval. Asi proto jsem jí určil roli ďábelské pomocnice onoho padoucha. Věděl jsem, že Karen a Derek se spolu setkávali častěji než já s nimi. Obědvali spolu, pili spolu a kdoví co ještě.

"Umíte jezdit na koni?" zeptal se Derek.

V životě jsem na koni neseděl. Proto mne jeho otázka překvapila tak, že

jsem mlčel.

"Umíte bojovat, vládnout mečem a střílet z luku?"

Zavrtěl jsem hlavou.

"Jste největší čaroděj, jaký kdy žil?"

Pokrčil jsem rameny.

"Takže toho mnoho neumíte, že?"

V tom měl, bohužel, pravdu.

Derek se hlasitě zachechtal a jako ozvěnou se ozval Karenin skuhravý smích. Zamrazilo mne v zádech. (*Klišé, samozřejmě, ale občas se to stává.*)

Otočili koně a hnali se zpět přes řeku. Zazněl dusot kopyt, zvedl se vír prachu a oba i se svou zlověstnou kohortou zmizeli v mlze.

Svět jim byl otevřen k dalšímu loupení a plenění a já proti tomu nemohl nic udělat. Už to nebyl můj scénář, ani má zápleтка, ani kniha.

Tenhle román můj vydavatel tedy pěkně zmršil.

přeložil Miroslav Martan
ilustroval Libor Páv

ČERNÁ PLANETA

KNIHKUPECTVÍ
A ZASÍLATELSTVÍ

Vám nabízí

veškerý sortiment
SCI-FI A FANTASY

v naší prodejně na
Horníkově ulici č. 34
v Brně - Líšni
(areál polikliniky,
bus č. 56 a 82)

Pište si
o naše
nabídkové listy

Adresa: ČERNÁ PLANETA, P. O. BOX 36, 612 00 BRNO

Colin Greenland

Poutník

(The Traveller)

Tu zimu byl vítr z hor zvlášť silný. Probíhal celým domem jako vlk a rozechvěl jeho stěny. Setřásl rampouchy se stromů v parku a z tlusté vrstvy sněhu kolem domu vykouzil podivné špice a vlny. Z křesla u okna obývacího pokoje jsem se dívala na jeho hry; byla to ubohá zábava, ale nemohla jsem si pořád jenom číst. Když jsem byla sama a nečetla jsem, ráda jsem se jako každá civilizovaná a společenská osoba dívala z okna. Obývací pokoj mi totiž připomínal otce.

Otec se před několika měsíci vydal na další ze svých cest. Ve skutečnosti už býval doma zřídka; a když se vrátil, dával přednost samotě pracovny nebo laboratoře před společností mé matky a mne. Přesto i v jeho nepřítomnosti byl obývací pokoj prostoupen jeho duchem. Jeho dýmky ležely na římse nad krbem. Alba z jeho cest, vázaná v tmavé kůži, zaplňovala dvě police po obou stranách a vedle okna, u něhož jsem seděla, držely čestnou stráž dvě zasklené skříně plné podivných suvenýrů. Ani matka, ani já jsme nikdy nesesedali v jeho křesle.

Když svítalo slunce, chodívala jsem se projet do parku, někdy až k jezeru, ale nikdy jsem neopustila pozemky usedlosti. Často jsem vídala lidi, kteří přede mnou utíkali nebo se snažili skrýt mezi stromy. Malé děti v hrubých šatech se na mne vyděšeně divily, když jsem ješla kolem. Lidé se příkrádali z vesnice a okolních statků. Hledali přístřeší. Nebo snad chtěli na pozemcích mého otce najít něco, co jim doma scházelo. Možná ani neměli domov. Georgei by je vyhnal, kdybych mu to nařídila. Nikdy jsem to neudělala. Když byl můj otec pryč, Georgei nebyl nikdy moc důsledný v plnění svých povinností, zvlášť v zimě. Georgei už nebyl tak mladý jako dřív.

Za dlouhých nocí jsem slyšela, jak matka v ložnici kašle. Dnes si myslím, že její kašel v době, kdy ji otec netrápil svou přítomností, trochu polevoval, ale nikdy se ho nezabavila úplně. Jak se

blížil čas otcova návratu, ztrácela matka náladu a klid. Vídala jsem ji z okna, jak jezdí sněhem a Saša supí za ní. Vypadala, jako by jezdila na lov, ale vracela se vždy s prázdnou. Podle jakési nepsané dohody jsme nikdy nemluvily o otci, ani nechodily dolů do sklepa.

Toho dne, kdy se otec měl vrátit domů, se matka nedokázala na nic soustředit. Vcházela do pokoje a zase vybíhala ven, přerovnávala mnohokrát urovnané věci a pořád se dívala na hodiny.

"Vezmi si ty černé hedvábné šaty, Iso," řekla mi, jako bych byla pořád ještě malá holčička. "A uprav si vlasy, proboha." Když jsem se vrátila dolů v šatech, které mi doporučila, hned na nich našla chybu. "Člověk by si málem myslel, že mu jdeš na pohřeb," řekla. "No, musí to stačit. Už je čas."

Z psacího stolu v otcově pracovně vzala klíče. Kroužek byl malý a klíče jenom dva. Velký byl z černého železa. Malý mosazný nebyl větší než můj malíček. Aniž by se na ně podívala, energicky jimi zazvonila a vyrazila napřed po schodech do sklepa.

Delším klíčem otevřela dveře laboratoře. Uvnitř bylo ticho a smutno. Zatuchlý vzduch pronazoval, že místnost byla dlouho uzavřena. Chtěla jsem vylézt na ponk a otevřít malé okénko vysoko na stěně, ale matka mě zastavila. "Na to není čas", řekla.

Georgei prikryl skříně a všechno zařízení plátěnými potahy hned, jak otec v září odešel. Společně s matkou jsme potahy stáhly. Složila jsem je jen nahrubo, protože matka začala kašlat. "Rychle, Iso, rychle," řekla a zatáhla za velký vypínač, který ovládal elektrické stroje.

Odhalená skříně připomínala nejspíš jednoduchý šatník bez ozdob, jen s malým okénkem z černého skla vsazeným do dveří. Zevnitř už bylo slyšet lehké praskání. Když jsem se podívala, uviděla jsem za sklem zablesknout tenký jazýček výboje.

Matka přitáhla židli od ponku.

Zběžně ji oprášila rukou a postavila ji proti skříně. Za sklem zářilo světlo. Nevím, jak to vyjádřit. Bylo to, jako by sklo zamrzlo světlem.

Z police nad ponkem vzala matka táč s karafou, a když si sedla, položila si ho vedle sebe. Postavila obrácenou skleničku, nalila do ní brandy a vypila ji na jeden lok. Na mne se ani nepodívala. Všechna její pozornost se soustředila na okénko ve dveřích skříně, kde zář začala jiskřit a sílit. Stála jsem za její židlí. Uvnitř skříně jsem viděla něco houstnout, ze světla se formoval tvar, který tam předtím nebyl. Shrnula jsem si vlasy za uši a napřímila jsem se. Moje ruka lehce spočívala na matčině rameni, příkladný obrázek poslušné dcery. Kromě těchto výjimečných chvil jsem nebyla zvyklá dotýkat se matky.

Můj otec už byl kompletní. Mámivé světlo náhle zhaslo a sklo před jeho tváří se zamžilo. Dýchal.

Matka vstala, vzala malý mosazný klíček a odemkla skříně. Místnost se zaplnila podivnou vůní, trochu jako mýdlo, sůl a fialky, všechno dohromady. Uvnitř skříně stál v tranzu můj otec. Měl pevně zavřené oči. Jeho ruce spočívaly na staré ošoupané brašně, která mu visela na krku.

Oblečen byl podivně. Jeho hlavu pokrývala gumová čapka s dráty, kterou potřeboval pro cestování, ale jinak měl na horní půli těla jen kus nějakého spodního prádla, krátkou černou vestičku, která nechávala jeho paže zcela nahé. Na prsou byla ozdobena ponurým obrázkem, naprosto barbarským. Byla to lidská lebka obklopená plameny a řetězy. Pak měl na sobě ještě indigově modré hrubé kalhoty, ale hodně vybledlé. Nejpodivnější byla jeho tvář. Byla holá. Přišel o svůj velkolepý vous i kníry.

Matka ho vzala za ruku. Zachvěl se a pak se úplně roztrásl. Otevřel oči. Podíval se přímo na mne. Otevřel ústa, ale nic neřekl. Z koutku úst mu vytékala slina.

"Iso," řekla matka a pohybem hlavy

ukázala na tát. Nepodívala se přitom ani na tát ani na mne, dívala se jen na otce. Vzala jsem druhou obrácenou skleničku, rychle ji naplnila brandy a podala ji matce. Přiložila ji k jeho rtům a naklonila.

Když polkl, zakroutil očima. Zafřkal nosem a pak si spokojeně povzdechl. "Magdaléno," řekl. Jeho hlas zněl přidušeně, jako by měl stažené nebo ucpané hrdlo. Ztuhle vystoupil ze skříně přímo do matčiny náruče. Líně se o ni opřel, a jak začala brandy účinkovat, olízl si rty. "Iso," řekl potom s pohledem upřeným někde do prázdna nad mou hlavou. Řekl větu v jazyce, který jsem neznala, a vypočetel se z matčina objetí směrem ke mně. "Iso!" vykřikl znovu a objal mě. Drtivě mne k sobě přitiskl a poškrábal mne přitom taškou. Zdálo se, že podivná vůně, kterou jsem ucítila, když matka otevřela skřín, vyzařuje z jeho těla, jako by jí byl napuštěn.

Intenzita přivítání mne nejdřív vyvedla z rovnováhy a pak úplně vydělala, ale vydržela jsem to. V mých zděšených představách mi otec připadal jako divoké zvíře, které se mne chystá zhltnout. Musela jsem sama sebe přesvědčovat, že to je jen z radosti, že mě zase vidí.

Blouznil. "Všude jsou ženský!" prohlásil. "Víc, než si vůbec dokážete představit!" Pustil mě, aby mohl slova doprovodit gesty. Zamával oběma rukama divoce nad hlavou. Pokoušely jsme se ho uklidnit a neutpět přitom zranění, jeho slovům jsme nevěnovaly pozornost. Po návratu často mluvil takhle nesouvisle. Poměrně brzy si oblékl svou hnědou hedvábnou noční košili. Pak se začal procházet sem a tam se sklenicí brandy v ruce.

"Jedno překvapení za druhým," řekl. Zastavil se, aby otevřel tašku a začal se v ní přehrabovat.

"Prosím tě, drahý, šetři se," prosila matka. Otec její obavy odbyl prudkým zavrtěním hlavy. Nedíval se na ni, jen

probíral obsah brašny.

Zajímalo mě, kde byl a jak dlouho. Otázka nebyla tak podivná, jak by se zdálo. Někdy se vracel domů a vypadal mnohem starší, než bych čekala, jako by byl pryč déle, než jsme věděli. Podle jeho slov tomu také tak bylo; čím víc nám toho vyprávěl, tím víc byly jeho historky divočejší a vynalézavější.

Nejdřív vyprávěl o království, kde neznali koně. Každý člověk tam cestoval s pomocí balónu naplněného plynem z hádrže, kterou nosil na zádech. K naplnění balónu podle potřeby stačilo zatáhnout za šňůru. Koncem týdne už při vyprávění svého příběhu přeháněl tak, že to překračovalo všechny meze. "Obrovské ocelové lodi ve tvaru kříže hřmí oblohou, proháněny se sem a tam nad tváří země pomocí umělého větru!"

Ačkoliv matka by to přede mnou nikdy nepřiznala, věděla jsem, že se nutila zapomínat všechno, co jí vyprávěl o svých cestách, aby ho nechtěně nenachytala na nějakém protimluvu. Nic ho totiž tak nerozzlobilo, jako když mu někdo odporoval, když se spletl. Převzala jsem její politiku poslouchání bez otázek; i když bych ráda věděla, co myslel tou poznámkou o ženách.

Můj otec nebyl velký muž. Přesto mne napadlo, když jsem ho pozorovala toho chladného a nepříjemného odpole, že tentokrát nezestárl, ale nějak se změnil. Myslela jsem, že to bylo tím, že se oholil. Zcela jistě jsme o tom neměly mluvit. Bylo to, jako by s jeho vousem zmizela část jeho síly, podobně jako se to stává čarodějům v pohádkách.

Možná jsem to byla já, kdo zestárl.

"Vykoupal bych se," řekl. "Budete mi dělat společnost. Obě."

Jeho oči naznačily, že je to rozkaz.

Georgei jako správný sluha vytušil přání svého pána předem. Kouř stoupal z komína sauny už hodinu. Zatímco matka a já jsme si navzájem

pomáhaly rozepínat šněrovačky, otec shodil svou noční košili a své zvláštní šaty. Viděla jsem, že je oholen jen na tváři.

V koupeli si nesedl, ale procházel se v páře a pleskal se po ramenou. Nespouštěl z nás oči. Matka a já jsme seděly mlčky na lavici, až jsem už nemohla dál snášet jeho pátravý pohled. Poprosila jsem, abych mohla odejít, a šla jsem prosekat led ve studené lázni. Otec se nad tím usklíbl. Vyběhl ze dveří a volal na matku, aby ho následovala. Povalil ji nahou do sněhu. Slyšela jsem ji, jak se směje a pak smutně pokašlává, když otec volal moje jméno. Ignorovala jsem ho a ponořila se do ledové vody.

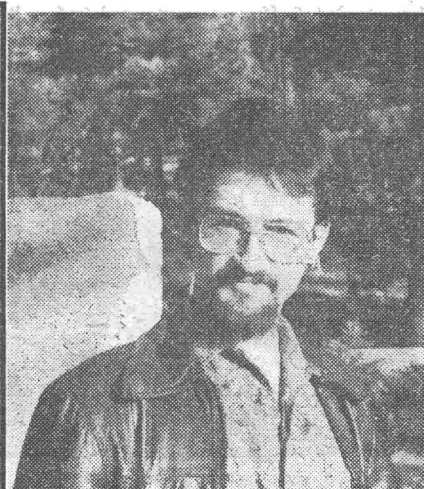
Když jsem se umyla a rychle osušila, oblékla jsem se dřív, než se moji rodiče vrátili. Dovolila jsem si zatím prohlédnout podivné šaty, které nosil můj otec a které odhodil do rohu obývacího pokoje.

Modré kalhoty byly vyrobeny z pevné bavlněné látky, vypadaly jako oděv pro dělníka. Byly tak vybledlé, jako by vypovídaly o mnoha letech hrubého používání a praní, ale látka byla jako nová a byla tuhá škrobem. Vestička byla krátký a jednoduchý kus oděvu, který by svou velikostí příslušel spíš dítěti. Byly to jen dva pravoúhlé kusy hladké černé látky sešité dohromady a v jejich horních rozích trčely krátké roury jako rukávy. Uprostřed horního švu byla díra pro krk. Přes primitivní provedení a odporné ozdoby jsem si pomyslela, že by to mohlo být pohodlné lehké oblečení pro teplejší kraje. Netroufla jsem si však vestu obléci a vyzkoušet, jak by mi slušela.

Po koupání jsme si sedli společně na gauč před krbem v obývacím pokoji. Pili jsme čaj a jedli chléb s rozinkami. Vítr se znovu zvedl a hnal sních proti oknům. To jen zdůrazňovalo naši pohodu a tím víc jsme vychutnávali teplo krbu. Můj otec mluvil dál o svých objevech, naštěstí alespoň plynuleji,

Colin GREENLAND

nar. 1954, Angličan. Je autorem knihy o britské nové vlně ve science fiction **The Entropy Exhibition** (Výstava entropie, 1983) a soustavně se věnuje recenzím SF knih, zejména pro časopis *Foundation*. Po třech románech konečně prorazil na žebříčky bestsellerů s inteligentní space operou **Take Back Plenty** (Navratte hojnost, 1990), která získala cenu BSFA jako nejlepší britský román roku. Greenland je veselý společník, jeho povaha ostře kontrastuje s gotickou atmosférou povídky *Poutník*, která vyšla poprvé v roce 1989 v antologii *Zenith*.

objevech, naštěstí alespoň plynuleji, když už nejasněji. "Není to takové, jak jsem čekal. Oni ve strojích nevidí spasitele. Dívají se na ně jako na milenky, kterým se dvoří a kterým se snaží vyhovět. A jsou i takoví, kteří je znevažují, kteří těžší z jejich velikosti a přitom tvrdí, že povinnost k lidstvu, účel společnosti, spočívá v něčem jiném..."

Otevřel svou brašnu s trofejemi a vysypal její obsah do klína. Matka předstírala zdvořilý zájem. Dobře jsem věděla, že skrývá nesouhlas a odsouzení. Léta přihlížela tomu, jak do jejího domu přibývají takové věci: kuriozity, fetiše, pro ni nepochopitelné a proto ani příjemné, ani užitečné, spíš zneklidňující. Můj zájem byl skutečný, protože jsem se už uklidnila. V pohodlných čistých a suchých šatech mi bylo příjemné teplo. Takové chvíle jsou nejvhodnější k tomu, aby se zvidavost plně rozvinula. Ať byly otcovy příběhy skutečné nebo vymyšlené, jeho suvenýry byly dostatečně reálné. Cítila jsem, že možná nejsou pochopitelné, ale ve své existenci stály nad každým vysvětlením, které jim mohl přisoudit. Mluvily ke mně tichými hlasy světů, kde nebylo všechno zahaleno sněhem a pohrdáním.

Otec přikyvoval, matka ho objímala paží kolem ramen. Měl téměř zavřené oči. Naklonila jsem se, abych si prohlédla jeho poslední poklad. Dovolil mi, abych si na některé věci sáhla. Udělala jsem to s dětinskou zvědavostí.

Ta věc vypadala jako náprsní taška. Byla plochá, ve tvaru čtverce, vyrobená z hmoty, kterou nám už jednou ukazoval. Byla jako z nerozbitného skla. Měla důmyslně připevněné víčko. Na jedné straně v ní byla malá knížečka s barevnými papíry a na druhé straně kruhové stříbrné zrcátko s kulatou dírkou uprostřed. Zrcátko bylo tak malé, že se dalo uchopit prsty jedné ruky. Otec mě pobídl, abych ho vyndala z pouzdra. Bylo lehké jako mořská škeble a byly na něm tištěné nápisy. Některá písmena jsem neznala.

Pak tam byla další stříbrná věc, list měkké kovové fólie, tenké a ohebné jako papír, ale ozdobené dvěma řadami malých kroužků. Podle hmatu se mi zdálo, že to jsou malé knoflíčky zabalené v kovu. Otcovo vysvětlení bylo velmi krátké a mlhavé. "Vypouštěli se se všemi nemocemi," řekl nepřítomně a zívá.

Byly tam také obrázky, miniatury na lesklých papírových kartičkách, podobné těm, které přinášel i dřív. Prohlížela jsem si je a matka se ke mně neochotně přidala. Otec si přitom

položil hlavu na její rameno a přemohl ho spánek. Hloupě jsem se ptala sama sebe, zdali je v tom podivném novém světě všechno tak čisté a lesklé. Obrázky naznačovaly, že je tomu tak. Všechno, co ukazovaly - štíhlé vozy, skleněné paláce a vzdušné pagody, podzemní sady s muži, kteří je obsluhovali oblečení ve svém elektrickém brnění - všechny tyto divy byly zobrazeny věrně a s překvapivou přesností. Ale věrně podle čeho? Protože takové věci nebyly ani na zemi, ani na moři, ani pod ním. Tím jsem si byla jista. Před jinými obrázky, které ukazovaly násilnou smrt a kouřící ruiny, matka ucukla a schovala je pod ostatní. Nepokoušela jsem se je prohlížet.

Když jsme byly hotovy s obrázky, matka zavzvonila na Georgeie, aby pomohl otci do postele. Odešla jsem do svého pokoje a pokoušela se číst. Básníková slova mi však vzdorovala a plula před mýma očima jako nesmyslné poznámky. Moje mysl byla příliš plná otcových příběhů a odmítala přijmout cokoliv dalšího. Zdálo se mi, že vidím muže a ženy se stříbrnými vlasy, se šaty zdobenými scénami plnými krutostí, kteří mne za divoké hudby neviditelného orchestru lákají do skleněných pokojů.

Doufala jsem, že otec zbytek dne prospí, ale marně. V šest jsem se oblékala k večeři a tu se náhle, bez jediného varovného zaklepání rozletěly dveře a rázně vešel otec. Byl stále ještě v noční košili. Já jsem seděla u toaletního stolku v košili a spodním prádle a kartáčovala jsem si vlasy. Zastavil se za mou židli a díval se na mě v zrcadle. Jeho oči blýskaly hrubým humorem, pravou ruku držel za zády. Nekonečná hrůza, na kterou jsem tak snadno zapomněla v teple klidného odpoledne se ve mně znovu probudila a sevřela mi hrdlo.

"Co se děje, otče?" zeptala jsem tak klidně, jak jsem jen dokázala.

"Ony si myslí, že všechno vědí," řekl naléhavě ale neadresně, jako by pokračoval v hovoru přerušeném právě v tuto minutu. "Myslí si, že vidí všechno. Myslí si, že je muži podceňují. Tedy, je to pravda. Je to tak, Iso."

Usmál se, ale nebyl v tom žádný humor.

"Opravdu?" zeptala jsem se. Nebyla jsem schopna ze sebe vypravit víc.

"Chce to jiný druh muže," řekl otec, "Velmi zvláštní druh, který by jim rozuměl."

Položil levou ruku na mé rameno.

"Já jím rozumím, Iso," ujistil mě. "Já ano."

Stiskl mi rameno.

"Vidím je a rozumím jim. A vidím,

že nejsou jiné, Iso! Jsou stejné jako ty, není v tom rozdíl."

Vzal mi z ruky hřeben a hodil ho na stolek. Pak nabral mé vlasy do hrsti. "Bez tohohle," řekl a zatahal mne za vlasy. "Ale jinak - žádný rozdíl."

Vykřikla jsem. Volala jsem matku, ale nepřišla. Myslím, že nebyla v doslechu, nebo jí něco zabránilo přijít. V zrcadle jsem uviděla, že otec zvedá velké nůžky, které předtím schovával za zády. Přes mé zoufalé protesty mi ostříhal vlasy tak, že mi na hlavě zbyly jen roztřepené chomáče.

Možná jsem se už tehdy měla bránit, ale místo toho jsem se tiše zhroutila v slzách. Nejraději bych mu vydrápala oči za moje kadeře, které mi padaly do klína jako ostříhaná vlna. Ale nevzchopila jsem se k odporu, nechtěla jsem ho provokovat dál. Měl zase divoký záchvat, jak se často stávalo po návratu z těch jiných světů, které byly předmětem a jediným zdrojem jeho vášně.

"Teď vypadáš jako jedna z nich!" Stál za mnou. Usmíval se a prohlížel mne v zrcadle. Závojem slz jsem se dívala na svůj obraz a říkala si, že nepřipomínám vůbec nikoho, snad jen nějaké ubohé bláznů z vesnice. Ptala jsem se v duchu, kdo byly ty ženy, které ho ve vzpomínkách pronásledovaly tak, že mne musel tak ponížít a zohavit. Byly to ony, kdo mu oholil jeho vous?

Má matka potlačila zděšený výkřik, když jsem se objevila u stolu. Přes můj bedný vzhled se na nic nezeptala, ani se nepokusila protestovat. Na její vlasy nesáhl. Možná se bála, že by na sebe upozornila.

Při večeři otec hodně pil a v temných narážkách mluvil o válečném umění. Nezmínil se však o slávě kavalérie, ani o hrdinství pěšáků. "Dva muži," opakoval znovu a znovu, "dva muži zavření v malé místnosti pod zemí bdí nad spánkem obrovských nástrojů zkázy. Kdo jsou? Nikdo! A na druhé straně... co tam? Dva další! Mohou to klidně být stejní muži. Úplně stejní." Trochu vystřízlivěl ze svých nálad, jako by ho samotného vyděsily ty hrozné vidiny, které si vymyslel. Nevypadal dobře.

Odstrčil talíř s nedojedeným jídlem a vstal kýmáctivě od stolu. Dívala jsem se na svou porci. Nesnědla jsem nic. Otec se ke mně na chvíli naklonil, jako by mi chtěl vyčinit. Pak se otočil a chytil matku za zápěstí. Zvedl ji nelidskou silou a pak ji vlekl za sebou nahoru po schodech. Té noci jsem si schovala hlavu pod polštář, ale v duchu jsem pořád slyšela prosby a výkřiky své matky.

Příštího dne, jako obvykle po tako-

vých scénách, zůstal otec v posteli. Odpočíval. Matka s ním nechtěla mluvit. Přinesla jsem mu snídani na tácu. Ležel v noční košili opřen o hromadu polštářů a hluchně dýchal ústy. Měl z únavy kruhy pod očima. Když jsem mu opatrně položila tácu na kolena a vložila mu do ruky šálek, viděla jsem, že mu začíná znovu růst vous. Zatím to byl jen temný stín na jeho bledé bradě.

Jeho kůže vypadala studeně vlhká, svaly napjaté. Od jeho těla stoupal nepříjemný zápach. Pochopila jsem, že jeho dobrodružství ho spíš než do ráje zbaveného nemocí zavedlo někam, kde byl vystaven nákaze nám neznámé, zákeřnější než zhoubný mor. Zdálo se, že mne stěží poznává. Vypil svůj lék chvějícími se rty.

Celý se zatřásl a najednou se jeho tělo uvolnilo. V zajetí svého milovaného morfia se začal chvět a kroutit, jako by překypoval energií.

Něco šeptal. Sklonila jsem se a přiblížila ucho k jeho rtům. Zpíval. "Žádné neštěstí, žádné problémy," zpíval znovu a znovu. "Žádné obavy, žádné chyby, žádný pot."

Podezřívavě se na mne podíval. Pro hanbu z osklivého zjevu, který mi vnutil, jsem měla na hlavě šátek jako vesnická děvečka. To ho možná spletlo. Než jsem stačila uhnout, chytil mne za ruku.

"Kdybyste věděla, odkud jsem přišel - a kde jsem byl -, řekl chraptivě, "kdybyste věděla, co všechno jsem viděl v jistých pokojích, měli bychom říct v jistých pokojích lidí z vyšších vrstev, tam ve městě..." Toporně pokýval hlavou. "Pak byste mne, madam, tak samozřejmě nevyužívala. Věnovala byste mi víc respektu."

Položila jsem svou ruku na jeho paži. "Ale, otče," zaprosila jsem. "To jsem já, Isa."

"Isa?" Svrástil obočí. "Není tady dost světla. Myslel jsem, že jsi tvá matka."

Ale já jsem věděla, že to nebyla matka, k níž mluvil. Dokonce ani v blouznění by k ní tak nehovořil.

"Mám rozhrnout závěsy, otče?" nabídla jsem, abych mohla odejít od postele a abych mu zajistila tolik světla, kolik jen šedý den venku mohl poskytnout.

"Udělej to."

Ale zatímco jsem stála u okna a plnila jeho přání, zvedl se s postele. Přistoupil ke mně zezadu pružným krokem, který neodpovídal jeho zjevnému vyčerpání. Dnes se mi zdá, že se ke mně vždycky plížil zezadu. Chytil mne pod rameny a políbil na krk. Prudce jsem odtáhla hlavu.

"Iso," řekl. "Dcero moje. Jaké štěstí, že nebudeš po své matce. Vidím v tobě už teď ženu, jakou se staneš."

Odporně se ke mně přitiskl. Bránila jsem se. Zdálo se, že nemá žádnou sílu. Pustil mne a padl zpět na postel.

"Budeš stejně dobrá jako každý syn, že ano, Iso?" řekl potměšile, ale byla v tom i stopa jeho předchozí debility. "Stejně dobrá jako každý syn."

Na chvíli jsem si myslela, že jsem unikla. Myslela jsem, že už má dost. Mýlila jsem se. "Až na jednu věc!" vykřikl a znovu se na mne vrhl.

Povolily mi nervy. Prudce jsem uskočila a vyběhla z pokoje. Chtěla jsem za sebou zabouchnout dveře. Jenže otec stačil zachytit jejich okraj a dral se za mnou, i když jsem táhla za kliku ze všech sil. Sáhl po mně. Uhnula jsem, pustila kliku a rozběhla se chodbou. Otec vyrazil za mnou.

Na prahu svého pokoje jsem se mu postavila. "Jak můžeš?" vykřikla jsem. Strhla jsem si šátek s hlavy a hodila mu ho k nohám. "Jak si to můžeš dovořit?"

"Můžu," odpověděl s úšklebkem. Zdálo se, že mu oči vypadnou z hlubokých temných důlků. Vztáhl po mně ruku.

Vběhla jsem do pokoje a chytila první věc, která mi padla do ruky, stoličku od toaletního stolku. Couvala jsem před ním a mávala před sebou stoličkou, zatímco se ke mně blížil. Držela jsem stoličku za dvě nohy a snažila se ho zasáhnout sedátkem. Měla jsem ji spíš chytit za sedátko a ohrožovat ho jejíma nohama. Ale tenkrát jsem o zápase nic nevěděla.

Otec chytil stoličku a vykroutil mi ji z rukou. Odhodil ji pryč a postupoval dál se široce roztaženými rukama. Zády jsem narazila na stolek. Už jsem neměla, kam bych dál mohla ustoupit.

Sáhla jsem za sebe a ucítila pod rukou ocel. Byly to nůžky. Právě ty nůžky, kterými ostrihal mé vlasy. Chytila jsem je, zamávala jimi před ním a udělala výpad do vzduchu.

Chytil mne za ruku a zkroutil mi ji. Pustila jsem nůžky. Padly na podlahu mezi nás a otevřely se. Otec se pro ně sklonil a já jsem proti němu neohrabaně vyrazila ramenem a zasáhla ho do nosu. Hlava mu odskočila. Zavrával, ztratil rovnováhu a upadl. Ještě během pádu po nůžkách hrábl. Shýbla jsem se, abych ho předstihla. Chytil mne a strhl k sobě, ale já už držela nůžky v ruce. V zoufalství jsem ho bodla. Jedna čepel roztrhla noční košili a ponořila se mu hluboko do břicha. Byl to hrozný pocit, jak pronikala dovnitř, jako když se naráží maso na rožeň.

Najednou byla všude krev. Rozlé-

vala se po jeho košili a prýštila mi do dlaně. Sáhl si na břicho. Odstrčil prudce mou ruku a tím si ránu roztrhl. Vykřikl.

Vstala jsem. Byla jsem zachvácená podivnou hrůzou. Vzpomínám si, že jsem se k němu sehnula. Mohl to být jen okamžik, ale zdálo se mi to dlouho. Napadlo mne, že bych mu měla pomoci, ale nedokázala jsem se ho dotknout.

Běžela jsem pro svoji matku. Ale hned jak jsem vyběhla ze dveří, za nimiž jsem ho nechala v bolestech na podlaze, stala se se mnou změna. Nevím, jak to nazvat. Změna srdce, změna myšlení. V té chvíli se mi zdálo, že vidím matku, jak spěchá do mého pokoje. Po jediném pohledu ustupuje a volá Georgeie. A pak přijde Georgei. Bude klopytat nahoru po schodech a potom otce ošetří, jak nejlépe dokáže. Zastaví nějak to krozné krvácení a dopraví otce zpět do postele. A co pak? Neznásobí se pak otcovo šílenství? Nestane se jednou poražený tyran dvojnásobným tyranem?

A co když se neuzdraví? Co když zemře? Bude mi pak moje matka oporou? Nebo mne vydá do rukou zákona? Zaváhala by vůbec?

Všechny tyto otázky mne napadly najednou, v chodbě před mým pokojem. Nedokázala jsem si odpovědět ani na jedinou z nich. Od té doby jsem si na ně vzpomněla ještě mnohokrát, na každou z nich, zvláště i na všechny dohromady. Stále ještě na ně neznám odpověď.

Co jsem ale v té chvíli věděla, bylo, že je v mých silách jim všem uniknout. Běžela jsem dolů a rvala ze sebe šaty. Ze skříně vedle dveří do zahrady jsem vytáhla staré boty, které jsem nosila na bruslení, a z obývacího pokoje otcovy cizokrajné šaty, které ležely, kam je odhodil. V laboratoři bylo jen dílem okamžiku zapnout velký vypínač a uvolnit sílu elektriny. Zatímco vtékala s hukotem a bzučením do strojů, oblékla jsem si šaty, zašněrovala boty a nasadila gumovou čapku s dráty. A pak, když za malým černým okénkem začalo plát podivné chladné světlo, otočila jsem klíčem v zámku a vstoupila do skříně.

Nahoře v té chvíli moje matka začala křičet.

*přeložil Stanislav Švachouček
ilustrovala Renáta Fučíková*

Eric Brown

Velký průsvih tam nahore

(Big Trouble Upstairs)

Jsem v zábavním komplexu Velkého korálového útesu a hledám si novou roční manželku. Tentokrát něco malého a snědého - nejspíš Orientálku. Hříšná laguna pění kolem mne a mého miláčka, šikovní kambodžské kosmonautky, když se ozve signál mého náramkového Spoje. Brodím se na mělčinu, velkooké děvče po boku, a beru hovor.

"Lituji, že ti kazím zábavu, Isabello." Massingberd na mne hledí z mého zápěstí a hraje si na svatouška. "Ale nebyla jsi odpovídaná ze Spoje." Dívka vycítí rozloučení a klade měkkou tvář na má prsa. Vstupuji do její hlavy, tlumím lásku, kterou jsem doposud budila, hasím její synaptický žár.

"Tak ven s tím, Massi," povzdychnu si.

"Tohle se ti bude líbit," začíná a mřká na mne velice nenápadně.

Jde o laserového zabijáka, řádícího na Karnevalovém satelitu. Vraždí tam nevinné lidi jako šílený. Ten převít nejdřív vyřadil bezpečnostní jednotku a současně i mechanické obranné prostředky - má tam asi tučet dělníků, uvězněných někde na satelitu, ostřeluje je ve volných chvílích.

"Je to přesně práce pro tebe, Is. A jdeš na to sama."

"Hm, tak ti moc děkuju..."

"Člun už je na cestě," dodává a odpojuje se.

Soo-Lee mne objímá: "Isabello..."

"Až jindy," konejším ji. Ale s někým jiným... Proč to dělám, proč? Byla to láska na první pohled. Cítila jsem touhu, niternou bolest v té vteřině, kdy jsem pohlédla na Soo-Lee, tehdy před týdnem. Slunila se na pláži vedle mé vily. Samozřejmě, ona mi nemusela věnovat ani pohled, jenže já mám tu schopnost.

Před deseti lety jsem udělala testy jako psycho-positivní a musela jsem jít pod skalpel. Jenže operace se nepovedla. Nebo byla až příliš úspěšná. Místo, aby mi odstranili obyčejnou telepatii, získala jsem mega-telepatii. To znamená, že jsem nejen schopna číst cizí myšlenky, já mám plnou kontrolu nad myšlenkami ostatních, mohu si s nimi dělat, co mne napadne. Náramně šikovná věc.

Byla jsem první člověk z nové linie.

Teď je nás dvanáct, všichni pod přísným dohledem.

A já jsem zatížená na mláďata. Kdykoli

nějaké spatřím, s chutí do něj vjedu, zamíchám mu v hlavě, upevním synapse a za chvíli má každé tááákovéhle oči.

Láska, kterou vyvolávám, je předem ztracená, to vím. Nemohu v dané osobě udržovat ten stupeň zbožňování dlouho. Posledních pár let nabízím falešnou lásku na dobu šesti měsíců, nebo na jednorozhodné manželství - a rozchod. Je to snesitelné pro obě strany. Rok je dost dlouhý k životu ve lži, i když je to z lásky. Pokládám Soo-Lee do zlatého písku a nechávám proudit apatii kolem jejího čelního laloku. Ve chvíli, kdy vstupuji do své vily, se už Lee začíná divit, co kdy na mně viděla. Brzo pro ni bude Isabella Manchestrová jen příjemnou vzpomínkou z dětství a možná ani tím.

Massingberd to ví. On byl jediný, komu jsem to dokázala říct. Jednou se mne ptal, proč nepoužiji své schopnosti sama na sobě. "Proč neléčíš sama sebe, Iso? Urovnej si to v hlavě, aby tě přeshly choutky na ty děti..."

Ono už to není proti zákonu, ale staříci jako Mass mají zastaralou morálku.

"Protože kdyby to nebyly děti, byly by to muži a ženy. Já už lepší nebudu, zůstanu stejná. Potřebuju lásku, chápeš? Nemohu změnit, co jsem, protože to, *proč* jsem..." a tady jsem skončila.

Nikdy nebudu znát Massingberda dost dobře na to, abych mu řekla, proč jsem.

"Potřebuju lásku a takhle mi to jde snadno," říkám často. Ale jak mám vědět, že tohle je láska?

Po dvou hodinách jsem na palubě kosmického člunu s autopilotem a mířím z roviny ekliptiky rovnou na Karnevalový satelit. Jediná moje loď letí tímto směrem, všechen ostatní provoz míří k Zemi, sluncem ozářené tečky zavrtávající se do gravitační studny Země jako genetická data na spirále DNA.

Z této vzdálenosti vypadá satelit jako vánoční ozdoba, zploštělý sféroid zavěšený na pozadí Plejád. Dolní polokoule je temná - ta udržuje celou podívanou v chodu. Zato pracovní polovina blýská zlatavou září. Zblízka pak vidím podrobnosti: široké třídy a arkády, pohyblivá a stabilní představení. Tam dole je jeden veliký zábavní park.

Massingberdova slova: "... je tam asi dvě stě japonských a amerických turistů, rozse-

kaných na kusy dřív, než je mohly zachránit havarijní čluny. Pak tam zůstal asi tučet dělníků a vrah..."

"Jsi si jist, že nemohl vypadnout v některé lodi?"

"Máme psychozáznamy cestujících ze všech lodí, které odstartovaly, Is." Starostlivě na mne hledí. "Budeš opatrná, vid'?"

Ten sentimentální starý mizera. "Všechno bude dobré, Massi."

"Přepojím tě na ředitele, který tam pořád je..." Ale ztrácí se mi z obrazu kvůli statickým výbojům. Konečně se obrazovka vyjasňuje. Ale čeká mne další překvapení - vidím velikou hlavu s rozšklebeným úsměvem. Je to myšák Mickey Mouse.

"Plete se mi do toho kanál pro návštěvníky, Massi!" - ječím. Už jsem se přiblížila těsně k satelitu a potřebuji od ředitele povolení k přistání a instrukce. Nemohu si jen tak přistát kdekoliv. To bych byla snadným terčem pro laserového vraha.

"Massingberde!" křičím znovu.

"Manchesterová?" ptá se Mickey Mouse.

"C-Co?" valím oči.

"Máte mne na příjmu, Manchesterová?" - myšákuv pošetilý úšklebek příliš neladí s netrpělivým tónem hlasu.

"Jistě," povídám. "Kdo to k čertu..."

"Ředitelka Maria Da Souza," říká Mickey a dívčí hlas se tlumí v černobílém latexu.

"Proč ten fantastický převlek, ředitelko?"

"To se dozvíte, až budete tady. Upřímně řečeno, vaše překvapení se nemůže vyrovnat mému. Čekala jsem přinejmenším přepadové komando. My tu máme zuřivého maniaka a oni mi pošlou..." zbytek dořikává neslyšně, ale domýšlím si, že to může být "...mladou černokněžnici."

Směje se. "Jaký je stav, Mickey?"

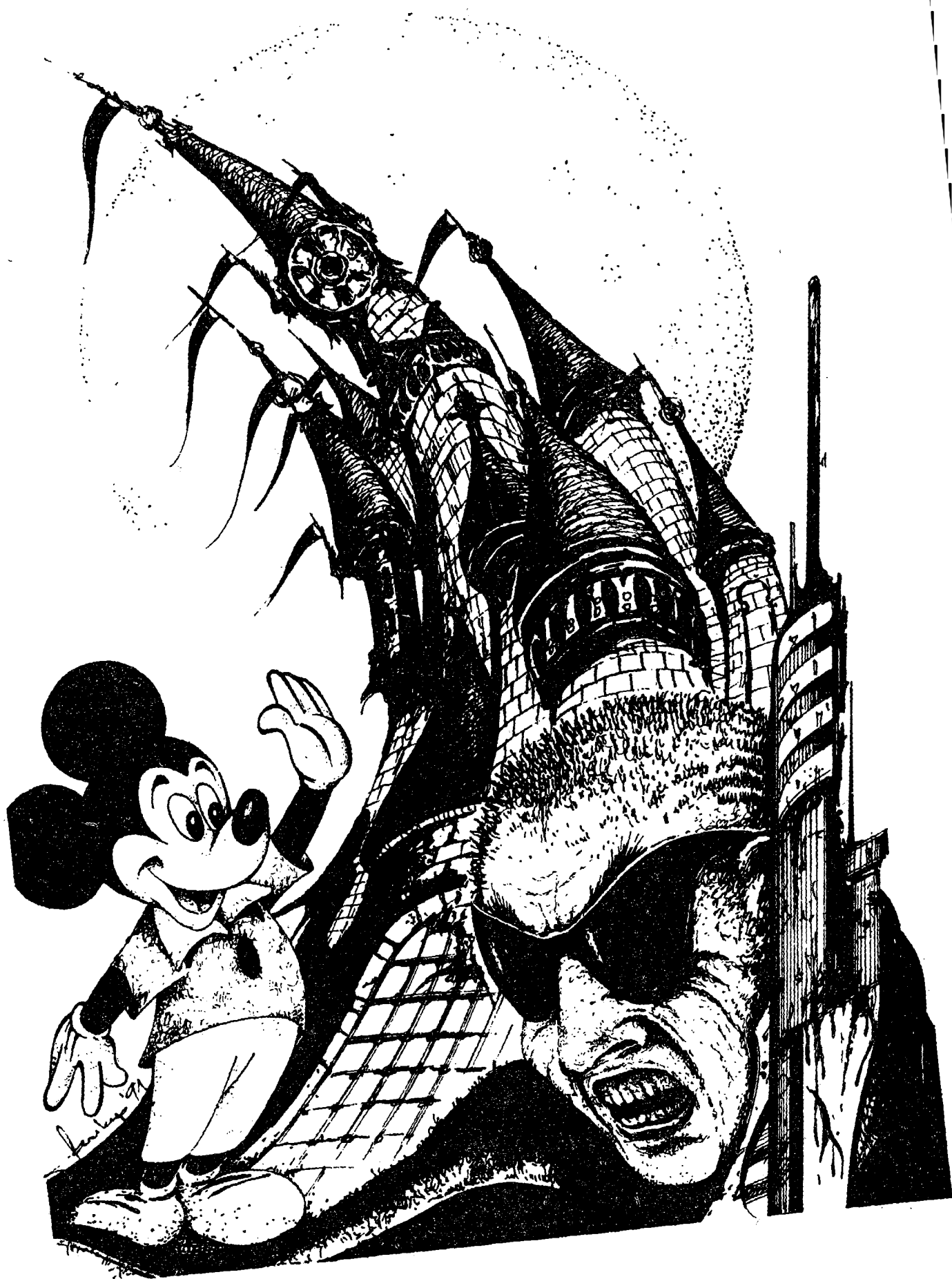
"Sejdeme se u vrat číslo dvanáct. Vrah je někde na vzdáleném okraji komplexu. Může být kdekoliv na rozloze dvaceti čtverečních kilometrů. Moji dělníci jsou na centrálním náměstí, v odpočívárně. Utekli tam hned, jak začal střílet."

Mám zvláštní pocit, jako kdybych sledovala dětský videoprogram, do kterého se připlétá zvuk z nějakého kriminálního filmu.

"Jsou tam zablokováni a nemohou vyjít ven."

"Zkoušeli to?"

"To samozřejmě žertujete. Palba přichází

ze vzdáleného okraje a noclehárny jsou otevřeny do ústředního prostoru. To je automatický rozsudek smrti pro prvního, který vystrčí hlavu. Když dokážete ty lidi odtamtud dostat..."

"Mým úkolem je dostat vraha," říká jí. "Pak už budou v bezpečí."

"V tom případě doufám, že jste dobře ozbrojena," praví Mickey blahosklonně.

Je řada na mně, abych se zasmála: "Po pravdě řečeno, zbráním moc nedůvěřuju," povídám. Hlava Mickeyho mne připravuje o uspokojení z pohledu, jak ředitelce mizí úsměv ze rtů. Dál se idiotsky šklebí, když ruším spojení.

Člun zaujímá polohu na vysoké oběžné dráze a klouže směrem k opravářským hangárům ve spodní části satelitu, mimo vrahův dohled. O pár vteřin později z něj vyklouzávám, procházím vzdušným uzávěrem a opatrně vykukuji do dlouhé, obloukovité chodby. Při tom vyhledávám vibrace vražova mozku, ale okolí je čisté. Vstupuji.

Mickey stojí s rukama vbok a čeká na mne. Maria Da Souza je v psychickém napětí a v obavách, ovšem. Zároveň však na hlubší úrovni vycituji je jí silnou osobnost. Je to inteligentní, osamělé děvče a za jiných okolností bych se ráda pokusila poznat ji blíž.

"Konečně jste tu!" Přikopává něco směrem ke mně, je to čemé, gumové a trčí z toho uši.

"Co to k čertu je?"

"Vlezte si do toho. Nediskutujte..." Měřím si mne od hlavy k patám a odhaduje, co asi zmůžu.

Navlékám si to. Je to kostým Mickey Mouse. Obouvám boty a natahuji si černé, plandavé nohavice přes svoje kalhoty.

"A teď, nemyslíte, že byste mi mohla konečně vysvětlit, co to všechno znamená?" Mohla bych na okamžik přestat dávat pozbr na vibrace vraha a přechít si ji, ale nerada bych skončila uškvařená zaživa.

"Tenhle převlek nám dává svobodu pohybu. Vrah si nevídmá postav z grotesek. To jsou samí roboti. Byla jsem ve skladu, když to zabíjení začalo. Viděla jsem, co se děje a tohle jsem tam vyhrabala. Jsou to poslední kostýmy, které tu máme, ještě z dob než živé herce nahradili roboti."

Natahuji si gumové tělo přes ramena a soukám se dovnitř. Beru si hlavu opatrnou zipem. Moje vlastní hlava vytváří mezi ušima vejčitou bouli. Mickey nikdy nevydal tak skvěle.

"Vy jste si dělala legraci, že ano?"

"Eh?" zápasím se zipem.

"Že nejste ozbrojena."

"To už jsem vám přece řekla."

"Tak jak chcete k saku dostat toho vraha?"

Těsně před uzavřením zipu jí věnuji milý úsměv. "Starý africký obyčej," povídám. "Buď myslel na jeho smrt." Což není zas tak daleko od pravdy, pokud vynecháme etnické přívazky.

"Oukej, takže už jen maličkost. Musíte

chodit jako skutečný Mickey. Asi takhle."

Hledím na ni průsvitnou látkou, kterou má Mickey v úrovni krčních mandlí. Přechází chodbou tam a zpátky, klátí rukama, krouutí zadkem. Kdyby nás tak teď mohl vidět Massingberd.

"Teď vy, Manchesterová."

Pyšně před ní nesu svou maškarádu.

"Srovnejte si boty! Švihejte víc ocasem! Tohle bylo perfektní, Manchesterová. Ten bastard je tak podezřívavý..." Tuhle větu nemusí dokončovat.

"Báječně. Jde vám to. Tak kam chcete jít nejdřív?" Pomyšlení na to, jak se tu předvádím, mne uvádí do rozpaků. Nechávám toho kroucení a s námahou si sedám na paty. Kostým je těsný, nepohodlný a strašně tlačí.

"Za prvé, než začnu riskovat život - i když nemám v úmyslu umřít v téhle hnusné maškarádě - nejdřív se chci dozvědět víc o tom vrahovi. Jak dokázal zvládnout likvidaci bezpečnostní skupiny a vypnout obranný systém?" Při tom stále zkouším telepaticky sondovat zabijáka. Můj dosah je přes kilometr, ale odsud už doléhají myšlenky jen slabě. V tuto chvíli jsme určitě samy.

"Bezpečnostní jednotku? Tu pokropil bakteriemi z Procyonu. Změnily celou jednotku na bláto hodinu před tím, než spustil palbu."

"Uf! A mechanická ochrana? Roboti?"

"Deaktivování předem. To by sice mělo spustit poplach v kontrolním bloku, ale ten byl také odpojen."

"Ať už je vrahem kdokoliv, určitě se tu dobře vyzná. Může to být někdo ze zaměstnanců?"

Krčí rameny. "Proč ne? Zaměstnáváme trvale přes dvacet tisíc lidí."

"Většina jich byla evakuována spolu s turisty? Teď je tu přece sotva deset dělníků zavřených v odpočívárně -"

"Plus zabiják."

Uvažuji nad tím. "Byla tu nějaká střelba od té doby, co se těch dvanáct ukrylo?"

"Ne..." Da Souza už ví, kam mířím.

"Pak snad - říkám snad - je vrahem jeden z dělníků. On, nebo ona, se skryl spolu s ostatními po střelbě a tím si obstarává alibi."

"Zdá se vám to pravděpodobné?"

"V tuto chvíli je to jedna z možností," říkám.

Da Souza se s kaučukovým mlasknutím odlepjuje od zdi. "Nějaké další otázky?"

"Jo... jak je možné, že tak mladá dívka jako vy, dokáže zastávat funkci ředitele tak velkého podniku?"

To ji zaráží v půli pohybu.

"Jak víte, kolik mi je?"

"Jsem dobře informována. Takže?"

Krčí rameny. "Tvrdě pracuji."

"Musí k tomu být velké nadání a schopnosti."

Kostým Mickeyho je jí náhle nepohodlný. Čtu jí v hlavě, že je osamělé dítě, které spolužáci ve škole týrali, a úspěch byl

jediný způsob, jak jim mohla všem vytříst zrak. Ale jak vidím, ještě jí pořád něco chybí. Úspěch není všechno.

Dostávám nepřekonatelnou touhu vlézt jí do hlavy a nějak jemně jí z toho pomoci. Ale zaháním ji. Není tu vhodné místo ani čas na podobné zaležitosti - a nejdřív tu mám k vyřízení úplně jinou práci. Navíc se dostávám do období, kdy potřebuji skutečnou lásku, ne vynucené city.

"Veďte mne," povídám.

"Kam?"

"K úkrytu dělníků, nebo někam poblíž. Dlouho tu veteš na sobě neunesu."

Zkoumavě mne pozoruje. "Oukej. Připravena?"

Vylézáme ven poblíž křišťálového chrámu s vysokou klenbou. Všude kolem jsou stovky postavicek z kreslených filmů, které dohromady vytvářejí dojem, že jsme se ocitly na nějaké makabrozní oslavě uprostřed krveprolití.

Bázeň, kterou mám z naší zranitelnosti, je brzo vytěsněna hrůzou. Znetvořené lidské maso zaplňuje parky a zahrady, tříproudové bulváry, výstavy i zábavní atrakce. Celé rodiny tu leží v kusech, každá část groteskně rozdělena podle oděvu na přiměřené porce. Spodní půlky bývalých lidí dřepí v sedadlech kolotočů a houpaček, jež se stále točí a houpají v mechanické ignoranci svých mrtvých posádek.

A - což činí celá jatka ještě tragičtějšími - roboti Mickeyové, Donaldové a Plutové se pohybují od mrtvol k mrtvole, hladí odříznuté hlavičky a potřásají oddělenými rukama, pózují pro snímky, které nemá kdo fotit mezi rozsápanými pozůstatky Jeničků a Mařenek...

Da Souza neochvějně kráčí tím vším. Už to viděla. Já zírám kolem, váhavě a vyděšeně, až najednou uslyším: "Psst!" a vidím nepatrné posušky Mickeyho vpředu. Zrychlím a připojuji se k ní.

Opouštíme bulvár, procházíme kopii Říše divů a dorážíme ke krocketovému hřišti. Srdcová Královna přechází kolem nás a velí imperátorsky: "Všem hlavy dolů!" A v jakési hrůzné náhodě tu stojí robot v roli Alenky, ruce v bocích a hlava odseknutá příšerným rozmarem vražova laseru.

Da Souza zajde za kopeček a ukazuje dolů. "Tady," říká a ukazuje vstup do velké králičí nory. Zavírám oči a soustředuji se na odpočívárnu, ukrytou pod tímto světem.

"Co to děláte?" ptá se šeptem.

"Právě vyzývám všechna stará černá kouzla," plácám.

Tam dole nahmatávám jedenáct myslí. Probírám je jednu podruhé a každou propouštím, když se ukáže nevinná. Vrah mezi nimi není, tím jsem si jista. Vše, co čtu, jsou obavy, strach a v několika případech i hysterie. Hledám ostré maniackální vibrace chorého mozku. Tahle skupina je čistá.

"Vy jste telepat?" ptá se Da Souza tiše, když otvírá oči a potřásám hlavou, aby se mi vyčistila.

"Něco na ten způsob," odpovídám jí.

"Mám dojem, že jste řkala - dvanáct dělníků. Vnímám jich jen jedenáct."

"Ještě tenhle," ukazuje rukou v bílé rukavici přes narušenou konstrukci, zakotvenou na kaširované řece. Poznávám pamník z Twainova Hucka Finna.

"Nedokázal se dostat do noclehárny," dodává.

Soustředuji se, ale necítím nic. Žádná osoba tam nemůže být. Loď je v mém dosahu a nemůže být pochyb, že mé schopnosti fungují, když vnímám těch jedenáct dole.

"Ten tam není," říkám. "Jste si jistá..." V tom zahlédnu pohyb. Mezi balustrádami vidím chlapíka, který sedí na schodech horní paluby. Je oblečen ve starodávných šatech: plášť, nabíraná košile, přiléhavé kalhoty a švihácké boty. Tady ho máme, výborně.

Zbývá jen skutečnost, že nic nevnímám.

"Nemohu z něj nic vytáhnout," mručím. "Vidíte také toho muže tam nahore, nebo mám halucinace?"

"Jistě. Je to on. Nějaký Andy, třída A. Hraje roli Dr. Franksteina v našem nejnovějším představení."

"Díky, že mi to říkáte," povídám. "Myslíte, že dokážu přijímat kybernetický přehrávač stejně, jako živou mysl?"

Přijímá výtku a neříká nic.

Takže náš Dr. Frankenstein coby android? Umělý člověk, vypěstovaný ve zkumavce, hraje hlavní roli v té gotické klasice. Počítám, že tohle by se Mary líbilo.

Co se týče mne, jsem podezřívavá. Já mám totiž na androidy averzi. Jistě, ten chlápek má občanský statut, je to Andy z nějaké známé kliniky, požívá všech práv jako vy a já. Ale nevnímám jeho mysl. Neumím číst v androidech.

Předsudek, vím. A zrovna já ze všech lidí... Nicméně, ve společnosti se jim vyhýbám.

"Co o něm víte?" ptám se. A zároveň v ní čtu, abych se ujistila, že mi poví všechno, co ví.

"Takže, je to mimořádně nadaný herec. Je používán v roli vynálezce Franksteina. Dobře se poslouchá a ovládá roli dokonale."

"Myslíte, že by mohl být vrahem?"

"Ten?" Je překvapena. "Ne, nemyslím si to. Když jsme se setkali, vypadal velmi..."

"Dobrá, dobrá. Nepotřebuji charakterové údaje. Říká se, že Bostonský škrtič byl velice okouzlující společník."

"Ale co vás vede k domněnce, že..."

Mračím se. "Vylučovací metoda. Jedenáct dělníků je v pořádku a tady máme jednoho Andyho, do kterého nevidím."

"Ale laserová palba přišla z jiného směru."

"Napadlo vás, že se mohl přesunout tam, kde je, až po skončení střelby?" říkám tónem, který ji přinutí mlčet.

Ale proč by se měl nějaký Andy stát takovým katem? To se ptám sama sebe. Přemítala jsem, zda nám názor, že je Andy náš člověk, pomůže z bryndy, když vtom si nás všiml. Stojí a dívá se přes řeku na dvě myši

z grotesky, které vypadly z role.

Chytám Da Souza za ruku a mánévruji tak, aby mezi námi a androidem byl palác Vévodkyně. "Nejlepší způsob, jak zjistit, zda vás Andy je nevinný, je vyzpovídat ho," říkám a stahuji si levou rukavici.

Mnoho androidů je vybaveno náramkovým videotelefonem a Dr. Frankenstein není výjimkou. Jeho tvář s nalíčenými vráskami a temnými kruhy pod očima, značícími únavu, na mne zamračeně pohlédla.

"Nelekejte se, milý doktore. Nemáte ve spojení zkrat." Odepínám Mickeyovu hlavu a odhazuji ji na záda. "Isabella Manchesterová, Taktická jednotka telepatického dozoru. Jsem tu, abych vás lidi zachránila jako správný superhrdina." Android se uklání, aniž by sdílel můj humor. "Už jsem si říkal, že by konečně mohla dorazit pomoc." Jeho tón je odměřený a kultivovaný.

"Pár otázek, když dovolíte."

Znovu sklání svou ušlechtilou hlavu.

Tak se ho ptám, kde byl při začátku střelby, zda viděl ta jatka, kde by mohl být nyní vrah a podobně. Odpovídá na otázky se slabým německým přízvukem. Samozřejmě není tak hloupý, aby obvinil sám sebe a postupně získávám dojem, že se mi vysmívá, že ví, co chci a snaží se mi dát na vědomí, že to ví.

Děkuji mu, ujišťuji ho, že najdu vraha velmi rychle a tím končím. "Tedy?" ptá se Da Souza.

"Co jste čekala?" říkám otráveně. "Přiznání, že on je ten zlosyn?"

"Co vám řekl?"

"Když to zabíjení začalo, byl v divadle na zkoušce a dostal se jen na loď. O tom masakru už dál nic neříká. Je velice uzavřený."

"Pořád si myslíte, že to udělal?"

"Nikdy jsem neřekla, že si to myslím... Ale možné to je."

"Co dál?" ptá se. Ani ji nenapadne, že bych mohla být v něčem nejistá.

"Odkud jste řkala, že přišly poslední výstřely? Napříč komplexu? Dobrá, tak já se teď vydám po obvodu a půjdu, dokud se nedostanu na místo střelce. Vám bych radila zůstat zde. Nechci mít na svědomí vaši smrt."

"Mojí povinností je jít s vámi," říká.

Přikyvují. "Tak dobře. O.K." Chytám ji za ruku a hledám cestu mimo možné linie palby.

Zadržuje mne: "Pozor na způsob chůze."

Už jsme zase na otevřeném prostranství, míříme k amfiteátrům, které jako krajka lemuji obvod komplexu. Jedinou naší útechou je vědomí, že jsme k nerozeznání od stovek ostatních pohádkových postavíček, které se tu potulují. Nebo si to aspoň myslíme.

Vrah to ví lépe.

První blesk amputuje Mickeymu přede mnou ocas u samého zadku s rychlým svistem a obláčkem masného kouře. Druhý mne míjí o vous a smaží okolo prochá-

zejícího kačera Donalda jako minutku. Da Souza mne táhne do úkrytu na nějakém jevišti, takže se krčíme za omšelým balvanem. Snažím se určit směr záblesků zpátky k jejich zdroji. Přišly křížem přes komplex od vzdálené klenby chrámu. Soustředuji se, ale vzdálenost je příliš velká.

"Android, tedy nemůže být vrahem," usuzuje Da Souza.

Směji se. "Ne? Jste si tím tak jistá? Přemýšlejte, děvče. V našich kostýmech jsme byly bezpečné mezi všemi ostatními postavíčkami, dokud nás neviděl Andy. On je jediný, kdo ví, co máme na sobě."

"Ale palba přichází z opačné strany!" namítá celkem odůvodněně.

"Takže tu má někde komplice."

To ji umlčí.

Teprve teď si uvědomuji, že jsme v kulisách z románu o Frankensteinovi. Vědecká laboratoř, plná modravých záblesků elektrických výbojů. Ty osvětlují děsivou scénérii, podivné stroje a přístroje. Vyrobené Frankensteinovo monstrum leží na veliké desce a čeká na oživení.

"A nevím, proč na sobě ještě taháme tyhle pitomé krámy," říkám, odepínám si hlavu a odhazuji ji. Vrah je mezitím plně zaměstnán smažením všech Mickeyů v dohledu. Da Souza říká: "Ale proč měl čekat na to..."

"Až mu vyklouzneme z zubů?" navrhuji žertem. Odhazuji svůj převlek, který se rozplácne o stěnu jako animované želé.

"Shod'te to taky," povídám jí. "Dokud tohle oblečení nezlíknujete, jste myš určená k likvidaci."

Neztrácím čas a volám Massingberda.

"Is! Jsí v pořádku?"

"Jistě, Massi. Podívej, potřebuji nějaké informace. Můžeš?"

Dívám se na Da Souza. Předává mi Andyho kódové označení a klasifikaci a já to hlásím Massovi s dodatkem: "Možná, že je registrován pod jiným kódem. Prober to radši i okolo. Víš, kde mne najdeš."

Přerušuji spojení.

"Vy jste si to ještě nesvlékla?" hledím na ni. "Vy přede mnou něco skrýváte, nebo co?"

Opatrně vykukuji přes zeď. Nemohu odtud vidět Andyho ani loď, ale jeho komplic stále ještě mění robotů hlodavce na šrot.

Blesky laseru ustavičně šlehaají od vzdáleného konce komplexu.

"Pojďme," říkám.

Už svlékla svou masku a vzpumě na mne hledí.

Pravá strana její tváře je zohyzděna dlouhou jizvou, která by víc slušela Frankensteinově monstru. I v tom blikavém osvětlení rozeznávám, že původně vypadala ještě daleko hůř, před plastickou operací. A stále je ošklivá. Jinak je to krásné dítě - malá, snědá Peruánka s pletí jako aztécké žlato.

Ovšem, ta jizva je mnohem hlubší. To zranění na tváři je jen na povrchu, ale jizva,

kteřá jí zůstala v hlavě, to je příčina všech bolestí.

Podávám jí ruku. "Tady někde musí být kabelový kolektor. Propíjíme se k vrahovi spodem, takže nás neuvidí."

Vede mne k ukrytým padacím dveřím, tudy se dostáváme do suterénu. Hluk strojů je tu ohlušující. Klopýtáme dlouhou, obloukovitou galérií, zrcadlovým obrazem té chodby nahoře, kde jsem se setkala s Da Souza.

Celý ten čas pátrám po vrahovi.

Můj náramek se ozývá, a tak se zastavíme, abychom přijaly zprávu.

"Mělas pravdu, Iso." vyhrkne Massingberd. "Android není v naší registraci pod udaným kódem. Ale měl bych tu pro tebe zajímavého kandidáta. Andy třídy B byl vypěstován na klinice Karneval-satu před 25 lety. Prvních deset let byl používán k vedlejším rolím v dětských filmech. Několikrát žádal o povýšení, ale mamě. Pak byl převeden do Disneyworldu v Šanghaji, kde pracoval dalších deset let. Potom - toho si všimni, Iso - před pěti lety u něj našli poruchu, ale on se rychle vypařil dřív, než ho stačili vyléčit. Ale máme v záznamech pár hlášení o jeho pravděpodobné činnosti v těch pěti letech.

Zřejmě se připojil k té psanecké Nejvyšší Lize, to je skupina androidů, která požaduje, aby vládli androidi lidem. Tam se zapletl do pumových atentátů v šedesátém pátém, ale nikdy nebyl zatčen. Dál je tu nějaké hlášení, že prošel školením na kvalifikaci chirurga, jelikož Liga chtěla rozšířit svou nadvládu na všechny androidy, kteří se k ní přidali. Stopa se ztrácí začátkem letošního roku, Iso, tedy přibližně v době, kdy se tvůj Andy objevuje v inventáři Karneval-satu. Je docela dobře možné, že si sám pořídil nové otisky prstů, vzorek sítnice a hlasové zabarvení a objevil se jako herec v roli Dr. Frankensteina. Prostě, vrátil se domů, Iso."

"Aby udělal trošku antireklamy největšímu výrobcí androidů třídy B," dokončuji.

"To je ono!"

"Věřím, že jsi dobře informován, Massi."

Znovu přerušujeme spojení.

Da Souza si mumlá pro sebe: "A při nástupní kontrole vypadal tak dokonale..."

Nevšímám si jí a soustřeďuji se na náhlý impuls myšlení, který se objevil asi kilometr před námi. Nikdy předtím jsem nic podobného nezaznamenala. Když jsme se připlížily blíž, uvědomuji si že nejde o normální lidskou mentalitu. To, co je tam vpředu, mne zaplavuje strachem a bolestí, lítostí a pocitem viny. Nahmatávám vrahovu osobnost, ale buď jsem ještě příliš daleko, nebo signál slábne. Mám dojem, že vrah ztrácí sílu, umírá...

Ted' jsme přímo pod místem, kde si maniak vybudoval své stanoviště. Vpravo od nás je vyhlídková obrazovka, odkud je vidět vesmírný prostor a Země. Vlevo mímáme nějaké zelené dveře, označené hieroglyfy: je tu značka pro muže a pak něco, co by mohl být rampouch. Neprašit mne to do

hlavy ještě následujících pět kroků.

V hlavě toho zabijáka je něco, co tam nepatří...něco, co ho drží naživu.

Vracím se nazpátek a znovu se dívám na ty dveře.

"Isabello?" říká Da Souza.

"Kriste!" mumlám si. "Ježíši Kriste!"

Dveřní prolétám tryskem.

"Isabello!" křičí za mnou Da Souza.

Jsem v operačním sále a jediné co ho odlišuje od pracovny doktora Frankensteina, je moderní vybavení: halogenová osvětlovací rampa a nastavitelný operační stůl. Obojí působí naprosto dokonalým dojmem. Jako v tranzu jdu k zelené vertikální nádrži.

"Isabello?" Da Souza na mne hledí. "Copak vy jste to nevěděla? Převezli ho sem před několika lety, vybavili to tady tak, aby vydržel, než přijde čas k jeho návratu do..."

Otevírám nádrž. Je prázdná.

"Kde je?" ječí na mne, zatímco já už utíkám ze sálu a spěchám nejbližším průlezem na horní polokouli.

Nikdy jsem nevěřila, že by androidi mohli mít některou z mnoha lidských emocí, jako je láska, nebo nenávist...

Nebo třeba ironie.

Tento Andy, který hrál svou roli Dr. Franksteina naplno, mne přesvědčil, že jsem se mylila.

V šedesátých letech minulého století byl král největšího zábavního průmyslu na Zemi zmrazen. Byl naložen do ledu a jeho tělo bylo uchováno, dokud nebude jeho rakovina léčitelná. A teď...

Ted' stojí Walt na balkóně pohádkového zámku. Deset metrů ho dělí od místa, kde se krčím na galerii, obklopující komplex. Opírá se o laserovou pušku jako o berlu a vrávorá. Na jeho oholené hlavě je boule - z levého spánku vystupuje něco černého jako smrtící nádor. Je to kybernetické zařízení, které mu tam voperoval android. To je to, co jím pohybuje, co ho donutilo spáchat tu hromadnou vraždu nevinných obětí.

Ted' je tak slabý, tak blízko své druhé smrti, že už to skoro nemá kontrolu nad jeho tělem ani myslí. Poprvé od svého zmrtnýchvstání je sám sebou. Vidí mne a truchlivě se usmívá.

Jeho kůže, vybledlá stovkami let smrti, je sraštlá a volná. Je sotva při smyslech, nicméně v něm bliká vědomí tragédie. Chemikálie, které ho drží při životě, jsou skoro spotřebovány.

"Je to noční můra?" ptá se mne hlasem tak slabým, že sotva doléhá k mým uším.

"Je to sen," odpovídám.

"Kde to jsem?" čtu mu ze rtů. "V pekle?"

Mám chuť mu říci: "Ve vašem nebi, Walte," ale raději to spolknu.

Sleduji jeho pohled dolů, jímž přehlíží ta jatka, která způsobil vlastníma rukama.

"Pozor!" Da Souza se objevuje vedle mne a strhává mne na zem. Walt dělá poslední slaboučký pokus zvednout laser a zamířit: hlavě se nejistě pohybuje směrem k nám. Čtu v jeho očích, že nás nechce zabít, ale

nemá na vybranou. To android Frankenstein ovládá kybernetický přístroj v jeho hlavě.

Zavírám oči.

V noční mře Waltova odumírajícího mozku otevírám zdymadla hněvu. Poháním ho k činu, vnucuji mu přání se pomstít.

A přitom si uvědomuji: jak budu moci znovu používat své schopnosti budit lásku poté, co jsem s její pomocí vnucovala tolik nenávisti?

Da Souza mne chytá za rameno. "Co...?"

Soustřeďuji se. "Říkej tomu třeba černá magie, Maria." A jak hovořím, Wald odklonil svou zbraň jinam, touha po pomstě překonává poslední androidův příkaz.

Vykřikuje a pálí.

Výletní loď je dezintegrována na milióny třísek ze syntetických trámů a Dr. Frankenstein exploduje jako granát v oslnivě bílém výbuchu.

Walt nechává laser upadnout na zem a tiše klouže do své druhé smrti, přičemž se celou dobu usmívá v mnou navozené euforii.

O tři hodiny později už kloužeme po gravitační spirále k Zemi. Tam na satelitu se Walt vrací k ledu a čtyři dělníci umývají pozůstatky řádění. Maria se jen pomalu vzpamatovává.

Přerušuji mlčení: "Ty jsi sirotek, Maria?" Podezíravě na mne pohlédne: "Jak to víš?"

Natáhnu ruku a dotýkám se její hlavy. "Cítím velké trápení tady nahoře," říkám. Pak dodávám: "My dvě jsme si velice podobné."

Vypráví mi příběh, který už znám, ale jí pomáhá, když si o tom může povídat. Matka jí zemřela, když jí bylo deset let a otec ji jednou napadl, následkem čehož má tu jizvu.

"A ty?" ptá se. "Ty jsi taky sirotek?"

"Něco na ten způsob..." a dost.

Moji rodiče byli příslušníci chudého kmene. Já byla jejich třetí a nejmladší dcera a byla jsem označena za psycho-positivní. Za sto tisíc kreditů se tehdy dalo koupit hodně dobytka. Jistě, Telepatická jednotka není otroctví...

Ale povídejte to osaměně devítileté holce.

"Snad někdy budeš mít chuť mi o tom vyprávět?" Maria se ptá s láskou.

Opravdu...

S nefalšovanou láskou.

Usmívám se. "Myšlím, že snad budu."

*přeložil Josef Dušek
ilustroval Karel Soukup*

Ondřej Neff

Milénium

ČÁST ČTVRTÁ

1.

Prezident WASA, doktor Hans Stopkowicz, vstoupil do místnosti provázen osmi poradci. Tvářil se zasmušile, protože věděl, že ani jeden z poradců mu nemůže poradit. Kongresová hala paláce Gamma v Kodani byla určena pro dva tisíce návštěvníků. Novináři se sem vešlo o patnáct víc. Doktor Stopkowicz pokynul poradcům, aby usedli, a sám zůstal stát.

Novináři se rychle utišili.

"Základní fakta znáte," přistoupil prezident WASA přímo k jádru věci. "Umělá družice zvaná Čutora, vypuštěná z paňdžábské stanice Diamond, vysílá v nepravidelných intervalech úzké svazky vysokofrekvenčního elektromagnetického záření o mimořádně velké energii. Tyto svazky byly detekovány navzájem nezávislými pozorovacími stanicemi WASA, národních kosmických agentur i aparaturami soukromých vědeckovýzkumných institucí. Jsou směřovány na východní stěnu nejstarší egyptské pyramidy, postavené před pěti tisíci lety u dnešní Sakkáry. V hlubině Země, někde blízko jádra, se odrážejí, stoupají vzhůru a západní stěnou pyramidy vycházejí ven. Pokračují v cestě a zasahují povrch planety Marsu v místech, kde už před dvaceti lety byla údajně nalezena skupina pyramid. Toto jsou fakta nezvratně zjištěná a potvrzená. Moji kolegové jsou specialisté v různých oborech, počínaje technikami přenosu vysokých energií a počítačovými simulacemi konče. Dámy a pánové, jsme vám k dispozici. Ptejte se."

Linda Howellová z UPI zahájila útok.

"Co hodlá WASA udělat krom toho, že bude případ studovat?"

"Na tuto otázku odpovím, až WASA případ prostuduje."

Někteří novináři se smáli, jiní hvízdali, ale bylo zjevné, že doktor Stopkowicz jejich zvědavost neukojil.

"Uvažuje se o urychlení příprav pilotovaného letu na Mars?" konkretizoval otázku své kolegyně zpravodaj agentury AP.

"O společném letu k Marsu vedoucí mocnosti WASA uvažují pro druhé desetiletí nastávajícího jednadvacátého století. Lze předpokládat, že objev doktorky Letie-

rové přípravy urychlí. Zde přítomná inženýrka Ramirezová vás může informovat lépe."

Černovlasá Jihoameričanka položila důstojně ruku na svazek spisů tlustý dobrých dvacet centimetrů.

"Úhmňeťte mi, říci," dodal doktor Stopkowicz, "že s ohledem na komplexnost problematiky není reálné uvažovat o větším než dvacetiprocentním zkrácení termínů. Příchod dítěte na svět neurychlíte tím, že se na něj budete víc těšit!"

Pokus o vtip se nikdo nezasmál.

"K Marsu letí automatická sonda vybavená návratovým modulem," přihlásil se o slovo Janusz Baranowski z agentury PAP. "Uvažuje se o změně kursu a o přistání v oblasti údajných marsovských pyramid?"

"Automatická sonda Sadko má splnit specifické funkce," odpověděl prezident WASA. "Především má zmapovat šest vybraných oblastí, o kterých se předběžně uvažuje jako o místech přistání prvních kosmonautů. Po vyhodnocení materiálu sonda přistane a bude dále vyhodnocovat eventuální přistávací plochy zejména z hledisek fyzikálních. Zmiňovali jsme se o urychlení příprav pilotovaného letu. Změna kursu a programu sondy Sadko by přípravy zpomalila o..."

Naklonil se k jednomu z poradců, který to hbitě spočítal na své konzoli a šeptl šéfovi výsledek. Ten se zatvářil vítězně a dodal:

"...o dvaatřicet měsíců!"

"Po tom, co jsme se dozvěděli," zvolal mladý černošský novinář odkudsi z rovníkové Afriky, "je snad jasné, že první kosmonauti přistanou u pyramid na Marsu!"

"Jasnost pohledu vám závidím," řekl doktor Stopkowicz. "Mohli byste mi možná sdělit, z čeho usuzujete, že terén v okolí údajných pyramid je vhodný k přistání dvojice kosmických lodí?"

"To by měl zjistit Sadko," nedal se zakřiknout Afričan, "a proto byste měli změnit jeho kurs."

"Sadko bude zkoumat oblasti předem vybrané pomnohaletých dálkových průzkumech. Tyto průzkumy se zabývaly celým povrchem Marsu včetně oblasti kolem údajných pyramid. Kdyby se v průběhu předběžného šetření ukázalo, že právě zde je jedno z míst vhodných k přistání, aparatury Sadka se mohou zaměřit pozornost. Znovu musím

zdůraznit, že kosmonautika je věda. Zbožná přání podporovaná romantickými představami v ní nemají místo."

"Jak vysvětlíte fakt," zeptal se Reuterův zpravodaj, "že objev učinila ve volném čase zaměstnankyně soukromé firmy, že družice byla vypuštěna podle všeho náčerno z kosmické stanice bezvýznamné mocnosti a že vyhodnocení jako první provedl neformální tým profesora Bély Németha v Budapešti? Proč tak velké a tolika prostředky disponující organizace, jako je WASA, nejsou vpředu, proč se táhnou vzadu?"

"Malé výzkumné týmy si mohou dovolit postup metodou pokusu a omylu. Každý omyl stojí WASA ne miliardy, ale desítky miliard, a to jsou peníze, které pocházejí i z vašich daní, milý pane Jenkinsi!"

Tentokrát se novináři zasmáli, neboť daňové otázky se týkaly jich všech. Jenkins, potěšený tím, že si pan prezident pamatoval jeho jméno, zůstal stát, a třeba to byla contra bonos mores novinářského stavu, položil další otázku:

"K čemu tedy je taková mamutí organizace? Mamuti vymřeli. Drobní se velké průmyslové koncerny. Rozkládají se politické útvary. Není načase rozpustit WASA?"

"Decentralizace, pružné rozhodování malých, krátkodobě životních celků, úzce specializovaných, to je vskutku převládající tendence moderní doby. Jenže určité projekty jsou mimo dosah malých pružných organizací. Mluvili jsme o pilotovaném letu k Marsu. Nuže, přátelé, to je příklad takového projektu. Žádná forma Zero-Zero, ale ani Leviatan typu Macušita nedokáže vyslat kolumbovskou výpravu k cizí planetě. To je úkol pro celé lidstvo, k němu sem musejí spojit všechny státy; je třeba jednotného vedení, jednotné koordinovaného úsilí a k tomu slouží WASA!"

Někde vzadu v sále nastal rozruch. Lidé tam vstávali a skleněné oči fotografických a videoových kamer spouštěly pana prezidenta ze zřetele.

"Harry Golan, agentura TURBO-NEWS!" zvolal mladý muž, který se prodral chumlem kolegů.

"Tak jakou nám položíte otázku, pane Golanzi?" usmál se doktor Stopkowicz ironicky. "Vy přece všechno víte."

"Všechno ne," řekl Golan, "ale vím

něco, co nevíte vy a co vás nejspíš bude zajímat. Právě proto jsem hovořil s Brianem Tevisem. Rozhodl se navštívit Mars. První pilotovaný let k cizí planetě podnikne on sám!"

2.

Brzy poté, kdy záchranný tým vedený Lino "Red" Romitou opustil Diamond, dle Romitova mínění odsouzený ke zkáze, se ve všech prostorách kosmické lodi rozsvítila světla. Pomocné motorky bez nesnází loď stabilizovaly. Brian Tevis uzavřel oba poklopy přechodové komory a ze zásobních nádrží doplnil atmosféru. Potom svlékl skafandr, pečlivě ho uložil tam, kam patří, a věnoval se úvahám, co podnikne dál.

Unikl z dosahu Kazanawy, Orlando Singha a Zappy. To bylo velké vítězství. Nepochyboval o tom, že Diamond je i nadále pod dohledem a že pozitivní změny, k nimž došlo v posledních deseti minutách, pozorovatelům neuniknou. Brzy tu bude nový záchranný tým, ale tentokrát půjde o skutečnou záchranu, nikoli o deportaci.

Nepochyboval o tom, že kdyby odešel s Romitou, Kazanawa se Singhem by ho předali rovnou do rukou hrdlořezů paňdžábské policie, nebo - ještě hůře - katům tonfy.

Už dávno nevychutnával blaho beztřížného prostoru tak jako teď. Byl na palubě sám, nikdo po něm nežádal žádnou práci, nemusel se nikomu zpovídat. Stal se - takřka autentickým - trošečnickem. Jako v nějakém dobrodružném filmu!

Jeden neodkladný úkol ho přece jenom čekal: bude třeba navázat spojení s nějakou stanicí nezávislou na sapporském náčelnictvu, nejlépe s Archimédem, Leonardem nebo Mirem. V krajním případě se může přepravit na některou z těchto orbitálních stanic sám. Má přece k dispozici výkonný taháč!

Nebylo mu lehké u srdce, když proplouval úzkým průlezem do řídicí sekce. Podvědomě se obával, že zpod konzole vyleze Zappa, nebo ještě hůře Kazanawa, že od stropu šustne červená Sinhgova šňůra a zavlní se mu kolem krku. A pak - škub, a nastane konec.

Sekce ale byla prázdná, větráky a hydraulické pumpy temně hučely někde za bariérou kevralových panelů, na displejích pochozovaly sloupce čísel a skříně byly pomalované obrazci. Na tom vrchním, jak jinak, Paňdžáb, hranice s hlídkovými a kontrolními body. Válečný stav je odvolán, pánbůh za to zaplatí.

Usedl do svého spojařského křesla a aktivoval pojítko. Udal počítači vlnovou délku Archiméda, tam by se dovolal nejráději. Na kontrolním displeji však naskočilo jiné, jemu neznámé číslo. V reproduktoru to zapraskalo.

"Slyšíte mne, Tevisi?" ozval se mužský hlas.

"Tevis na příjmu."

"Hovoří s vámi Georg van Grof," řekl ten muž.

Tevisovi se zazdalo, že Diamond začal

prudce brzdit, taková tíže na něho dolehla, tíže a nesnesitelné horko. Georg van Grof! Kdo z pěšáků měl příležitost s ním mluvit! Snad - těsně před smrtí...

Jediným pohledem se přesvědčil, že komunikace jde přes kódovací zařízení. Podle toho, co tvrdil údaj na počítači, CPU je využitý na sedmašedesát procent. Tolik kapacity spolká ten zatracený šifrovací program! Věru, pan van Grof hodně dbá na bezpečnost.

"Zůstal jste na Diamondu," pokračoval Georg van Grof. "Odmítl jste návrat. Bylo to moudré rozhodnutí, pane Tevisi. Velice moudré rozhodnutí. Neradím vám, abyste ho změnil."

Jak mohl van Grof zasahovat do ladícího systému vysílače Diamondu? Nebo snad patřil i tento rozhovor k předem vypracovanému programu? Výpadek elektrické energie, dekomprese a teď i komunikace s všemocnou hlavou organizace tonfa?

"Na Diamondu zemřete jako hrdina. Tady dole, nu, tady... z vás hrdina nebude. Přeji vám, aby to šlo rychle, Tevisi."

3.

Malé ospalé letiště v Heraklionu už dávno nezažilo takový ruch, jaký tu nastal ve dnech, jež následovaly po nehodě kosmické lodi Diamond. Občas tu dělávali rozruch vojáci, když napětí s Tureckem dosáhlo určité kritické výše, a někdy tu přistávala letadla lidí, kteří se obávali plavby po moři a jejichž bankovní konto bylo dost mohutné na to, aby je vybavilo křídly. Teď tu během jediného dne přistálo osm velkokapacitních Herkulů. Přiblížily se od moře, vylekaly automobilisty a motorkáře uhánějící po úzké, zato relativně rovné silnici, již se tu pro tuto přednost říká dálnice, a zuchly sebou na nepřelíh dlouhou a nepřelíh pevnou ranvej. Na jejím konci už čekaly nákladní vozy, narychlo odvolané z nedalekého přístavu. Lodi budou muset počkat, tady se převážší důležitější náklad!

A převáželo se a montovalo se a stavělo se.

Ona nenápadná budova, ještě před nedávnem sídlila diskrétního komunikačního centra firmy Macušita, pozbyla nenápadnosti. Na střeše se rozrostla rozsáhlá montovaná plošina, na níž budou přistávat vrtulníky. Na střeších několika okolních domů, dočasně najatých štědrými agenty Macušity, byly umístěny vysokokapacitní antény. V herakliónském zálivu zakotvily tři lodě. Jedna, na první pohled velmi komická svými dvěma trupy a nesymetrickou zástavbou paluby, zřejmě sloužila jako další spojující uzel - dokazovaly to talíře antén. Dvě další plavidla, menší, šedě natřená, neprozrazovala zvědavci nic o svém účelu, ale rybáři, kteří se k nim přiblížili až na samu hranici povoleného pásma, je odhadovali na ozbrojenou ochranu. Vyznali se v těchto věcech; není to tak dávno, co Kréta hostila na svém východním cípu obrovskou základnu amerických ozbrojených sil.

Horečná činnost, velké stěhování a budování, to vše trvalo čtyři dny.

Na úsvitu pátého dne přistál na střeše centra maličký vrtulník. Vystoupila z něho útlá žena, provázená dvěma rozhodně ne útlými muži. Trojice zmizela v maličké nástavbě na střeše. Je pravděpodobné, že nikdo z obyvatel okolních domů nevěnoval přiletu vrtulníku pozornost, ale i kdyby pozoroval vytrvale děje kolem této zvláštní budovy, nenapadlo by ho, že teprve příchodem té malé hubené ženy celá struktura z oceli a plastů, polovodičů a skleněných světlovodů ožila.

Ta žena byla Marie-Anne Letierová. Dosavadní místodržící pan Ocuda ji uvítal jako královnu ujímající se své zámořské državy. Letierové stačil uplynulý týden, aby se naučila chování královen. Rychle přivykla vědomí, že každý její pohled věnovaný podřízené bytosti je vyznamenáním a že úsměv znamená povýšení. A slovo? To byl rozkaz.

Její první slovo na herakliónské půdě znělo:

"Cigaretu!"

Jindy by vyvolala úžas, ba zděšení, ale pan Ocuda byl dobře informovaný o zvycích a zlozvycích této zvláštní osoby a poučil i své podřízené. Pozvedl obočí a k mladé ženě přiskočil tajemník s otevřenou krabičkou v jedné ruce a spolehlivě fungujícím zapalovačem v ruce druhé. Letierová si zapálila, pak teprve řekla:

"Jak vypadáme?"

"Nemohu říci jinak než - skvěle!"

Pan Ocuda zářil.

Prožíval jedno z nejvýznamnějších období svého života a současně - jak si uvědomoval - i jedno z největších překvapení.

Ve svých dvaapadesáti letech si pamatoval doby, kdy veřejnost nadšeně sledovala první pokusy pronikání do kosmu. Závod mezi Sovětským svazem a Spojenými státy o prvenství v dobývání kosmu vzrušil milióny a sovětský nástup měl dalekosáhlé následky pro formování mezinárodních i vnitrostátních politických vztahů nejméně dvě desetiletí. Nadšený zájem trval až do konce šedesátých let, kdy Američané stanuli na povrchu Měsíce. Pak nastal odliv. Kosmonautika ztratila romantické kouzlo. Lidé telefonovali prostřednictvím satelitů, dívali se na televizní programy vysílané ze satelitů a brali si dělník nebo sandály podle toho, co jim satelity poradily. Na oběžných drahách žili lidé. Co na tom! Když mohou žít v Bronxu, proč by nemohli žít na oběžné dráze?

Tento přezíravý postoj trval až do července 1998. Trval do chvíle, kdy osamělý šílenec jménem Brian Tevis oznámil světové veřejnosti, že se vypraví sám, bez podpory hlavních kosmických mocností, do kosmické prázdnoty a sestoupí na povrch planety Marsu.

Pan Ocuda zářil.

"Matra-Messerschmidt nabízí spolupráci. Spolu s ní ještě osmapadesát dalších společností, samozřejmě," referoval pan Ocuda. "Zde máte seznam."

Některé názvy znala: Rockwell, Boeing, Krupp, Siemens. Nechybí tu ITT, jak by ne, společnosti ITT patří vlastní orbitální stani-

ce. Co to ale je Kwang Do? Nebo OCEAN? Investují po pěti stech miliónech dolarů.

Vrátila seznam Ocudovi. Jak je to dlouho, co seděla v malé kanceláři firmy Zero-Zero v Gdaňsku a skoro tajně pracovala na malém, bezvýznamném projektu, o kterém vládci společnosti Macuřita snad ani nevěděli? Věřila ve svůj úspěch, ale přece si nedovedla představit, že to dopadne takhle...

"To je teprve začátek, doktorko Letierová. Hlavní příliv peněz teprve čekáme," řekl pan Ocuda.

Uvědomila si, že jí je do breku. Kéž by se mohla obrátit nazpět, kéž by se mohla vrátit na začátek, kéž by mohla zase sedět u odřeného psacího stolu tam nahoře v Gdaňsku, u špinavého okna, za kterým byla vidět stěna zchátralého domu.

Ozvalo se jemné zabzučení a pan Ocuda se naklonil nad faxem. Po chvilce vytáhl další plastikový list a s úsměvem ho podával mladé ženě.

"Další dvě miliardy. Nemůžeme nemít úspěch, paní doktorko."

4.

Orbitální stanice Leonardo byla nejrozsáhlejším technickým komplexem doposud smontovaným na oběžné dráze kolem Země. Na roštu o rozměrech osmdesát krát sto dvacet metrů, sestaveném z kevralových dílů a titanových tenkostěnných trubek, bylo připevněno několik obyvatelných komplexů jak vědeckých, tak výrobních: astronomická observatoř, experimentální biologická laboratoř, zaměřená na výzkum miniaturních ekologických celků, dále pak metalurgický provoz společnosti ZERO-G na výrobu speciálních slitin, ale také vysokoteplotních supravodivých elementů. Nechybělo tu ani přístaviště pro raketoplán typu Hermes, vybavené údržbářskými kapacitami a stolicí pro odpalování družic určených pro vyšší oběžné dráhy. Jednotlivé moduly byly propojené chodbami ze speciálního plastiku. Podle předpisů měl personál procházet chodbami ve skafandru, protože jejich stěny nebyly odolné proti mikrometeoritům. Toto byl ovšem jeden z četných předpisů, které nikdo nedodržoval.

Mimořádné zasedání prezidia WASA se konalo v Kodani, ale svým způsobem i zde, v zasedacím sále astronomické observatoře Leonarda. Hans Stopkowicz a jeho viceprezidenti z ESA, Glavkosmosu a NASA tu byli přítomni na skríních. Velitel Leonarda kapitán Leduc dobře věděl, že prezidium už došlo k zásadnímu rozhodnutí během předběžných porad výkonných tajemníků. Teď dojde k formálnímu potvrzení závěrů už dohodnutých a zdá se, že výsledek této formální rady bude mít pro posádku Leonarda významné důsledky. Kapitán Leduc, jeho technologický zástupce doktor Oberfalter a vědecká zástupkyně doktorka Viviani byli upřímně zvědaví, co se z rady vyvine.

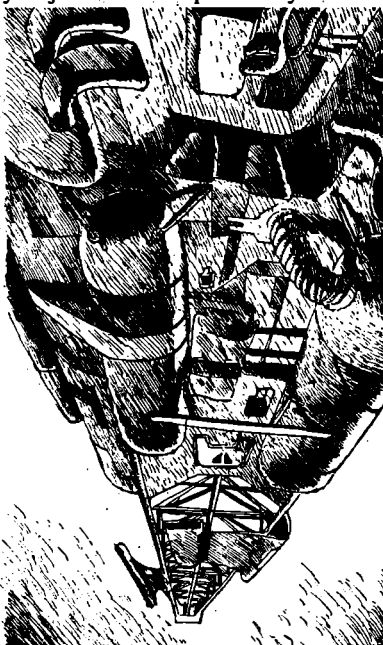
Úvodní slovo měl doktor Stopkowicz.

Zrekapituloval dosavadní vývoj situace a neopomněl zdůraznit, že ilegální družice

Čtvera byla umístěna na oběžnou dráhu bez vědomí, natož pak souhlasu WASA způsobem, který není zcela objasněn. Výsledky práce tohoto výzkumného objektu byly zpracovány a interperovány způsobem, který odporuje vžitým a osvědčeným zásadám vědecké metodologie. Nezodpovědné elementy předaly předběžné výsledky tisku a vznikla tak situace, již musí světová organizace WASA i Velká trojka kosmického podnikání, ESA, Glavkosmos a NASA, čelit.

"Na oběžné dráze vzniká kosmické těleso schopné transportu člověka na povrch Marsu. Vzniká improvizovaně, nekoordinovaně, nezodpovědně!"

Kapitán Leduc věděl, že při této takzvané poradě jemu a jeho druhům nenáleží ani poradní hlas, a jako disciplinovaný voják byl odhodlán mlčet i za cenu ukousnutí jazyka. Ale rád by něco vykřičel pánům hlavou-nům z WASA a Velké trojky do obličeje; Zvykli jste si na roli primadony. Všechny

významné projekty byly americké, sovětské nebo evropské. Teď se nemůžete smířit s tím, že nejvýznamnější kosmický podnik od dob Apolla se odehraje bez vás.

Ano, Angolmois je šlehný a svým způsobem i groteskní podnik.

Kolem obyčejného kosmického tahače vzniká na pohled nesmyslná struktura přídatných a podpůrných zařízení. Jsou zde tanky s palivem, svazky iontových motorů, které měly původně sloužit něčemu zcela jinému, sluneční plachta o celkové ploše pěti set čtverečních metrů ovládaná lanky. Angolmois bude vypadat jako vetešníkův vozík ověšený hrozným harampádím.

Je to skutečný výsměch nádherným obrázkům, jimiž oblažují veřejnost malíři najatí kosmickými agenturami Velké trojky: flotila lodí vzájemně se podporujících a zajišťujících; předem vyslané lodě se zásobami a pohonnými hmotami, které budou parkovat na oběžné dráze kolem Marsu a počkají na statečné vyslance Země; každý agregát přinejmenším duplikován, aby se

možnost poruchy zmírnila na minimum blízké nule; vše, co poletí k Marsu, bude mnohonásobně vyzkoušeno na Zemi i v kosmickém prostoru; náhoda a improvizace nemají v takovém podniku místo, každá otočka i toho nejmenšího servomotoru je předem předvídána ve velkolepém scénáři cesty lidstva k červené planetě.

Tak vypadají sny. A skutečnost?

K Marsu poletí kosmický hadrník, narychlo splácený polokvalifikovanými údržbáři obskurních kosmických stanic.

Lidstvo se nepředstaví na Marsu důmyslem, ale fušeřinou.

A co je nejhorší - cíl výpravy!

Stranou zůstala věda, stranou zůstala dlouholetá koncepce dobytí jediné planety, na níž by se člověk mohl v dohledné době trvale usadit.

Místo vědy převzala otěže pavěda, tón neudávají vědecké akademie, ale žurnalisté masových médií. Cílem takzvané výpravy je město jménem Cydonie poblíž Mare Acidalium Quadrangle, zhruba na 36° severní šířky a 15° západní délky, místo, o kterém se už patnáct let tvrdí, že jsou na něm postaveny pyramidy a obří Tvář sfingy! Neinformovaná veřejnost samozřejmě těleská podobným nesmyslům, poskytuje peníze a velké průmyslové společnosti z reklamních důvodů poskytují tomuto absurdnímu podniku podporu.

Doktor Stopkowicz hovořil a tři kosmonauti připoutaní ke křeslům mlčeli.

Máte pravdu, pane doktore, máte pravdu, říkali svým mlčením. Máte naprostou pravdu. Angolmois je ostuda kosmické techniky, Brian Tewis je sebevrah, cíl výpravy je nesmysl.

Jenže Angolmois k Marsu poletí, Tevis bude první, kdo se na červený prasek postaví, zatímco vy, pánové, kteří máte vždycky pravdu, pořád jenom řečníte.

Copak se podle běžných projektů nemělo k Marsu letět ještě ve dvacátém století?

Poletí se, jenže - bez vás.

Doktor Stopkowicz hovořil a signoru Viviani na jedinou napadlo, že sám příliš nevěří tomu, co říká, že se z něčeho vymlouvá a do něčeho vmlouvá, že jeho hlavním posluchačem, k němuž napřel proud výmluvnosti, je jeho vlastní svědomí.

Přeseda Glavkosmosu akademik Rudenko si pohledem vyžádal souhlas svých kolegů a prezidentův doširoka rozlitý projev přerušil:

"Domnívám se, že v tomto ohledu jsme všichni zajedno. Nyní je třeba rozhodnout, jaké stanovisko zaujmeme, a hlavně, co konkrétního učiníme."

"ESA už vyslovila rozhodný protest," ozval se zástupce evropské agentury.

"Potíž je v tom, že projekt Angolmois není de jure soukromý. Kdyby ho podnikala jenom společnost Macuřita, japonská vláda by mohla zakročit. Jenže z právního hlediska Angolmois podléhá pravomoci paňdžábské vlády a ponese výsostné znaky Paňdžábu!"

"Všechny státy třetího světa projekt Angolmois podporují," podotkl k tomu doktor Stopkowicz ponuře. "V OSN

bychom žádnou rezoluci neprotlačili. Musí tedy jít o akci pořádkovou."

"Policejní?!" zvolal kapitán Leduc.

Nikdo mu neudělil slovo, ale musel by mít v žilách vodu, aby se dokázal ovládnout.

"Nemůže jít o policejní akci," řekl Američan, "neboť půjde o zásah v kosmickém, tudíž exteritoriálním prostoru."

"Angolmois není exteritoriální území! Sami jste mluvili o tom, že patří Paňdžábu!"

"Brian Tevis je v nebezpečí života," řekl doktor Stopkowicz. "Pět nezávisle provedených simulací prokázalo, že mu hrozí sedmáct - až dvaadvacetiprocentní nebezpečí smrti. Podle norem kosmického provozu WASA a nezapomeňte, že Paňdžáb je členským státem WASA - je to neúnosné riziko."

Jedna ku pěti, pomyslel si kapitán Leduc. Takové riziko bych rád podstoupil, kdybych byl ... první na Marsu!

"Jako zkušební pilot u firmy Matra jsem často podstupoval větší riziko," podotkl suše. "Tři z pěti mých nejlepších přátel během sedmi měsíců zahynuli v troskách prototypů."

"To patří k povolání zkušebního pilota!" okřikl ho akademik Ruděnko.

"Nikdo z nás si nemyslí, že povolání kosmonauta je bezpečné jako povolání úředníka na poště!"

"Takový tón si vyprošuji!"

"Pane doktore," oslovila Stopkowicz doktorka Viviani, "jakmile zveřejníte svoje rozhodnutí, podobné argumenty uslyšíte také, ale už ne z úst svých podřízených, ale z úst televizních komentátorů, kteří působí na mínění stovek milionů lidí!"

"Všechny kosmické mocnosti se vždycky řídily zásadou maximální bezpečnosti," řekl klidně akademik Ruděnko. "Po katastrofě Challengeru Američané zastavili pilotované lety na několik let, dokud se jim nepodařilo všechny rizikové uzly odstranit. Byl to uvážlivý a zodpovědný přístup a my jsme ho u našich amerických kolegů vysoce ocenili."

"Zkušební piloti, řidiči automobilových prototypů, pracovníci biologických a chemických laboratoří, ti hynuli - ve světovém měřítku - po stovkách ročně. Komu to vadilo? Nikomu. Jenom v kosmickém výzkumu se svatouškovsky zachovává zásada úcty k lidskému životu. To proto, že kosmický výzkum byl vždycky součástí státní propagandy!"

"Zacházíte příliš daleko, kapitáne Leducu!" křičel zástupce ESA, jeho přímý nadřízený.

"Mám pravdu a vy to víte také," odpověděl kapitán Leduc.

"Vždyť i vy sám jste bývalý pilot."

"Pane kapitáne," řekl zástupce NASA, "žijete na Leonardu už osmý měsíc a celkem jste v kosmu strávil přes dva roky. Osvědčil jste se jako rozvážený, koncepčně uvažující důstojník. Odpovězte mi zcela upřímně: schvalujete bez výhrady projekt Angolmois?"

"Raději bych viděl, kdyby se realizoval dávno slibovaný projekt společného letu velkých kosmických agentur."

"Neodpověděl jste na moji otázku. Velká

trojka za podpory WASA společný let připravuje a bude ho realizovat. Chystá se k tomu velkému kroku a vy víte, jaký je náš společný cíl: poletíme k Marsu ne proto, abychom otiskli podrážky do písku a zase odletěli, ale proto, abychom na Marsu zůstali. Brian Tevis, pokud se na povrch Marsu vůbec dostane, tam zůstat nemůže. Pokusí se vrátit. Apeluji na vaši soudnost: myslíte si upřímně, že takový čin má smysl? Jenom proto, že veřejnost je zvědavá na údajné tajemství Velké brány?"

Kapitán Leduc se podíval na doktorku Viviani a doktora Oberfaltzera. Pak se obrátil ke skrínu a zahleděl se do tmavého oka objektivu.

"Než vám odpovím, odpovězte vy mně, prosím, také na jednu otázku. Proč vás zajímá náš názor? Jsme vaši podřízení, můžete nám cokoli nařídít. Vymysleli jste si policejní akci. Dobrá, my ji vykonáme."

"Když nebudete přesvědčeni o její správnosti, kapitáne, nevykonáte ji dobře. A my potřebujeme, abyste ji vykonali dobře, onu - pořádkovou, nikoli policejní akci. Nechceme, abyste někoho zatýkali. Přejeme si, abyste zachránili Briana Tevise před hrozící smrtí."

Doktor Oberaltzer si zlehka odkašlal, aby na sebe připoutal pozornost, a pak řekl:

"Dlouho jsem souhlasil s kapitánem Leducem. Také jsem byl přesvědčený, že rozhodující je - letět. Ale váš argument mě přesvědčil, pane prezidente. Do Ameriky se Číňané a Vikingové dostali ještě před Kolumbem, ale nezůstali tam, a proto jejich čin neměl skutečně smysl. Cesta na Mars nesmí být dobrodružství. Je to rozšíření hranice životního a pracovního prostoru lidstva. Čím důkladněji se takový čin připraví, tím lépe pro lidstvo - i za tu cenu, že první let lidé podniknou později, než bychom si všichni romanticky přáli."

"Děkuji vám, pane doktore," řekl prezident WASA. "Jak se na ten problém díváte vy, paní doktorko?"

"Jak bude vypadat ta policejní akce?" odpověděla otázku.

"Naši experti probrali mnoho variant. Dospěli k jediné. Záchranou akci provede muž, který se v kritických situacích několikrát osvědčil a který je přítomen na Leonardu."

"Lino Romita," dodal kapitán Leduc. Teprve teď mu bylo jasné, proč on a jeho dva zástupci byli přizváni k této údajně poradě.

"Víme, pokračoval prezident WASA, "že při nehodě na Diamondu byl Tevis zraněn do té míry, že byl považován za mrtvého. Záchraný tým zanechal jeho tělo v opuštěné kosmické stanici. Neporušíme žádná ustanovení mezinárodního práva, když podobíme Briana Tevise lékařské prohlídce. Veřejnosti oznámíme, že Tevis, pokud bude zdravotně v pořádku, se vrátí na Diamond a bude pokračovat v práci na projektu Angolmois, který spadá pod kompetenci národní správy Paňdžábu."

"Jenže Tevis nebude sledán zdravotně v pořádku," ušklíbl se kapitán Leduc. Po letech služby u francouzského letectva a později v agentuře ESA si uchoval jen

málo iluzí.

"Obávám se, že máte pravdu," řekl prezident WASA, aniž hnul brvou. "Uvědomte si, že byl považován za mrtvého. Musel být raněn, a to velmi vážně. Jinak by se Romita nerozhodl zanechat jeho tělo bez ochrany."

"Uvědomujete si, pane prezidente, že Romita vede soukromou firmu? Nemám právo mu dívat rozkazy."

Doktor Hans Stopkowicz se usmál.

"Nedělejte si starosti, kapitáne Leducu. Smlouva s Romitou je připravena k podpisu a věřte, že jsme ji koncipovali velkoryse. Od vás nežádáme nic jiného, než abyste plnil rutinní povinnosti. Leonardo bude pod vašim vedením Romitovu akci zajišťovat, nic víc."

Kapitán Leduc si pomyslel, že na jeho vkus je to úkol dosti náročný, ale nechal si tu námitku pro sebe.

Kdyby byl romantik a nebyl ve své prapodstatě ustrašený a poslušný vykonavatel rozkazů, nemohl by zastávat tak romantické místo, jako je velitel kosmické stanice, a dělal by někde v Bourgoinu nebo La Cruche úředníka - takový je základní paradox moderní, ale možná nejen moderní doby.

5.

Brian Tevis byl na pokraji sil. Nespal sedmdesát hodin. Měl pocit, že mu mozek obaluje tlustá vrstva vaty. Zevnitř lebky se mu tlačí na víčka, táhne je k sobě, láká vědomí do objetí temnoty. Elektronické i farmaceutické stimulatory na něho přestaly účinkovat.

"Při cestě se prosněte, teď musíte vydržet," naléhala na něho doktorka Letierová, jeho jediný kontakt se Zemí. Co o ní věděl? Je to tvůrce Čutory, umělé družice, která detekovala záření (nebo je to vysílání?) pocházející z hlubin Oortova mračna. Povolání fyzik. Ale jaké je její poslání?

Snažil se je odhadnout podle výrazu tváře, která téměř neopouštěla skrín pilotního pultu ve velitelské sekci. Vyhublá, možná až kostnatá, oči zvýrazněné tmavými kruhy. Když hovoří, jemně se jí pohybuje špička nosu. Zřídka se usmívá. Vyzařuje z ní klid, naléhavost, jakási psychická elektřina - a ta ho ještě drží při vědomí.

"Musíte vydržet, Tevisi."

Pokusil se navázat s ní srdečnější kontakt, oslovil ji Marie-Anne, ale odmítla nabídku. Pro něho, Tevise, je doktorkou Letierovou.

Propadl do spánku, ale jak se už stalo pravidlem, poplašný signál ho vyburcoval.

"Er dvojka selhala. Musíte ven, Tevisi," zaslechl hlas doktorky Letierové.

Zavracená er dvojka. Jeden z pěti oprávněných robotů. Projektu Angolmois ho poskytl... Kdo vlastně? Na to si Tevis nedokázal vzpomenout. Snad to byli Brazilci, snad Siemens, co na tom záleží? Er dvojka selhala, takže Tevis musí do skafandru a přiložit ruce k dílu.

Na samotném počátku toho nesmyslného dobrodružství mu Letierová tvrdila:

"Všechno obstarají roboty. Budeme jich mít aspoň deset. Je to nejlépe promyšlená

improvizace, jakou si dovedete představit."

Místo dvanácti robotů pět - a z nich dva ustavičně vypadávají z programu. Nejsou prý konstruované na takovou zátěž. Jsou to opravárenské roboty. Jejich konstruktéři nepočítali s tím, že budou stavět na oběžné dráze kosmickou loď.

Kosmická loď Angolmois.

Tevis už nenáviděl ten název.

Ještě před několika dny byl pyšný a šťastně rozechvělý, když se podíval oknem do nákladového prostoru a tam spatřil stíhlé těleso kosmického tahače s připoutaným sarkofágem. Tahač, to je jádro, v sarkofágu přečká dlouhou cestu ve stavu blízkém smrti. Celou cestu od Země až k Marsu přečká v bezvědomí, probudí se až na oběžné dráze kolem červené planety. Tam bude řídit setkání s přistávacím modulem. A potom...

Potom nastane - až potom. Teď je tu tahač se sarkofágem a vzduchoprázdným prostorem k němu putují další agregáty, které se postarají o to, aby se stroje i člověk dostali na Mars ve stavu, inu, funkce schopném.

"Ještě před dvěma lety by takový projekt byl naprosto nemožný," prohlašovali vědečtí komentátoři na televizních obrazovkách. Teprve od šestadevadesátého roku pracují v kosmu autonomně programovatelné roboty. Pokud jde o inteligenci a obratnost, tvrdili jejich konstruktéři, jsou jen jediný stupeň pod člověkem. Roboty se postarají o to, aby Angolmois doletěl k cíli. Člověk bude v sarkofágu, roboty zůstanou při vědomí. Budou doplňovat palivo z rezervních tanků, provedou potřebné letové korekce, navedou loď na propočtenou oběžnou dráhu, budou řídit setkání s přistávacím modulem.

Jenže er dvojka nefunguje. Před dvěma hodinami vysadila čtyřka.

Tevis se nasoukal do skafandru, prý toho nejdokonalějšího a nejpohodlnějšího, jaký byl kdy vyroben. Teď měl pocit, že je to ten nejhorší mučící nástroj, jaký byl kdy vyroben, speciálně na objednávku Satana. Železná panna, nic jiného to není.

Pavoukům podobné roboty se čile pohybovaly po složité struktuře Angolmois. Původní tahač už nebylo vidět pod všemi těmi ranci, které na něj navěsily. Zásoby paliva, to je problém číslo jedna celého projektu. Palivo tu je v desítkách válcovitých nádob. Transport paliva k hlavnímu motoru, problém v pořadí významu druhý. Složitá spleť hadic, spojek a elektronicky ovládaných ventilů. Jeden robot bude vyčleněn na obsluhu toho nesmyslně komplikovaného zařízení. Spojení s přistávacím modulem, tento problém už bude Tevis řešit spolu s roboty. Za osm měsíců. Až doletí k Marsu.

Er dvojka měla na starosti montáž optického zaměřovače. Ocelová klepátka robotu jsou prý schopna ovládat chirurgický skalpel. Snad to platí na Zemi, ale zde, v mrazivé prázdnotě kosmického vakua, reklamní slogan vysloveně lhal. Tevis se musel o zaměřovač postarat sám. Tým odborníků mu nahlížel přes rameno prostřednictvím kamery.

Na přesné adjustaci zaměřovače záleží zdar expedice. Na každé maličkosti záleží

zdar expedice. Jak ale adjustovat zařízení, které bylo vyrobeno k něčemu zcela jinému?

Molekulární lepidlo. Karbonitová lanka. Nitiolové spony. Snad už jen podvazky a nylonové punčochy byly jediný spojovací materiál, který kosmičtí fušeři nepoužili.

"Voda, Tevisi, použijeme vodu," rozhodli odborníci na Zemi a on, Tevis, musel poslechnout.

On je nástroj, on je výkonný orgán. Oni jsou mozek projektu. Jejich inteligence násobená výkonem počítačů řídí cestu k Marsu. Řekli "voda" a měli k tomu jisté dobré důvody. Někdo z nich měl nápad, počítače provedli simulaci, ověřily realizovatelnost nápadu a našly optimální způsob použití.

Vodu jako spojovací materiál Tevis použil už několikrát. V opravárenské sekci Diamondu vyrobil - přesně podle návodu poskytnutého Zemí - jakýsi hybrid kávovaru, termosky a plamenometu. Varné tělísko udržovalo vodu v náležité teplotě, izolační vrstva bránila vyzařování energie do volného prostoru, stlačený dusík prožene horkou vodu hrdlem přesně takovou rychlostí, aby voda zmrzla ve chvíli, kdy přilne k povrchu součástky, již je nutno připevnit. Voda jako lepidlo. Prý to vymyslel nějaký Maďar.

Zaměřovač, spojený tlustým kabelem krytým zlatou fólií s blokem ústředního počítače Angolmois, se zaklíněl mezi dvě nádoby s palivem. Er dvojka ho nedovedla vyprostit. Ležela opodál, ten mizerný kovový pavouk, a zvolna pohybovala svými osmi chapadly. Nebyly to samostatné pohyby. Robot musí být v ustavičném pohybu. Jinak hrozí nebezpečí, že jemné klouby jeho končetin ve vzduchoprázdnu a v teplotě blízké absolutní nule propojí dvě krystalické struktury, že splynou v jediný kus neužitečného kovu.

Tevis pracoval mechanicky a v tuto chvíli nebyl mezi jím a robotem věru velký rozdíl. Kdyby mu ze sluchátek dali rozkaz, aby rozepnul karabinu pojistného laňa, veškerou silou se odrazil od Angolmois a vrhl se do prostoru, asi by to udělal.

Adjustace trvala dvacet minut. Tevis měl nejvyšší čas k pávratu. K Angolmois se blížil další trs palivových nádrží, zásilka původu - jak tušil - australského. Toto palivo umožní Angolmois cestu k Zemi. Tevis se musí vrátit do velitelské sekce. Řídicí středisko nechce riskovat nějakou nehodu člověka při setkání křehké struktury lodi s několikametrovou masou palivových nádrží.

Jakmile připojíme nádrže, půdu spát, opakoval si Tevis a byl tentokrát rozhodnutý prosadit svou i proti vůli Letierové, Ocudy anebo velkých pánů ze Sappora.

Ukázalo se však, že na spánek ještě nenastal ten správný čas.

"Máme tu problém," sdělila mu Letierová, když svlékl skafandr a mátožně se provlékl úzkým vchodem velitelské sekce.

"Dobře vám tak," řekl unaveně Tevis.

Jako obvykle nechala jeho žertík bez povšimnutí.

"Náčelníci se začali mezi sebou doha-

dovat o státní příslušnost Angolmoisů."

"Paňdžáb," prohlásil Tevis suše.

"Paňdžábského materiálu je v této chvíli na Angolmoisu šotva šest procent."

"A co já? Já jsem paňdžábský občan."

"Armáda právníků se snaží právoplatnost vašeho občanství zpochybnit," řekla Letierová.

"Nesmysl!"

"Ale ano. Hrabou se vaší minulostí jako krysy v hromadě odpadků a podle toho, co o věci vím, je to přirovnání velmi případné. Jsou zde mezinárodní dohody potvrzené orgány OSN, milý Tevisi. Týkající se teroristů."

A je to tady, pomyslel si Tevis. Podle úmluvy z roku 1994 je člověk odsouzený za teroristický čin prohlášen za člověka bez občanství a žádný stát na světě nemá právo mu občanství udělit.

Tevis odsoudil za terorismus indický trestní soud v Dillí. Jmenoval se tékrát jinak, vypadal jinak, žil jinak s jinými lidmi, ale byl to on, jeho nitemé "já" se nezměnilo, třebaže teď obývá slupku zvanou Brian Tevis.

Zametl za sebou, jenže skutečně dobrý stopařský ohař dovede nalézt i tu nejlépe zakrytou stopu!

"Oni se snad zbláznili!" vykřikl Tevis.

"Nejdřív rozjedou prachpitomý projekt, a když jsme skoro u konce první etapy, začnou se mezi sebou hádat."

"Přesně tak to je," řekla Letierová.

"Uvědomte si ale, o čem jim všem jde především: o světovou publicitu. Když jsme začali Angolmois na oběžné dráze stavět, v televizi se nemluvilo o ničem jiném. Jenže po pěti dnech už Angolmois nikoho nebaví. Páni reklamní odborníci vymysleli novou lahůdku pro televizní komentátory."

"A co já?"

"Jsme na tom stejně," odpověděla Tevisovi doktorka Letierová. "Na nás záleží vůbec nejmíň."

Naklonil se k objektivu.

"Řekněte mi," řekl naléhavě - a po dlouhé době necítil žádnou únavu, "řekněte mi, mají na tom letu ještě zájem?"

"Podle mého mínění - nemají," řekla Letierová. Najednou se podívala kamsi stranou. Otevřela ústa, chtěla něco říct, ale obraz na skrtní se zřítíl.

Někdo přerušil spojení.

Pohlédl k oknu, aby se přesvědčil, že roboti pracují na připojení nových palivových nádrží.

Což o to, čimlí se, seč mohli, ale Tevisovu pozornost upoutala jiná podívaná.

Na hvězdném pozadí spatřil mihotavá světélka, jak o by tam ruka nějakého demiurga zažehla nové souhvězdí. Sáhl po dalekohledu, přiložil okuláry k očím.

V zorném poli spatřil člověka ve skafandru, navlečeného do skútru s přídavnými nádržemi. Plazmové motory pracovaly na plný výkon.

Ten ve skafandru měl zřejmě velice naspěch. Obraz v gyroskopicky stabilizovaném dalekohledu byl ostrý a jasný, Tevis měl pocit, že by si mohl na blížícího se vetřelce sáhnout, byl na dosah ruky. Přesu-

nul záměr dalekohledu stranou a potom zkrátit ohnisko. Úhel záběru se ztrojnásobil.

Mužů ve skafandru bylo celkem osm. Všichni měli znak WASA na hrudi a udržovali režim výkonu svých skútrů na maximu.

Tevis, třebaže jeho mysl opravdu nebyla nejčilejší, nemusel dlouho přemýšlet, aby pochopil, že úmysly těch lidí nejsou nejlepší. WASA, to je úhlavní nepřítel projektu Angolmois. Právnícké týmy podílníků projektu držely až doposud nad ním ochrannou ruku, ale teď...

Obrovitý kotouč modré planety se vznášel v pozadí smolné tmy. Modř počáraná úbělem oblak. Groteskní směsice chaotických tvarů.

Chaotických?

Ne tak docela. Když se Tevis podíval pozorněji, viděl, že cáry mračen tvoří souvislé linie a plochy, a ty pak dohromady vytvářejí zřetelně rozeznatelný obraz smějící se lidské tváře.

Země, planeta, na které v tuto chvíli nemá jediného přítele, jedinou spřízněnou duši, se mu směje.

6.

V čele útočné formace letěl Lino "Red" Romita.

Pokud si vzpomínal, byl to první úkol jeho kariéry "troubleshootera" čili "odstraňovače nesází", který ho netěšil. Měl se svými lidmi zatknout Briana Tevise, teroristu hledaného mezinárodními policejními síťmi, a dále měl zabránit startu nelegálního objektu, známého pod názvem Angolmois. Potřž byla v tom, že Tevise obdivoval a projektu Angolmois přál úspěch.

Když přebíral úkol od kapitána Leduca, otevřeně mu to řekl.

"Jsme vojáci, Romito," odpověděl mu Leduc. Romita pochopil, že kapitán má podobné pocity.

"Nejsem voják," opravil Francouze.

"Co na tom záleží? Když neposlechneme, budete u WASA vyřizení. Nikdy vás už nepožádají o služby."

"Kdybych odmítl?"

"Mám náhradní tým. Bývalá posádka Diamondu, Zappa, Kazanawa, Langhammer, Singh, Lings. Kdybych jim předložil pečeného Tevise k obědu, byl by to nejšťastnější den jejich života. Zvláště Kazanawa a Singh jsou na něho nabroušení."

"Ať tu práci provedou oni," řekl Romita.

"Nemají zkušenosti s pohybem v kosmickém prostoru na delší vzdálenosti."

Romita musel uznat opodstatněnost tohoto argumentu. Práce ve volném prostoru poblíž stanice je jedna věc, kdežto přesun je věc druhá. Ani jemu samotnému není příjemný pocit naprostého osamění, když se mateřská stanice stane jednou z milionů hvězd Mléčné dráhy a pouze hlas ve sluchátkách je jakési spojení s tím, co si navykl označovat za domov. V takové situaci může nezkušený člověk selhat. Posádka Diamondu jistě nezávážá, tím si byl jistý. Poznal ty lidi dobře. Ale jak se zachovají venku?

Kdyby se jim něco stalo, náčelníci WASA svalí odpovědnost na něho. Už teď

má nepříjemnosti. Nechal údajně mrtvého Tevise na palubě Diamondu. Vyšetřovací komise vyhrožuje, že "vnese do případu jasno". Dvě vyšetřování, to je břemeno přesahující síly i tak odolného muže, jako je Lino "Red" Romita.

"Dobře," řekl Leducovi. "Zatknou ho oni. Já budu jistit přesun. Jsem záchranář, pane kapitáne. Nejsem práškač nebo policajt."

"Je to záchranářská akce," řekl kapitán Leduc nepřesvědčivě.

"Už jsem k tomu řekl svoje," odpověděl Romita.

A tak tedy letěli v osmi, Romita s Flynnem a Ashwellem jako vedoucí formace a pětice posádky Diamondu v druhém sledu. Třebaže byli všichni vzájemně propojeni rádiovým spojením, hovořili jen tři, Romita a jeho dva muži.

Romita znal obraz Angolmois ze skrínu, ale teď, když se přiblížili na dohled té prapodivné struktury, byl přece jen překvapen bizarní mohutností toho kosmického objektu, a tím větší obdiv a úctu pocítil.

Obrovská sluneční plachta se blyštěla v záři mateřské hvězdy a svazky pestrobarevných válců připomínaly vor někdejších dřevařů. Obraz na skrínu podával informaci o tvaru, ale jen pohled vlastníma očima ukazoval rozlehlost struktury a její křehkost. V pozemské gravitaci by se nejspíš rozpadla ještě dřív, než by se pohla o jediný metr.

Konstruktéři Angolmois předpokládali, že tento kosmický nesmysl podnikne mnohaměsíční pouť k Marsu, přechá na parkovací dráze přistávací manévru modulu, snese návratovou operaci a pak poletí nazpět k Zemi.

Nesmysl, báječný nesmysl!

"Už je to skoro hotové," zaslechl něčí hlas ve sluchátkách. Zněl cize, nenávisně. Uvědomil si, že mluví Kazanawa. "Jsme tu za pět minut dvanáct."

Škoda že ne pět minut po dvanácté, napadlo Romitu. Je možné, že Tevis o útoku ani neví. Spojení je přerušeno. Velká trojka poskytla WASA vojenské rušičky. Diamond i Angolmois jsou pod palbou elektromagnetických vln. Ani jediný bit informace nepronikne ven ani dovnitř.

"Váš úkol končí, Romito," ozval se Zappa. "Děkujeme vám."

Znamenalo to: Uhní z cesty, teď jsme na řadě my.

7.

Únava Briana Tevise se takřka rovnala absolutnímu vyčerpání. Přestával se orientovat v prostoru, ztrácel obvyklé reflexy a i své vlastní pohyby musel zvládat vůlí, jako když se malý školáček učí psát a nutí ruku, aby vedla hrot tužky vzhůru, pak do strany, oblouček, dolů a zase stranou...

Jdou si pro mne, jdou si pro mne, opakoval si v souladu s rytmem tlukotu srdce.

Když se díval průzorem očima neozbrojenýma dalekohledem, mohl Romitovu - teď už Zappovu - formaci považovat stále ještě za souhvězdí, tvořené hvězdami druhé, snad první velikosti. V tom duševním stavu, v jakém byl, by snad i sám sebe dokázal

přesvědčit, že to jsou skutečně hvězdy a že není třeba se znepokojovat. Gumové okraje okulárů ho však magicky přitahovaly. Znovu a znovu se k nim skláněl, znovu a znovu se mu zjevoval obraz mužů, kteří se k němu blížili, aby ho připravili o svobodu, a snad i o život.

Tam na Zemi má mnoho nepřátel, udělal si příliš mnoho vroubek. Nenechají ho žít.

Nebál se chvil, které přijdou. Byl otupělý, neschopný úvahy a představitosti. Jen matně odhadoval, co se stane, až přepadové komando vnikne do prostor Diamondu. Obnoví spojení a jeho nejspíš zavrou do obytné buňky. Potom ho odešlou na Zemi.

V buňce bude spát.

Spát! Při tom pomyšlení se ho zmocnila blaženost. Zavřel oči a tma, která ho náhle obklopila, nebyla pouhou absencí světelných paprsků, to byla propast bezvědomí, do níž se propadal.

A právě z této propasti se ozval hlas.

"Uteč!" řekl mu.

Zněl velitelsky. Řeknu-li uteč, pak musíš utéct, nemyslím to jako nějaký nápad, nějaký návrh, o kterém lze uvažovat nebo snad pochybovat. Briane Tevisi, uteč.

V temnotě se rozléhala modravá záře. Tevis spatřil obrysy nějakých tvarů, které nedokázal ztotožnit s ničím, co znal. Snad to byly stavby, snad přírodní útvary. Tyčily se nad ním jako palisády barbarského města, ale stejně dobře to mohly být stromy nebo skalní útesy. Vanul odtud chladivý vítr, prosycený vůněmi pryskyřic. Necítil ho na tváři na očích víčkách (už si zase uvědomoval totožnost vlastní tělesnosti, ale uvnitř sama sebe, jako by jeho bytost, jeho vlastní já, byl obrovitý chrám, zakotvený do zemského jádra a v hřebeni opřený o nebesa, ve kterém by se mohl pohybovat po libosti.

Uteč!

Jak prosté je to slovo, jak jednoduchý je ten pojem. Skutečně nebezpečí hrozí až v okamžiku bezprostředního fyzického kontaktu s nepřítelem. Dokud nás od protivníka dělí pruh prostoru a od okamžiku střetu pruh času, nebezpečí je pouze imaginární, existuje jen v naší představě. Jsme náchylní ztotožňovat představu s realitou, představa nás ochromuje a nejsme schopni jednat. Ubíjí nás fikce.

Tevis, ještě před chvilkou degradovaný na pouhý organismus přiotrávený zplodinami dlouhodobě vykonávané fyzické činnosti, dokázal teď uvažovat jako zenový mystik, osvícený dlouhodobou meditací.

Otevřel oči.

Přečetl údaj na displeji, vtisknutém do pravého okraje zorného pole. Komando je vzdáleno osm kilometrů, bude tu za dvacet minut.

Za tu dobu dokážu přestoupit do Angolmois a spustit startovací program.

Odrázel se od stěny, v prostoru se přetočil a oběma rukama se zachytil opěradla pilotního křesla. Tak bravurní artistický kousek v beztlízném prostoru dokázal jen ve stavu naprosté svěžesti. Nepozastavil se však nad snadností, s jakou dokázal tak obtížný přemet. Vklouzl do křesla, zapnul spony na břiše a ve skříňové knize nalistoval list

s programem Angolmois. Protivníci mu odřízli spojení, ale vnitřní komunikace fungovala. Angolmois byl spojen s Diamondem pupečnickou šňůrou kabelů.

Program v první chvíli odmítl Tevisův povel.

Odpčet nelze zahájit, protože montáž není dokončena, tak zněla jeho lakonická odpověď, odmítající jakékoli námitky. Někde v hlubinách programu byl vytvořen blok, zabráňující náhodnému a předčasněmu spuštění startovací procedury. Až bude komplex hotov, pak teprve bariéra padne.

Kdyby Tevis padl na kolena a bušil hlavou o podlahu (pokud by něco podobného bylo v beztlakovém stavu možné), na počítač by to neudělalo nejmenší dojem.

Tevis však řekl slovo. Sám nevěděl, jaké to slovo je. Rty se mu pohybovaly a hlasivky vibrovaly, ovládaný nějakou vnitřní silou, vycházející z nitra chrámu, který vyrostl v jeho vědomí. Hovořil a stroj odpovídal. Skrín se zbarvil červeně, převalovala se po něm mračna, seskupovala se do geometrických tvarů, byly to válce, kvádry i jehly vklíněné do sebe v řádu tak vysokém, že nezastvícenému by připadaly jako chaos. Tevis měl ale najednou dojem, že chápe ten řád, že ví, kterým směrem se vydat, aby našel skulinu. A opravdu, skulina tam byla. Před vnitřním zrakem mu vytanula Dorého ilustrace Starého zákona, na které hrdina Samson, zrazený a oslepený, znovu nabyl sil, o něž ho připravila Dalila, a vlastníma rukama boří chrám Filištinských. I on v sobě cítil dost sil, aby

pronikl hradbami, jež chránily tajemství. Postupoval vpřed, červec ustupovala žlutí, palisády byly teď už řidší. Jasně viděl skuliny mezi nimi, ale vytušil, že ne každá vede k cíli, že za některými se otevírají slepé uličky. Jen jedna je ta správná. Doposud se mu vždycky podařilo namířit právě k ní. Pětkrát se mu to povedlo, desítkrát - a najednou se ocitl na zelené ploše jako na louce stvořené pro dětskou hru.

Startovací program byl iniciován, ozval se uměle generovaný hlas počítače.

Cesta je volná, rače nastoupit, pane.

Tevis odtrhl oči od skříně a uvědomil si realitu kolem sebe. Sedí ve velitelské sekci Diamondu a právě se mu podařilo odblokovat startovací program Angolmois.

Jak je to možné?

Na startovacím programu pracovaly celé týmy programátorů a samozřejmě i bloky počítačů. Žádný člověk nedokáže odblokovat složitý program v době tak krátké, jako se to podařilo jemu, laikovi, který dokázal počítačů používat, ale naprosto se nemohl chlubit tím, že je dovede ovládat.

Není čas na marné úvahy. Odpčet začal. Tvá úloha na palubě Diamondu skončila. Teď musíš přejít do sarkofágu Angolmois.

Slova, celé batalióny slov, každé z nich rozkaz.

A jedno slovo nad nimi jako klíčový kvádr v klenbě. Uteč. Musíš odsud utéct. Angolmois na tebe čeká.

Rozepnul spony, vklouzl do průlezu a vytáhl z kontejneru svůj skafandr. Navyklými pohyby do něho vstoupil. Už to nebyl mučnický nástroj, už to nebyla železná panna. Připadal mu pohodlný jako flanelový župan zjemnělého pána, který si hová v křesle u hořícího krbu.

8.

"Orlando," vykřikl Zappa, "vidíš to taky?"

Už byli blízko, blízoučko. Diamond i se svým nesmyslným přívěskem jim dlouho připomínal plastický model - každý z nich měl za klukovských let něco podobného na hraní, kosmickou loď Enterprise, křižník Galactica, stíhačku z filmu Hvězdné války. Zvykli si, že teď - jako dospělí muži - mezi takovými hračkami žijí.

Diamond s Angolmoisem jim rostly před očima.

Angolmois byl třikrát větší než Diamond a teprve zblízka dokázali ocenit mohutnost jeho rozměrů. Blížili se k němu zezadu a poněkud odspodu, takže - z hlediska relativních pojmů orientace

v kosmickém prostoru - Angolmois byl nad nimi. Připadali si jako potápěči, kteří vyplouvají vzhůru a spějí k mateřské lodi.

"To je ale blázen," řekl Langhammer. "On nám snad chce utéct."

"Daleko se nedostane," poznamenal Orlando Singh. "Jeho skútr nemá přidavné nádrže."

Viděli malíčkou postavičku muže ve skafandru, jak vyletěla z přechodové komory, jako by vystřelena v obláčku kondenzujícího vzduchu, a postrkována modravými plamínky trysek skútru spěje někam vzhůru, vstříc oplachtěnému kosmickému voru jménem Angolmois.

"Bude si s námi hrát na schovávanou," poznamenal Zappa. Uvědomoval si, že v tak složité struktuře se uprchlík může snadno schovat. Pošetilý nápad! Jak dlouho může Tevis v úkrytu vydržet? Několik hodin, víc ne.

Ve sluchátkách se ozval rozvázný Romitův hlas:

"Rače se všimnout trysek hlavního motoru, vážení pánové."

Rozváznost a možná i trochu pohrdání. Věděli, kde má vlastně komplex Angolmois hlavní trysky?

Tu červenavou rychle blednoucí září však nemohli nevidět.

"Snad nechce uletět!" vykřikl Zappa.

"Nemůže uletět," řekl Romita, "startovací program je blokován."

"Jak je tedy možné, že se mu podařilo spustit ohřívání hlavních motorů?"

"To nevím, řekl Romita, "ale počítač mu nedovolí zážeh na plný tah."

"Tím bych si nebyl tak docela jistý," vstoupil do hovoru Flynn.

"To je nesmysl! Angolmois není hotový! Kdyby Tevis odletěl, nikdy by se nemohl vrátit!" Zappa křičel do mikrofonu, jako by chtěl sám sebe přesvědčit, že má pravdu.

"Třeba je mu to jedno," pravil Romita.

Se svými společníky se teď držel vzadu, aby měl přehled o vývoji situace.

Až dosud nikdy nepochyboval, že dělá dobrou, lidem užitečnou práci. Byl pyšný na své znalosti a schopnosti, na pevnost svých nervů a vůbec mu nevadilo, že ho mnozí lidé považují za nepřijemného, nafoukaného člověka. Jen ať zkusí dělat to, co děláme my. Kolik lidí má licenci kosmonauta? Dobrá tisícovka. Ale jenom on a Flynn s Ashwellem jsou kosmonauti-záchranáři.

Koho teď zachraňují? Koho a před čím? Mají právo zachraňovat někoho proti jeho vůli?

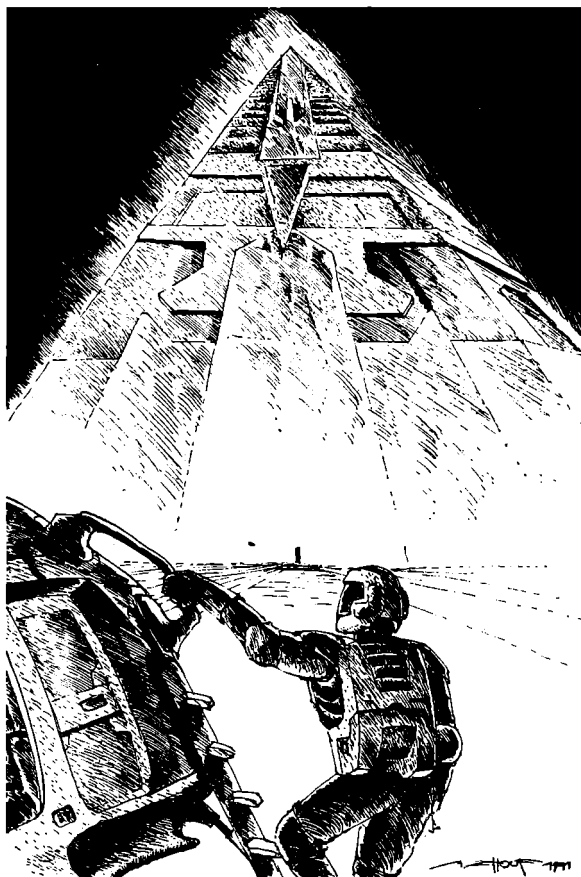
Brian Tevis je prý terorista, hledá ho policie pěti kontinentů.

Jak malicherné se zdají být všechny pozemské záležitosti z této kosmické výšky! Obrovský kotouč Země zářil pod nohama Romity a jeho mužů, rajska zahrada nebo studna pekelná, ale v každém případě lhostejný k osudu jednotlivce.

Dole je lhostejná Země a nahoře zoufalý člověk, mraveček, prchající před zhoubou.

Komu pomáháme? Děláme správnou věc?

Romita viděl, jak Zappa odepnul

přídavné nádrže. Podle délky plamene tryskajícího z jeho skútru se dalo soudit, že spustil motor na plný tah. Odhodil nádrž, to bylo od něho bystré. Bude rychle akceleroval. Také jeho druzi udělali totéž. Zdali o nich Tevis ví? Nejspíš ano. K předčasněmu startu se nerozhodl náhodou nebo z rozmaru.

Jak se mu ale podařilo nastartovat?

"Musíme sebou pohnout, chlapci," řekl Romita a prudkým stisknutím pojistné páky odpoutal přídavnou nádrž od svého skútru.

9.

Pavoukům podobné mechanismy už čile pobíhaly po složité struktuře kosmického voru. Palubní počítač Diamondu je měl pod plnou kontrolou, řídil každý jejich pohyb. Kapacita jejich autonomních počítačů byla přece jenom malá a také rychlost přenosu informace limitovaná. Tevis se staral, aby se jim nepřípítl do cesty. Nebyl si jistý, zda v režimu vnějšího ovládní fungují i jejich bezpečnostní okruhy.

Spěl kupředu. Věděl, že nepřátelé jsou už blízko, ale byl natolik klidný a sebejistý, že se neohlížel. Co na tom, kde jsou, co na tom, zda se mu přiblížili na sto metrů, nebo na sto kilometrů! Jeho vlastní cíl je docela blízko a dosáhne ho bez obtíží.

Válce přídavných nádrží byly připevněny k levému i pravému boku tahače a ke svrchní části, k níž byla připojena i sluneční plachta. Sarkofág jako by visel dole. Tevis věděl, že přechod ze skafandru do sarkofágu bude kritický. Robot ho musí uzavřít do velké plastické bubliny. Teprve až kopule bude naplněna vzduchem, Tevis opustí skafandr a svěřit své tělo, oděné do lehké kombinézy, pěti podpůrných agregátů té důmyslné rakve života. To všechno si vyžádá čas.

Jak daleko je komando?

Nepřemýšlel o tom. Nechtěl o tom přemýšlet.

Už se dotkl první nádrže. Znal dopodrobna celou strukturu voru. Věděl, kde jsou úchytky, dovedl obratně ručkovat po karbonitových lanech a plastických pásech. Sňal ze zad skútr, otočil ho a zapnul motor na plný tah. Stroj vyletěl vpřed s bujarou prudkostí jako kůň, který při závodech shodil jezdce ze sedla. Letěl útočníkům vstříc. Snad je to vyleká, snad je to zdrží.

V tomto okamžiku, kdy zaměřoval svou improvizovanou obrannou raketu, Tevis své protivníky spatřil.

Byli velice blízko. Sto metrů? Možná méně.

Sáhl po nejbližším úchytu. Přitáhnout se, pustit. Přitáhnout, pustit.

Jednal s jistotou automatu. A necítil v sobě o nic víc strachu než kybemetické mechanismy. V jednu chvíli dokonce stanul a přitiskl rukavici skafandru k nádrži. Pocítil slabounké chvění. Usmál se. Motory pracují, zahřívají se, sbírají sílu ke startu.

Rozsvítil reflektory vsazené do ramen a vrcholku přilby. Světlo Země, která byla pod ním, dostatečně rozptylovalo stín, ale Tevis nechtěl nechat nic náhodě. Nerad by

minul úchyt jen proto, že ho oklamala hra světél.

Bílé světelné ovály dopadly na povrch sarkofágu.

Konstruktéři se snažili, seč mohli, aby sarkofág nepřipomínal svým tvarem rakev, ale co naplat, tvar lidského těla předurčoval podobu tohoto záchranného zařízení. Rakev nevypadá, tak jak vypadá, proto, že by to někdo chtěl, ale proto, že je to nejracionalnější způsob, jak s minimem prostředků obestavět bezvládné lidské tělo. Rakev je první příklad architektonického funkcionalismu v lidských dějinách.

To bude můj domov na mnoho měsíců, uvědomil si Tevis. Ještě deset metrů, ještě pět, dva.

Dosáhl na poslední úchyt pravou rukou. Dolehl na sarkofág tělem.

Vzápětí přispěchá robot, který natáhne plastickou fólii přes kritický prostor a neprodyšně spojí její okraj s přírubou sarkofágu.

Tady je, už na mne čeká.

Když Tevis zvedl hlavu, spatřil rozsvícenou pozici světla mechanismu.

Tak se pohni, chlapče, nemám času nazbyt, pomyslel si. Robot se nehýbal.

Tevis pohnul trupem tak, aby zamířil světlo reflektoru na čelní část robotu. Spatřil dvojici objektivů, zřetelnice temné jako asfaltová jezírka.

Chvilku mu trvalo, než si uvědomil, že je něco v nepořádku. Jak to, že jsou objektivy temné, přestože na ně zblízka svítí reflektory? Irisové clony by se měly zatahnout. Znamená to, že ho robot nevidí? Pak si všiml červených písmen. Na čelní stěně bylo napsáno: R 2.

Tak to jsi ty, er dvojko, pomyslel si Tevis. Ani teď neztratil klid. Bez nejmenšího rozechvění si uvědomil, že je ztracen: Je doslova na dosah ruky u cíle, a přesto je ztracen.

Jenom proto, že jeden robot nefunguje tak, jak by měl. Je to zatracený, všivý robot? Ne. Proč mu spílat? Je to prostě pokažený mechanismus.

10.

Romita si dovedl představit startovací proceduru Angolmois. Jakmile robot přetáhne přes sarkofág plastickou kopuli, Tevis vstoupí donitř a zavře ze sebou. To je pokyn palubnímu počítači Diamondu, aby odpojil spojovací kabel. Řízení voru převezme počítač sarkofágu. Motory jsou zahřáté, zážeh na plný tah nastane okamžitě. Pro přepadové komando to bude znamenat velké nebezpečí.

Zappa si to jistě uvědomoval také.

Tevis se dostal až k temnému podbřišku voru. Teď už viděli jen nejasně jeho postavu, jak se plazí po palivových nádržích, čilý šedavý pavouček v modré temnotě. Tím, že rozsvítil, jim usnadnil sledování, protože jasně viděli tři jiskřičky probleskovat na hladkých kovových stěnách.

Přišli jsme pozdě, pomyslel si Romita s uspokojením.

Sklopil hledí své přilby a kameru vsaze-

nou do hrudi skafandru přepnul na infračervený režim. Skafandr, Tevis a také robot, který na Tevise čeká, vydávají teplo.

Vyhrál jsi, chlapče, gratuluju ti, blahopřál Romita Tevisovi. Pozoroval ho, jak překonává poslední metry, a usmál se ve chvíli, kdy postava dolehla na vrchní desku sarkofágu. Během pěti minut bude Tevis uvnitř. Zappa a jeho lidé se k němu do pěti minut nedostanou, ani kdyby svo je skútry strhali.

Všiml si také, že záře, vycházející z trysek hlavního motoru, přechází z červené do oranžové. Teplota stoupá, motor je přichystán k přechodu na režim plného tahu.

Šťastnou cestu, chlapče, popřál Romita člověku, který - jak se zdálo - štěstím až dosud příliš neopřelýval.

V mysli mu zazněl varovný signál. Něco nebylo v pořádku. Instinkt, posílený dlouholetou zkušeností, ho varoval dřív, než rozum stačil analyzovat situaci. Sakra, robot se nemá k dílu! Už by měl přetahovat přes sarkofág plastickou kopuli! Proč se nehýbá, proč sedí na místě jako pecka?

Také Zappa si všiml nesnázi, ve kterých se Tevis ocitl. Na společné vlně konfrenčního spojení na to upozornil ostatní. Jeho hlas zněl vítězně jako halali při štvanci na lišku.

Zappův pokřik slyšel i Martin Lings.

V útočné formaci se držel na pravém křídle a o něco pozadu. Nebylo to proto, že by se snad něčeho bál. Koneckonců převaha pěti proti jednomu byla dostatečná k tomu, aby vyloučila jakékoli riziko pro kteréhokoli člena pětice. Ale právě tato převaha vyvolávala v Lingsovi neblahé pocity.

Odmalíčka odstrkovaný, vysmíváný, ponižovaný, bitý, cítil útrpnost ke komukoli, kdo se stal předmětem ústrků ze strany mocných. Proto se stal militantním členem světového ekologického hnutí, proto byl ochoten udělat cokoli pro záchranu zvířat.

Byl připraven obětovat pro ně i svůj život.

Když se tak díval na bezbranného člověka, ukřižovaného ke krycí desce sarkofágu, člověka ustrnulého v bolestném gestu uprchlíka, který dospěl na schodiště chrámu a sevřel v ruce klepadlo, avšak dveře se neotevřely, takže azyl mu byl odepřen, vzpomněl si na svoji vlastní situaci, ve které se ocitl před několika málo dny. Tenkrát byl on sám ukřižovaný, jemu samotnému odepřeli vstup do chrámu azylu a lhostejně hleděli, když se chystal k sebeobětování. Kdo? No přece právě ti, kterým má teď pomáhat při honu na člověka.

Hon na člověka jako hon na lišku: arogantní převaha na jedné straně, snaha o záchranu na straně druhé. Ne, Martin Lings nebude váhat!

Stiskl ovládací páky a stočil svůj stroj vlevo.

Orlando Singh v první chvíli nepochopil, co se vlastně stalo. Pocítil náraz zprava, pustil páky a jeho stroj se dostal do nekontrolované rotace. Na zlomek vteřiny zahlédl Zappu. Zastrátral rukama, ale páky minul. Snížka byla neodvratná. V hrůze viděl, jak se blížící rozpáleným tryskám Zappova skútru. Vydrží skafandr žár plamene?

Zoufale vykřikl. Karbonitový hrudník

krunýř vydržel žár, ale jemné předivo kabelů, zapuštěné do uhlíkaté masy, bylo chráněno jen tenkou vrstvou izolace. V jediné krátké chvíli došlo k sedmi zkratům naráz. Z důmyslných elektronických systému skafandru fungoval od té chvíle jenom jediný: radiomaják pro případ nejvyššího ohrožení. Ten byl konstruován tak, že by vysílal, i kdyby Singha zasáhl meteor!

K Tevisovi teď už směřovali jen dva útočníci, Langhammer s Kazanawou.

Langhammer byl odhodlaný zacházet s Tevisem co možno neohleduplněji. Zastával zásadu "žít a nechat žít". Pokud chce někdo spáchat sebevraždu, proč mu v tom bránit? Navíc mu způsob sebevraždy, jaký Tevis zvolil, připadal docela zábavný.

Zato Kazanawa byl nenávidný, jak dove-de ze všech šelem nenávidět jenom člověk.

Koutkem oka zahlédl, že se něco děje, a stačilo mu maličké ohlédnutí, aby se orientoval v situaci. Martin Lings, který jediným úderem vyřadil z akce dva muže, útočil teď na něho. Obvyčejný člověk by asi chvíli uvažoval, jak se zachovat, zda spustit brzdicí trysky, nebo se pokusit o únik do výše nebo dolů.

Kazanawa se ale osmnáct let cvičil v bojových uměních se zbraní i beze zbraně. Všechny měly jediný základ: bezmyšlenkovitou, impulzivní reakci. Bojovník musí mít prázdnou mysl - to znamená, musí mít mysl oproštěnou od logických návyků. Cosi v Kazanawovi, nějaké vnitřní já, bleskurychle analyzovalo vzájemné postavení obou soupeřů a došlo k závěru, že jakýkoli manévr povede ke střetu. Ať Kazanawa zrychlí, nebo se pokusí o úhybný manévr, útočník ho zasáhne a zbaví rovnováhy.

Jakýkoli manévr, s jedinou výjimkou: tou byl výpad proti útočníkovi.

Výbuch trysek otočil Kazanawu o devadesát stupňů vpravo.

Oba muži ve skafandru se střetli, narazili do sebe hrudí, jejich kulaté přilby o sebe třískly jako dvě kulečnickové koule. Karbonit nesnáší dobře žár, ale náraz? Proti němu je odolnější než kterákoli člověku známá hmota. Skafandry by vydržely úder desetkrát větší, než byl ten, jemuž teď byly vystaveny.

Skafandry ano, ale lidé v jejich nitru?

Jak který...

Kazanawův manévr Lingse naprosto překvapil. Maličké ekologemě "prázdnou mysl", jak tomu učí mistři bu-dó, cesty bojových umění. Naopak, měl ji plnou pošetlostí. A jeho tělo, to nebyla živá zbraň, ukovaná dlouholetým výcvikem k ocelové tvrdosti. Úder vymrštil Lingse kupředu. Vyrázil si dech a krev, která mu vytryskla z poraněného nosu a úst, potřísnila vnitřek přilby. Okamžitě ztratil vědomí.

Kazanawa snesl úder bez úhony. Byl na něj připravený a jeho trénované tělo byla zpevněné tak, že si - s trochou nadsázky - nezadalo ani s karbonitem. Samozřejmě, také narazil na vnitřek skafandru, ale už dávno se odnaučil vnímat bolest! Stažením břišních svalů vtlačil bránci do plic a vyrazil tak z hrdla výkřik, jímž japonští bojovníci od nepaměti děsili nepřítel. A hned vzápětí

se jeho tělo uvolnilo, zvláčnilo, zpružilo, připravilo na další akci.

I tentokrát jednal instinktivně.

Náraz zastavil pohyb jeho skútru, a stroj navíc nebyl správně zaměřen. Bylo třeba ho otočit zpátky o devadesát stupňů vlevo s plným tahem pokračovat v původním směru.

Ruce, které neopustily ovládací páky, pracovaly zcela automaticky.

Netrvalo to déle než mžik - a Kazanawa se znovu hnul za svou kořistí.

Za další mžik znovu vykřikl.

Nebyl to však bojový výkřik "kiai" mistrů bu-dó. Byl to výkřik děsu.

11.

Robot označený v kódu projektu Angolmois jako R 2 byl výrobek firmy Fumicu, jedné z četných společností čínsko-japonského průmyslového gigantu zvaného Východní vítr. Potřebám projektu ho poskytla kosmická stanice Čtyři draci. Kapitán stanice Li-Sen by nikdy nepřiznal, že uvolnil pro potřebu projektu vadný robot záměrně, s plným vědomím, že stroj nebude za určitých okolností fungovat. Jisté však je, že R 2 nebyl na stanici Východní vítr v provozu. Vytáhli ho ze skladu a teď záleží na interpretaci: buď byl ve skladu proto, že správně nefungoval a byl tam přichystán k expedici zpátky na Zemi k opravě nebo skartaci, anebo tam byl připraven jako záloha k pracovnímu nasazení a nikdo nevěděl o jeho limitovaných schopnostech.

První teorii zastávala a prosazovala doktorka Letierová a její spolupracovníci, druhou verzi obhajoval kapitán Li-Sien. Brianu Tevisovi mohly být obě verze lhostejné. Er dvojka vysadila a to bylo podstatné. Pozorovat rezignovaně útok komanda a jenom litoval, že nemá možnost spáchat sebevraždu: tlaková pojistka znemožňovala sejmutí přilby ve vzduchoprázdném prostoru.

Ziřetěná akce pravého krajníka útočné formace ho udivila a vykřikl hrůzou, když viděl, jak se jeden z kosmonautů dostal do plamenů vycházejících z trysek skútru. Byl to nepřítel, ale v této chvíli v Tevisovi převládla pocit obvyklé lidské solidarity.

Netušil, že neobvyklý výjev má ještě jednoho diváka, robota R 2.

Objektivy v čelním panelu byly zablokované, ale elektronický zrak ve vrchním panelu robota fungoval správně. Plně funkční byly i všechny jeho antény. Robot tedy zaznamenal to, co nemohl zaslechnout Brian Tevis, totiž signál nejvyšší nouze, vyslaný poškozeným skafandrem Colina Zappy.

Tento signál měl stejný důsledek jako fouknutí do žhavých uhlíků: vznítil v robotu plamen aktivity. Zablokovaný systém umělé inteligence stroje přešel na nouzový režim. To mělo v nejbližších okamžicích dva důsledky.

Robot především zahájil akci, kterou měl zahájit už před chvílí, uvolnil plastickou fólii a začal zdvínat kupoli. Pracoval v nouzovém režimu, a proto všechny jeho

agregáty fungovaly na plný výkon bez ohledu na spotřebu energie a na prudký vzrůst pravděpodobnosti chyby - robot totiž nekontroloval správnost každého úkonu, jak by to měl dělat v normalizovaném pracovním režimu.

Současně analyzoval situaci. K lodi Angolmois se blíží lidé, to robot pochopil a respektoval. Jeden z nich však přestal ovládat svůj skútr a jeho skafandr aktivoval maják nejvyšší nouze. Srážka s Angolmoisem byla za daných okolností nevyhnutelná.

Další úvaha přesahovala kapacitu řídicího centra robotu, a er dvojka se proto spojila s palubním počítačem Diamondu. Rozhodnutí bylo dílem nanosekund.

Srážce se lze vyhnout, pokud okamžitě dojde k zážehu.

Startovací obvody jsou blokovány, protože posádka, totiž Brian Tevis, doposud není v bezpečí sarkofágu.

Je možno změnit proceduru?

Ano, odpověděl počítač Diamondu po několika dalších nanosekundách. Robot R 2 přeruší stavbu kupole a použije svých končetin k fixaci člověka k povrchu sarkofágu. Jakmile bude člověk fixován, dojde k zážehu. Robor R 2 má dost velkou kapacitu, aby překonal vliv přetížení a člověk na povrchu sarkofágu udržel.

Tevis samozřejmě nemohl tušit, co se děje v chladném nitru robotu R 2 a jak čilá výměna postřehů a nápadů probíhá zlatistou pupeční šňůrou, spojující Angolmois s Diamondem. Zděšeně hleděl na to, co se odehrávalo snad jen dvacet třicet metrů od něho. Koutkem oka zahlédl nějaký pohyb. Pohlédl stranou a lekl se tak, že ani nevykřikl: robot R 2 náhle ožil a vrhl se na něho.

Brian Tevis nemiloval zvířata ani zdaleka tolik jak Martin Lings, a některá doslova nenáviděl. Hnusil se mu hmyz, všechny ty nohaté, křídlaté, kusadlaté potvory, a televizní zprávy o zániku dalšího druhu stonožky či plošnice ho nechávaly lhostejným. Uznával, že matka příroda odvedla stvořením hmyzu kus slušné inženýrské práce, a nedivil se, že první autonomně se pohybující roboti připomínají hmyz, a nikoli člověka, jak si představují autoři science fiction. Při pohledu na pohyblivé roboty se však Tevis někdy jen s námahou bránil pocitu ošklivosti a musel se znovu ubezpečovat, že jsou to stroje, nic než stroje.

Jakmile se na něho er dvojka vrhla, probudily se v něm čisté animální instinkty. Usebral veškeré síly a začal se bránit.

S takovou reakcí palubní computer Diamondu nepočítal a kdoví, zda by zážeh Angolmoisů neodložil, kdyby o ní dostal včas informaci. Lidská reakce, třebaže povzbuzovaná hrůzou, je však mnohem pomalejší než reakce kybernetických strojů. Jakmile se počítač Diamondu rozhodl k zážehu, odpojíl spojovací kabel, počítač Angolmoisů převzal řízení další operace a vydal příslušné impulsy.

Z trysek hlavního motoru vystřikly bílé plameny dlouhé desítky metrů.

A v této chvíli se ukázalo, že i hrůza má

svoje patra, že v pudech zděděných po předcích jsou sloje a vrstvy a že reflexy mají prioritu.

Vzájemná nenávist různých živočišných druhů je předem daná, hluboce zakódovaná. A tato nenávist, jejíž odrazem je i bázeň, vedla Tevise k obranné reakci proti er dvojce. Pud sebezáchovy je však nenávisti nadřazen. Jakmile Tevis pocítil, že se Angolmois pohnul, rozhodl ruce a sevřel nejbližší karbonitové popruhy.

Robot tedy pokračoval ve svém úkolu. Přilehl na Tevise spodní částí a všemi osmi končetinami sevřel lana a popruhy voru. Tevis si hned vzápětí uvědomil, co robot dělá, a hluboce se zastyděl za svou groteskně zbabělou reakci. Stroj ho tiskl tak silně, že se nemohl ani pohnout. Také jeho zorné pole bylo omezené. Spatřil jen křídla Diamonu a zazdalo se mu, že mu mávají poslední sbohem. Zalitoval, že nevidí útočníky. Budou ho pronásledovat?

Teprve mnohem později se měl Tevis dozvědět, co se s nimi vlastně stalo.

Omráčený Martin Lings tiše krvácel ve svém skafandru, úderem zbavený pohybu, dokud se ho neujal Ashwell. Romita se ujal Orlanda Singha. Ten bláznivě rotoval v kotrmelcích. Zatočila se mu hlava, a když začal zvracet, ztratil i poslední zbytky rozvahy. Kdoví, jak dlouho by trvalo, než by dokázal přinutit ruce k uchopení řídicích pák. Colin Zappa i David Langhammer dokázali zvládnout svoje skútry sami, bez pomoci.

Hůř se dařilo Hirokazu Kazanawovi.

Ne snad, že by ho zradila schopnost reagovat na nečekanou situaci.

Po bleskurychle provedeném manévru, kdy se obratem vlevo vrátil do původního směru a s motory zapnutými na plný tah nabyl původní rychlosti, Angolmois zapnul svoje hlavní rakety. Japonec okamžitě pochopil, že Tevis - pokud nebude mít smůlu a neodpadne okamžitě od kosmického voru, který zvolna nabíral na rychlosti - je zachráněn. Zároveň pochopil, jaké nebezpečí hrozí jemu samotnému: jestliže nezastaví nebo nezmění směr, vletí přímo do žhavých sloupů spálených plynů.

Zabral za řídicí páky, ale nic se nestalo. Letěl dál nezměněným směrem a rychlostí.

Teprve teď pohlédl na kontrolní displej v okruží přilby.

Ukazatel paliva skútru indikoval nulu. Prudké manévry a motory pracující v režimu plného tahu spotřebovaly všechno palivo.

Tyto skutečnosti byly později konstatovány ve zprávě vyšetřovací komise, která všechny události analyzovala a ve značně upravené podobě předložila veřejnosti ke kritickému posouzení.

Něco však ve zprávě přece jenom chybělo.

Hirokazu Kazanawa vletěl do žhavých plynů s prázdnou myslí a zemřel; aniž dal nájevo bázeň, jak se sluší na muže, který kráčí bu-dó, cestou bojových umění.

Sedm a půl minuty zůstal Brian Tevis v pevném sevření chapadel robotu R 2. Po této době motory přešly na volnoběžný

režim. Angolmois unikl ze sféry zemské přitažlivosti a nastoupil cestu po složité trajektorii ke čtvrté planetě sluneční soustavy, k Marsu. Cestou bude ještě několikrát třeba korigovat směr letu, ale o tom se Tevis nic nedoví. Bude ve svém sarkofágu spát spánkem beze snů, jako nevědomý plod v mateřském lůně. Osmínohý mechanismus, který ho málem připravil o život, aby mu ho vzápětí zachránil, dokončil přerušenu operaci. Přetáhl přes sarkofág ochrannou plastickou kupoli. Poněkud zplihlá polokoule stavby se v několika vteřinách nadula tlakem vzduchu. V okruží Tevisova skafandru zaplálo zelené světlo. Byl to pokyn, že má skafandr svléknout.

Pracoval bez přemýšlení, mechanicky. Jaké pocity měl Gagarin, když jeho Vostok vstupoval na oběžnou dráhu kolem Země jako první umělé kosmické těleso s lidskou posádkou? A co si mysleli Armstrong, Aldrin a Collins, když jejich loď Apollo zamířila k Měsíci? Brian Tevis, první pozemšťan, putující k cizí planetě, si nemyslel zloha nic. Snad i ten robot, který dřepěl venku u kupole jako hlídací pes, měl větší představivost a živější duševní život, než on.

Svlékl se do lehké pracovní kombinézy a uvolnil trojici zámků na víku sarkofágu. Víko se zvedlo, dvojice malých lampiček ozářila vnitřní prostor. Připomínal polstrovaní rakve pro pohřeb první třídy: pohodlné lůžko, snad až příliš pohodlné pro člověka, který přečká tu dlouhou cestu v bezvědomí. Nebylo zde ani žádné nechutné zařízení pro sběr vyměšovaného tělesného odpadu. Řečeno eufemisticky: Tevisova krev bude průběžně zbavována nežádoucích zplodin metabolismu. Vklouzl dovnitř a připoutal se složitě propojenými popruhy. Na spáncích ho zastudily elektrody - brzy ho připraví o vědomí, takže neucítí chapadla, která se zmocní jeho končetin, aby nabodla tlusté injekční jehly do žil a tepen.

Do bezvědomí upadl okamžitě.

Projektanti Angolmoisu mu nelhali, když slibovali, že po celou cestu až na povrch červené planety se mu nebude nic zdát.

Proto když procítl, svěží a odpočatý, hned si pomyslel:

Jsem na místě.

Vestavěný reproduktor jeho domněnku potvrdil:

"Jménem lidstva vám blahopřejeme, Briane Tevisi! Měkké přistání na povrchu Marsu v předem určeném místě proběhlo bez závad. V průběhu následující hodiny učiníte to, co se naposledy stalo před dvaceti lety: malý krok člověka, velký skok pro lidstvo!"

Na krycí desce sarkofágu se zabělal skrín. Zežloutl, pak zčernal. Tevis začal rozeznávat jednotlivé tvary. Pochopil, že kamery na přístávacím modulu mu předávají obraz okolní krajiny.

Byl na poušti červeného písku. poseté nepravidelnými kameny. Občas tu zřejmě foukal vítr, protože na pravé straně kamenů (Tevis se nedokázal ještě orientovat, a nevěděl tedy, jaká je to strana z hlediska geografického, či správněji kartografického) byly

nevysoké návěje.

A přímo před ním se tyčil skalní útvar, příliš pravidelný na to, aby vznikl jen jako náhodný výsledek přírodních dějů: obrovitá pyramida s čelní stěnou otevřenou, brána pro obry, kteří v dávnověku obývali Zemi, statečně odporovali i samotným bohům a podlehli teprve po úmorném zápasu.

Brian Tevis věděl, že musí touto branou projít.

Byl až nepřirozeně klidný.

Věděl, že svůj úkol splní.

ČÁST PÁTA

1.

Brána pomalu rozevírala svou náruč.

Tevis zvolna postupoval vpřed. Bolely ho už nohy a v hýžděvých svalech mu křečovitě škubalo. Byl věru zvedav, zda ho těsně před cílem neopustí síla a nepadne do písku. Občas se zastavil, aby si oddychl. Asi by už dávno propadl panice, kdyby ho nepovzbuzovala nějaká vnitřní síla, kdyby ho nehřál plamen sebedůvěry a optimismu. Uvědomoval si, že okem kamery umístěné na sarkofágu na něho hledí miliardy lidí na celém světě, a hrálo ho vědomí, že jeho jméno bude patřit k těm nejslavnějším v lidských dějinách.

I kdybych zahynul, uvažoval, stálo to za to. Jen kdybych byl silnější, jen kdyby mne tolik nebolely svaly!

Prvních pět set metrů putování přestál s největšími obtížemi. Prach byl měkký, a třebaže gravitace na Marsu je jen čtvrtinová, boty se mu bořily do sypké vrstvy na deset centimetrů hluboko. Po půl kilometru, jak se zdálo, prachu ubývalo. Měl dokonce pocit, že vstupuje na jakousi dlažbu. Mohly to být praskliny ve skalním masívu, ale právě tak dobře to mohly být spáry mezi gigantickými dlaždicemi.

Brána už byla jen několik set metrů vzdálená.

Táhla se před ním od obzoru k obzoru. Jako mladík navštívil Egypt a podstoupil i povinnou prohlídku v Gíze. Egyptské pyramidy na něho neudělaly velký dojem. Připadaly mu omšelé a obyčejné jako nějaká skládka odpadků za městem a divil se, proč kolem nich lidé dělají takový rozruch. Brána, tato nejmenší z pyramid pozorovaných na Marsu, v něm budila úctu už svými rozměry. Byla to hora o šířce asi dvou kilometrů a výšku odhadoval na půldruhého kilometru. Řídicí středisko, jak jinak, se neomezovalo na nějaké dohady: podle přesných měření měl útvar - jak Bránu nazývali - rozměry 1887 krát 1312 metrů. Stále se bránili užitému pojmu "pyramida", avšak museli připustit, že sklon svahů se téměř přesně rovná úhlu, jež svírají stěny pyramidy krále Angolmoise u Sakkáry...

Tevis byl středisku vděčný, že ho neobtěžovalo zbytečnými řečmi a pokyny. Jen každých deset minut kontrolovalo spojení, nic víc. Psychologové zřejmě usoudili, že Tevisovi bude lépe, když ho nechají na pokoji.

Konečně se dostal až k pomyslné čáře.

kteřá spojovala spodní okraje obou boků Brány. Stál v ideální ose útvaru. Hrotitý vrcholek mu čněl vysoko nad hlavou a po pravici i po levici ubíhaly vzhůru šikmé stěny.

Byly to stěny, nebo skalní útesy?

Tevis si stále ještě nebyl jist, ale měl dojem, že boky útvaru mají u úpatí stejnou tloušťku jako na vrcholku. Pokud se ukáže, že to není zrakový klam, ale fakt, bude to nesporný důkaz umělého původu objektu.

Pokročil dále a něco ho přimělo, aby se podíval dolů. Ustrnul jako přimrážený: teď už nemohl pochybovat, zda kráčí po dlaždicích, nebo popraskaných skalních deskách. Hleděl na mozaiku zhotovenou z červených, černých a bílých kostek. Cesta byla široká tři, možná čtyři metry a táhla se až k zadní stěně útvaru. Přesněji řečeno, Tevis ji mohl sledovat až do míst, kde ji pohltil tenký stín, a to bylo někde uprostřed toho nesmírně rozlehlého prostoru.

Mozaika byla ornamentální, střídaly se v ní jednoduché geometrické útvary, trojúhelníky a ovály. Snažil se dohlédnout co nejdál. Zdálo se mu, že ornamenty jsou stále složitější, že jednoduché geometrické obrazce vstupují do vzájemných souvztahů, zřejmě přísně logických.

Jako v učebnici geometrie, napadlo Tevise. Od jednoduchého ke složitějšímu. Jaký má význam tato cesta? Není to snad symbol učení a postupného cvičení?

"Tevis středisku," řekl hlasem poněkud stísněným, "Tevis středisku!"

Řídicí středisko by se mělo na tuto výzvu ozvat, ale ve sluchátkách neznělo nic, ani charakteristický praskot poruch.

Tevis se otočil. V nesmírně dále viděl malíčký objekt, přistávací modul, který ho dopravil z oběžné dráhy na povrch planety. Tam někde jsou objektivy kamer. Přinejmenším jeden z nich je nastaven na nejdelší ohnisko, personál střediska tedy musí jeho postavu zřetelně vidět. Začal mávat rukama, aby upoutal pozornost, a pak si ukazoval na uši, aby pochopili, že došlo k poruše telekomunikace.

Jsou vysílačky zdvojené? napadlo ho.

Uvědomil si, že při stavbě kosmického voru se konstruktéři a podíníci drželi zásady "vše jen jednou". Současná technika je tak dokonalá, že vylučuje možnost poruchy. Živé organismy mají také jen jedno srdce a jeden mozek.

Ovšem, na přistávacím modulu je jenom jedno vysílací zařízení, uvědomil si Tevis. Robot je ale řízen jiným komunikačním okruhem! Řídicí středisko, až pozná, že vysílačka selhala, dá robotu pokyn a ten vysílač opraví.

Pokud na tak jemnou operaci stačí... a pokud neselhala nějaká neopravitelná součástka.

Teprve teď jsem dokonale sám, pomyslel si Tevis.

Byl to pocit stísněný, ale měl i své pozitivní stránky.

Kosmonaut je jako marioneta zavěšená na nitkách. Musí poslouchat pokyny řídicího střediska. Kdyby si panstvo vzdálené padesát milionů kilometrů usmyslelo, že si Brian

Tevis lehne, Brian Tevis sebou musí plácnout do písku.

Teď jsem sám, víc sám, než kdy byl který člověk v lidských dějinách. Ještě nikdo nikdy nebyl víc vzdálený jakémukoliv lidskému obydlí.

Ušel dalších dvacet metrů, když se ozvala Země.

Hlas nepřišel ze sluchátek, to si uvědomil okamžitě. Zněl odkudsi z nitra jeho hlavy, a dokonce ho poznával: byl to týž hlas, který mu před osmi měsíci poručil, aby se nevzdával komandu WASA, aby se nebál, aby nastartoval Angolmois, třebaže je nedokončený. Uteč, poručil mu tenkrát neznámý hlas a on poslechl, aniž hloubal nad tím, odkud hlas pochází a komu patří.

Teď tu byl znovu.

"Přidej do kroku," řekl mu ten hlas.

"Zbývá ti málo času."

Podíval se na okružní skafandru. Kontrolka svítila zeleně, vzduchu v nádrži měl tedy dost.

"Nehrozí ti smrt," řekl hlas.

Jak mohl neznámý vědět, co Tevise napadlo?

"Kdo jsi?" zeptal se.

"Tvůj přítel. Nemusíš se mě bát."

"Jsi... Martan?"

Neznámý se zasmál.

"Jsem člověk, právě takový jako ty. Nebo... skoro takový."

Tevis sevřel přílbu svého skafandru do dlaní a několikrát do ní zlehka udeřil. Bylo to bezděčné gesto - snad chtěl oživit mlčící sluchátka...

"Nezastavuj se. Pospěš kupředu. Když zmeškáš, tak..."

"Co se stane? Zemřu?"

"Nic tak bezvýznamného. Budeš muset čekat. Všichni budeme muset čekat. Dlouho."

"Jak dlouho?"

"Tisíc let. Na další milénium."

2.

Daleko odtud, v počítačovém sálku zprávodájské agentury TURBO-NEWS, bytost, která přijala podobu - či spíš roli - mladého muže ubíjejícího svou tělesnou podstatu otravnými látkami, pocítila přítomnost smrti.

Žila dlouho na tomto světě jménem Země. Dvě a půl tisíciletí, z toho asi polovinu jako Strážce. Potom, když se jí podařilo odhalit a zabít tehdejšího Pána Strážců, zaujala jeho místo a převzala jeho úkol.

Když nastalo novému Pánu první milénium, byl ještě příliš nezkušený a nevyužil příležitosti. Dalších tisíc let se chystal na tuto chvíli. Byl těsně před cílem. Živoucí člověk teď kráčí po Cestě Předků k Zrcadlu. Zbývá mu už jen několik desítek kroků.

Jdi rychleji, nabádal člověka. Pospěš si.

Člověk ale otálel. Chtěl vědět.

Lidé se nikdy nezabývají svého prokletí. Ve chvíli, kdy mají jednat, zastavují se a chtějí vědět.

"Svět, jehož srdcem teď procházíš, není mrtvý. Pouze spí. Jednou za tisíc let se v Oortově mračnu nashromáždí energie,

kteřá je schopna přivést ho zpět k životu. Nezastavuj se, jdi stále vpřed. Zrcadlo je už nedaleko."

"Zrcadlo?" divil se člověk.

"Ano. Musíš nastavit oživujícímu výboji zrcadlo tak, abys jej usměrnil na Lúno Planety. Jsi už blízko... Vidíš Zrcadlo?"

"Vidím oválnou desku. Je zlatá, leskne se, ani zrnko prachu neulpělo na jejím povrchu. A tam vzadu, to obrovské vejce..."

"Ano, to je Lúno. Nežtrácej čas. Nezbývá ho mnoho."

Ale člověk nebyl spokojený. Mnoho otázek zůstalo nezodpovězených.

"Mars býval živou planetou... Proč život na jeho povrchu ustal?"

Bytost toho uměla mnoho, ale jedno nedovedla: lhát.

"Nepřej si to vědět."

"Musím to vědět."

"Byla válka, Briane Tevisi. Válka mezi Zemí a Marsem. Země zvítězila za cenu strašných ztrát. A Mars od té doby... spí."

"Když se život obnoví, co bude potom? Nenastane nová válka?"

Bytost neodpověděla. Pocit bezprostředního ohrožení sílil. Mohla by se bránit, mohla by uniknout, ale pak by ztratila kontakt s ním, s člověkem, který kráčí po Cestě Předků.

Vzpomněla si na okamžik vítězství, kdy ona sama zabila tehdejšího Pána Strážců. Také využila jeho nepozornosti. Stal se příliš člověkem, to byla chyba. Dojal ho osud umírajícího dítěte. Snažil se mu pomoci, a to byla příčina jeho záhuby.

Proto vždycky dbala na to, aby udržovala lidskou tělesnou schránku ve stavu co nejbližším. Střídala podobu, stěhovala se z jednoho těla do druhého. Kolik poznala tělesných schránek prostoupených neřestí a chorobami! Dovedla by je spočítat, kdyby měla čas.

Ten jí ale chyběl.

Stála na předělu mezi záhubou a splněným úkolem.

Předěl se každou vteřinu zužoval, až byl úzký jako ostří břitvy.

3.

1.1.2000

00 hodin 00 minut 01 sekund

Modrý blesk vyletěl ze stěny za zády mladého čidíka. Žasáhl ho do místa, kudy páteř prochází do lebky.

Tělo na okamžik strnulo a pak se zhroutilo na ovládací panel počítače. Tvář mrtvého dolehla na skříň a dotkla se rty toho místa, kde bylo na skříni vidět Lúno.

4.

"Co se stalo?" vykřikl Brian Tevis-

Od Zrcadla ho dělil jediný krok.

Nikdo mu neodpověděl.

Tevis vykročil a položil obě ruce na zdobený rám Zrcadla. Pohlédl vzhůru. Stál přesně v průsečíku úhlopříček základny Brány. Tři stěny pyramidy tvořily útvar, připomínající písmeno M.

M - jako milénium.

Tam, kde čtvrtá stěna chyběla, Tevis viděl růžovou oblohu Marsu.

Rychle temněla, chvilku byla krvavě rudá pak pohasla docela. Plály na ní hvězdy, obrovské, divoké, seskupené do souhvězdí, jaká Tevis nikdy neviděl. Pak si všiml, že se hvězdy pohybují. Směřovaly k jedinému bodu - přímo nad jeho hlavu.

Uvědomil si, co to znamená: jsou to zřejmě koncentrované shluky energeticky aktivních částic. Až se setkají, sjedou sem dolů. Chtěl bych vědět..., napadlo ho, ale vzápětí si vybavil slova neznámého: "Chcete vědět, místo abyste jednali!"

Pokusil se pohnout Zrcadlem. Bez odporu povolila tlaku jeho dlaní. Mohl jím pohybovat kolem svislé i vodorovné osy. Prudce jím otočil a naklonil jeho plochu do úhlu pětáctýřiceti stupňů. Paprsek vržený z vrcholu pyramidy kolmo dolů se odrazil přímo na ten podivný oválný balvan zdobený ornamenty, jemuž Neznámý říkal Lúno.

Kde je Neznámý, proč zmlkl jeho hlas?

Není čas na otázky, je třeba jednat.

Podíval se vzhůru. Body už tvořily kruh. Kolik jich je? Snad čtyřicet. Na počítání už nebylo kdy. Body splynuly v jeden a sloup modrého ohně sjel po kolmici dolů. Tevis, doširoka rozkročený, svíral pevně Zrcadlo. nebylo však třeba žádné síly. Zrcadlo se ani nezachvělo!

Oválný kámen modře zaplátl. Zprůhledněl, jako by byl z nejčiššího křišťálu. Tevis pocítil podivnou radost. Kolem něho se začalo vyjasňovat. Obloha bleskla a v několika okamžicích byla světle růžová.

Ve sluchátkách zapraskaly poruchy.

"Tevisi, odpovězte! Řídicí středisko volá Tevise. Odpovězte, Tevisi!"

"Slyším vás!"

"No konečně! Jste v pořádku, Tevisi?"

"Nic... Nic mi není!"

"Slyšíme vás, ale nevidíme. Zmizel jste nám z obrazu. Jste už blízko Brány?"

"Jsem... uvnitř."

"Vyjděte ven, Tevis. Možná jste v nebezpečí. Máme dojem, že se skála chvěje. Obraz je nejasný..."

Tevis se podíval vzhůru. Opravdu, okraje stěn se rytmicky pohybovaly.

"Vraťte se, Tevisi. Už jsme přišli na to, jak vás zachránit. Dostaneme vás nahoru, Tevisi. Nemějte obavy, důvěřujte nám. Neváhejte ale, běžte, skála se může každou chvíli zřítit! Řídicí středisko Tevisovi, opakují..."

Sluchátka opět zmlkla.

Tevis přistoupil k průhlednému balvanu. Bylo to skutečně Lúno, uvědomil si. Na jeho dně ležel průhledný sférický předmět. Cítil se v něm třpytilo. Poklekl, aby si ho mohl lépe prohlédnout. Měl snad půl metru v průměru a byl plný lesklých, zřejmě kovových krystalů. Chvěly se živočišným třasem. Pocíťoval radost i hrůzu zároveň.

"Otevři poklop, Tevisi," uslyšel hlas. Zněl mu ale cizí. To nebyl onen Neznámý, který s ním dříve promlouval!

"Máš pravdu," řekl nový hlas, "Pán Strážců je mrtev. Otevři poklop a znič to vejce."

"Je v něm nový život planety!"

"Právě proto jej musíš zničit. Zbavíš Zemi nebezpečí... navždy. Lúno může být oplodněno jenom jednou. Když vejce zničíš, všechna další milénia budou... bez rizika."

Záře uvnitř Lúna pohasínala. Vejce zřetelně povyrostlo a krystaly se chvěly o poznání prudčeji. Zřetelně viděl jejich tvar - byly to malé pyramidy.

Je jim zima, napadlo Tevise. Potřebují živočišné teplo.

Půda se mu zachvěla pod nohama. Z levého okraje Brány se utřhl obrovský kamenný blok a dopadl na podlahu. Do výše se zvedl oblak růžového prachu.

"Pořád ještě můžete utéct, Tevisi. Nechte vejce jeho osudu. Teď... zemře samo. Nemusíte si dělat žádné výčitky!"

Já, Brian Tevis. Co všechno... a koho všechno jsem v životě zradil? Kolik zásad porušil? Jaká ustanovení překročil? Koho zklamal? Ne, já opravdu nejsem ideální představitel toho, co si tak vznešeně říká lidstvo.

Hrdinové jsou stvořeni z jiného těsta.

Vždyť já jsem tady... dílem náhodou, dílem ze zbabělosti, dílem pro peníze, dílem... Proč vlastně?

Hrome, co já tady dělám?

Levá stěna Brány se očividně hroutila. Špice toho obrovského tmavého písmene M už nebyla v nadhlaví, přesunula se o hodný kus stranou. Podlaha se mu teď ustavičně chvěla pod nohama.

Stačí, abych uběhl několik desítek metrů - snad jen pár metrů - a budu mít nad hlavou čisté růžové nebe. Tam nahoře na oběžné dráze na mne čeká záchrana. Jednou sem přijdou jiní lidé, mnohem lepší než já. Vzdělanci, odborníci. Podniknou řádné archeologické vykopávky. Určí nálezy, zařadí je do správných kategorií, stanoví periodizaci, budou psát učené knihy, dostanou za to pocty, univerzitní katedry, čestné doktoráty. Vždyť ty jsi jen šupák, Tevisi.

Nemáš tady co dělat!

Vejce bylo už téměř tmavé.

Přistoupil k Lúno a opřel se o ně rukou. Horní polovina se odklopila. Naklonil se

dovnitř a položil dlaně na povrch vejce. Všiml si, že uhasínající záře v těch místech zesílila a droboučké pyramidky se sem začaly okamžitě stahovat.

"Uteč!" opakoval hlas to, co mu před osmi měsíci nařídil Neznámý.

To není člověk, napadlo Tevise. To poznání v něm posílilo sebedůvěru. Jsem asi šupák, ale taky jsem člověk. On ne.

"Jsem člověk," řekl nahlas.

Pak vstoupil do Lúna, přiklopil za sebou vrchní polovinu, ulehl ke kouli, obemknul ji pažemi a stehny, přimáčkl ji k trupu, aby k ní přilnul co největší plochou. Stále ale nebyl spokojen. Překulil se proto na záda a vleže ze sebe svlékl skafandr. Ale ani při tom nezůstal: svlékl si i kombinézu, a teprve když byl docela nahý, objal sférické vejce a blaženě tiskl tvář k jeho hebce teplému povrchu.

Jednal, nechtěl vědět.

Bylo mu lhostejné, odkud se vzal vzduch uvnitř Lúna, nekladl si otázku, z jakého materiálu je Lúno zhotoveno, že vydrží nárazy kamenných bloků padajících z půldruhakilometrové výšky, neptal se ani, jak je možné, že se Lúno pod těmi ranami nechvěje. Jak se odsud dostane? Ani ta otázka mu nevytanula na mysli.

Tonul v doposud nepoznané blaženosti. Neurčitě si uvědomoval, že je matkou i plodem zároveň. Stěny koule se vlivem živočišného tepla rozpouštěly. Pronikal dovnitř a statisíce droboučkých pyramid mu vlínalo do těla.

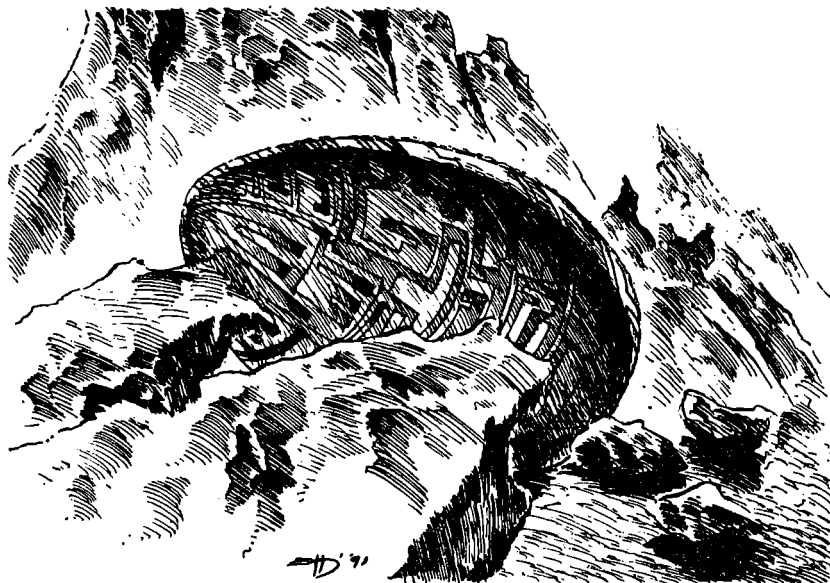
Poslední lidské myšlenky v něm dohásínaly.

Jsem člověk....

Jsem člověk?

Teď si tím už nebyl tak jist, ale jedno věděl s bezpečnou jistotou: ať se stane čímkoli nebo kýmkoli, nikdy a za žádných okolností nebude proti tomu, co si říká člověk, cítit nenávist.

Ilustrace M.Zhouf

Vladimír Mátl

Měsíční talisman

Příběh se odehrává začátkem třicátých let osmdesátého století před Kristem

Věnováno pánům Eduardu Štorchovi a Robertu E. Howardovi

Mokrý jarní sníh čvachtal pod nohama muže v koženém obleku. Z jeho chůze bylo možno vyčíst smrtelnou únavu. Opíral se o těžké kopí a stoupal vzhůru k černému otvoru ve stěně soutěsky. Skalami hvízdaly první poryvy jarní bouře. Temné mraky uzavíraly obzor na západě a rychle se stmívalo. Muž věděl, že pod volnou oblohou nepřežije ani on, ani chlapec, který se plouží v jeho stopách o něco-

lik set metrů níž. Navyklymi pohyby připravil a zapálil smolnou louč a pak vstoupil do černočerné temnoty. Snad jeho vysílení, snad horečka, která prostupovala ze zraněné paže celým tělem, způsobily, že opomněl udělat Velké ochranné znamení. Tuto chybu si možná mohl dovolit lovec, který ze své stopy setřásl pronásledovatele z klanu Medvěďů, ale v žádném případě člověk, jemuž v zádech kráčela kletba mága z Malované jeskyně.

Snad si to ani nestačil uvědomit. Po několika desítkách kroků spatřil v plápolavém světle zažloutlé zuby největšího medvěda svého života. Šelma se vynořila v naprostém tichu odkudsi z hrůzných snů pradávných

dob. Napražené jilmové kopí prasklo jako stéblo třtiny a čtyři tuny kostí, svalů a nenávisti k lidskému rodu změnilo muže na útěku v krvavé cáry. Zatuchlým vzduchem jeskyně zazněl řev, který děsil nejstatečnější ze statečných po tisíce let.

Útlá postavička ve svahu ztuhla hrůzou. Pak již jen prchala z prokletého místa. Mokré závěje zouvaly chlapci boty, větve ho bičovaly přes tvář i ruce. Padal, ale znovu a znovu se zvedal a běžel, dokud mu stačil dech. Nakonec zcela vysílen padl na kolena a rozpálenou tvář položil do sněhu. Když zvedal oči, uviděl něco, co mu sebralo poslední naději. Roklí vzhůru se proti němu hnala šedavá čelní stěna sněhové bouře. Kdesi udeřil první blesk. Ozvěna hromu se roztřístila v dušený smích starého mága. Pak vítr chlapcem surově smýkl, mrazivý vzduch mu vyrazil dech a oči oslepily bodavé jehličky sněhu. Z posledních sil sevřela drobná ruka malý talisman.

I.

Sedm dlouhých let přešlo údolím. Místo hubeného chlapce tu stál sedmnáctiletý bojovník v ústroji Říčních kupců, vyzbrojený oštěpem, důkladným mlatem a především odhodláním vyříditi si staré účty. Jeho tvář, na které nesměle vyrážel mladický vous, byla již poznamenána několika jizvami. Oči mírně přimhouřené proti zapadajícímu slunci ostře zkoumaly terén. Temný vchod do doupěte šelmy lákal naivní oběti jako tehdy. Jenže nyní proti sobě neměl jeskynní medvěd ani raněného, vysíleného lovce, ani vyděšeného chlapce. Dítě, které našli Horalé v Den dobrého skutku a které jedné obzvlášť kruté zimy vyměnili za několik liber sušeného masa, bylo nyní adoptovaným

příslušníkem osady Říčních kupců. Z časů svého mládí si neslo jméno Talun, což v řeči Horalů znamená Zrozený bouří, a nezkrotnou touhu po odvetě. Tohoto podzimu se mladík poprvé cítil natolik silný, aby mohl vkročit do nebezpečného údolí. Neměl k vyřízení svých záležitostí příliš mnoho času - s příštím úplňkem vyplouvaly kupecké vory po Veliké řece zpět k jihu.

Talun nasál ostrý a čistý podzimní vzduch. Kdesi na jeho dně ucítil přiboudlinu pachu samotářské šelmy. Mladík se usmál. Jeho ruka se zvedla proti zapadajícímu kotouči slunce a učinila Znamení souboje. Seschlé listy zašumělo a z lesa zaskřehotal ptačím hlasem Ruun, bůh Velkého lovu. Talun pozvedl oči. V temné modři soumraku se rýsovala silueta osamělého skalního orla. Výzva byla přijata.

II.

Nad ránem prošel roklí noční mrazík. Ojínil trsy seschlé trávy i konce Jehličí. Talun vyskočil na nohy s prvními paprsky slunce. Bylo třeba učinit vše nezbytné k nastávajícímu souboji s medvědíma stařesinou. Posnídal loveckou pastu Horalů tvořenou směsí sušeného masa, tuku, rozdrce- ných kořínků a speciálních bylin, ze které by příslušník jeho rodného klanu Medvěďů nedokázal pozřít ani sousto. Mladíka však čekalo namáhavé dobrodružství, při kterém bude potřebovat důkladné zásoby energie. Navrch spořádal ještě hrst trpkých jeřabin, které zapil několika doušky ledové pichlavé vody z potoka. Zahalil se pevněji do svého pláště, za pás zasunul pazourkový nůž a těžký mlat, do vnější kapsy opatrně vložil své medvědí kouzlo. Pak zvedl obě ruce k nebesům a z hloubi jeho duše začala vycházet temná melodie ku počtě Ruuna. Byla tichá a nebezpečná jako krok skalního tygra, byla rytmická jako tlukot srdce bojovníka a měla barvu krve odkapávající z probodnutého srdce nepřitele. Slunce ozářilo vchod do medvědího doupěte. Byl čas vyrazit.

Talun učinil Velké ochranné znamení a opatrně vykročil k jeskyni. Pod jeho nohama nezapraskala jediná větvička, nezašustil jediný uschlý list. Z temného otvoru táhl pach smrti. Zatím bylo hrobové ticho. I ptáci kamsi zmizeli, jako by cítili napětí srážky dvou mocných sil. Mladík se dostal k místu, které si vyhlédl už včera. Téměř hladké úbočí vápencové skály tvořilo několik desítek kroků od jeskyně poměrně velký výstupek.

Při troše dobré vůle se zde mohl lovec skrýt, aniž by si ho zezdola kdokoli všimnul. Pod ním byla pevná skála sporadicky porostlá mechem. Zde Talun poklekl a vytáhl své medvědí kouzlo. Byl to zdánlivě obyčejný, neprodyšně zašitý kožený pytlík. Jediný řez nože odhalil jeho obsah - modravou nevábnou kaši pronikavého zápachu.

Mladík mrštně vyskočil na vyhlédnutý výstupek a přitiskl se zády k chladné vápencové stěně. Nyní musel čekat. Potok běžící roklí si bezstarostně brblal své písničky a čas se líně vlekl. Stará šelma však nijak nepospíchala.

Konečně se z hlubin jeskyně ozvalo temné zamručení a posléze se na světle objevilo huňaté tělo zabijáka. Talun strnul. Mezi Horalů se sice několikrát účastnil lovu na jeskynního medvěda, ale každý z nich vypadal proti tomuto obrovci jako nedochůdce. Poslední potomek ledových dob patřil mezi největší svého druhu. Když tu stál v chladném podzimním dni, dosahoval tukový hrb na hřbetě výšky dospělého lovce. Téměř metrová hlava vyzbrojená smrtonosným chrupem a tlapy s hroznými drápy dokázaly rozdrtit protivníka během několika okamžiků. Pokud by se šelma postavila na zadní, nebyl by ani mladíkův úkryt nic platný. Talun sevřel pevně oštěp a snažil se nedýchat. Jestli kouzlo, které se naučil od Horalů, selže, je ztracen.

Medvěď zatím nebyl v bojovné náladě. Blížila se zima a s ní doba dlouhého spánku. Krhavýma očkami obhlížel svoje panství. Všude byl klid, pouze jeho nozdry zachytily neodolatelný pach. Sklonil hlavu k podivné kořisti a ochutnal ji. Vnitřnostmi mu proběhl zášleh slastného ohně. Se stále větší chutí polykal modravou kaši, která mu chutnala tak, že na závěr ještě důkladně olízal skálu, na které ležela. Svět před očima se mu mírně rozostřil a zhoupnul. Tak krásný pocit za celý svůj dlouhý život nepoznal.

Mladíkovy nervy byly napjaty k prasknutí. Šelma spolkla návnadu, ale stála tu dál jako hrozivý přízrak. Zoufale si opakoval celý postup výroby kouzla - dopustil se někde chyby? Bylo kouzlo příliš slabé na tohoto obra? Čas se zastavil. Konečně medvěďovi povolily nejprve přední a pak zadní tlapy, takže se slyšitelným zaduněním klesl k zemi. Hlavu měl však stále ještě vztyčenou. Kradmým pohybem zkontroloval Talun, zdali jeho mlat drží pevně za pasem. Sevřel oštěp a připravil se ke skoku. Oči šelmy se

začaly přivírat a svaly mohutného těla uvolňovat.

III.

Mága z posvátné Malované jeskyně tížil zlý sen. Neuměl si to vysvětlit. Dala se sice očekávat zlá zima, klan však měl velké zásoby sušeného i uzeného masa, kořínků, ořechů a plodů. Nikdo netrpěl nemocí ani úrazem a lovci odevzdávali oběti svému šamanovi bez reptání. Pro případ nouze měl vytipováno několik jezevčích děr a brloh nezkušeného medvědího mladíka. Tato zima by měla patřit mezi nejlepší v jeho životě. A přece ho v noci štvála smečka vlků a jejich vůdce s podivným znamením na krku po něm znovu a znovu skákal, aby mu prokousl hrdlo. Probouzel se do tmy zalit smrtelným potem. Neklidně se pak převaloval, až konečně k ránu se mu podařilo usnout.

Slunce již stálo vysoko na obloze, když mága náhle probudil podezřelý zvuk. Rázem byl na nohou. Rozhlížel se podezřívavě kolem. A pak to uviděl. Podobizna Krále medvěďů, stojící na nejčestnějším místě primitivního kamenného oltáře, ležela v prachu.

Starce obstoupila hrůza. Posvátný idol kmene padl. Těkal očima z jednoho kouta chýše do druhého, žádné další znamení však nepostřehl. Hrozí snad Králi medvěďů nebezpečí? Mág neváhal. Na udusanou zem položil kožešinu s posvátnými znaky, vhodil do řevavých uhlíků ohniště směs bylin a do vrásčitého čela si vetřel mast prozření. Pak se zkříženýma nohama usedl na kožešinu a začal tichounce propěvovat monotónní modlitbu ku počtě Ruuna. Seschlé tělo se začalo kolébat do rytmu.

Bolesti stáří opustily mágovo tělo. S prastarými formulemi, jejichž význam se ztrácel v hlubinách věků, se nejprve zklidnil dech. Jako volání vzdáleného temného bubnu pronikala melodie stále hlouběji do starcova podvědomí. Přestával cítit své tělo. Jasně jiskry probouzely jeho srdce a tlumily činnost ostatních orgánů mágovy tělesné schránky. Vlnivé pohyby získaly na rychlosti, hlas zesílil a magické formule rozsvítily slunce, lunu i hvězdy dávno mrtvých dob. K nim teď šeptal, mluvil i křičel mág z posvátné Malované jeskyně.

Zrychlující se takt z něho po cárech rval poslední zbytky reálné existence. Široce rozevřené oči dávno nevnímaly stěny chýše nebo tábořiště klanu. Vznášely se vysoce nad zářícími vrcholky podzimních hor a kontrovaná mysl plula éterickými proudy k místu ohrožení. A tam uviděla - nebo

spíš procítla - omámeného patriarchu jeskynních medvědů. Vedle něho pálił oheň nenávisti a pomsty, který mág tak dobře znal ze svého hrůzného snu. Co na tom, jestli měl podobu vůdce vlčí smečky nebo mladíka s oštěpem v ruce? Aura nenávisti a měsíční znamení na krku bylo stejné. Vyjící a svíjející se stařecké tělo pohnulo křečovitě rukou a uchopilo kostěnou jehlici. Chvilí slepecky tápalo, než dosáhlo na sošku posvátného medvěda. Pak už jen jediným pohybem bodlo do jeho slabin...

IV.

Medvěd položil hlavu na zem. Ještě chvíli probíhalo pod kůží jemné chvění a pak se uvolněně roztáhl na suché zbytky lišejníku. Talun lehce seskočil z výstupku a třemi plavými skoky stanul nad vrahem svého otce. I uspaná šelma vzbuzovala svou velikostí respekt. Bylo nutno zasáhnout první ranou srdce, jinak se mladík mohl rozloučit se životem. Bleskově odhadoval umístění žeber, která se ztrácela v nastřádaném podkožním tuku a dlouhé srsti. Sevřel pevně kopí a zvedl ho oběma rukama nad hlavu. Byl u cíle. Jediná rána rozhodne, koho vezme Ruun do své lovecké tlupy. Nadechl se a bodnul.

Ještě dřív než se stačil pečlivě opracovaný pazourkový hrot dotknout kůže medvěda, zvíře příšerně zařvalo a povstalo. Jak se nejprve vztyčily zadní nohy, posunul se celý trup kupředu. Pečlivě vyměřená rána selhala. Kámen zaskřípěl o kost a zaražen vši silou mladého lovce zmizel kdesi hluboko v hrudníku. Oštěp se zlomil. V té chvíli již stála šelma na všech čtyřech. Kouzlo nemělo sílu proti smrti, která se probudila v hrozné lebce.

Talun, jehož reakce zrychlila droga z lovecké pasty Horalů, jednal bleskově. Normální lovec na jeho místě - pokud by nestrnul hrůzou - neměl proti prudkému výpadu medvěda nejmenší šanci. Mladíkovi se však podařilo odskočit. Mohutná hmota těla nedovolila šelmě zareagovat okamžitě. To umožnilo Talunovi vytáhnout mlat a udeřit. Rána sice nedokázala zastavit útok čtyřtunového kolosu, rozdrtila mu však část horní čelisti a pravé oko.

Medvěd zařval, až se zachvělo celé údolí. V okamžiku stál na zadních, aby sevřel nepřítele do smrtelného objetí. Jen jeho váha dokázala likvidovat podstatně silnější soupeře. Mladík se opět pokusil o rychlý únik, ale tentokrát mu chyběl zlomek vteřiny, rozhodující o bytí a nebytí. Jeden

z drápů šelmy zachytil kožený oděv a strhnul Taluna k zemi. Mladík se snažil uvolnit. Vší silou udeřil do útočící tlapy. Výsledkem bylo pouze vzteklé zařvání medvěda a křečovitý pohyb, který lovci rozdrásal celé rameno. Teprve teď se Talunovi podařilo vyprostit a odkutálet se stranou. Bylo to však příliš pozdě. Šelma zaútočila znovu. Mladík stačil pouze nastavit ruku s mlatem. Zbraň odlétla kamsi mezi kameny a síla nárazu odhodila Taluna do skalní škvíry, odkud nebylo úniku. V té chvíli mladík věděl, že svůj souboj prohrál. Již se nebránil. Slyšel řev medvěda a cítil jeho odporný pach, mísící se se sladkou vůní krve.

V.

Stařec se z magického světa probouzel zvolna a těžce. Celá tíže oblohy mu ležela na prsou a její temná hmota jen velice pomalu ustupovala paprskům odpoledního slunce. Mág se cítil opuštěn jako obrovský medvěd tam v roklí.

Proč jen Ruun dopustil, aby přišly teplé větry, které rok za rokem odkrajovaly ledovec na úbočí hor? Spolu s nimi mizela stáda velké zvěře. Kde dnes byli všichni ti mamuti a sobi? Místo několikadenních slavností Velkého lovu zůstalo jen nadhánění skromných úlovků. Halas kmenových tanců se změnil v uspěchanou shánku několika soust. Marně volal mág Královnu ledových pustin, marně vzýval v jeskyni duše zvířecích obrů, jejichž obrazy zanechaly na stěnách předchozí generace. Kdysi mohutný kmen se nemohl na starých sídlech uživit a postupně se rozpadal na kočovné klany, které procházely se svým skromným majetkem křížem krážem krajem.

Stará kouzla ztrácela sílu a snad pouze posvátný medvěd spojoval události minulé s nejistým zítřkem. Mág se ztěžka posadil. Škvírami ve stěnách chýše dopadalo purpurové světlo zapadajícího slunce na primitivní oltář. Hliněná soška medvěda, opatrovaná po celé generace, ležela na zemi rozbitá na drobné střepy.

VI.

Oko se opatrně otevřelo. V šedivém přítmí stála skála a kolem ní kroužily světlé body. Kdesi za ztemnělým obzorem pokrytým černou houštinou prosvítal den. Byl to únavný pohled. Oko se opět zavřelo.

Pomalou přicházely i další zprávy. Ve vnějším světě vládla zima a bolest. A přesto bylo třeba pohnout rukou,

vzepřít se a znova se rozhlédnout kolem. Podobě nezměřitelně dlouhé se tak stalo.

Ze skály se stal obyčejný kámen, kolem kterého kroužila zrnka prachu. Černá houština vlasů se zvedla spolu se ztýranou hlavou. Hlava patřila člověku jménem Talun, ležícím ve skalní škvíře pod ztuhlou prackou posvátného medvěda.

Mladík nevěděl, jak dlouho tu ležel. Krev byla černá a sražená, z těla šelmy čísel chlad. Nepociťoval žádnou radost nad svým vítězstvím, spíš měl strach, že ve smrtelném objetí drápů šelmy a skalní škvíry zůstane navěky. Po značném úsilí se mu přece jenom podařilo vyprostit se. Sípavě nabíral vzduch do rozbolavělých plic a zem chladila jeho tělo rozpálené horečkou.

Bylo třeba udělat řadu životně důležitých věcí - najít si úkryt, rozdělat oheň - ale to již nebylo v Talunových silách. Trochu pozdě si teď uvědomoval, že loveckou drogu používají u Horalů pouze Velcí lovci, o které se po vítězném boji několik dní starají prostí členové rodiny. On tu však byl zoufale sám. Bylo jen otázkou času, kdy šelmy zjistí, že pán údolí je mrtev a přijdou k připravené hostině. A těm se nedokáže ubránit. Pokud ovšem dřív nezmrzne. Již teď pociťoval malátnost a necitlivost končetin. Musel riskovat. S vypětím všech sil se propracoval do kapsy svého loveckého kabátu a pokusil se do sebe vpravit ještě několik soust lovecké pasty. Vysílilo ho to natolik, že opět ztratil vědomí.

Ráno bylo jiskřivě čisté. Taluna bolelo naprosto všechno - od hlavy až po nejposlednější prst na noze. Cítil se však opět čilý a schopný postarat se sám o sebe. Velice dobře věděl, jak zrádný a především krátký je tento stav vyvolaný drogou. Nesměl ztratit ani chvíli, jestliže chtěl přežít.

Pazourkovým nožem začal stahovat kůži z medvěda. Když došel ke slabínám, zarazil se. Spatřil kruhovou ránu se začernalými okraji. Proto se tedy šelma probudila a zaútočila! Mág z posvátné jeskyně ještě neřekl své poslední slovo. Kletba trvá.

Talun si vybavil před očima vrásčitou tvář svého nemilosrdného nepřítel, staženou zlomyslnou grimasou...

VII.

Ta tvář ho provázela po řadu následujících deliriových dní a nocí. Tančila mu před očima, smála se mu, proklínala ho, rozbíjela mu hlavu a čtvrtila útroby. Mladý lovec, sužován bolestmi, horečkou a nezvládnutelnými záchva-

ty třesavky, se nemohl bránit. Jen na samém dně vědomí se mu usazoval smolně černý nános nesmířitelné nenávisti.

Konečně přišel den, kdy se Talunovy smysly sešly v jeho-zuboženém vychrtlém těle. Ležel v páchnoucí jeskyni, zabalen do neméně smrduté kůže šelmy, hned vedle přirozené prohlubně ve skále, kam odkudsi seshora skapávala voda. Žaludek se mu svíral hladu. Zbytky medvědího masa, které si připravil dřív než přestala droga účinkovat, byly už naprosto nepoživatelné. Naštěstí tu bylo přichystáno i několik jedlých kořinek. Žvýkal je chvatně a písek mu skřípal mezi zuby. Tělem se začínalo rozlévat teplo a Talun poprvé po dlouhé době usnul klidným, odpočinek přinášejícím spánkem.

Když se probudil, byl již při plném vědomí. Podařilo se mu vymotat z kůže a napít se chladivé vody. Jasně si uvědomoval, jakým zázrakem bylo to, že přežil. V deliriu mohl zmrznout, utopit se, otrávit se, nenapravitelně se zranit - a přece tu stále ještě je a dýchá. Posadil se a učinil rituální poklonu velkému Ruunovi. Byl však tak zesláblý, že padl tváří mezi kameny.

VIII.

Po pádu posvátného medvěda neopustil mág řadu dní svoji chýši. Zdánlivě se nic nedělo, ale stařec cítil, že klan neunikne trestu bohů. Dovolil přece, aby byl Král medvědů zahuben! Smrt totemového zvířete znamenala zmar a zkázu.

Možná to způsobila neschopnost mága, možná to bylo jen pokračování historie staré celých dlouhých sedm let...

Tenkrát putoval s Říčními kupci podivný muž. Znal každou zátočinu, každou peřej, a přece se zdálo, že víc než výměnný obchod ho zajímá řada jiných věcí. Krajina, lidé, jejich zvyky a kouzla. Sám byl zasvěcen do mnohého tajemství - uměl přivolat zvěř i ryby, zaříkat nemoce, vyrobit svítící znamení bohů, dokázal odhadnout záměry větrů, slunce i mračen. Nikdy však nepoužíval své znalosti ke škodě nepřátel, vždy jen pomáhal těm, s kterými žil a obchodoval.

Toho léta ho však posedl ďábel. Rozhodl se navštívit Horalu v jejich sídlech nad oblaky. Ano, Horalu, z jejichž lovišť se málokdo dokázal vrátit. Cizinec však slíbil sůl, pazourky i ozdobné mušle, takže se mu podařilo přemluvit deset lovců z klanu Medvědů, aby ho provázeli

nebezpečnými kamenitými stezkami.

Výprava skončila tak, jak zákonitě skončit musela. Po několika týdnech kupce na pokraji vysílení napůl přivedl a napůl přinesl jediný z jeho průvodců, který zůstal naživu. Ten muž sám neměl daleko za řeku zapomnění, byl však silný a přežil.

S cizincem bylo hůř. Měl ošklivě zraněnou nohu a zmítal se v horečkách v mágově chýši. O svůj život však kupodivu neměl strach.

"Bohové dopustili, abych získal nejmocnější z talismanů, které Vědoucí položili do vln, v nichž zapadá slunce," tvrdil udivenému kouzelníkovi. "Jejich síla je veliká, jsou-li každý zvlášť, ale ještě větší, spojí-li se dohromady. Víím, že lidé okolo Veliké řeky nežijí tak šťastný život jako kdysi. Chtěl jsem proto spojit všechny tři talismany v jeden a pomoci jim. Samotnému se mi to nepodařilo, a tak jsem myslel, že snad Horalové... Ale byla to hloupost. Ten, komu se podaří tento starý hlavolam rozluštit, může přinést rodům a klanům okolo řeky mnoho dobrého..."

V té chvíli se mága z Malované jeskyně zmocnila divoká posedlost. Na dosah ruky mu leželo kouzlo, které by z něho mohlo učinit nejmocnějšího z mocných, pána na Veliké řece. Celou noc nespál a ráno byl pevně rozhodnut. Ještě za šera došel za osadu do míst, o nichž bylo známo, že zde v hlíně sídlí duch smrti.

Kupec byl jistě velice moudrý, ale nepostřehl, že nový obvaz na jeho ráně je potřen poněkud jinou masťou než jindy. Výsledek se dostavil brzy. Ohavný černomodrý slimák sněti užiral cizincovu nohu den za dnem, hodinu za hodinou. Ani všemocný talisman nepomáhal. Bylo nutno přistoupit k poslednímu zoufalému pokusu.

Mág nechal vynést cizince z chaty, zapálil byliny a pronesl nezbytné formule. Podložil nohu umírajícího kmenem posvátného stromu a podal nejsilnějšímu z klanu kamennou sekyru. Cizinec zavřel oči.

Pak dopadla rána. Zaprašťely kosti a kupcovo tělo se vzepjalo v křeči. Noha se sněti odpadla. Mág žhavými kameny zastavil krváčení a nechal cizince odnést opatrně zpět do chýše.

Kupec bojoval až do večera a pak, smířen se všemi tajemstvími tohoto světa, skončil. Druhý den pohřbili jeho tělo u řeky, po které tolikrát cestoval. Nohu postiženou zlým duchem spálili na hranici.

Teprve večer otevřel mág pytlík ze vzácné kůže, který sebral mrtvému z krku. S údivem hleděl na dva

talismany z podivného materiálu v barvě měsíčního svitu.

Ta historie byla stará sedm dlouhých let. Dosud však stařec vlastnil z cizincovy trojice talismanů pouze dva. Ten třetí se houpal na krku vlka, který pronásledoval mága v hrůzných snech. Jeho stopa končila v Údolí posvátného medvěda.

IX.

Uběhlo několik dní.

Muži, který tábořil v jeskyni Krále medvědů a živil se tělem svého poraženého nepřítele, odpočítaly hvězdy možná pouhých sedmnáct let, vypadal však na pětadvacet. I když se Talunovo tělo brzy vzpamatovalo z nedostatku, oči a výraz zarostlé tváře v sobě nesly nesmazatelnou pečeť prožitých stráží - hladu, nemoci i drogy.

Čas se však rychle nacyloval. Měsíc večer co večer narůstal a vory u Veliké řeky se chystaly k odjezdu. Mladíkovi hrozilo nebezpečí, že uvízne přes zimu uprostřed drsného kontinentu. Kam by se potom mohl obrátit? Vypravit se za kupci po břehu řeky cestou, která v příznivých jarních podmínkách trvá šest týdnů? Usídlit se v zimním táboře klanu Medvědů? To by ovšem znamenalo nejprve zlomit jejich nedůvěru k dalšímu hladovému žaludku a navíc sedět mágovi, jehož kletba ho pronásleduje, přímo na očích.

A Horalé? Vlězt těm nerudným divochům pod těžké palice, aby rozhojnil jejich zimní zásoby?

Snad by bylo možné dojít k řece, vyrobit si malý vor nebo loďku a pokusit se dohonit své přátele po vodě. Bylo tu však nebezpečí, že Královna ledových pustin potáhne vodu ledem dřív, než urazí prvních pár desítek mil. Skutečně nezbyvalo nic jiného než dosáhnout vory. Byl tu však zásadní problém. Již třetí den zuřila venku sněhová vichřice, která by v pláních nad Velikou řekou zahubila Taluna stejně bezpečně jako kyje Horalů.

Prožíval další neklidnou noc. Stále ho pronásledovala otázka: Proč ho bohové nechťejí nechat odejít? Čím se provinil?

Třeštil oči do tmy jeskyně a odpověď nenacházel. Jen bouře duněla roklí a ukolébávala mladíka do horečnatého snu. A tehdy, ve chvíli jasného prozření porozuměl jejímu táhlému zpěvu. Opakovala jedno jediné jméno...

Runymor! Jako by neznal onoho drsného boha Horalů! Cožpak mohl Pán hor nechat bez trestu červa, který zabil Krále jeskynních medvědů, aniž

si vzpomněl na povinnosti, které to obnáší? Mladík rychle vyskočil na nohy.

Nebylo radno zahrávat si s nejstarším a nejmocnějším bohem tohoto kraje. Snad ještě není pozdě. Prodral se vánicí a kalným svítáním k mrtvé šelmě. Holýma rukama rozhrabal sněh a pak pazourkovým nožem, k němuž přimrzaly prsty, pečlivě oddělil mohutnou hlavu. Z jeskyně vyvěkl několik balvanů, z nichž pak u skalní stěny, kde medvěd skončil, vystavil důkladnou schránku. Za doprovodu zařikadel do ní uložil lebku poraženého soupeře tak, aby svýma nevidoucima očima hleděla k východu slunce. Z posledních sil pak nadzvedl těžký plochý kámen, kterým kultovní hrob uzavřel. Sotva stál na nohách, ale v duši měl najednou klid a mír. V té chvíli již nemohl udělat víc. Teprve Znamení mohlo ukázat, zda oběť utišila hněv velkého Runymora. Odplížil se na své primitivní lůžko a poprvé po několika dnech usnul hlubokým, posilujícím spánkem.

Probudil se až v noci. Jakoby veden neviditelnou rukou vyšel z jeskyně. Bouře byla ta tam. Na mrazivé obloze zářily uhlíky hvězd a nad ozubenou linií skal vycházel měsíc. Byl v úplňku. Vory na Veliké řece odpluly.

X.

Bylo rozhodnuto. Z Taluna jako by však spadlo zlé závaží. Přezimovat v Údolí posvátného medvěda nebude jednoduché, ale pokud ho bude provázet přízeň bohů, dalo se přežít. Jeskyně skýtala slušný, i když zbytečně prostorný úkryt, byla tu zásoba deseti metrů tuhé medvědího masa zmrzlého na kost a v neposlední řadě tu rostl les, důležitý zdroj dřeva.

Na druhé straně chybělo mladíkovi vybavení - především pazourkové hroty a úštěpy k výrobě nástrojů. Pokud mohl soudit, místní vápenec se k podobným účelům příliš nehodil. Také s oblečením na tom nebyl nejlépe. Měl jen rozervaný kupecký oděv a kůži z medvědího velíkána. To nebyla proti třiceti-čtyřicetistupňovým mrazům, které ho čekaly, zrovna nejkalitnější ochrana. Horalé by samozřejmě dokázali přežít i v horších podmínkách, jenže Talun přece jenom vyrostl v údolí a navíc měl za sebou zranění, delirium a celkové vyčerpání. Nehodlal se však v žádném případě vzdát bez boje.

Pracoval pomalu, ale vytrvale a systematicky. Několikrát denně musel odpočívat, cítil však, jak se pomalu dostává do formy. Jeden

z větších výklenků v jeskyni zakryl medvědí kůží, aby v malém prostoru spíše udržel teplo. Podlahu vystlal vysokou vrstvou chvojí a nabítku připravil hromadu dřeva. Tělo zabitě šelmy zakryl, pokud to bylo alespoň trochu možné, kamením a větvemi proti drzým liškám.

Vyrobil si několik oštěpů a jejich hroty zpevnil v ohni. Pustil se i do luky, tak jak to vídával u svého otce. Šlo mu to ztěžka - vzpomínky byly mlhavé a mnohdy selhávaly právě u těch nejdůležitějších detailů. Pozdější zkušenosti mu moc nepomohly; Horalé podobné vymoženosti nepoužívali a mírumilovní Řiční kupci dávali přednost rybolovu. Nakonec se mu však přece jenom podařilo zhotovit zbraň, která byla použitelná. Cvičil s ní, když byl venku snesitelný mráz.

Zbytek času trávil po vzoru Horalů: Nacpal si žaludek medvědí masem k prasknutí a pak si pomocí mořotónních zařikadel navodil letargii podobný spánek, v němž dokázal setrvat i několik dní. Jeho tělo si postupně zvykalo na chlad, takže ani v chatrném oblečení neměl jedinou vážnější omrzlinu. Tak prožil nejkruťší období zimy.

Teprve s přicházejícím jarem začaly skutečné potíže. Nejprve musel svést těžký boj s rosomákem, který se rozhodl zabavit zbytky medvěda pro vlastní potřebu. Vychytralá šelma po několika dnech zuřivých honiček prohrála; Talun tak získal kus teplé kožešiny a hlubokou ránu ve stehně. Ztratil hodně krve a především potřebnou pohyblivost. Neměl k dispozici žádnou z bylin, která by urychlila hojení, takže se z lovce stal pouhý mátožně kulhající stín.

Jeho žaludek již jen těžko snášel medvědí maso. Pouhý pohled na něj naplňoval mladíka odporem. Začínaly mu krváčet dásně. Pokoušel se sice žvýkat kůru stromů, byla však trpká a pomáhala jen velmi málo. Zastřelil svým lukem několik neopatrných ptáků, zničenému žaludku se tím ale nikterak nezavděčil. Potřeboval nutně změnu jídelníčku - nějaká semena, bobule, kořínky, ořechy...

Bylo čím dál tím hůř. Sněh přes den tál a noční mrazy na něm vytvářely zrádnou ledovou kůru, která se pod Talunem lámala, znemožňovala lov a do krve rozdírala nohy. Jen s vypětím všech sil dokázal dopravit do jeskyně alespoň dřevo na oheň. Dole v roklině se objevili vlci a jejich vytí mrazilo v kostech. Teď měli na starosti své lásky, ale bylo jen otázkou času, kdy zjistí, že se tu pro ně uvolnilo nové loviště.

Mladík vylézal ztěžka ze svého kutlochu a vyzýval všechny bohy, které znal, aby mu dovolili přežít. Sežvýkal první mech, který našel u skály v místě, kde roztál sněh. Byl odporný, ale přece jen požitelný - na rozdíl od masa, které začínalo podezřele páchnout. I tyto velice skromné náznaky obratu k lepšímu zasypal lepkavý sněh jarních bouří. Talun připomínal spíš kráčeající kostru než lovce.

A pak se opět vyčáslilo. Mladík vyšel před jeskyni. Chladný dech hor začínalo nesměle prohřívát jarní slunce. Z jihu přiletěli první ptáci. Bylo jasné, že dole u Veliké řeky se již všechno probudilo k životu, ale zde v horách přijde obrát teprve za několik týdnů. A budou to týdny nejhorší. Týdny, které rozhodnou, jestli přežije. Odplivl opatrně krvavou slinu, aby se nedotkl bolavých, viklajících se zubů. Ať už se cítí sebehůř, musí odtud. V žádném případě nechtěl dělat věčného společníka mrtvému Králi medvědů. Kdyby měl lézt po čtyřech, kdyby se měl plížit jako had!

Hned nazítří sbalil svoji skromnou výbavu a vydal se na cestu. Šel jen velice zvolna. Napadal na zraněnou nohu, opíral se o oštěp, klopytal a padal. Stokrát měl chuť zůstat ležet a usnout. Vůle ho však hnala dál. Dolů, stále dolů z nebezpečných mrazivých hor. Za sluncem, za jarem, za životem...

XI.

V duši starého mága se zahnízdil neklid. Podivné předtuchy a zlá znamení ho pronásledovaly již několik týdnů. Obrazy namalované v jeskyni generací předků náhle mlčely, jako by se odvracely od poznamenaného, bůh lovu Ruun zmizel kdesi v houštích a neodpovídal na naléhavé volání. Jen těžké, nevysvětlitelné noční můry tančily kolem starcovy hlavy. Cítil, že se doba nachyluje. Ovšem mít tak třetí z měsíčních talismanů, který si nechal proklouznout mezi prsty...

Tenkrát, po smrti příliš zvědavého cizince, se domníval, že řečí o třech talismanech jsou pouhým nedorozuměním. Talismany byly prostě dva a svým nezvyklým odleskem přivedly kupce na falešnou štetku - podobně jako měsíc zvědá z lůžka své oběti, aby je ve spánku nutil konat ty nejneuvěřitelnější kousky.

Bohužel se však mylil.

Když skončila doba povinného smutku a mág vkročil opět mezi svůj klan, spatřil na krku jednoho ukoptěného výrostka, který ještě ani neměl jméno, amulet z téže měsíční hmoty. Netrvalo dlouho a dozvěděl se celý

příběh. Byl celkem jednoduchý.

Chlapec byl synem muže, který jako jediný přežil masakr v cizincově táboře a který nešťastného kupce dopravil zpět do sídla klanu Medvědů. Za odměnu věnoval cizinec lovcí jeden ze svých podivných měsíčních předmětů. Prohlásil, že je to vzácný talisman, mocnější než kouzla Horalů, mocnější než náhrdelník z medvědíků špičáků. Lovec neměl důvod nevěřit muži, který se odvážil mezi Horalý. Jakmile však sebral síly po útrapách cesty, celou věc si rozmyslel ještě jednou a dospěl k názoru, že ochranu spíše než on, zkušený lovec, potřebuje jeho syn, pro kterého se nové stezky teprve otvírají. A tak skončil třetí měsíční talisman na krku desetiletého chlapce.

Mág žádal okamžitě o vydání měsíčního kouzla, které může nezavěšenému přinést jenom neštěstí. Takový předmět v nepovolání rukou způsobí mnohem větší zlo, než když je bezpečně uložen u zkušeného kouzelníka. Cožpak amulet uchránil cizince před smrtí? Naopak! Zahubil nejen kupce, ale i muže z klanu Medvědů, kteří ho doprovázeli.

Lovci se tyto argumenty příliš nezamlouvaly. Z mágových očí vyčetl nezřízenou touhu po onom zvláštním předmětu a také dobře postřehl skřípající tón starcových slov.

Aby talisman neztratil svoji moc, musel být buď darován nebo řádně vyměněn. Jestliže byl odebrán násilím nebo prostě ukraden, ztratil původní majitel mystickou ochranu, ale nové

mu vlastníku to nepřineslo nikdy nic dobrého. Kouzelný předmět buď zcela ztratil svoji moc a nebo - a to bylo u silných amuletů velice nebezpečné - se začal mstít. Starý kouzelník váhal. Nebylo radno zahrávat si lehkovážně s osudem. Nechal si tedy chlapce zavolat.

Ukoptěný výrostek nervózně přešlapoval z nohy na nohu, klopil oči a nevěděl co s rukama. Cítil se však nanejvýš vyznamenán pozorností, které se mu dostalo. Když konečně pochopil, o co jde, dosáhla jeho pýcha závratných výšin. Marně mluvil mág řečí božskou, marně vyhrožoval řečí pekelnou. Chlapec odmítal vydat tak cenný dárek. Snad ho oslnila hodnota podivného talismanu, snad chtěl s kouzelníkem sdílet jeho tajemství. Možná stačilo opovržlivě odfrknout a nechat celou záležitost nějaký čas odležet, možná stačilo nabídnout chlapci místo mágova pomocníka. Starcovy nervy však byly vybičovány na samý okraj únosnosti - v cestě za největším kouzlem v povodí Veliké řeky mu stál nějaký usmrkanec, který se ještě nezmohl na vlastní jméno!

Mág zvýšil hlas a to byl definitivní konec. Výrostek tu stál, zíral do země a nepromluvil jediné slovo. Kouzelník přímo fyzicky cítil, jak se mu jeho životní sen ztrácí v nenávratnu.

A tak udělal věc, která uvedla události do osudového pohybu. S očima sršícíma hněvem chlapce proklel.

Privolal neštěstí na každý den jeho života, na každý jeho krok, na každé

nadechnutí, na každý úder srdce. Chlapec však nepadl na kolena, nezebral o milost - pouze sevřel do dlaně svůj talisman a pomalu zvedl oči. Ponořil je beze slova do starcových. Nebylo v nich nic než opovržení.

Kouzelník ztratil poslední zbytek sebevlády a vrhl se na to drzé pískle. Dřív než mohl vlastnoručně zakroutit krkem nenáviděného usmrkance, ucítil mezi žebry pazourkový hrot oštěpu chlapcova otce. Ten hrot se přímo chvěl touhou probodnout starcovo vztekle bijící srdce.

Kouzelník pomalu odtáhl od chlapce své ruce přeměněné křečí v pařáty dravce. Takovou urážku si však nemohl nechat líbit - i když se jednalo o Hardu, lovce, který přežil útok Horalů. Mág zvedl hlavu a začal ječivým hlasem odříkávat další kletbu - tentokrát mířenou na otce i jeho syna. Cítil, jak ruka muže znejistěla, slyšel, jak se ke vchodu chýše sbíhají členové klanu. Přímou vychutnával houstnoucí atmosféru, která na svých křídlech přinášela lovcí i jeho chlapci neodvratnou smrt.

Jenže Hard nepatřil mezi lovce, kteří se nechají lapit do tak primitivní pasti. S rychlostí, která mu již tolikrát zachránila život, uchopil chlapce a prorazil ramenem zadní stěnu chýše. V nastalém zmatku zmizel směrem k horám, nad kterými se skláněl podzim. Rozezlení muži klanu Medvědů ztratili jeho stopu již několik mil za táborem.

Tato zpráva mága nikterak nerozdělila. Jeho kletba byla nebezpečnější než rozzuřený medvěd-zabiják a vytrvalejší než smečka hladových vlků. Byly mu lhostejné útrapy vydědence vyzbrojeného pouze oštěpem. Nezajímalo ho jeho beznadějný zápas se zimním pralesem. Pouze jednoho předjarního dne pocítil s uspokojením neslyšný závan smrti lovce, který si dovolil vztáhnout ruku na svého šamana.

Horší bylo, že se s lovcem ztratilo i prokleté vlče, na jehož krku visel měsíční amulet. O jeho smrti starci duchové zprávu nepřinesli. Mág začal chápat, kdo naplnil děsem jeho sny, kdo zabil Krále medvědů, kdo je teď ve světě lidí jeho největším nepřítelem. Zatím však ještě netušil, že se jedná o celkem nenápadného pomocníka Říčních kupců, který nese podivné znějící jméno Talun.

XII.

Síly se Talunovi vracely jen velmi zvolna. Žaludek poničený jednotvárnými dávkami páchnoucího medvědího masa odmítal jakoukoli potravu.

Vladimír Mátl

se narodil v roce 1952, vystudoval zootechniku na Vysoké škole zemědělské a v tomto oboru dodnes pracuje. Žije ve Slaném.

Sci-fi povídky publikuje časopisecky od r.1968, první z nich mu vyšla v časopise Větrník. V 80. letech publikoval řadu svých textů ve fanzinech. Jedna z jeho povídek vyšla v antologii Návrat na planetu Zemi. Literárních sci-fi soutěží se zásadně neúčastní.

Vláda Mátl je známý sci-fi fan "staré gardy", kolem roku 1981 založil spolu s dalšími sci-fisty KZG - Klub zneuznaných génů, neformální skupinu přátel, která se scházela v pražské kavárně Hlavovka a zvala sem k besedám zajímavé hosty z řad spisovatelů i vědců.

Psal vždycky spíše klasickou sci-fi, povídka Měsíční talisman je vlastně jeho první povídkou žánru fantasy. Uvažuje o napsání dalších děl cyklu se stejným hlavním hrdinou.

Mladík musel nejprve objevit Hořký kořen, vyhrabat ho ze země a rozdrtit ho mezi kameny. Vzniklou nechutnou kaší se živil několik dní. Teprve potom mohl poprvé po dlouhé době spolknout bez odporu prvních pár normálních soust.

Jeho úlovky nebyly zrovna královské - žížaly, brouci, jedna chladem ztuhlá ještěrka, kořínky, pupeny keřů... Kdyby mu někdo něco podobného nabídl před půl rokem, urazil by se. Teď byl však vděčen za každé sousto, které mu umožňovalo přežít. Rostlinná strava po krátkém čase zatlačila kurděje, rána na noze se zahojila, ustoupila i horečka, která ho v poslední době sužovala prakticky denodenně. Věčná únava a stovky drobných bolestí však nadále zůstávaly.

Jen s největším úsilím se mu podařilo projít okolí s lukem v ruce. Jedna jediná vyhublá vevrka byla výsledkem celodenní námahy.

Jak však kotouč slunce stále víc prohříval vzduch a roztáčel kolotoč jara, probouzela se v Talunovi opět touha po pomstě. Spolu s ní jako by se otvíraly i skryté rezervoáry energie. Jeho lovecké stezky se prodlužovaly, záda vzpřimovala a najednou tu bylo místo bezmocného kulhání opět tichý sebejistý krok bojovníka.

Jednoho dne zrána, když otevřel oči, proudila v jeho žilách opět čilá krev a cítil, že je čas vyrazit. O hodinu později již kráčel zarosenou lesní stezkou. Doprovázeli ho ptačí křik a jasná obloha. Mech pod nohama tlumil zvuk kroků. Nad hlavou mu kroužil skalní orel - posel boha lovu Ruuna. V té chvíli neexistoval v celém širém světě nepřítel, kterému by se neodvážil postavit tvář v tvář.

XIII.

Z neveselých myšlenek vytrhlo mága nesmělé zakašlání. Ve vchodu do chýše se proti ledému úsvitu rýsovala pitoreskní postava. Pokorně tu stál kouzelníkův věrný pomocník, jemuž nikdo z klanu Medvěďů neřekl jinak než Skřet.

Mnohé zlomyslné jazyky tvrdily, že takového tvora mohla zplodit jediné nějaká zaběhlá medvědice s nejšerednějším z Horalů. Tyto názory však bylo možno šeptat, jediné když byl Skřet velmi velmi daleko, neboť měl citlivé uši a v jeho shrbeném, ale zato rozložitým těle bylo dost síly na to, aby zpřelámal žebra každému posměváčkovi. Teď upíral své oddané oči ke starci, k jedinému, koho považoval za svého přítele.

"Vracím se z Údolí posvátného medvěda, pane. Král je skutečně mrtev a jeho kosti ohlodává zvěř."

"A jeho vrah?"

"Zmizel. Pokud bylo možné sledovat stopy, prezimoval v jeskyni a s novým sluncem utíkal k řece. Neměl mnoho sil, opíral se o oštěp a několikrát upadl. Je to však již řada dní, co odešel. Buď padl cestou a nebo si někde líže rány."

"Kde ho hledat?"

"Přinesl jsem věci, na kterých zanechal své teplo, pane."

Mág se usmál. Jeho pomocník byl skutečně k nezaplacení. Kdo z mužů klanu, kteří se u večerních ohňů tolik chlubilí svojí statečností, by se odvážili do Údolí posvátného medvěda na samé hranice lovišť Horalů? Kdo z nich by vstoupil do jeskyně Krále medvěďů? Kdo z nich by měl tolik chladnokrevnosti, aby učinil vše, co tento zarostlý Skřet?

"Nedotknul ses těch věcí?"

"Nejsem malé děčko, pane! Nezahnal jsem z nich jeho duši. Uložil jsem je do tohohle sáčku kostěnými tyčinkami. Jsi mág a jistě toho darebáka najdeš. Budu první, kdo mu pak půjde zlomit vaz."

"Jsi velice schopný a odvážný, příteli," pokýval hlavou spokojeně stařec. "Myslím, že brzy budou Medvědi potřebovat, aby je vedl muž tvých schopností. Jen co vyřídíme staré účty, zeptám se samotného Ruuna, co si o této otázce myslí."

Skřet sklonil skromně hlavu, ale mág velice dobře postřehl na jeho tváři spokojený škleb.

"Teď připomeň náčelníkovi i všem mužům klanu, že se v našem revíru stále ještě potlouká škodná, kterou je nutno bez milosti zahubit. Na krku má prokletý talisman - ten ať mi okamžitě donesou. Dřív než napáchá nenapravitelné škody."

Skřet se beze slova uklonil a zmizel stejně tiše jako se objevil.

Stařec opatrně uchopil sáček z jemné kožešiny a na plochý kámen vysypal jeho obsah. Úlomky dřeva, několik pramenů vlasů, které si Talun odřízl, aby mu nepadaly do očí a lesklý úlomek pazourkové čepele. Ten se mágovi hodil nejvíc. Opatrně shrnul tyčinkou ostatní relikvie zpět do sáčku. Pak okolo kamenného zlomku za přehrávání příslušných zaklínadel položil nejprve náhrdelník ze štíčích zubů, pak druhý z medvěďích špičáků a nakonec třetí z orlích spárů. Nepřítel se teď před zrakem kouzelníka nemohl skrýt ani ve vodě, ani na zemi, ani ve vzduchu.

Za několik okamžiků již hořel

drobný ohníček a těžký omamující dým naplňoval mágovu chýši. Stařec tančil okolo kamene monotónní tanec s očima upřenými na lesklý odraz pazourku. Po chvíli se světlá jiskřička začala rozšiřovat v lesklý kotouček, který dále nezadržitelně rostl, až vytvořil jasně zářící obruč kolem mlhavého prostoru. Do této hlubiny se začala propadat mágova mysl. Nejasný obraz dostával jasnější kontury. Ve stínu keřů ležel mladík ponořený do klidného spánku. Stařec však s velkým uspokojením spatřil i několik postav, krčících se opodál. Talunovo probuzení mělo být hodně nepřijemné.

XIV.

Několikrát se ohnal rukou, aby záplasil nepříjemný tlak pod ohryzkem. Nepomohlo to. Otevřel tedy oči. To co spatřil připomínalo zlý sen. Na krku mu spočívala špička oštěpu. Za ní se šklebilo několik tváří s výrazem sice radostným, ale pro mladíkův další osud nepříliš příznivým.

"A máme tě!" houkl jeden z lovců spokojeně.

Talun se nezmohl na odpověď, jen ztěžka polknul slinu. Připíchnut k zemi prokletým oštěpem neměl zrovna náladu k rozhovoru.

"Mág bude mít radost," mluvil druhý z mužů.

"Nebude," zavrčel třetí. "Koho myslíte, že jste chytili? Copak je to nějaký nepřítel? Vrah Krále medvěďů? Koukněte se pořádně. Vždyť je to ten kluk od Říčních kupců!"

Talun poznal hlas Bručouna, jednoho z nejrozněvážnějších Medvěďů. I když neoceňoval mladíka zrovna vysoko, zněla jeho řeč Talunovým uším jako rajska hudba.

"Hlupáci, nechte ho na pokoji! Jestli ho zabijete, nedostaneme ani jeden pazourek, ani špetku soli. A kolik kůží budeme muset dát na usmířenou!"

Hrot oštěpu se konečně odsunul od Talunova hrdla do bezpečné vzdálenosti. Lovci klanu Medvěďů na sebe hleděli v rozpacích. Mrtvý kupec by byl skutečně zdrojem mnohých problémů. Na druhou stranu se však jen těžko vzdávali představy, že to budou oni, kdo si vyslouží přízeň velkého kouzelníka.

"Co tady vlastně hledáš?" ptal se Bručoun stále ještě nedůvěřivě.

Talun pomalu vstával ze země a snažil se vymyslet vhodnou výmluvu. Po prožitém šoku mu to však zrovna rychle nemyslelo. Naštěstí otázky pokračovaly.

"Kde máš ostatní? Kdy přijdou?"

To mohl mladík odhadnout.
"Asi za deset dní," vypravil ze sebe konečně.

"Ty jsi vyrazil napřed?"

Talun jen tiše přikývnul.

"To se ti na cestách moc nedařilo. Kdepak máš zboží?"

"Okradli mě," vzdychl mladík. Pomalu se dostával do role, jen z ní nevypadnout.

"A který zlý duch tě tak štal, že jsi nešel s karavanou?"

Dřív než stačil odpovědět, přišla pomoc z nečekané strany.

"Ale Bručouně, zeptej se ho spíš, která víla z klanu mu tak učarovala!" chechtal se mladý Chlupáč, s kterým Talun v létě nadbíhal několika dospívajícím dívkám. "Přiznej se! Byla to Mara? Keša? Nebo dokonce náčelníková Eda?"

Talun klopil hlavu co to šlo, aby neprozradil své ulehčení. Teď se rozesmáli i ostatní lovci.

"Tos dopadnul, nápadníku!"

"Dárky mu ukradli! Za to ti kupci poděkují lískovou holí!"

"Teď se bojíš do tábora, hrdina!"

"Jen běž, nestyď se. Jestli tě má ráda, přijme tě i bez dárků," těšil ho dobromyslně Chlupáč. "A jestli ne, nestála za to!"

Poplácali ho po rameni, udělali Znamení Dobré cesty a ještě hodnou chvíli bylo slyšet smích a veselé komentáře na adresu mladého smolaře. Ten balil věci a měl pocit, že se znovu narodil. Musí svou pomstu

vykonat co nejrychleji. Bylo mu jasné, že celý klan Medvěďů teď pátrá po vrahovi Krále medvěďů. Jestliže se mu podařilo obelstít Bručouna, Chlupáče a jejich partu, neznámá to, že by se mu podobný kousek mohl povést podruhé.

XV.

Mág běsnil. Celou předešlou scénu viděl ve svém čarovném kruhu a nemohl v nejmenším zasáhnout. Neslyšel sice, o čem lovci s Talunem mluvili, z jejich gest však velice dobře pochopil, že mladíka v žádném případě neztotožňují s vrahem Krále medvěďů, kterého jim sám kouzelník vylíčil sugestivně v těch nejodpornějších barvách. Stařec vztekle odhrnul náhrdelníky stranou. Musí použít silnější kouzlo. I přes rudé šmouhy zloby si velmi dobře uvědomoval, že setkání s Talunem tváří v tvář by mohlo být to poslední, co v životě zažil.

Naštěstí tu bylo ještě několik pramenů vlasů, dosud nabitých mladíkovým fluidem. Opatrně je pomocí dřívce zahnětl do blátivé koule. Teprve pak, s použitím zaříkadel, začal vytvářet primitivní podobu svého nepřítele. Výsledek připomínal spíš karikaturu mladého lovce, z hlediska účelu však zcela vyhovoval. Hliněná figurka bezmocně stála uprostřed chýše, vydána na milost a nemilost starci. Ten tančil okolo

vítězný tanec a drobným, sotva dvě pídě velkým kouzelnickým lukem střílel do měkké hlíny magické šipky.

Zpočátku se mu ruce chvěly, takže šipky padaly bezmocně na zem, ale pak první z nich zasáhla nohu hliněného idolu. Postavička se nahnula k jedné straně. Stařec zavyl nadšením. Další šíp probodl rameno. Figurka se pootočila kolem své osy, ale stále ještě stála. Několik dalších ran ji však srazilo k zemi.

Stařec vydával nadšený jekot, v tranzu skákal téměř ke stropu chýše a u úst se mu objevila pěna. V extázi odhodil luk a uchopil svoji kouzelnickou hůl. Rozpráhl se a udeřil. Z hliněné postavičky zbyla beztvará placka, ze které na jedné straně vyčnívala pouze znetvořená ruka a na druhé hlavička visící v úhlu, který člověku dovolí pouze důkladně zlomený vaz.

XVI.

První známky mágova útoku Talun téměř nepostřehl. Jeho srdce stále ještě jásalo nad šťastnou náhodou, která mu umožnila uniknout z rukou lovců. Nevěnoval proto příliš pozornosti zajisté nezvyklému úkazu ve svém okolí. Prales totiž ztichnul. Všichni jeho obyvatelé zapomněli na jarní reje a zalezli co nejlouběji do svých skrýší. Jejich primitivní mozečky byly mnohem citlivější k přítomnosti zla než bezstarostný král tvorstva. Ale i v jeho podvědomí se ozvalo varování. Zastavil se.

Kdesi hluboko pod veškerou slyšitelností narůstal podivný rytmický hukot. Talun pevně sevřel mlat v očekávání nepřítele. Nikde se nehnul ani lísteček. Zapraskání v houštinách po jeho pravici s ním prudce trhlo. Ulehčeně se však usmál. Některá z šelem vyšla na lov a všechno živé se před ní krčí strachy. To vítěze nad Králem medvěďů nemohlo vyvést z míry. Rychle se opřel o nejbližší mohutný kmen a s takto krytými zády napjatě čekal na další známky přítomnosti zvířete. Velice ho překvapilo další zapraskání - tentokrát po levici. Že by se do zdejších končin zatoulali bájný jeskynní tygři? Ti měli ve zvyku chodit ve dvojici - a to stálo život nejednoho neopatrného lovce.

Jenže hluk v podrostu se začal ozývat i na dalších místech. Obklíčují ho snad mágovi pomocníci? Žádný z klanu by však nedokázal tropit takový hluk. Mladík zřetelně slyšel zvuk praskajících kmenů a drceného houští. Že by se zde zjevilo stádo mamutů z pradávných dob? A pak

ajednou ucítil prudkou bolest v noze. Teprve tehdy pochopil, s kým má tu cest.

Další rána ho téměř srazila k zemi. Neměl však strach, narůstal v něm pouze bezmocný vztek šelmy zahnané do pasti. Vypotácel se na cestu a udělal kolem sebe kruh. Pochyboval však o tom, že ho dokáže ochránit před neviditelným a nezranitelným nepřitelem. Ani Velké znamení nepomohlo proti explozi bolesti v rameně. Snažil se odpoutat od magického vlivu starce. Jestliže se mu podaří myslet na něco jiného...

Jenže vlastní nenávist, tak hluboko vetknutá do srdce ho zradila. Tvořila pevný most mezi myslí mága a jeho obětí. Další rány již téměř necítil. Svíjel se v křečích uprostřed cesty a vydával ze sebe zvířecí skřeky. Rval ze svého těla bezúspěšně imaginární šípky a z prokousnutého rtu mu tekla krev. Okolo se zelenala tráva a jarní slunce lákalo k životu.

XVII.

Padal dlouhým temným tunelem, na jehož konci zářilo světlo. Připomínalo mu to jakousi jeskyni, ve které kdysi sídlil Král medvědů. To všechno však zůstalo kdesi daleko v jiném světě. Stále letěl neuvěřitelnou rychlostí a přitom necítil jediný závan vzduchu. Jen vzdálená melodie, jejíž tóny se proměňovaly v barevné záblesky, se houpala prostorem ve slavnostním rytmu. A pak se zjevil stařec.

Měl neobyčejně vysoké čelo, šedé vlasy, modré oči a čelenku z měsíční hmoty. Na prsou jeho oděvu, který nemohl být ušit z kůže žádného zvířete, svítil znak trojzubce. Vyzařovala z něho dobrota, laskavost a klid.

"Talune, synu Medvědů, co tu hledáš?" pravil ten podivný stařec, aniž otevřel ústa.

Mladík tohoto jména, nebo alespoň to, co z něj zbývalo, zastavil svůj divoký pád a odpověděl stejně neslyšně.

"Prohrál jsem svůj životní souboj, velký Ruune."

"Nejsm z těch, za kterého mě považuješ. Nemám nic společného s vaším primitivním lovem. Jsem tvůrce tvého talismanu. Celý svůj pozemský život jsem pomáhal já i mé výrobky lidem, jenže teď se část mého díla dostala do nepravých rukou. Jsem proto na tvé straně. Ochraňím tě před všemi kouzly, která umí tvůj šaman. Odejdi v pokoji. Tvůj čas ještě nenašel. Dokonči svůj velký souboj, Talune, synu Medvědů."

A zase pád, pak bolest, vzduch, světlo...

Mladík otevřel oči. Opět volně dýchal. Jen napuchlý prokousnutý ret bolel a na kůži pálily škrabance, které si v záchvatu křečí sám udělal.

Rozhlédl se okolo. Po zádech mu přebíhal mráz. Zdupaná tráva, polámané houštiny a několik stop od jeho hlavy neznámou silou přeražený kmen staletého stromu.

Teprve teď si začínal uvědomovat, čemu vlastně uniknul. Pomyslel s úctou a vděkem na neznámého starce. Zasařtral po talismanu. Byl příjemně vlažný a sálal z něho klid a pohoda.

XVIII.

Mágoва chýše byla prázdná. V malebném nepořádku se tu válely kouzelnické potřeby - kosti, zuby, ptačí pera, nejružnější hole, kameny, sošky...

Talun přešel tu bizarní směsici pohledem a pak se zastavil u rozmázlé hliněné figurky se zbytky několika šipek. Najednou jako by ucítil ozvěnu magických ran. Ne, nemohl dát mágovi čas k dalšímu kouzlu. Tentokrát by to přežít nemusel. Opatrně vyklouzl ven a vyrazil k jedinému místu, kde se mohl kouzelník skrývat - k posvátné Malované jeskyni.

Dvakrát se mu podařilo vyhnout lovcům, kteří po něm pátrali. Skrýváním, plížením a nutnými obklikami se však cesta nepříjemně protahovala. Bylo již dávno po poledni, když konečně spatřil nenápadný vchod do jeskyně. Připravil si tedy louč a opatrně vykročil.

Se stromu před ním vesele seskočila veverka. Když spatřila lovce, vyděšeně vypískla a dala se na útěk. Mladík se usmál. Úsměv mu však o několik okamžiků později zmrzl na rtech. Zrzavé zvířátko se náhle, z ničeho nic zastavilo a začalo provádět cosi podobného tanci. Svíjelo se a točilo dokolečka - víc zcela ochrnuté nohy nedovolovaly. Veverka se snažila ještě chvíli plazit po břiše a vydávala přitom úpěnlivé zvuky. Nebylo jí však pomoci. Za chvíli byl konec. Z číleho rozpustilého zvířátka zbyl v trávě zplhlý chuchvalec chlupů.

Mladík v sobě našel potlačil první bezmyšlenkovitou reakci prohlédnout si veverku zblízka. Stál na místě jako přimrazen a marně hledal důvod této prapodivné smrti. Znovu si připomínal poslední cestu zvířete, než se odvážil učinit několik opatrných kroků kupředu. Pak se dokonce posadil na bobek. Teprve

tehdy uviděl v trávě zrnka jakéhosi tmavozeleného prášku, kterým byl posypán poměrně široký pruh okolo ústí jeskyně. Na brouky ani na mouchy kouzlo zřejmě nepůsobilo - vesele si leželi a létali, jako by se nechumelilo.

Talun váhal. Možná by se nebezpečné pásmo dalo přejít a boty by ho uchránily - ale takhle jednoduchou past by mág jistě nechystal. Možná stačí, aby se pár zrněk zachycených na trávě dotklo holé kůže... Mladík nevěděl. Čas přitom nečekal. Talun v rozpacích sundal s krku talisman. Pomohl jednou, snad pomůže i podruhé. Dotkl se lesklou měsíční hmotou opatrně vrstvy prášku.

Nechtěl věřit vlastním očím. Ostře zelená barva náhle přešla v nevýraznou šed, zrnka se rozpadala na stále menší a menší, takže i jemný vánek prohánějící se mezi stěbly je odnášel kamsi do neznáma. Cesta byla volná.

Zapálil louč, zatočil s ní nad hlavou, aby se důkladně rozhořela, udělal Ochranné znamení a sevřel pevně svůj mlat. Cesta osudu se po létech uzavírala.

XIX.

Bez velkých obtíží kráčel krivolakou chodbou. Pod nohama cítil vlhkou hlínu, ze stěn na něho hleděly oči dávno vyhynulých zvířat. Mezi štěrbinami skalního podkladu se pásala stáda mamutů, raněný medvěd obklopený drobnými postavickami chrlil krev v bezmocném vzteku, statný býk pozoroval temným okem vetřelce. Byla tu galeire celých generací lovců.

Mladík však neměl na nějakou prohlídku čas. Tiše našlapoval a pozorně sledoval cestu. Konečně se chodba poněkud rozšířila a za zátočinou zahlédl odlesk světla. Rázně uhasil louč a co noha nohumine postupoval vpřed. Mág seděl mezi dvěma kahanci otočen k mladíkovi zády.

"Tak jsi přece dorazil, prokletý červe!" zasyčel kouzelník, aniž se otočil.

"Přišel jsem pomstít svého otce," konstatoval Talun tak klidně, že se až sám divil. "Z Krále medvědů zbyla mršina, teď jsi na řadě ty."

"Svého otce jsi zabil především ty sám svojí tvrdohlavostí. Stačilo odevzdat měsíční talisman. Mohli jste být váženými lovci klanu a já nejmocnějším mágem, který přinese nový život kmenům u Veliké řeky. Ještě teď naposledy můžeme uzavřít mír." Pomalu se otočil a pohlédl Talunovi do očí. "Dej mi svůj talisman a budeme nadosmrti přátelé." Vztáhl,

k mladíkovi seschlou ruku dlaní nahoru.

Mágův pohled byl mocný. Talun měl pocit, že je opět malým chlapcem, který se chová velice neslušně k nejvýznamnějšímu členu klanu. Měl najednou touhu smýt ze sebe všechno špatné co bylo, poslechnout a být konečně šťastný. Uchopil talisman, který přinesl tolik neštěstí, a chtěl ho podat kouzelníkovi.

"... a nadosmrti budem přátelé."

Jenže v té chvíli projel jeho mozkiem obraz lovců se smrtonosnými oštěpy, kteří venku pátrají po vrahovi Krále medvědů. Prudce se nadechl a z mágových očí vyčetl pravdu. Ono nadosmrti by bylo velice krátkým časovým obdobím.

"Je pozdě, starče. Žil jsi příliš dlouho."

Když ze sebe vypravil tuto formuli souboje na život a na smrt, cosi vevnitř se v něm uvolnilo.

"I ty jsi žil příliš dlouho," téměř zašeptal mág.

Pak prudkým trhnutím zvedl ruce nad hlavu a hlasem neuvěřitelně silným, který se rozléhal strašidelně podzemními prostory zvolal: - "Runymore, ozvi se!" a dupl nohou.

Talun si teprve teď všimnul, že kouzelník stojí v magickém pětiúhelníku po vzoru Horalů, vybaveném všemi náležitostmi. Něco podobného viděl jen jednou jedinkrát, když se Velkého boha hor snažil dovolávat ve svém sporu jeden z Horalů. Zbytky jeho těla, které se podařilo najít, se pak pohodlně vešly pod lopatku hodně mladého jelena.

Jeskyně se zachvěla, plameny kahanců zaplápolaly a na stěnách začaly tančit hrůzné stíny.

"Runymore, volám tě!" zvolal mág podruhé. Temné zadunění z nitra hor mu bylo odpovědí. Bůh starší než všechna známá lidská pleмена se probudil. Talun se vrhnul vpřed aby rozdrtil šíleného kouzelníka dřív než bude pozdě.

"Runymore, přijď!" zaječel mág.

Ochranná síla pětiúhelníku srazila mladíka k zemi. Mág již nebyl v moci tohoto světa. Skály zaúpěly, když je od sebe trhala síla všech sil. Se stropu jeskyně se začaly uvolňovat kameny. Pak explodovala oslňující tma. Ječivá píseň kouzelníka splýnula s duněním podzemí. Síly hor, času a nenávisti se srazily v jediném ohlušujícím vzepětí.

XX.

Nastalo ticho, až zvonilo v uších. Talun ze sebe setřásl prach a drobný štěrtek. Slepě tápal kolem sebe. Nahmatal svůj mlat, spoustu kamenů a nako-

nec i jeden jakoby zázrakem nepoškozený kahanec. Po chvíli zablikalo světlo.

Jeskyně byla zcela zničená. Velká část stropu v podobě mohutného bloku klesla a opřela se skalní podloží. Tak drobná překážka jako bylo tělo mága jí v tom nemohla zabránit. Ze starce, který chtěl být nejmocnějším kouzelníkem na Velké řece, zbyla krvavá drť, v křeči sevřená ruka a hlava visící v úhlu, který umožňuje pouze důkladně zlomený vaz. A ještě něco. Váček s podivně cinkajícím obsahem.

Mladík ho opatrně otevřel. V blízkém světle zazářily dva talismany ze stejného tajemného materiálu s odleskem měsíce, jaký nosil sám na krku.

Talun se plížil ven ze zborcené jeskyně. Chodba se proměnila v labyrint škvír, slepých průchodů a zrádných pastí. Místy musel po čtyřech, místy lezl jako had. Několikrát měl pocit, že se ho skála pokouší sevřít. Ale nakonec, po době která se zdála nekonečnou, ucítil závan čerstvého vzduchu. O chvíli později, rozbolavělý, znavený a na mnoha místech odřený do krve, vylezl ven.

Slunce, sklánějící se k západu, ozařovalo neobvyklou podívanou. Celá stráž nad Malovanou jeskyní, porostlá pralesem, byla jako nepotřebný koberec shrnutý rukou obra pohozena v údolí. Kmeny, které mohli stěží obejmout tři muži, tu ležely rozdrčeny na třísky. V mladíkovi se mísil pocit hrůzy z pradávného Runymora s obdivem k moci Tvůrce talismanu, který ho dokázal z tohoto pekla vyvést.

Starce skutečně splnil svůj slib. Ochránil mladíka před všemi útoky světa magie. Byl tu však ještě svět lidí. A ten se na Taluna zašklebil šerednou tváří Skřeta z klanu Medvědů.

"Tady je vrah," vykřikl pomstychtivě. Ochotné ruce dalších lovců svázaly mladíka a špičkami oštěpů ho hnaly k osadě.

XXI.

Poradní skála byla toho dne plná. Po boku náčelníka tu seděli starší lovci, o kus dál debatovali mladíci a mezi tím vším se proplétaly postavicky zvědavých dětí. Ani ženy klanu si nenechaly ujít tak zajímavou podívanou. Uprostřed všeho hemžení seděl unavený, otrhaný Talun. Náčelník udeřil svou vůdcovskou holí do skály. Nastalo ticho.

"Zabil jsi Krále medvědů!" řekl ledovým hlasem.

"Zabil," souhlasil mladík.

"Zabil jsi mága z Malované jeskyně!"

Talun chvíli váhal, ale nakonec se rozhodl pro pravdu, ať už se komu líbí

nebo ne. Neměl sílu na to, vymýšlet si komplikované lži.

"Chtěl jsem ho zabít. Nepodařilo se to. Zničil ho Velký duch hor, kterého si na mě zavolal."

"Klan Medvědů nenechá zabít zvíře totemu bez trestu. Klan Medvědů nenechá smrt kouzelníka bez trestu."

"Smrt přivandřovalci!" zaječel Skřet.

"Obětovat Ruunovi," hučeli lovci.

"Dejte ho roztrhat vlkům," přisazovali si mladíci.

"Slyšíš hlas Medvědů," pokýval hlavou náčelník.

"Utopit kupčíka!" vykřikla některá z žen. "Áno, utopit! Utopit!" souhlasili nadšeně další. "Ať plave ke svým břichem vzhůru!"

"Ticho!" zamračil se náčelník. S chutí by vyhověl klanu a poslal drzouna po vodě, náčelníkem se však nestal jen pro svoji sílu a odvalu. Domýšlel důsledky svých činů - a tady byl právě problém. Nebude tento trest vyhlášením nepřátelství Říčním kupcům? Postaví se za svého člověka - i kdyby se provinil sebevíc? Nebylo by lepší vymáhat výkupné?

Další otázku proto položil velice opatrně.

"Kdo tě poslal škodit našemu klanu?"

Odpověď mu vyrazila dech.

"Duch mého otce, náčelníku. Volal ze svého hrobu o pomstu!"

"Lže," vykřikl Skřet. "Náš klan nikdy žádného kupce nezabil."

Talun vyskočil a v očích mu zajiskřil vztek. "Rozvažte mi ruce, ať té urvané hubě ukážu, kdo je tu lhář! Sám byl mezi prvními, kdo chtěl vidět krev mého otce. Nenechám se urážet takovou slizkou ropuchou!"

Skřet se vrhl na Talunovo hrdlo. Mladík však padl k zemi, skrčil nohy a pak již jen vši silou vykopl vzhůru proti břichu soupeře. Skřet zařval bolestí a vytáhl nůž. V té chvíli se na rozběsněného lovce i mladíka vrhli ostatní a roztrhli je od sebe. Trvalo hodnou chvíli, než se rozruch utišil.

"Tvá slova jsou poněkud podivná," mnil náčelník. "Klan skutečně nemá vinu na smrti žádného z vašich."

"Rozvaž mi ruce," skřípal Talun, "ať dokážu svoji řeč."

Náčelník byl na rozpacích. Když však viděl svoje lovce s připravenými zbraněmi, usoudil, že ten podivný mladík nemá šanci na nějakou lest. Pokynul souhlasně hlavou. Pouta spadla na zem. Talun ze sebe strhnul halenu.

Kdo vám řekl, že jsem zrozen z Říčních kupců, zabeďněnců!"

Na jeho prsou mezi jizvami bylo

v záři dopoledního slunce jasné vidět rodové tetování klanu Medvědů.

XXII.

"Jsem synem Harda, lovce, kterého jste štváli jako divou zvěř. Jsem synem Harda, který se vrátil jako jediný z lovišť Horalů a dostal za to měsíční talisman. Jsem jeho syn, který odmítl dát toto mocné kouzlo chamtivému mágovi. Jak se těšil ten služebník zlých duchů, když jste nás honili pralesem! Jak se smál, když mého otce zahнала zlá kletba do tlamy Krále medvědů! Jenže já jsem stále tady, zatímco mrchožrouti mají přečpané žaludky masem zdechliny, které se kdysi říkalo Král medvědů. Já jsem stále ještě tady, zatímco duchové rozmáčkli mága jako obtížný hmyz. Já jsem stále ještě tady a vyřídím si to s každým, kdo by mně uprál právo na pomstu!"

Nastalo hrobové ticho. Klan Medvědů zíral na muže, který býval bezejmenným škrvnětem v jejich osadě. Třeštili oči na lovce, který zabil největšího z medvědů, na bojovníka, který ukončil život pána duchů. Snad jen náčelník si v té chvíli uvědomil, že teď konečně mohou drzouna potrestat, aniž by tím vyvolali spor s Říčními kupci. Jenže zloba a vztek v duši Skřeta, znásobená zklámáním, že po smrti mága již nikdy nezasedne do čela klanu, rozhodla jinak.

"Tak se ukáž, ty jedovatá zmije! Žil jsi příliš dlouho."

"I ty jsi žil příliš dlouho!" zasyčel Talun a dvě těla, naplněná po okraj nenávistí, se srazila v zápase na život a smrt.

Ani jeden z nich neměl čas sáhnout po zbrani. Bili do sebe holými pěstmi, sáпали se jeden druhému po hrdle. Kostí praštěly a klouby úpěly pod tahem šlach a svalů. Skřetovi se v jedné chvíli podařilo udeřit s Talunovou hlavou o Poradní skálu. Mladíkovi zajiskřilo v očích a ucítil teplou lepkavou krev. Skřet vítězoslavně zařval. Talunovi se však podařilo vyškubnout a skulit se dolů do mechu. Skřet, připomínající v tu chvíli nestvůrnou rozšklebenou ropuchu, skočil za ním. Oba soupeři zmizeli za praskotu lámaných větví v podrostu.

V té chvíli jako by z ostatních členů klanu kdosi sejmul kouzlo. S neartikulovanými výkřiky se vrhli vpřed, aby jim neuniklo nic z fantastické podívané. Než se však zorientovali, bylo téměř po všem. Nelidské zaječení, dusot nohou prchajících před neodvratným osudem k řece. Několik lovců stačilo spatřit na okamžik bledou tvář, v níž místo oka zela krvavá rána. A pak už jen poslední zoufalé záškuby těla, jemuž do plic místo životodárného vzduchu vniká páchnoucí

šlem. Talun konečně povolil sevření, kterým tisknul Skřetovu hlavu do říčního bahna, a postavil se na rozechvělé nohy. Hleděl do vážné tváře náčelníka. Co bylo třeba říci, bylo řečeno. Co bylo třeba udělat, bylo uděláno. Náčelník kývnul hlavou.

"Svůj boj jsi vyhrál, synu Harda. Vítej zpátky ve svém klanu." Pak udělal znamení míru.

XXIII.

Talun seděl na Poradní skále, před sebou tři talismany zářící přísivitem měsíce. Co znamenalo jejich poselství, že kvůli němu musel zemřít zvědavý kupec i hrdý lovec Hard? Jakou cenu měly pro mága, že v šílené touze povolal i samotného Vladce hor? Tři kusy podivné hmoty z vln západního moře mlčely.

Mladík se snažil sestavit z nich kouzelný obrazec, ale nedařilo se mu. Jako by se talismany tomuto použití zpěchovaly.

Nečekaně tu však byl okamžik osvěcení. Snad proto, že měl Talun k lovu a boji blíž než mírumilovný kupec, snad proto, že ho nezaslepovala touha po moci jako mága, snad proto, že si to přál sám Tvůrce talismanu. Mladík najednou cítil, kam který kus měsíční hmoty patří, aby plnil svůj účel

a smysl. Díly zapadly do sebe. Vzniklý předmět byl zjevně určen k tomu, aby byl držen v ruce. Talun ho sevřel v dlaní z pocené rozrušením. Cosí cvaklo a do sluneční záře vyskočila stříbrná čepel nože, na níž pobleskoval modravý znak trojzubce. Ten nástroj byl tak odlišný od všeho, co kdy mladík viděl, že strnul úžasem. Nevěděl, že to co drží v ruce, je vyrobeno z hmoty, kterou jednou budou jeho potomci nazývat kov, nevěděl, že v ruce drží pozdrav dávno mrtvých Atlanťanů. Jen tiše a vroucně děkoval podivnému starci, jehož duch si usmyslil žít v tomto krásném nástroji.

Od řeky zaznělo táhlé volání. Najednou byla pryč myšlenka na Tvůrce talismanu, zapomenuty byly i návrhy náčelníka na to, aby zůstal s klanem Medvědů.

Jaro se lámalo k létu a přicházeli Říční kupci. Jejich karavana s sebou přinášela kromě soli, pazourků a vzácných škeblí také vůni dále, kouzlo jarních cest proti proudu řeky a dobrodružství podzemních návratů na vorech. Z Talunova hrdla se vydral radostný pokřik a jeho nohy se samy od sebe rozeběhly k vodě.

duben 1991

Ilustrace Zdeňka Bouškové

Nakladatelství
ALTERNATIVA vydává po
půlstoletí román klasika české
dobrodružné SF **J. M. Trosky PISTOLE
MÍRU**, který je spolu s trilogiemi **Kapitán
Nemo** a **Zápas s nebem** součástí jeho
epického cyklu z budoucnosti.
Knihu si můžete objednat na adrese:
**nakl. ALTERNATIVA, Kostnické
nám. 5; 130 00 Praha 3**
Vzhledem k tomu, že jde o velmi žádaný
titul, upozorňujeme, že objednávky
přijímáme pouze do vyčerpání zásob.

Oko boha Hora

Ó Usire, vládce Ebozu, jenž díváš se na mne, Hironheba, svého sluhu, smiluj se... Ó králi všech egyptských bohů, jenž máš šakalí obličej a lidskou postavu, jenž živíš se mrtvolami, střeziš tuto hrobku, pohlcuješ stíny, uchvacuješ srdce a zasahuješ rány, aniž tě lze vidět, vysvoboď mne...

Nebe jest rozbouřeno, hvězdy utíkají jako mraky a kosti nebeského lva se třesou pro můj čin...odpusť mi!!!

Prošel jsem Sloupovou síní, kde nechal jsem bez povšimnutí slavnostní nosítka i zlaté poháry a drahé látky, i jantarové skarabey. Lehce jsem odstranil kamennou desku s reliéfem psohlavé opice, boha Thovta, hlídající ohnivé jezero smrti... i úryvek textu nad její hlavou si ještě pamatuji...
"...opice sedící na přídí lodi Reovy, přinášející pravdu Pánu vesmíru, rozlučující mou slabost a mou sťlu, odstraňte zlo, tkvící na mně, a zapomeňte na mé hříchy..."

Nezapomněli a uvrhli mne do temnoty v tomto pohřebišti Cheriohanském, u něhož se Nil obrací k Zedu.

Německou 465. pouštní divizi "Africa Corps" napadla letka deset minut před polednem. Propocené a zplihlé vojáky, chloubu Hitlerovy Říše, smetly kulky palubních kulometů do horkého egyptského písku během vteřiny.

Ještě teď vidí Hans Bruckner, voják a pomocník pancéřovníka Wifreda Jobbse, jak se jeho velitel snaží dostat k lehkému protiletadlovému kulometu, částečně skrytému maskovacím plátnem stanu. Střely ze stíhačky ho nadzvednou, překotí a roztrhnou. O jednoho velitele méně, pomyslí si Bruckner a je mu zcela lhostejné, že zasažen mohl být on sám. Ale to bylo před týdnem. Teď se tělo mrtvého za stanem, jen ředabylye poházené pískem, hemží žravými mravenci, kteří ho rozebírají na bílé kosti, svítící jako vše v té šedivé horké poušti.

Ó Ré! Ó Atume! Ó Gebe! Ó Nuto! Tisíc chlebů a tisíc džbánů piva Pánu tohoto hrobu. když z krajů tmy zakročí

v můj prospěch. Vím, že kdo vejde do cizího hrobu a uzme nebo zkazí něco tam, chycen bude jako pták. A souzen v síni pravd. Nic jsem nevzal. Horovo oko stále leží v sarkofágu vedle svého pána, zabaleného v trouchnivějících páscích látky a nikdo se k němu nedostane. Písaři, obřadníci, sluhové duchů ani kněží. Nejsem pšenice, podléhám zkáze!!! Jsem živ, ačkoliv jsem mrtev. Nevidím již zlatého skarabea Cheprera, valícího slunce po obloze, protože jsem se odvážil vloupati do této hrobky.

"Jedno je mi záhadou," řekl Spirt, hlavní archeolog celé výpravy. "Proč tu hrobku nevykradli, když se dokázali dovnitř dostat... Sám víte, Pube, že když jsme vpustili naším vchodem do zadní místnosti vzduch, rozpadaly se nám papýry a látky, uložené uvnitř tři tisíce let, před očima. Ten, kdo tu starou baterku vložil do sarkofágu, musel být duch!"

Je těžké popsat oba muže geologické společnosti "Egypt Sun", zabrané do tohoto podivného rozhovoru. Není na nich nic zvláštního, co by na první pohled zaujalo... Kostkované košile, zarostlé brady, brýle proti slunci, reklamní čepice s černými štítky... a přeci to jsou vybraní odborníci, specialisté na výzkumy pouští. "Jedna možnost je," směje se Pub, "že ten úctyhodný egyptský kněz tu baterku prostě používal!"

Ta pouštní liška Rommel se nechce vzdát a oni, poslední hrstka zbídačených německých vojáků, zbytek slavné 465. PD, musí tedy bojovat do poslední chvíle. Bruckner leží na břiše v písku jako předsunutá hlídka a v předepsané béžové uniformě se nesnesitelně potí. Slunce připaluje a zvlněným horkým vzduchem zahlédne Bruckner ve skupině nevysokých skal kousek od svého ležení na úpatí jedné z nich temnější skvrnu. Vstup do jeskyně. Tam by mohlo být chladněji a hlídání úsek stejně viditelný jako odtud, napadne Brucknera. Vstává a plouží se k svému cíli. Vstup

do jeskyně ho vítá kultivovaně opracovaným kamenným ostěním.

Nikdo z obřadníků neví, že Hironheb objevil v horách, daleko od hlavní cesty, ten malý nenápadný kámen, zakrývající vstup do krypty, odhrabal písek a odvalil kameny. Zející otvor a první bojácný pohled do krypty. Němí a bez hlesu tu leží na chodech uschlí skarabeové se zakrnělými křídly pod popraskanými krovkami, namačkaní u stěn. Okamžik vychutnával s úlevou mrtvé ticho. Tma před ním splývala s temnými schody do krypty, teplá, bez závanu větru, bez prostoru, plná netopýřích přeletů. Bez cesty, tma jako z olova...

Může za to ta hvězda! Oko boha Hora! Omámila mne, spletla můj rozum a sen pomíchala se skutečností! To ona mne zavedla sem, do hrobky Ptahamóna, uctívaného v krajích Horního i Dolního Nilu. To ona srazila můj strach na kolena a vedla do druhé místnosti k odkrytí první slupky sarkofágu. Těch obličejů kolem! Hliněné, s blýskavým smaragdovým očima, to jsou jeho ženy... a tam dole loutky krav a koní, dobytka, který kněz vlastnil za živá. A tam, ne, to není kostlivec, pouze stín bárky, která má kněze dopravit k bohu Usirovi.

A - konečně - truhla potažená kůží z chřestýšů, jejich ocasů jemně šumí, když ji otvírám, ale není tu...Slunce. Neleží tu mezi ametystovými třetkami. Oko Boha Hora má kněz u sebe, přímo na svém mumifikovaném těle. Sám jsem mu ho tam vložil.

Hironheb křičí a buší pěstmi do stěn své pasti. Po stěnách čtvercové jámy se na něj sypou drobné úlomky. "Ó Usire, nejsem zloděj!" jeho řev se odráží od výjevů z posmrtného života, v bohatých barvách vyvedených na stropě. Tím se nechal také zmást. Věděl, že stavitelé hrobek, zvláštní kasta vysokých egyptských úředníků, hloubí v předsálí sarkofágové komnaty umělé hrobky, s barevnými freskami na stropě i stěnách, aby se případný vykradač

hrobů domníval, že hrobka je již prázdná, ale zde tomu bylo naopak. V první místnosti bylo vše soustředěno kolem nosítek a bárky, tak, jak se sluší na vybavení hrobu uctívaného kněze. Přes malou chodbičku za deskou s opičím reliéfem byl potom vidět vlastní sarkofág, pokrytý pavučinami. Pomocí systému několika zrcátek (nechtěl pobouřit Usira kouřem louče) se mu podařilo namířit mihotavý zlomek světla do chodbičky a udělal první krok. Podlaha se pod ním rozestoupila, rákosy s chytře nastraženou hliněnou pokrývkou zapraskaly a pustily jeho tělo do tmy.

Náraz. Oči si přivýkají šeru. Jáma je hluboká tak na tři výšky dospělého muže. Hladké stěny. Past na vykradače hrobky kněze Ptahamona. Ale on jím není! Nechtěl tu vzít nic, nezajímá ho bohatství váženého kněze... Chtěl se jen dozvědět trochu víc o duši Slunce, o Horově oku...

Když Bruckner vběhl do druhé prostory té podivné jeskyně, uvědomil si, že se nachází v podzemní svatyni, značně zdevastované, ale ještě stále kolosální. Vysoké sloupy obepínaly kamenný podstavec oltáře, kolem kterého ležely povalené a rozbité sochy bohů se zvířecími hlavami. Jeden měl komicky malou hlavičku sokola na statném těle a Bruckner se zasmál: "Má zobák jako lajtnant Müller..." Přestože slova pronesl polohlasně, ozvala se shora tak silnou ozvěnou, že uskočil a namířil do ztemnělé klenby hlaveň samopalů. "Přece nevěřím na duchy..." utěšoval se, ale nepřijemný stísněný pocit v něm zůstal.

Postoupil k místu, kde navazovala třetí prostora, nízká chodba s reliéfy želv, a prošel jí do ohromné půlkruhové jeskyně, prozářené sluncem, která se otvírala do zubatého údolíčka s ještě zubatější a hranatější kamennou strží, tvořící jakoby velké obří schody.

Bruckner nejdříve zarudlýma očima ohledal terén, zda tu není schován nepřátelský voják, a potom se vydal prozkoumat účel těch podivně rozmístěných kamenných stupňů.

Byly to gigantické sloupy, monolity, ležící ve vydlabaných rýhách. Zajímavé, k čemu asi sloužily - a hlavně, jak a kdo je používal. Bruckner před jedním podřepil a rýpal do kamene hlavní samopalů. Spodní část sloupu vězela v temné rýze, kterou neprosvětlilo ani horké polední slunce. Bruckner proto samopal odložil, vytáhl z torny baterku a posvítíl do rýhy. Sloup byl vysekán z jednoho kusu a spodní část zůstávala ještě

neoddělená od masívu skály. Takových nedokončených monolitů tu ve stráni bylo několik.

Brucknera začalo z nepohodlného posezu mravenčit v podkolení, proto vstal a napřímil se. Letecký granát dopadl tři kroky od něj a výbuch srazil Brucknera z kamenného stupně. Skutálel se, zakrvácený, na dno údolíčka, baterku však setrvačností svíral stále pevně v ruce.

"Akum a Sin zase nepracují, knězi Ptahamone", hlásí hrbatý hlídač, hned jak kněze spatří vcházet.

"Dobře, svolaj je do modlitebny" přikáže Ptahamon, osmahlý muž s vysokým čelem. Důstojně kráčí středem sálu k podstavci, na kterém hoří hromádky vonných větviček. To je již potřetí za tento rok. Bude jim muset pohrozit vládcem Achuenatonem a bohem Horem, když už na ně neplatí Enhuret, bůh Hornoegyptské župy, kterým se on, kněz Ptahamon, správce kamenolomu Vedy, důkladně před pracovníky ohání.

"Nedají na mne, knězi Ptahamone, vysmívají se mi." Hrbatý Ahad byl otrok a přestože byl povýšen do stavu svobodného úředníka vládce Achuenatona, nemá mezi ostatními náležitou úctu.

Kněz tedy kráčí s Abadem ven ze svatyně na terasy kamenolomu, kde muži v bílých bederních rouškách tesají dláty rýhy kolem sloupů a vrážejí do nich dřevěné klíny.

Stojí a dívá se, jak klíny polévají vodou, která, až klín nabobtná, utrhne v celé délce ten obrovský kus kamene jako papyrus. "Tak pracovat se nechce, Akume? Uštkl tě had, že se ti leje voda po obličejí jako ve zních?" Kněz vytahuje z řasnatého roucha krátký rákos, tvrdý a pružný. Švihá s ním klečícího kameníka a vykřikuje: "Vyteč, jede! Vyjdi ven! Oko Horovo tě vidí! Vyjdi, palčivosti, která bráníš v práci!" Akum se třese pod ranami, ale mlčí a zatíná zuby. Za knězem se však vztyčí Sin, Akumův bratr, a zvedá nad hlavou půlkruhový kvádr, na kterém kameníci sedí při své práci. Žíly mu nabíhají a oči jsou plné vzteků nanávistí.

"Při Ptahovi, nestvořil jsi to, co jest dole, ani to, co jest nahoře, nesmíš toho ani ničit..." křičí Sin a balvan z jeho rukou naráží do knězovy hlavy.

Ptahamon roztahuje ruce a nevýslovně pomalu padá z terasy do údolí. Vidí nad sebou bílé polední slunce a slyší, jak u nedalekého napaředla haleká pastýř s dlouhou holí, tonoucí mezi slepým a vlnícím se stádem, mečícím a vrážejícím do poutníků naložených zavazadly. Cítí těžkou vůni vonných masť a se-

schlých jídel smíšenou s pachem dobytka... Jeho tělo se, hluboko pod terasami, zlomí v půli jako uschlé křídlo ibise.

Jestli je Nebe a Ráj, tak jsem v něm. Nevím sice proč, když jsem ukradl včera Dietrovi tabatěrku plnou voňavých Egyptek, ale je to tak. Jsem v Ráji...

Sled myšlenek, které běží Brucknerovi hlavou, přeruší prudká bolest v rameni, jak chce zvednout ruku, v které stále cosi drží.

Něčí hebká ruka mu vyměňuje obvaz na čele. Hezky chladí a Bruckner se ptá, jak dlouho byl v bezvědomí. Ve chvíli, kdy mu dívka, sklánějící se nad ním, odpoví, dojde Brucknerovi, že se ptal v úplně cizí řeči, kterou nikdy neslyšel a nikdy jí nemluvil. Přesto dívka odpovídá stejnou řečí a Bruckner jí rozumí. Uklání se mu a říká: "Spal jste celou půli úplňku, knězi Ptahamone."

Horká voda, pěnící mýdlo a hladká uklidňující břitva. Krásné rekvizity v přestávce mezi ustavičnou vysilující prací s krvavým fáci a morfiem. Dr. Fuchs si je dopřává jako lahůdku, doplněnou nezbytnou cigaretou.

Zatímco obtahuje břitvu na koženém opasku, přemýšlí o tom raněném vojákovi... Objevil jistě nějakou dosud nevykradenou hrobku egyptského vůdce. Jak jinak si vysvětlit rákosový bič s tepanou rukovětí, který svíral v ruce, když se zřítíl do údolí po zásahu střepinou granátu z hlavně spojecké stíhačky.

Roztříštěnou hlavu nikdo nevyléčí, ale v jeho případě je to škoda. Mohl podat skvělé informace o svém objevu. I když co jsou platné informace o nečekaném archeologickém nález, když Rommel v téhle prašivé válce ztrácí jednu pozici za druhou.

Ó, Usire, smiluj se nad Hironhebem, vykradačem hrobek, protože tobě se jistě tak jevím.

Ale než zde zemřu vysílením, věz, že já byl knězův nejbližší, já byl pověřen jeho balzamováním, když zemřel po pádu z terasy kamenolomu v Sutech. Já byl s ním poslední hodiny, kdy nic nechápal a stále se vyptával na vše, na své jméno, na otrokyně, které ho ošetřovaly, jak dobře znám ten pocit z vlastní zkušenosti. Jak jsem chápal jeho zoufalost! Já, pomatenec, jeho tělo rozřízl a vyjmul z něj vnitřnosti, já jej omyl a vložil do ledku, já vyplnil jeho břišní dutinu vonnými dřevy a pryskyřicemi, natřel dehtem a olejem a ovinul obinadly sta metrů dlouhými. A já přiložil do jeho rakve i tu záhadu,

ten dar bohů - Horovo oko! Celá ta úprava mně trvala sedmdesát dva dny a při tom čase měl jsem možnost porozumět Horovu oku. Když jsem pevně stiskl kmen, ze kterého vyrůstalo, oko se otevřelo a vydávalo záři slunce, tak potřebnou při stavbě hrobek a úpravách vnitřků pyramid. A vždy při stisku jsem měl ten silný pocit známého dotyku. Víím, provinil jsem se, chtěl jsem ukrást dar Boha Hora knězi Ptahamonovi, ale čím více o tom přemýšlím, tím více věřím, že je určen nám, živým...

Archeolog Spirt přepisuje hieroglyfické údaje ze stěn hrobky na malé, tvrdé kartičky a ty pak vkládá do počítače. Je to neuvěřitelné. Shoda náhod, která jako tolikrát nehraje žádnou velkou roli v běhu dějin, a přesto je tak zajímavá.

Ta data... kněz, pověřený dozorem nad otroky v kamenolomu, utrpěl smrtelný úraz přesně v místech, kde byla koncem druhé světové války poražena poslední Rommelova 465. pouštní divize... baterka německé výroby, která je nepochybně vojenská, pochází z hrobky kněze Ptahamona, přímo ze sarkofágu, který otevřeli oni, archeologové, a v něm našli tolik zlatých předmětů, že není možné, aby někdo, kdo tam svítilnu zanechal, odolal myšlence na vykradení hrobky!

Spirt si prohlíží znovu fotografii mumie, která se jim na vzduchu rozpadala přímo před očima, přestože sarkofág opatrně otevřeli a znova mu tane na mysli otázka, proč se nerozpadla před půl stoletím, když tam ten voják, nebo kdo to vlastně byl, baterku zapomněl. Spirtovi se nabízejí různá vysvětlení, která si pochopitelně nejde ověřit. Ovšem tvrzení, že se rovnoběžky protínají v nekonečno, také nelze dokázat. A existenci nekonečna samého...? A přesto v něj věříme...

Prochází malou prostorou plnou barevných znaků, posedává na podstavci pro sarkofág, který je nyní již v Káhirském muzeu a snaží se tu záhadu rozluštit.

V noci spí špatně a má těžké sny. Druhý den brzy ráno je rozhodnut. Zde mají zmapován každý metr hrobky a půdy kolem ní. On musí jet tam, kde záhada začíná.

Píše několik vysvětlujících vět kolegům a bere si jeden ze dvou lehkých džípů archeologické společnosti.

Na místě je před polednem. Vchod do zdevastované sloupové jeskyně objeví, když jeho hodinky ukazují 11:46. Na kamennou plochu se zvětralými stupni vstoupí v 11:51. "Jsou to bezpochyby nedokončené obelisky, obroušené časem..." mumlá si pro sebe.

Jejich rozmístění do trojúhelníku je jistě náhodné, i když při jisté dávce fantazie by mohl někdo usuzovat na obří značku nebo přistávací rampu pro nějaké očekávané návštěvníky z jiné civilizace. Usměje se té myšlence a z brašny vytahuje skládací polní lopatku. Ve snaze odhrabat úpatí jednoho obelisku zaryje lopatku do písku v 11:59. Lopatka je nízká, musí přikleknout a přenese celou váhu své postavy na pravou nohu. V té chvíli porézní kámen povolí a Spirt se zřítí do údolí tak, jako kdysi kněz Ptahamon.

Zcela na dně, zaryt do písku, zůstane ležet v nepřírozeném, nedokončeném kotrmelci, se zlomeným vazem. V pravici svírá skládací lopatku, jako by si sám chtěl vykopat svůj vlastní hrob.

Na dně jámy je dusno a ticho. Louč Hironhebova dávno dohořela a on nechápe, proč stále žije, proč ho bůh Usir nesmetl jediným smrtelným úderem za to, že se odvážil rušit posmrtný klid kněze Ptahamona. Hironheb nechápe víc věcí na tomto podivném světě. Po úrazu v kamenolomu zapomněl i své jméno, nepoznával svou manželku a přátele, byl proto i zbaven úřadu. Pro ostatní byl pomatencem a jako s takovým s ním bylo nakládáno shovívavě. Když však viděl Oko Boha Hora, které držel umírající Ptahamon, zatemnil se mu mozek docela. Byl posedlý myšlenkou je získat. Tu posedlost nebyl schopen vysvětlit... Ta věc ho magicky přitahovala a brala mu z nevysvětlitelných příčin i ten zbytek rozumu, který mu zůstal. A dovedla ho i sem, na dno pasti ve skalním masívu, kde není ani chladná voda, ani ryby a ptáci, ani chléb. A kde ani nejlepší balzamovač nedá jeho tělo dohromady, než uplynou dva úplňky.

Hironheb, bývalý faraonův úředník, slyší, jak ve tmě vedle něj hrabou mravenci a ostří si na něj svá kusadla. Jsou malí, neviditelní, ale on se bude bránit. Hmatá zmateně kolem sebe a hledá svou zbraň. Konečně. Dřevěná rukověť se přitiskne k jeho horké dlani. Nástroj, o kterém neví, jak jej získal, ale který mu pomohl vniknout do této skryté hrobky, a zde s ním i zůstane až do úplného konce. Nástroj ostrý i oblý zároveň. Malá skládací lopatka.

*Ilustrace Milan Fibiger
(na 4. straně obálky)*

Výsledky soutěže z čísla 9.

V tomto čísle jsme vyhlásili soutěž v poznávání slavných kosmických lodí z různých filmů. Sešlo se nám celkem 349 odpovědí, z toho jen 68 splňovalo daná kritéria, t.j. maximálně dvě chyby v určení. Z nich jsme vylosovali deset výherců, kteří dostali sf knihu.

Všichni, co jste se zúčastnili naší soutěže, můžete si zkontrolovat své odpovědi podle následující tabulky.

Ještě před tím musím podotknout, že nejvíc potíží vám dělala loď Nostromo, tedy obrázek číslo 3. Její přistávací modul (obr. 6), který jsme ještě pro ztížení soutěže nechali vytisknout vzhůru nohama, poznali snad skoro všichni. Takže správné odpovědi:

obrázek 1-c - Battlestar Galactica

obrázek 2-d - Buck Rogers

obrázek 3-e - Nostromo

obrázek 4-f - Hvězdné války

obrázek 5-b - Discovery 1

obrázek 6-e - přistávací modul
lodě NOSTROMO

obrázek 7-g - Enterprise

obrázek 8-a - Flash Gordon

Knihu vyhráli:

J. Ďoubal, Přelouč; P. Krž, Příbram; A. Kazický, Ostrava; Z. Špindler, M. Lázně; M. Bednařík, Ostrava; M. Urbaník, Ostrava; M. Petrák, Praha 10; P. Blaškovič, Bratislava; A. Prynychová, Hořovice; Ing. J. Petruj, Praha.

vr

Brian Stableford

Science fiction na literárním trhu

Science fiction na literárním trhu

Pojem "science fiction" byl vymyšlen k tomu, aby nějak vyjádřil obsah těch amerických pulpových časopisů 20. let, které čtenářům předkládaly extravagantní příběhy o budoucnosti, epické cesty v čase a prostoru, nové vynálezy a mimozemské formy života. Podobné příběhy byly psány už dříve Julesem Vernem a H.G. Wellsem, ale tyto pulpové časopisy byly první, kdo vyzkoušel, zda by čtenáři měli zájem o pravidelný příděl takových cest do neskutečna. Ukázalo se, že zájem mají - někteří nadšenci se dokonce stali zarytými fany, kteří nic jiného než SF nečetli.

V těch letech byla SF poněkud esoterická - byla to soukromá doména fanoušků. Vzhledem k tomu, že byla spojována s pulpovými časopisy, které se vesměs věnovaly barvitým melodramatickým příběhům s minimálními literárními ambicemi, literární kritici SF zpočátku přehlíželi. Futuristické romány jako Huxleyův *Konec civilizace* či Orwellův *1984* nebyly proto svými autory, čtenáři, ani obdivovateli považovány za SF, i když svou podstatou do této literatury patřily. Během čtyřicátých a padesátých let čtenářů specializovaných na SF přibývalo, ale teprve v šedesátých letech tohoto století začaly pronikat myšlenky a konvence tohoto žánru na veřejnost. Dnes existuje jen velmi málo lidí, kteří nečetli (nebo neviděli) určitý počet SF děl. Někteří kritici se nezbavili své zášti k tomuto žánru, ale všeobecně se připouští, že některé SF spisovatele stojí za to brát vážně jak jako stylisty, tak jako spisovatele, kteří mají co říct zajímavého a důležitého.

Expanze žánru nebyla rovnoměrná. Jakožto žánr, který existoval převážně ve specializovaných časopisech, procházel krizí, když začaly časopisy ustupovat do pozadí v soupeření s brožovanými knihami (paperbacky). Nakonec však žánr vyměnil jedno médium za jiné a autoři našli v knihách nové možnosti, jak proniknout na trh. Dříve, než nastala prudká expanze SF paperbacků, bylo

prakticky nemožné vydělávat si na živobytí pouze psaním SF. Robert A. Heinlein, první člověk, který měl psaní SF jako své jediné zaměstnání, byl v padesátých letech závislý na příjmech z knih určených mládeži. Ale vysoká prodejnost paperbacků způsobila, že si později celé desítky spisovatelů SF vydělaly na slušné živobytí a dnes je možné udělat závratnou kariéru pouze psaním SF.

Dnes SF představuje 5-10% celkové literární produkce v Británii a Americe (je nemožné toto množství určit přesně, protože to závisí na definici science fiction). Locus, měsíčník věnovaný SF, spočítal v roce 1987 298 nových SF románů vydaných v USA. Kromě toho vyšlo v tom roce 256 fantasy románů a 96 hororů. V Anglii to je přibližně třetina tohoto množství. Málomluvná SF kniha je publikována pouze v Británii. Naopak existuje mnoho Britských spisovatelů (včetně mne), kteří publikovali v Americe mnohem víc než v Británii.

V posledních třiceti letech se povaha žánru dramaticky změnila, především právě kvůli zániku mnohých časopisů a expanzi knih. Ke konci 50. let bylo v USA více než deset SF časopisů a v Británii tři, zatímco vydavatelé paperbacků se teprve zvolna začínali o žánr zajímat. To znamená, že byla poptávka především po povídkách, které začínajícímu spisovateli umožňovaly snadnější debut než pokus o román. Většina slavných jmen v žánru začínala publikováním nesčetných povídek a dokonce jejich první romány vycházely na pokračování v časopisech bez naděje, že jednou vyjdou knižně.

Oproti tomu nyní existují v Americe jen tři profesionální SF měsíčníky a několik dalších časopisů se objevuje v delších intervalech. Británie má pouze *Interzone*, který po několika let přezíval jako čtvrtletník a teprve nyní má vycházet šestkrát ročně a bude distribuován velkými distributory. Tento relativní zánik trhu pro krátké povídky způsobil, že pro nové autory je mnohem obtížnější začít u povídek

a nutí je přesunout se co možná nejrychleji k delším útvarům. Zdá se, že v současné době je snazší prodat nakladateli průměrný román než průměrnou povídku.

Zároveň s expanzí SF žánru začaly dramaticky stoupat zisky vydavatelů. SF knihy se začaly od 70. let pravidelně objevovat na seznamech bestsellerů. Prvních sto tisíc dolarů zálohy za SF román bylo vyplaceno v roce 1978 Robertu Silverbergovi a prvních půl miliónu dolarů obdržel za román Robert A. Heinlein v roce 1979. To znamená, že i nejslavnějším spisovatelům se vyplatí psát žánr SF a zároveň nálepka "SF román" poskytuje záštitu i nováčkům. Kniha, která je označena jako SF bude zajímat pravidelné SF čtenáře i tehdy, když bude od naprosto neznámého autora. Objevují se velké možnosti v tomto žánru zazářít.

SF čtenáři mají své specifické rysy. Existují samozřejmě takoví, kteří čtou SF stejně často jako jakoukoliv jinou literaturu, ale stále tu je velké jádro těch, kteří jen zřídka čtou něco jiného. I když počet těchto nejhorlivějších fanoušků není velký, přesto představují pro literární trh významnou položku, protože jsou schopni přečíst obrovské množství knih. Zdá se, že většina těchto fanoušků jsou mladí lidé. Není výjimkou, že žánru natolik propadnou, že se pro ně čtení stává jakousi formou návyku.

Ti čtenáři, kteří si tento návyk uchovávají i po překročení dvacítky, jsou často profesně nějak spjati s vědou a technikou. Říká se, že lidé pracující ve velkých počítačových firmách nebo ve vědeckých prostředích univerzit nečtou většinou beletrii vůbec a ten zbytek, který beletrii čte, sáhne málokdy po něčem jiném než po science fiction. Nicméně, pro mnohé čtenáře je tento návyk na SF literaturu pomíjivým jevem a v dospělosti u nich počet přečtených SF knih prudce klesá.

Průzkum čtenářů, který prováděly SF časopisy před rokem 1970, ukazo-

val, že 90% čtenářů SF jsou muži, avšak v poslední době se tato situace změnila. Téměř polovina spisovatelů, kteří na sebe upozornili v 70. letech, byly ženy. Také mezi pravidelnými čtenáři této literatury žen podstatně přibýlo, ale stále můžeme pozorovat jisté rozdíly mezi SF romány, které čtou muži a které čtou ženy. Žijeme ve společnosti, která povzbuzuje mladé chlapce, aby se věnovali něčemu jinému než dívky a naopak. Doménou chlapců byla vždy věda a technika. Z toho důvodu čte stále větší část mužů spíše tzv. "hard SF" - tedy SF, která se soustřeďuje na odborné a důkladné vědecké spekulace a technické vynálezy -, zatímco ženy se přiklání k SF "měkkého" typu, která klade větší důraz na alternativní společnosti a exotické prostředí než na fyzikální vědy a imaginární hardware.

Před dvaceti lety se musel SF trh spoléhat na malé jádro nadšených příznivců, protože jiní čtenáři shledávali SF povídky většinou příliš složité a těžko stravitelné. Nebylo to ani tak způsobeno tím, že tito čtenáři nebyli dost zběhlí ve vědě a technice, ale spíše nebyli zvyklí na žargon pro SF specifický a na její zvláštnosti ve způsobu vyprávění příběhu. Později sehrála televize významnou úlohu ve zpřístupnění základních myšlenek a prostředků science fiction širšímu publiku. Televizní seriály jako *Doctor Who* a *Star Trek* seznámily celé generace se základními tématy a zvyklostmi této literatury. To vedlo k tomu, že většína čtenářů pak již neměla problémy s pochopením, o co vlastně v SF povídkách jde.

Žánr SF se často na okrajích překrývá s jinými žánry, které jsou pro potřeby knižního trhu označovány jako "horror" a "fantasy". Zdá se, že velká část SF čtenářů má zájem rovněž o tyto příbuzné žánry. Když se podíváte, jak jsou knihy stavěny vedle sebe v knihkupectvích, uvidíte, že příbuznost SF a fantasy je zvláště silná - knihy z těchto dvou žánrů jsou často smíchány do sebe a horror od nich nikdy není daleko. Mnoho spisovatelů píše romány ze všech těchto žánrů a je zajímavé sledovat, jak zvláště spisovatelé "hard SF" často nalézají rozptýlení v tvorbě čisté fantasy.

I když již ve 40. letech vycházel slavný pulpový fantasy časopis *Unknown Worlds*, který byl vydáván stejným vydavatelem jako nejslavnější SF pulp *Astounding Science Fiction*, stěží můžeme hovořit o fantasy jako o nakladatelské kategorii před rokem 1965. Teprve překvapivý úspěch paperbackového vydání Tolkienovy trilogie *Pán prstenů*, která podnítila vznik nesčetných imitací a děl podobného typu, vzbudil zájem čtenářů a spisovatelů o žánr fantasy.

Většina románů, které byly napsány a vydány pod nálepkou "fantasy" se

odehrává v imaginárních světech, které připomínají naši historii s výjimkou skutečnosti, že v těchto světech funguje magie. Takové světy - Tolkien je ve své slavné esejí nazývá "sekundární světy" - existují často "paralelně" s naším, takže se hrdinové mohou pohybovat z jednoho světa do druhého, jako například v *Letopisech Narnie* od C.S.Lewise (*nebo jako hrdina povídky Jen čtete dál... z tohoto čísla - pozn. překl.*).

Základní předpoklad fantasy příběhů - že magie existuje - se zdá být v ostrém kontrastu se základním předpokladem science fiction, která by měla především respektovat omezení stanovené vědeckou věrohodností. Z tohoto pohledu jsou SF a fantasy dva zcela oddělené žánry, které se nijak překrývat nemohou. Ale na druhé straně, i ve science fiction existuje mnoho děl, kde jsou magické síly vysvětlovány telepatii, psychokinezi a jinými paranormálními jevy. SF vždy popisovala světy, jejichž obyvatelé ovládají tyto schopnosti a některé SF příběhy odehrávají se na vzdálených planetách se jen velice málo liší od Tolkienovských fantazií. Pouze používají pro nadlidské schopnosti, kterými je hrdina obdařen, jiný žargon. Mnohé spisovatelky se proslavily právě tímto hybridem mezi SF a fantasy - typickým příkladem je darkoverská série románů od Marion Zimmer Bradleyové nebo cyklus o planetě Pern od Ann McCaffreyové.

Horror se jako žánr vyznačuje nikoliv osobitým slovníkem či myšlenkami, ale způsobem působení na čtenářovy emoce. Vypůjčuje si rekvizity jak z SF tak z fantasy. V poslední době jsou již tradiční monstra jako upíři, vlkodlaci a duchové tak obnošená, že horror stále častěji sahá do arzenálu SF pro nové nápady, které by dokázaly čtenářům zmrazit krev v žilách. V moderních horrorech často přišery a zhoubné náklady unikají z vědeckých laboratoří a experimenty v oboru lékařských věd mívají nezdídku hrůzostrašné důsledky.

Horror, stejně jako fantasy, prošel v posledních letech novou renesancí, podpořen speciálními efekty ve filmech, které způsobují, že nadpřirozené síly vypadají neobyčejně věrohodně, a zpětně podporují představitost při četbě beletrie. Oslabení formální i neformální cenzury také současným autorům horroru umožnilo nořit se do stále větších hlubin špatného vkusu v jejich úsilovné honbě za vymyšlením dalších nechutných způsobů, jak by lidé mohli být vražděni a zmražováni.

Puritánští SF čtenáři tvrdí, že je mnohem snadnější psát efektní fantasy nebo horror než dobrou science fiction, protože fantastické události v těchto dvou žánrech bývají stereotypní a nemusí se držet logické analýzy a vědecké věrohodnosti. Takový názor má něco do sebe, ale úplně

pravdivý není. To nejlepší z fantasy i horroru se také musí držet svých vlastních zákonů logiky a věrohodnosti a je také bohužel pravda, že naopak velká část science fiction používá neoriginální nápady, stereotypní zápletky a jen vzdáleně se drží hranic možností vědy. Fantasy autoři začali na tuto kritiku odpovídat po svém - vytvořili subžánr nazvaný "hard fantasy", který klade důraz na bohatě propracované detaily a odehrává se v pečlivě prostudovaných érech našich dějin, které se od skutečné historie liší jen onou přítomností magie. To vedlo k částečnému překlenutí mezery mezi fantasy a historickou prózou, ale je otázka, kolik čtenářů fantasy začne tím pádem hltnout i historické romány a naopak.

Komerční úspěch na literárním trhu je závislý na prodeji knihy v Americe. Každá opravdu úspěšná kniha je sice vydávána na obou stranách Atlantiku, ale obecně platí, že je výhodnější knihu prodat pouze v USA než pouze v Anglii. Američtí vydavatelé vydávají víc titulů a platí vyšší zálohy. Když přijde ekonomická krize, vydavatelé v Anglii přestanou vydávat nové tituly a vydávají i méně SF a fantasy. Například v letech 1980 až 1986 nastal v Anglii rozkvět hororové literatury, ale výdělky spisovatelů SF a fantasy klesly.

V současné době (*tedy v roce 1989 - pozn. překl.*) je britský knižní trh ve stádiu expanze. Vznikají nové SF a fantasy edice, nebo se obnovují ty, které dříve byly ve stavu útlumu. Je těžké odhadnout, jak dlouho tato situace potrvá, ale každopádně je šance pro mladé autory proniknout na trh nyní nejlepší od "zlatého věku" počátku 70. let. Spisovatel, který napíše slibný román, si může být jistý, že o něj projeví zájem alespoň půl tuctu redaktorů. Také trh pro krátké povídky se rozrůstá. *Interzone* nyní vychází již šestkrát do roka, vznikl nový časopis pro horror a fantasy *Fear*, objevují se antologie originálních povídek.

Kombinace těchto okolností je pro začínající autory velice slibná. Když chcete publikovat SF, musíte se snažit právě teď, dokud je trh "žhavý". Velice málo nových britských spisovatelů na sebe upoutalo větší pozornost během posledních deseti let, ale příštích deset let bude určitě mnohem úrodnějších. Vlak se dal do pohybu a každý, kdo na to má a kdo je schopen napsat dílo, které čtenáři chtějí, by měl být schopen naskočit.

(První kapitola z knihy *The Way To Write Science Fiction / Jak psát science fiction*, Elm Tree Books 1989/ známého britského SF autora a teoretika Briana Stableforda.)

přeložil Ivan Adamovič

V čem je britská SF jiná

Jak jsme již upozorňovali v Rozletu z prosincového čísla, zahraniční povídky v této litarii jsou výhradně od britských autorů - je to tedy jakýsi speciál, zaměřený na britskou science fiction. Všimli jste si, že z výsledků naší loňské ankety vyplývá, že britská science fiction je u našich čtenářů jednoznačně oblíbenější než americká? Z prvních pěti nejoblíbenějších SF románů u nás vydaných jsou čtyři od britských autorů! Jistě, možná je to dáno také výběrem knih, které byly překládány, překladatelé se možná více zaměřovali na anglickou oblast než na americkou, ale stejně to cosi naznačuje. Zdá se, že britská SF je nám bližší, že nás oslovuje víc. Naše psychika je určitě bližší psychice Britů než Američanů. A že spisovatel reflektuje psychiku čtenářů, o tom není pochyb. Jsou ale konkrétní rozdíly, které můžeme vysledovat mezi britskou a americkou science fiction, které, ač psány stejným jazykem (ale vlastně i ten jazyk se dost liší), stejně nejsou.

Společenské postavení

Zatímco v Anglii měla SF vysoce vážené praotce, jako např. Thomas More, Jonathan Swift, H.G.Wells, Aldous Huxley, Olaf Stapledon, J.B.Priestley či George Orwell, v Americe se SF zrodila z konzumního čtiva, z levných pulpových časopisů. Tento třídní původ je dodnes znát. Britská SF se snaží být kultivovanější, jak stylisticky tak obsahově. Nenajdeme zde tolik space oper a dobrodružných příběhů. Naopak americká SF se za svůj původ nestydí a dodnes se k němu hlásí celou řadou stále nových a nových prostoduchých dobrodružných příběhů, které jsou sice psány moderním jazykem a je v nich množství žargonu vypůjčeného z nejžhavějších novin teoretické i aplikované vědy, ale stále můžeme sledovat v jejich pozadí obrysy E.E.Smithe, Raye Cummingse, Edmunda Hamiltona a jiných průkopníků space oper ze 30. a 40. let.

Tematika

Jak již bylo řečeno, tematicky čerpá americká SF hodně z pulpových časopisů. Je v ní mnohem více mimo-

zemšťanů, letů do vesmíru, rekvizit "hard SF" a daleké budoucnosti než v SF britské. Ta se naopak soustřeďuje na Člověka, na blízkou budoucnost a na rekvizity "měkké SF" - tedy spíše sociální vědy než technické. Je známo, že psychologie postav je v britské SF více prokreslená. Britská SF vyjadřuje spíše strach z techniky, zatímco americká je stále ve své podstatě technofilní. Jsou témata, která britským SF nějak stále leží v hlavě. Jedním z nich je cesta časem. Je pozoruhodné, kolik britských SF povídek, zejména z poslední doby, používá tento motiv. Je to tíha věků, která na britských autorech leží mnohem více než na amerických? Někteří spisovatelé, jako např. Barrington Bailey, věnovali cestám časem hned několik svých románů. I v našem výboru v tomto čísle cestu časem naleznete - v povídce Colina Greenlanda. Zde se tento motiv pojí s onou technofobií, o níž jsem se zmínil výše. Stroj času autorovi neslouží k nějakým honičkám v dějinách nebo k virtuozním rozplétání časových paradoxů. Výsledkem vynálezu je pouze pesimismus, šílenství a smrt. Poutník je velice pochmurná povídka, ale britská SF nebyla nikdy moc optimistická, což je další z jejích charakteristik.

Entropie

Entropie - cesta ke stavu neuspokojenosti, zánik, dekadence, odumírání, to jsou typické rysy britské SF zejména v 60. letech, v období takzvané "nové vlny". Entropie se tehdy stala slavným a hojně užívaným pojmem. Britská SF je katastrofická. Nejslavnější díla Johna Wyndhama pojednávají o katastrofách, ústřední postava britské SF v 60. letech, J.G.Ballard, napsal ve svých románech téměř o ničem jiném. Pouště, vraky aut, trosky civilizace, opuštěná města, opuštěná srdce. Kniha Colina Greenlanda o britské nové vlně se nemůže jmenovat jinak než Výstava entropie (The Entropy Exhibition). Z této entropie bývá odvozován zdánlivě "chladný" a nezúčastněný styl britských autorů. Američané sledávají britskou SF nudnou, protože způsob psaní je pro ně příliš "nízké

energetické hladině". Američany štye pasivita britských románových postav.

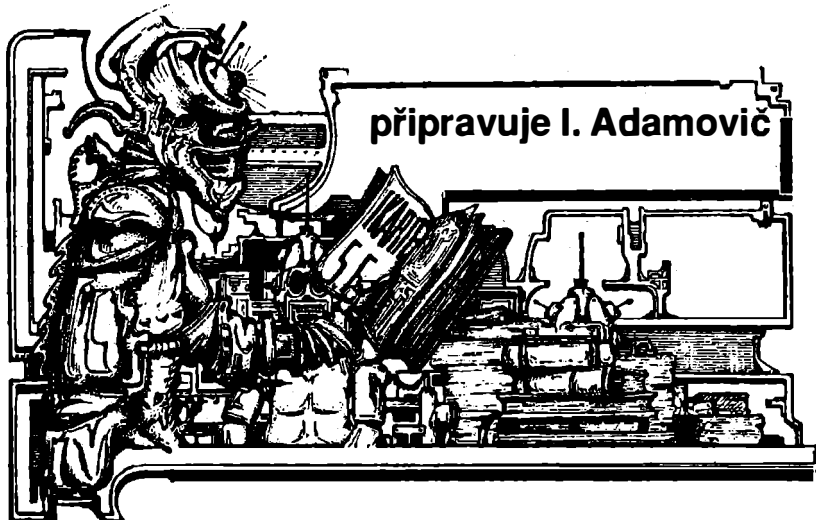
Trh

Myslím, že Angličané tak trochu závidí Američanům menší problémy s proniknutím na knižní trh, vyšší honoráře a vůbec živější trh s SF knihami. Jak jste si mohli přečíst v článku od Briana Stableforda, mnozí britští autoři si museli vydělávat na živobytí prodejem knih americkým nakladatelům, protože ve své vlasti neměli šanci knihu vydat. Samozřejmě, že se také museli přizpůsobovat americkému trhu. Knihy typicky britské se v Americe moc dobře neprodávají. Například Briana Aldisse v USA moc lidí nečte. Možná, že důvod proč v posledních deseti letech začali britští autoři psát cykly románů (také netypický jev v britské SF) v pokud možno kosmickém měřítku (Aldissova Helliconie, Shawovi Otrhaní astronauti a pokračování), pramení ze snahy konečně prorazit mezi bestsellery v USA. Trilogií na sebe upozorníte snáz než jedním románem. Mnoho britských SF spisovatelů ještě nebylo v Americe doceněno. Ne každý spisovatel začne sklízet úspěchy, když začne psát jako Američan. Například John Wyndham je zcela opačný případ. Ve 40. letech publikoval v USA konvenční, nijak výrazné povídky, avšak v 50. letech zcela změnil styl, "našel se" v románech typicky britských, počínaje Dnem trifidů (1951).

Závěrem

Snad jsem se v tomto článku nedopustil příliš mnoha přehnaných zobecnění. Chtěl bych jen poznamenat, že není třeba stále vzhlížet k SF americké jako k nedostižnému vzoru. Myslím si totiž, že povahově máme opravdu blíž k té britské a že naši autoři by se z ní měli sem tam něčemu přiučit, stejně jako se o to snaží v případě té zaoceánské. I naše SF má přece spíše pasivní hrdiny, k pesimismu nemá nikdy moc daleko a spíš než opravdové space opery by nám šly více psát jejich parodie. Přesně jako to udělal pan Douglas Adams, jehož ironie a žerty jsou nám velice blízké.

SLOVNÍK ČESKÝCH SF AUTORŮ

KMÍNEK, Ivan

* 21.7.1953 Brno

V roce 1976 vystudoval VŠCHT v Praze. Od roku 1977 pracuje v Ústavu makromolekulární chemie ČSAV. Ivan Kmínek patří k autorům, kteří udržovali úzké kontakty s SF fandemem a publikoval v oficiálních časopisech stejně jako v klubových fanzinech. Dvakrát zvítězil v Soutěži o Cenu Karla Čapka. Napsal a publikoval velké množství povídek. Uveďme alespoň některé: Druhý toho druhu (Zápisník, 1982 č. 23), Syntamora zasahuje (Zápisník 1983 č. 14), Úspěch (AZ magazín, 1984 č. 3), Pavor nocturnus (Zápisník 1984 č. 7), Jak jsem reprezentoval naši epochu (Zápisník, 1984 č. 3), Živý jste byl lepší, pane! (Zápisník, 1984 č. 14 a VTM, 1985 č. 12), Muž, který se opožďoval (Zápisník, 1984, č. 23), O tom, jak si začali tykat (AZ magazín 1984 č. 9), Druhý vstup do téže řeky (AZ magazín, 1984 č. 11), ...a jeden každý bude mít svůj vesmír (VTM, 1985 č. 16), Kam s ní? (Magazín Mladé fronty, 1986 č. 2), Dotazník (Věda a život, 1987 č. 6), První pomoc (VTM, 1988 č. 15), Proč už lidé nemají chlu-paté pihy (Věda a život, 1988 č. 1), Slepá hodina (VTM, 1988 č. 18), Solus (Ikaria, 1991 č. 10). Kmínkovy povídky se vyznačují kultivovaným stylem, nehýří nápady ani dějem, soustřeďují se na problémy obyčejného člověka, často drceného soukolím totalitní, byrokratické společnosti. V tom často připomínají práce Jana Hlavičky. Některé práce se však od této charakteristiky odlišují, například klasický příběh "hard SF" Solus, popi-

sující nesnadný kontakt s jinou formou života. Sbírku Kmínkových povídek ... *a jeden každý bude mít svůj vesmír* vydává nakladatelství Nová vlna. V této sbírce je obsažena podstatná část cyklu, na kterém autor pracoval ke konci své povídkářské tvorby - cyklus o Ústřední kanceláři Vesmíru, kombinující ironický pohled na byrokracii s filozofickými úvahami. V tomto cyklu se objevila řada problémů, kterými se autor zabývá také ve svém románu.

V roce 1987 dopsal Kmínek svůj první román *Utopie - nejlepší verze*, ale podařilo se mu jej vydat až v roce 1991 (Středočeské nakladatelství a knihkupectví). Kmínkův román patří k tomu nejzajímavějšímu, co se v posledních letech v české SF objevilo. Je to ironický příběh o strastiplném hledání zákonů panoptikálního světa, v němž hlavní hrdinové - melancholický vypravěč Viktor a superman Martin - žijí. Kmínek si formou parodie, černého humoru a v antiutopickém rámci klade otázku, o co by se měli člověk a lidstvo snažit, kde leží skutečné hodnoty a jak je nebezpečné se pokoušet k těmto hodnotám dostat jinou než přirozenou cestou.

Výběrová sekundární bibliografie:

J. Peňas: Groteskní utopie. Práce, 1991, 8. 5.

V. Píša: Opjění rohlíkem a to další. Rudé právo, 1991, 13. 6.

-iz-: Projekt nového člověka. Nové knihy, 1991, č. 14.

A. Halada: Absurdita, ironie a zába-va. Tvar, 1991, č. 16.

KOENIGSMARK, Josef

* 1.1.1916 Plzeň

Vystudoval reálné gymnázium a právnickou fakultu UK. Do roku 1950 pracoval jako tajemník Ústředního svazu průmyslu. Pro kádrové potíže často střídal zaměstnání. Pracoval např. jako montér Minimaxu, v roce 1961 se stal vedoucím Divadla malých forem Alfa. Po několika letech činnosti bylo divadlo zrušeno a Josef Koenigsmark pracoval 4 roky jako režisér a dramaturg v armádním uměleckém sboru. V roce 1967 se stal šéfredaktorem Západočeského vydavatelství, odkud byl v roce 1969 propuštěn. Během té doby však stačil připravit do tisku svou sbírku SF povídek *Nekonečné konečno* (Západočeské nakl. 1969). Když byla polovina nákladu vytištěna a rozeslána do distribuce, přišel příkaz tisk zastavit. *Nekonečné konečno* se později stalo sběratelskou vzácností, neboť knihy bylo vytištěno jen asi 1700 výtisků. Sbírka obsahuje 19 povídek, vesměs ironických a satirických příběhů z rodu Lemových vesmírných grotesek. Autor používá celý arzenál SF motivů, ale jeho zájem je upřený na problémy současného člověka. S první povídkou v této sbírce, nazvanou Pád Sodomy a Gomory, popisující netradiční verzi biblické katastrofy způsobené mimozemšťany, se zúčastnil mezinárodní soutěže o vědeckofantastickou povídku. Poprvé byla otištěna v časopisu VTM (1963 č. 11). *Nekonečné konečno* patří k nejlepším a nejvtipnějším povídkovým sbírkám v české SF, i když dnes již mnohé narážky ztratily svou aktuálnost.

Kromě toho je Josef Koenigsmark autorem několika divadelních her

Josef Koenigsmark

s tematikou SF. V rozhlasovém muzikálu Hnutí zedníka Ž., vysílaném rozhlasem v roce 1967, zpracoval jednu ze svých povídek z Nekonečného konečna. SF hra Dědeček v oleji byla uvedena v roce 1961 v divadle Alfa. Do fantastiky patří dosud nevydaný román Eliáš se vrací. Josef Koenigsmark také vybral a přeložil antologii americké SF, která zatím čeká na vydavatele.

Výběrová sekundární bibliografie:

J. Koželuh: O kus dále? Pravda, 1961, 22. 11.

P. Wiesner: Nové kabaretní divadlo v Plzni. Lidová demokracie, 1962, 4. 2.

H. Hrzalová: Třikrát Západočeské nakladatelství. Tvorba, 1970, č. 33.

(ou): So sci-fi možno dnes. Romboid, 1970, č. 6.

KOHN, Pavel

Autor divadelních kritik pro Mladou frontu a časopis Student. V roce 1968 emigroval do Mnichova. Jako poslední záznam o jeho osobě jsem našel v bibliografii článků se zkratkou (ok) nazvaný Excercicie pana Kohna s ručně psanou poznámkou bibliografa: "Ve Svobodné Evropě kritizuje poměry v ČSR." Pavel Kohn napsal dětskou novelu *Proč vyhnuli mamuti?* (SNDK 1964) pro sérii publikací "Proč?". Robot Emilián se v tomto příběhu vypravuje s pomocí stroje času do minulosti, mezi lovce mamutů.

Výběrová sekundární bibliografie:

J. Červenka: Dětské proč. Literární noviny, 1965, č. 30.

Z dopisu Josefa Koenigsmarka Ikarii:

Milá Ikarie,

dospěl jsem na své pouti časoprostorem do stařeckého věku; a ne že by mě to těšilo. Ten požehnaný věk není věru žádné požehnání, a tak člověk závidí těm osobám z mnohých povídek, které si nemusely nechat žehnat, nýbrž se prostě regenerovaly, byly pořád a neupadaly do zapomnění. Tenhle kormoutivý dojem totiž mívám, když listuji v různých antologiích. I já mám touhu se připomenout (stařecká ješitnost). Například jsem zjistil, že pan Dr. Nesvadba, jmenovaný jako nestor české sci-fi, je o deset let mladší mě.

Rozhodl jsem se tedy napsat Vám pár slov o sobě. Už v útlém věku jsem se zamiloval do Vernea, Flammariona a Wellse. Dodnes lituji, že jsem jako žák 5. třídy obecně vyhandloval cenný román "Rusové na Martu" za mičudu. Nikdy jsem ho už nedostal do rukou. Ale v té době jsem krom hraní fotbalu začal taky psát. Vedle pirátských

historií jsem psal i povídky fantastické. A v tom jsem pak pokračoval nadále. Jenže jsem měl sklon k humoresce a zadrželo se mi, že ani sci-fi nemusí být vždy smrtelně vážné. Tak jsem po různých časopisech troustil všeliké grotesky; teprve později jsem zjistil, že i Stanislaw Lem je tohoto názoru. Někdy v padesátých letech se konala jakási mezinárodní soutěž sci-fi a já ji oblesl povídkou "Zkáza Sodomy a Gomory"; mezi údajně 350 účastníků jsem dostal sedmou cenu. Napsal jsem víc takových sci-fi grotesek a humoresek a sestavil z nich knihu "Nekonečné konečno". Paní Irena Zítková z MF z ní měla radost a pozvala mne k sobě. V kanceláři u ní seděl jakýsi pán v hrubě omlém zimníku. "Seznamte se," řekla paní Zítková, "mé dva objevy: doktor Hrabal, doktor Koenigsmark." Tak jsme se seznámili, jenže načalstvo tehdy mou knížku paní Zítkové z edičního plánu vyškrtlo.

Mezitím jsem provozoval sci-fi i na jevišti - v Redutě, v Rokoku a především v plzeňské Alfě, kde jsem mj. uvedl celovečerní sci-fi pásmo "Dědeček v oleji", na němž se podílel hlavně písničkovými texty nebožtík J. R. Pick. Ovšem, načalstvo se na sci-fi dívalo skrz prsty, takže této inscenaci se nedostalo v tisku ani řádky. Když mě vyhodili z Alfy, existoval jsem jistý čas v AUS-VN, i tam jsem pašoval do kabaretních pásem fantastiku, ale generalita chtěla na jevišti vidět samé komandýry Čapajevy, a tak jsem nespěl.

Konečně jsem dostal v roce 1969 knihu "Nekonečné konečno" do tiskárny, díky tomu, že jsem pracoval jako redaktor v Západočeském nakladatelství. Od těch čas jsem nesměl publikovat, a tak jsem za těch neblahých dvacet let zmizel ze scény autorů sci-fi. Jistěže jsem psal, ale některé úřady mi pořád koukaly přes rameno a chodily si pro mou tvorbu - a to člověka "tak nějak" nepodněcuje.

Nuže - stojím tu pod pyramidou české sci-fi literatury s jedinou knížečkou. Ta vyjde (bohdá, neb všechno je jinak) v plzeňském Laseru v reedici a necenzurované úpravě.

Píšu-li dál? Pokud jsou síly, píšu.

Nezlobte se na mě.

Nemůžu za to, že jsem dvacet let nedal o sobě vědět. Byl jsem v té době persekvován i za to, že jsem napsal do jedné novin šestiřádkovou noticku o úmrtí jednoho zdejšího literáta. Připadám si jako ten starý vysloužilý ve stínu lípy. Je to vlastně horror - nebo science fiction.

Děkuji Vám za pozornost.

Josef Koenigsmark, Plzeň 1991

INZERCE

Koupím nebo vyměním: Sínalaky - Gumová pévnost, Jelsnek - Vytřelání na Měsíci, Vyhledání na Marsu, Objevení zlato; a jiné "našití" ukvutiny. Nabízím: Zlata - Hrdinové ve věru a další.
František Hudák, Pod Saharou 722, 252 00 Libčice n.V.

Predám, případně vyměním čunoplav Svět fantastiky 1 a SF 01

Marek Marišček, Olbrachtova 2, 040 02 Košice.

Koupím veškeré materiály týkající se Kufi Saudka - comics, plakáty, ilustrace, atd. Čím starší, tím lepší, ale není podmínkou. Těž vyměním.
Pavel Hrdan, Koutská 2001, 193 00 Praha 9.

Koupím knihy: Troska - Paprsky smrti (Blato le. míru), Burroughs - Pod měsíci Marsu 1-11, Gail Raketou na Měsíc, Babuľa - trilogie Signály z vesmíru, Stolský - Gumová pévnost a další.
Pavel Bartoš, Chlístovice 6. 285 41 p. Malešov.

Vyměním-prodám sci-fi hry na počítači ATARI 800 XE/XL - nejnovější. Dále nabízím textové hry s tematikou FANTASY (Hobit). Nabídka platí stále.

Petr Vojtěchovský, Weihely 543, 569 43 Jevíčko.

Prodám R. Silverberg - Gilgameš se vrací (Hugo 1987, cena 14 Kčs).

Karel Mašek, Olmavec 1130, 735 14 Orlová 4.

Koupím knihy: Únos na Mars, Obručev - Plutonie, Lem - Nepřemožitelný a knihy J.M. Trosky.
Pavel Škrhák, Bošovice 319, 683 55.

Sháním cokoliv od J.M. Trosky, Tolkiena, především samizdaty a fanziny, anglosaskou sci-fi klasiku aj.

Jarošlav Polák ml., Výstavní 7, 603 00 Brno.

Koupím: Oceán hvězd, Ted' už budeme lidé, Planeta opic, Experiment pro třetí planetu. Když ještě žili lidé. Nebo vyměním za: Hledání budoucího času, Já, robot, Spirála času, Jasnovidciem proti své vůli, Druhá planeta Oggu.

Rostislav Brož, Dukelská 130, 671 81 Znojmo.

Koupím: Souček - Velké otázky, Bradbury - Káledjodsko, Asimov - Vd' vesmíre někdo vrazí? Asimov - Konec večnosti, Sovětská literatura 12/82 a vše o SF filmech (Cinema).

Rudolf Drozda, Fr. Černého 1079/2, 337 03 Rokycany.

Vyměním nebo prodám: Neff - Pole šťastných náhod (12.-), Naha - Robocop (26), Běljajev - Poslední Atlantida (12), comics Vzpouza androidů (16), fanzin Focus 1/89 a další. Sháním: Neff - Všechno je jinak, Ikarie XB 1-4, Lovci černých mláků, Wyndham - Chocky. Uptný seznam zašlu.

Roman Štědroňský, Bubovická 130, 262 72 Břežnice.

Prodám Martensson - Světy bez hraní a R.V. Faucher - Ural-Uran 235. Cena 30 Kčs.
M. Havráda, Fr. J. máje 1620, 753 01 Hranice.

České SF povídky v roce 1990

S tradičním opožděním se mi podařilo uzavřít průzkum českých SF povídek za loňský rok a mám opět možnost porovnávat s předchozími dvěma lety, o kterých jsem psal v Ikarii č. 7/1990. Podle očekávání došlo k poklesu množství SF povídek v časopisech, což ovšem vyvažuje náš vlastní časopis, který od června začal vycházet. Překvapením však je prudký nárůst povídkových sbírek a antologií domácích autorů - zatímco v roce 1989 vyšlo pět povídkových sbírek nevalné kvality, v roce 1990 vyšlo patnáct (!) sbírek a antologií. Počet knižně vydaných povídek stoupl z čísla 47 (1989) na číslo 241 (1990).

Z autorských sbírek vyniká zejména Neffův **Zepelín na Měsíci**, jejíž povídky si udržují vysoký standard a jsou celkově čtivější a napínavější než Neffova předchozí sbírka **Čtvrtý den až navěky**, avšak jsou si také navzájem více podobné. Typickými thrillery jsou příběhy ze světa Neffova románu **Měsíc mého života**. Ano, jsem robot a Lov na krysu. Je zde i povídka **Brána číslo třináct**, v loňském roce vyhodnocená jako nejlepší časopisecky vydaná povídka roku 1989. **Mysterium tmy** je asi to nejpodivnější, co Ondřej Neff zatím publikoval, morbidní, temný sen psaný ve stylu fantastických autorů počátku století. V povídce **Hlubina** vládne spíše mainstreamová tvář tohoto autora, jde o psychologicky rozehrané drama u vtrtné soupravy, které by fungovalo i bez SF prvků. Ten však příběhu dodává působivou pointu.

Další autorské sbírky již tak výrazné nebyly. Jde o knihy od Jaroslava Bočka, Jaroslava Veise, Miroslava Kostky, Eduarda Martina, Milana Jelínka, V. Škutiny a J. Šikla, Jana Hlavičky a P. Davida a M. Moravce. Veisova sbírka **Den na Kalistó** je složená výhradně z povídek již knižně publikovaných, tudíž jsem povídky z ní nezařadil do závěrečného přehledu nejlepších povídek roku.

Z antologií byly opět nejlepší antologie vydané fandomem - jde o knihy **Kočas-Sféra**, obsahující výběr z nejlepších povídek loňského Parconu, a **Lovci černých mloků 3** (sest. Z. Rampás), sestavená rovněž z parconských povídek, ale z různých let. V antologii **Kočas-Sféra** jsou takové perly jako čtenářům Ikarie důvěrně známý Josef Pecinovský - **Házím ti laso, kamaráde**, dobrá hard-SF Otakara Adámka **Leť dál, pilote** a podle mého názoru jedna z nejlepších povídek roku 1990 - Quag od Petra Hetešy, o životě dětí v jakémsi záchranném táboře na francouzském zámku, zatímco většina Evropy je vylidněna záhadnou katastrofou. V **Lovcích černých mloků 3** najdeme úsměvnou povídku Evy Hauserové **Golemčiny starosti**, působivý příběh **Cizí** od Jana Haberleho o otci, kterému nevysvětlitelné síly odňaly syna, a špičkovou novelu Františka

Novotného **Hvězdné hry**. Rozsahem však **Hvězdné hry** překračují 100 stran strojopisu, je tedy otázka, máme-li je ještě počítat mezi povídky.

Z antologií vydaných v zavedených vydavatelstvích byla nejlepší Kosatškova **Lety zakázanou rychlostí** (název je přejatý ze série antologií zahraniční SF, kterou Pavel vydával před lety jako samizdat). Obsahuje velice dobré povídky, jako např. lyrickou **Krajinu dětství** Františka Novotného, **Veisovu Odkud přicházejí? Kdo jsou? Kam jdou?** či **Něffovo Bludiště**, které patří k autorovým nejlepším dílům. Popisuje boj o přežití dvojice kosmonautů, kteří se ocitnou v pasti zdánlivě nevelkého, avšak uvnitř téměř nekonečného válce. Znalci díla J. L. Borgese mohou stopovat paralely s **Babylónskou knihovnou**. V této antologii je také pozoruhodná povídka Jiřího Olšanského **Můj příspěvek k výzkumu barokní hudby**, připomínající dílo Jana Weisse.

Z dalších antologií mne zaujal výběr moravských SF autorů **Vesmírní diplomaté**, který je o poznání lepší než jeho druhý svazek **Hosté z planety lidí**. Ve **Vesmírných diplomatech** si nenechte ujít soumravní příběh **Sávanáma** od autora ukrývajícího se pod pseudonymem Staso. Vybroušenou humoristickou povídkou je **Případ deflyogenet** Jaroslava Štěpaníka. Aby těch antologií moravských autorů nebylo málo, v Ostravě vyšla také jedna - a velice špatná: **Veřejná společnost sci-fi**. Zatímco výše zmíněné brněnské antologie byly alespoň směsí dobrých a špatných povídek, ve **Veřejné společnosti sci-fi** nestojí za čtení téměř nic, snad s výjimkou **Rosenbaumovy povídky Neslavný konec profesora Blooma**, **Čarodějnice** od Josefa Pecinovského a **Plastikové Pamel** od téhož autora, která několikrát násobně převyšuje úroveň ostatních prací.

Časopisecky bylo v roce 1990 publikováno 84 povídek, což je o 14 méně než v roce předchozím. Rapidně poklesl počet českých SF povídek v **Zápisníku** z devíti na pouhé tři a z nich jen povídka **Carol** Biedermannové **Příběh noci tisíců a druhé** (č. 4) může být označena za nadprůměrnou. V časopisu **ABC** vyšlo několik SF povídek velice nízké úrovně, i když byly od známých jmen (Karel Veverka, Petr Heteš). V **Ahoj** klesl počet povídek z loňského roku na polovinu. Nejlepší z nich je **Moucha Jiřího Dvořáka** (č. 45), avšak podezřele připomíná **Keyesovu Růži pro Algernon**. Mnoho čísel časopisu **Sedmíčka** bylo v SF duchu, protože tu vyšly dva SF seriály: novela **Dlouhá průrva** Václava Kajdoše (č. 27-42) a akční příběh z prostředí lovců "draků" na divoké planetě **Dračí let** od Ladislava Kubice (č. 18-24). Časopis **Dikobraz** otiskl satirickou povídku Ivana Klímy **Koulačka**, kterou

s přimhouřeným okem také můžeme pokládat za SF (č. 28-30) a dvě politické SF satiry od Milana Exnera a Jiřího Kršky. Zvýšený zájem o SF projevil **AZ** magazín, který ve dvanáctém čísle uveřejnil povídku o lovu na vojenského robota **Tři na jednoho** od Marka Kuchlera a v osmém čísle otiskl dokonce tři SF povídky, z nichž nejlepší je tajemná **Atrium mortis** od Martina Hanky. V časopisu **Interpress** pokračuje v publikování povídek dvojice Ondřej a Josef Dvořák. V nově založeném časopisu **Škrt** vyšla jedna z nejlepších povídek loňského roku - **Kosatkův Let na měsíc** pojatý jako střelba do pohyblivého terče, navazující na Ballardovu povídku **Zavraždění J. F. Kennedyho** pojatý jako automobilový závod s vrchu.

Pak jsou tady časopisy zaměřené výhradně na SF a ty vyšly loni celkem tři. Především první a zároveň poslední číslo nerealizovaného projektu Ondřeje Neffa a Teodora Rotekla **Svět, fakta, fantazie**, obsahující zajímavé povídky od Jaroslava Veise, Zdeňka Volného, Jana Veselého a Jaroslava Jirana, dále dvě čísla **Talašova Světa fantastiky**, z nichž z české tvorby byla nejlepší povídka Michala Vitouše **Peklo nebo ráj**, připomínající **Vejdělkův román Návrat z ráje**, a konečně i naše **Ikarie**. Z loňské produkce **Ikarie** mne pobavily povídky Franty Novotného **Jak jsme si pořídili auto** a Evy Hauserové **Jeden den Zoji Andrejevny**. Ve fandomu oslavovaná **Legenda o madoně z vrakovišť** F. Novotného mne tolik nesebrala, zato však paralelní povídka **Růžová krychle** od Vilmy Kadlečkové se mi velice líbila. **Společnost Avonská labuť** patří k Olšanského nejlepším povídkám, což se dá říci i o **Veisově** **Pajdi sa mnoj, malčík**, řekl **Rusák**. **Veisova** povídka má mrazivou myšlenku i atmosféru, ale její drama by mělo být podepřené důkladnější zápletkou. **Vítěz loňské soutěže** **O cenu Karla Čapka**, **Veverkův** **Adapt**, byl sice dobrý, ale raději dávám přednost akci v reálu než v počítačových sítích, a tak sdílím čtenářské nadšení s klenotem Josefa Pecinovského **Házím ti laso, kamaráde**.

Z knižně vydaných povídek se mi nejvíce líbily tyto: 1. P. Heteš - **Quag**, 2. J. Pecinovský - **Házím ti laso, kamaráde!**, 3. O. Neff - **Bludiště**, 4. O. Neff - **Hlubina**, 5. J. Olšanský - **Můj příspěvek k výzkumu barokní hudby**. Z časopisecky publikovaných: 1. J. Pecinovský - **Házím ti laso, kamaráde!**, 2. P. Kosatík - **Let na Měsíc** pojatý jako střelba do pohyblivého terče, 3. J. Veis - **Pajdi sa mnoj, malčík**, řekl **Rusák**, 4. J. Procházka - **Rox'n'Roll** a 5. V. Kadlečková - **Růžová krychle**.

Kompletní seznam všech povídek vydaných v roce 1990 i podrobnější komentáře uveřejním v příštím čísle fanzinu **Poslední dávk**.

Bouře na dně oceánů.

Při hlubokomořských bouřích na oceánském dně v hloubkách kolem čtyř až pěti kilometrů vznikají vodní proudy s vysokými rychlostmi proudění. Bouře tu trvají mnohem déle než na souši, ale zato rychlost pohybu oceánských proudů je mnohem nižší, než rychlosti větrů. Nicméně i proud tekoucí rychlostí 0,5 m/sec (1,8 km/hod) může vyvolat stejně dramatické změny jako vítr o rychlosti 80 km/hod, poněvadž tyto hlubokomořské bouře rozvířují sedimenty na dně a přemísťují je na velké vzdálenosti.

Je zvláštní, že nejbouřlivější oblasti mořského dna leží pod nejproměnlivějšími částmi zemského povrchu. Oceánologové nepředpokládají, že by systém povrchových proudů, jako je například Golfský proud zasahoval do hloubek větších než 2 kilometry, přesto v hloubkách kolem 5 kilometrů pod Golfským proudem existují velmi silné bouře, které způsobují silnou erozi dna. Nejbouřlivější oblast mořského dna se rozkládá v oblasti Antarktidy.

S těmito poznatky je nutné počítat při využívání oceánů. Profesor McCave z Cambridgeské univerzity přičítá většinu poruch mezikontinentálních podmorských kabelů právě hlubokovodním bouřím a velmi rychlým proudům, které stékají po kontinentálních svazích a unášejí s sebou velká množství písku a bahna.

Pluto má atmosféru.

Americkým vědcům se podařilo dokázat dosud jen předpokládanou existenci atmosféry u nejvzdálenější planety naší soustavy, Pluta. Během letu na Tichým oceánem zaměřili vědci devadesáticentimetrový teleskop, instalovaný na palubě letadla, na jednu ze vzdálených hvězd právě v okamžiku, kdy se přes ní začal přesouvat trpaslík Pluto, vzdálený v té době od Slunce přes 6 miliard kilometrů. Ohyb světla vzdálené hvězdy, který nastal v předpokládané atmosféře Pluta, jednoznačně dokázal její existenci. Až doposud byli vědci odkázáni pouze na infračervené snímky a tím pádem na nepřímé důkazy o atmosféře na Plutu.

I čipům hrozí stres

Již před pěti lety si vědci všimli, že mikročipy se po nějakém čase nedají použít a to i tehdy, když vůbec nebyly v provozu. Uživatelé i odborné časopisy hovoří o nevysvětlitelné nákazě, která nemá nic

společného s počítačovými viry či zneužitím počítače.

Čipy skladované za běžných podmínek jsou prostě najednou vadné. Příčinu objevil až tým pracovníků Cornellovy univerzity v Ithace a tou je STRES.

Integrované čipy se vyrábějí při teplotách kolem 400 stupňů Celsia, kdy se na křemíkovém podkladu vytvářejí vodivé spoje. Při ochlazování za pokojové teploty mají vodivé cesty tendenci se stahovat k sobě. Avšak nedovoluje jim to jejich spojení s podkladem, který má velmi nízký koeficient roztažnosti. Tím vzniká stres - vnitřní pnutí. Jeho prvním symptomem je rozmnožování mezer nevyplněných atomových pozic v mřížkové struktuře kovu. Největší množství jich vzniká v hraničních oblastech mezi jednotlivými krystaly. Kov se snaží vzniklé mezery vyplnit a skupiny atomů se přesouvají do jejich blízkosti. Čím déle tento stav trvá, tím víc atomů opouští svá původní místa a mezery se rozrůstají na dutiny. V té době je již čip prakticky nepoužitelný.

U současných nejrychlejších čipů je šířka vodivých cest okolo jednoho mikronu, což je vlastně rozměr jednoho krystalu, takže jednotlivé krystaly jsou uspořádány v řadě za sebou. Za těchto podmínek netrvá příliš dlouho a vytvořené mezery mezi hraničními oblastmi zmek se spojí v praskliny a vodivá cesta se přeruší. To je také důvod, proč těmto defektům nejčastěji podléhají nejvýkonnější čipy - je jejich vodivé cesty jsou nejtenší.

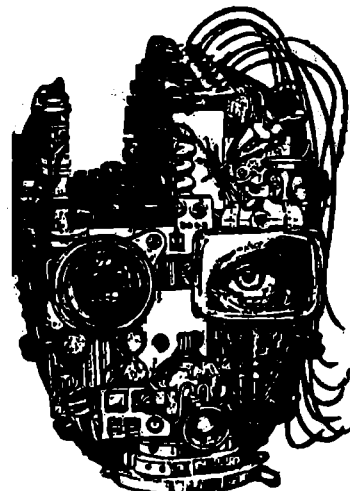
Jedním z bodů tohoto teoretického modelu je, že čip může za nějaký čas vysadit, aniž by jím kdy protékal proud. Pravděpodobnost, že čip bude defektní, je nepřímo úměrná šířce jeho vodivých cest. Při desetinásobném zmenšení šířky vodiče vzrůstá pravděpodobnost jeho prasknutí až tisíckrát.

Jak řešit tento problém, není dosud jasné. Výzkumná pracoviště zatím testují použití jiných kovů v čipech a hledají se pružnější spojení mezi kovem a podkladem.

Přesné vzdálenosti ve vesmíru.

Vzdálenost mezi Měsícem a Zemí je nyní možné měřit s přesností asi tři centimetrů a odborníci věří, že v dohledné době se přesnost zvýší asi třicetinásobně.

Terito enormní vzestup přesnosti umožnila technika, které se říká laserový radar, nebo přesněji řečeno laserové měření vzdálenosti. Laserový paprsek vyslaný ze Země vracejí na Zem speciální odražeče umístěné na povrchu Měsíce. První z nich taní instalovala posádka Apollo 11 - Neil Armstrong a Buzz Aldrin při prvním přistání lidí na

připravuje Vlado R Í Š A

Měsíci před více jak dvaceti lety. Tento odražeč je jediným dosud fungujícím přístrojem, ze všech které byly při uvedeném letu ponechány na povrchu Měsíce. Potíže, které je nutné při měření překonat nejsou zdaleka nejmenší. Laserový paprsek je sice velmi úzký, ale Měsíc je tak daleko, že ozářená oblast má průměr 1,5 kilometru. Po návratu na Zem má paprsek průměr víc jak 8 kilometrů. Znamená to, že detektor pro příjem odraženého světla musí být mimořádně citlivý. Pokud by Měsíc byl ve vzdálenosti jen dvakrát větší, než je nyní, byly by signály již natolik slabé, že by je nebylo možné zachytit.

Zasažení cíle na tak velkou vzdálenost je velmi obtížné. Je to možné přirovnat k pokusu zasáhnout kulkou z pušky pohybující se cíl o velikosti desetihálře na vzdálenost 3 kilometrů. Astronomové proto hledají odražeče zkusmo a to tak, že "rastrují" krajinu na Měsíci a řídí se přitom terénními útvary poblíž odražečů. První z nich (z Apollo 11) je v Moři klidu, kde je velmi málo zachytných bodů. Další pochází z Apollo 14 a je poblíž kráteru Fra Mauro v Oceánu bouří. Nejlépe se zaměřuje třetí, pocházející z Apollo 15, umístěný v měsíčních Apeninách, který má dvojnásobně větší plochu, než oba předchozí. Všechny odražeče stále ještě fungují proto, že se jedná o naprosto pasivní zařízení, bez jakýchkoli obvodů či baterií. Tudiž je možné je využívat do té doby, dokud je nepokryje prach, nebo nezníčí dopady mikrometeoritů.

Výsledky měření potvrdily předpoklad, že slapové vlny vyvolané v tělese a hydrosféře Země postupně zpomalují její rotaci a způsobují, že se náš den neustále prodlužuje. Změna rotační energie se zpětně přenáší na Měsíc a vede k tomu, že toto těleso obíhá Zemi po velmi jemně se rozvíjející spirále. Měsíc se neustále vzdaluje a laserová technika potvrdila, že vzdálenost Země a Měsíce vzrůstá průměrně o 3,8 centimetru ročně.

NA NÁVŠTĚVĚ U NEJSTARŠÍHO FANA

Jednoho srpnového rána jsem vystoupil z autobusu společnosti Greyhound ve stanici Hollywood. Nejdřív jsem se prošel po Bulváru hvězd a pak jsem se vydal do sci-fi muzea Forresta Ackermana.

Už začátek napovéděl, že to nebude tak snadné. Glendower Avenue byla pro prvních pět dotázaných něčím zcela neznámým, přestože jsem s realistickým ohodnocením své školní angličtiny raději ukazoval adresu napsanou na papírku. Konečně jsem uviděl policistu a ten mé naděje nezklamal. I on se ale musel nejdřív poradit s mapou, než mi mohl vysvětlit cestu.

Rozhodl jsem se, že malá procházka neuškodí a není třeba jet autobusem. Bohužel jsem si nevšiml měřítka polícištiny. Z procházky se nakonec vyklubala dvouhodinová túra, převážně do kopce.

Když jsem konečně dorazil k patrovému domu ve vilové čtvrti vysoko nad

Hollywoodem, byl jsem, ač založením optimista, skálopevně přesvědčen, že najdu dveře zamčené na sedm západů. Našel jsem hned tři vchody, přičemž na dvou byl nápis: *Hosté pana Ackermana - zvoňte u zahradních dveří!* Došel jsem k názoru, že jako člověk, o jehož příchodu nikdo neví a o němž zde nikdo v životě ani neslyšel, se nemohu pokládat za hosta, a zazvonil jsem u dveří do domu.

Vykoukl asi třicetiletý svalovec a po vyslechnutí mé žádosti o prohlídku muzea utrousil: "Zvoňte u zahradních dveří."

Poslechl jsem a vzápětí se ozvalo zabzučení a dveře se přede mnou otevřely. Sešel jsem po schodech, zašel za roh a uviděl třímetrovou raketu, ležící na boku.

Zatímco jsem přemýšlel, z které planety asi dorazila, otevřely se další dveře a z nich vyšel starší pán (nar. 1916) s přívětivou tváří. Po vysvětlení, odkud jsem a proč jsem přišel, se jeho tvář nadšeně rozzářila. Forrest J. Ackerman mě hned pozval dál a já se ocitl ve vysněném světě každého sci-fi fana.

Všechny stěny pokrývaly regály s knížkami (a to jsem ještě nevěděl, že regály jsou posunovací a za nimi se skrývají další regály s dalšími svazky). Zbytek prostoru byl vyplněn plakáty, plackami, figurkami a dalšími relikviemi tohoto chrámu sci-fi. Prakticky jsem zapomněl na únavu a pod vedením FJA se vydal na prohlídku.

Hlavní část muzea se nachází v pěti místnostech v suterénu domu. Celkem muzeum zabírá sedmáct místností a tři garáže a obsahuje přes 200 000 knih, fanzinů, časopisů (stav z roku 1976) a nejrůznějších sci-fi suvenýrů.

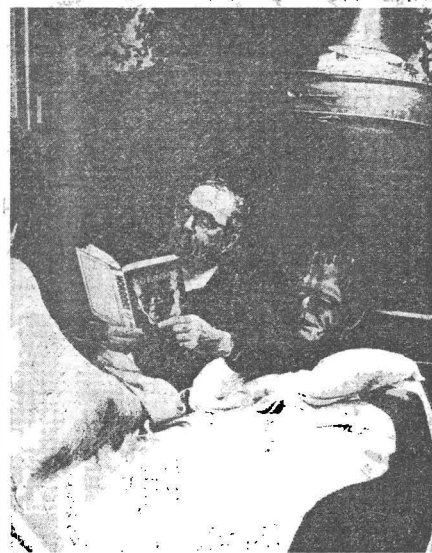
Hlavní dominantou jsou knížky. Novější i starší, paperbacky i bibliofilia, ale většinou vydání a tituly na dnešním trhu vzácné. Na všech dveřích jsou plakáty z filmů, většinou s podpisy hvězd, jako například S. Spielberga a G. Lucase. Na políčkách stojí suvenýry z filmů, třeba krabička se sminkami z filmu *Muž tisíce tváří*, falešné zuby Lona Chaneyho z *Londýna po půlnoci* nebo jeho brýle z *Pana Wu*. Průvodce sám pak nosí na prsténku prsten hraběte Draculy.

Jedna z místností je zasvěcená modelům. Jsou to vesmírné lodi z Hvězdných válek, Star Treku a dalších filmů. Na stěnách jsou "posmrtné" masky FJA, Borise Karloffa, Lona Chaneyho a dalších herců, převážně hororového žánru. Mimochoodem, horror a B. Karloff jsou

v tomto domě jasnými a stálými favority. Tato místnost má jednoznačnou dominantu a tou je socha Vetřelce v životní velikosti. Je to model, který byl vytvořen jako definitivní podoba pro natáčení.

Stěna u dveří je zasvěcena oceněním a uznáním. Můžeme tu najít opravdu rozmanitou směs diplomů, počínaje čestným doktorátem literatury z anglické univerzity St. Andrew, přes členství v různých sci-fi klubech až po vzácný titul čestného lesbičana (*Honorary Lesbian*), udělený organizací *The Daughters of Bilitis*.

Na políčkách lze kromě knížek najít i různé zbraně od dýky po paprsky smrti. Na jedné políčce pak stojí

i Hugo. Je to jeden ze tří, které FJA zatím dostal. Toho vůbec první uděleného, kterého převzal z rukou Isaaca Asimova v roce 1953, přenechal britskému fanovi K.F. Slaterovi, o kterém si myslel, že si ho zaslouží víc. Na pracovním stole se tyčí suvenýr z Prahy, figurka Golema.

Další místnosti muzea okupují filmové plakáty z posledních šedesátí let spolu s plackami ufounů, dinosaurů a různých conů. Dají se tu najít svědectví o návštěvě všech dožadních worldconů s výjimkou jediné, kdy FJA zemřel otec.

Muzeum pokračuje o patro výš, v obytné části domu. Tady už visí jen vybrané plakáty a obrazy, záplava knížek zůstala až na výjimky dole. Vstupuji do místnosti ve druhém patře a zdravím postavu v rohu. Když neodpovídá, zkouším to ještě jednou. Pak mi dojde, že tato socha Frankensteinova v životní (? - 210 cm) velikosti mi neodpoví. Pohled na hodinky mi sdělí, že už uběhlo celých pět hodin. Myslím, že už bych měl asi odejít, ale FJA prohlašuje, že to je vyloučeno, protože musíme počkat na jeho dva přátele od filmu, se kterými půjdeme na oběd.

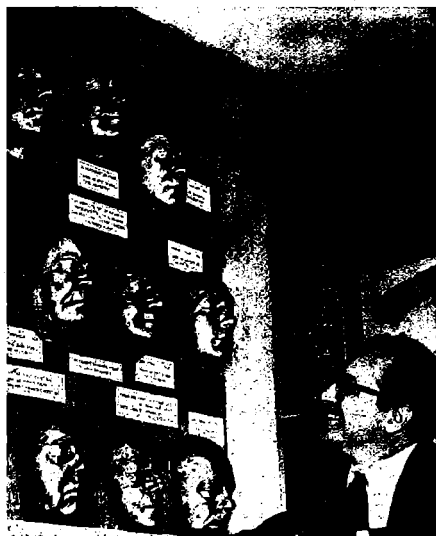
Během čekání mi ještě vnutí (musím přiznat, že moc práce mi to

nedalo!) několik knížek o historii SF filmu, SF muzea a časopisu, který kdysi vydával.

Na oběd do výborné samoobslužné restaurace jedeme starým cadillacem s poznávací značkou SCI FI. Po zhruba hodinovém obědě, při němž jsme živě diskutovali, se loučíme a já vyrážím na návštěvu *Universal Studios*.

Mirek Štádl

PODZIMNÍ PORADA

Pokud jste četli reportáže z Parconu 91 v *Ikarii* č.10, asi jste nabyli dojmu, že vůdčí osobnosti našeho fandomu upadly do zimního spánku nebo jiné formy hibernace (srpnový spánek či zmoženost vedrem).

Podzimní porada sci-fi klubů v Šumperku ukázala, že při nižších teplotách jsou naši fanové (včetně prezidenta Čs.fandomu Zdeňka Rampase) naopak dosti čilí.

Víkend 18. - 20.10.91 jsme strávili jako hosté šumperského sci-fi klubu Márkopulos. Vlastní porada zabrala jen sobotní odpoledne, ale stačili jsme prodiskutovat spoustu věcí. Hlavně předseda klubu J.Vernea Egon Čierný měl řadu návrhů, jak by se dala vylepšit koordinace klubové činnosti, ale obavy z přebujení byrokracie nám zabránily je všechny přijmout. Přeci jen jsme však zvolili Radu Čs.fandomu a stanovili, že kluby budou platit příspěvky. Zdeněk slíbil, že založí konto Čs.fandomu, které se určitě bude občas hodit.

Nejdůležitějším bodem byly Parcony, především Parcon 1992.

Zde musíme uvést na pravou míru informaci z *Ikarie* č.10: *V Košicích se nemělo rozhodnout o místě konání Parconu 92!* Na jarní poradě jsme se jen domluvili, že by bylo hezké, kdyby kluby, které mají o pořádání zájem, to v Košicích nějak inzerovaly, třeba udělaly tzv. bidding party. Košičtí organizátoři však s vervou a iniciativou sobě vlastní připravili hlasovací

turny a oznámili, že fanové, protože se jich tady stejně sešlo nejvíc, budou hlasovat o Parconu. Tím pádem náš zpravodaj Vlado Ríša měl (spolu s řadou jiných fanů) za to, že je skutečně potřeba rozhodnout o místě konání Parconu 92.

Nakonec se objevilo celkem šest (což je rekord!) klubů, které byly ochotny zorganizovat Parcon na území naší republiky, jen abychom ho nezaprodali Němcům! Tolik vlastenectví jsem ani nečekala a upřímně mě to nadchlo.

Opravdu vážní zájemci však byli vlastně dva: Ostrava, kde se již Parcon jednou konal v roce 1988, a Chomutov, který zatím nemá žádné zkušenosti s pořádáním conů. Fanové proto zvolili většinou hlasů Ostravu.

Parcon 1992 se tedy bude konat v Ostravě ve dnech 4. - 6. září 1992. Všechny bližší informace přineseme včas v *Ikarii*.

JAK CHUTNAJÍ DRAČÍ SLINY A MIMOZEMŠTÍ ČERVI

Dne 24. října jsem se byla podívat na výroční schůzce sci-fi klubu ve Štětí. Výroční proto, že Josef Pecinovský vede tenhle klub už pět let! Ano, čtete dobře, jde o autora, kterého jste si oblíbili na stránkách *Ikarie*. Ve svém civilním životě totiž Pepa učí na střední škole a jeho žáci měli zájem o sci-fi, a tak vznikl kroužek vědecké fantastiky.

Zlatým hřebem chůzky bylo odpálení rakety, které se dělo ve tmě na kopci za městem. To jsem už neviděla, protože jsem se vracela do Prahy, ale nepřišla jsem o svérázné pohoštění: zelený likér získaný ze slinných žláz draka, a k tomu zelený mimozemský červ vytvořený ze sušenek albertek spojených krémem, s očima z piškotů a černých rybízů.

Fanové ze Štětí nejsou jediní, kdo vymýšlejí sci-fi jídla. V příštím vydání *Fandomanie* vám vypíšu několik receptů z kuchařky, kterou vydal SF klub Marek z Lanškrouna.

(hu)

CHCETE JET NA CON DO NĚMECKA?

Plakátek zve k návštěvě conu v Düsseldorfu. (Kontaktní adresa je: H. Sporck, Am Sonnerberg 38, 4630 Bochum 5)

A pokud byste se chtěli vydat do Freudenstadtu na Freucon, který se bude konat ve dnech 24. - 26. dubna 92, napište si o informace na adresu:

FREUCON, c/o Achim Sturm, Woltersburger Mühlenweg 10, W-3100 UELZEN 5, Deutschland.

4./5. JULI 1992
Konferenz- und
Schulungszentrum
Hedersdorfer Lohweg 18
4000 Düsseldorf

KONTAKTADRESSE:
Hans-Jürgen Spörck
Am Sonnerberg 38
4630 BOCHUM 5
Tel. 0234 / 45 13 90

5. SCIENCE FICTION-TAGE NRW

Präkonferenz
Workshops
Ausstellungen
Workshop
Stages

BRIAN W. ALDISS

Schulungsgelder:
bis 31.12.1991
25,00 DM
ab 1.1.1992
30,00 DM
Tagungsgeld
35,00 DM

Veranstalter:
SPF-Regionalgruppe
Niederrhein e.V.
KONTAKTADRESSE

NADACE PRO PODPORU ETICKÝCH ZKOUŠMÁNÍ

se jmenuje Ethos 2001 a byla založena na podporu etického výzkumu. Je zaměřena na rozvinutí vědeckého výzkumu v oboru etiky a vydávání časopisu *Etika*.

Sponzoři nadace mohou určit účel, na který věnují své prostředky.

Kontakt: Dr. Jiří Sekerák, Mendlovo nám. 1, 602 00 Brno, tel. 3160/329, 305.

IKARIE NA ISTROCONU

Bratislavský con se jmenuje Istrocon a má dlouhou a hezkou tradici, jak mi popisoval bývalý vedoucí sci-fi klubu Sféra Vlado Srpoň. V minulých letech prý jeho manželka varila pro tři stovky návštěvníků guláš a zelňačku. Vlado sám je naprosto nepřekonatelný v dražení knih, kdy svým vervným herectvím skvěle baví obecenstvo, dostává potenciální kupující do varu a současně chrlí zajímavé informace o dražených knížkách. Diváci o Vladovu dražbu nepřišli ani tentokrát.

Istrocon se letos konal 8. - 9. listopadu v kulturním domě na sídlišti Petržalka. Zvenčí se přízemní budova, zdobená nápisem *Obrádná sieň*, nezdála příliš velká, ale ve skutečnosti v ní bylo několik velkých sálů, které fanové využili na výstavy, videoprojekce, burzy a už zmíněnou dražbu. V obrádní síni probíhaly všechny přednášky a besedy.

Duší podniku byl nynější šéf klubu Sféra Peter Pavelko. Podarilo se mu snížit účastnický poplatek na pouhých 20 Kčs, za něž poskytl den a půl programu a plakát Istroconu

od Juraje Maxona.

V pátek večer si návštěvníci prohlédli výstavy - autorské Juraje Maxona a pana Dubnického a tematickou výstavu výtvarníků časopisu Ikarie. Výstavy tu zůstaly až do konce listopadu.

V sobotu jsme besedovali o Ikarii, slovenských povídkách, fandomu a jiných zajímavých věcech. Ondrej Herec přednášel o současné americké sci-fi a pravděpodobně vyvrcholením conu byla přednáška "antiufologa" dr. Kapušinského, kde došlo k temperamentním výměnám názorů o racionalitě a exaktnosti vědy.

Téměř stále běželo video, mimo jiné filmy *Heavy Metal* a *Terminátor 2*.

Skoro do rána jsme popíjeli račianské a silván a debatovali o Parconech, knížkách, a samozřejmě - i když v omezeném rozsahu - i o politice. Vlado Srpoň soudí, že bychom měli hlasitě proklamovat, že my, československý fandom, jsme tady, rozumíme si a necítíme žádné zásadní rozpory. Myslím, že nic proklamovat nebudeme - ono je to tak samozřejmé.

Pokud by na zeměkouli žili jen sami sci-fi fanové, možná by se klidně mohli hned zrušit všechny hranice.

(hu)

DRAMA V JUGOSLÁVIÍ

Poslala jsem dopis zagrebským organizátorům Euroconu 92, v němž jsem je žádala o nějaké informace. Odpověď, která mi přišla, byla dost depimující: Dr. Darije Djokičji psal za dělostřelecké palby a houkání sirén. Tisíce mrtvých, desetitisíce raněných a statisíce evakuovaných, nefungující doprava a spoje, to všechno samozřejmě vylučuje, aby se Eurocon konal "v tom, co bývalo Jugoslávií".

Těsně před uzavěrkou jsme dostali zprávu, že EUROCON 92 bude spojen s FREUCONEM. (Kontaktní adresa je na předcházející stránce)

SCI-FI NA GYMNAZIU

Sama jsem absolventka gymnázia Nad štolou v Praze 7, a proto se můj stařecký zrak orosil dojetím, když jsem uviděla, že studenti této školy vydávají fanzin. Je to sci-fi příloha školního časopisu *Diplomat* a lze se v něm dočíst velmi podnětné věci. Například: "Chceme přesvědčit profesorku češtiny, že sci-fi je také literatura a že si nezaslouží být utiskována... požadujeme minimálně jednu maturitní otázku z českého jazyka z oblasti sci-fi."

To mě nadchlo. Americký spisovatel David Brin nám velice kladl na srdce, abychom si u nás probojovali přednášky ze sci-fi na filozofické fakultě (ne-li přímo katedru sci-fi).

Zatím jsme v tom směru nic nepodnikli, ale třeba se sci-fi na střední i vysoké škole prosadí díky inteligentním a rozumným studentům, kteří vědí, co je *opravdu důležité* studovat!

(hu)

ŽÁDNÉ SF, ALE HOLÁ SKUTEČNOST!

15. 11. 91 krátce před dvanáctou hodinou nastal historický okamžik: náš redaktor Ivan Adamovič vstoupil do manželského svazku s Kačenkou Zemanovou, absolventkou informatiky na FF UK, příznivkyní hudby a zpěvu. Kačenka měla na sobě růžové šaty a klobouk se stuhou, doplňkem byla bílá kytice. Ivan byl oblečený do šedého obleku.

Svatba se konala na Vyšehradě a tak si vyslechli mimo jiné i výzvu, aby navázali na tradice vytyčené zde kdysi Přemyslem a Libuší. Proč ne? Libuše byla aspoň trochu scifistka...

Vzhledem k časovým problémům obřadníků to byla jedna z nejkratších svateb, neboť proběhla za necelých deset minut.

(eh+vr)

VYHLÁŠENÍ SOUTĚŽE O CENU KARLA ČAPKA 1992

Prezident, rada Československého fandomu, organizátoři Parconu a redakce časopisu Ikarie vyhláší 11. ročník literární soutěže prací v oblasti science fiction O cenu Karla Čapka.

Soutěžní práce se budou hodnotit v kategoriích: krátká povídka, povídka, novela a román. Rozřazení prací do jednotlivých kategorií provede porota, rozsah textů není nijak omezen. Soutěžní texty však musí splnit tyto podmínky:

- půjde o dosud nepublikované práce;

- budou napsány v českém nebo slovenském jazyce;

- budou napsány na stroji nebo počítači normovaným strojopisem, tj. 30 řádků na stránce a na každé řádce 60 úderů;

- zašlete je v originále + třech kopiích, tedy celkem ve čtyřech exemplářích. Organizátoři uvítají, když zašlete své práce na disketě v libovolném textovém procesoru, v tom případě stačí připojit 2 exempláře již vytištěného textu a velice se tím zvyšuje naděje na publikování vaší práce ve sborníku vítězných próz;

- soutěž je anonymní, proto k zásilce přidejte zalepenou obálku obsahující tyto údaje o autorovi: jméno, adresu, rodné číslo, účast v minulých ročnících CKČ a předchozí publikační činnost.

-uzávěrka soutěže je 31. března 1992.

Práce zasílejte buď do redakce Ikarie nebo na adresu: Z. Rampas, prezident Čs.fandomu, Letecká 6, 161 00 Praha 6.

Organizátoři soutěže si vyhrazují právo otisknout vítězné práce v materiálech vydaných u příležitosti Parconu 1992. Další vydávání soutěžních prací ve fandomovém nebo profesionálním tisku bude s autory individuálně domluveno.

Hodnocení příspěvků proběhne ve třech kolech: v prvním kole se vybere v každé kategorii několik desítek prací, které dosáhly vyšší myšlenkové i formální úrovně. V druhém kole vyberou porotci v každé kategorii několik děl nominovaných na Mloka. Ve třetím kole bude z nominovaných prací všech kategorií vybírat porota složená z renomovaných autorů SF, vydavatelů a nejvýraznějších osobností fandomu nejlepší práci, která získá Cenu Karla Čapka - Mloka.

Do soutěže se mohou zapojit všichni autoři od začátečníků po profesionály; redakce Ikarie hodlá zvlášť ocenit nejlepší příspěvek autora, který dosud nepublikoval knižně. Cílem CKČ totiž je především objevovat nové talenty a zprostředkovávat cestu jejich děl k vydavatelům a čtenářům.

Vyhlášení výsledků a udělení Mloka pro rok 1992 bude součástí slavnostního sobotního večera na Parconu 1992, který se bude konat ve dnech 4. - 6. září 1992 v Ostravě. Během Parconu proběhnou i besedy s porotci, kde se dovíte, jaký mají na vaši tvorbu názor. Nejzajímavější příspěvky budete mít možnost si přečíst v Ikarii a v dalších sbornících, antologiích a časopisech, o kterých vás budeme průběžně informovat.

VAŠE REAKCE NA DISKUSI O NAŠÍ DOMÁCÍ SCI-FI

Když průměrný člověk jako první sci-fi přečte například *Růžovou krychli* od Kadleckové, s největší pravděpodobností už nikdy na sci-fi nesáhne. Čtenář se na náročnější literaturu musí připravit, a to nejlépe tím, že bude číst lehčí díla. Oddechová literatura ho brzy omrzí (pokud nestráví celý život jejím marným sháněním) a začne hledat něco víc. I masová literatura může být dobrá literatura.

Když neplavec skočí do vody, pravděpodobně se utopí. A to hrozí i naší sci-fi, jestli nezačne myslet víc na to, jak se bude líbit čtenářům, než na to, co řeknou kritici.

Úplně u nás chybí vědecká sci-fi. Vždyť mezi spisovateli sci-fi je tolik lidí s vědeckými tituly! Ať mi nikdo neříká, že by se nedalo najít pár originálních nápadů. Vždyť patent na rozum nemají jen Američané!

Miroslav Staněk, Uhřetice

Nesouhlasím s jakýmkoli jiným dělením autorů, než podle kvality díla; ostatní je nepodstatné. Jistě je česká tvorba odlišná a leckdy pro anglicky mluvícího čtenáře nepochopitelná. Je přece psána pro českého čtenáře s jeho specifickou mentalitou, zkušenostmi a zvyky. Který Američan si dokáže představit život v rudém Československu? Naproti tomu západní kultura se zdá být skutečně kosmopolitní a všeobecně srozumitelná. Proto v současnosti při známém nedostatku financí sáhnou raději po stěžejním díle klasika SF (konečně!) než po české prvotině, o jejíž kvalitě mám jen mlhavé představy. Ale trh s klasikou se musí přece jednou nasytit. Nedoporučuji návrat "ke kořenům SF", tato oblast už je myslím dostatečně "vydolována" a v dnešní době si raději hledme zajistit místenku v současném literárním vlaku.

Myslím si, že zvládnutí řemesla je pro autora nezbytný základ! Proto bych se přimlouval za rozšíření workshopů, různých kursů, škol a podobně.

Přicházím k domněnce, jestli proklamovaný "problém", či spíše "mindrák", není jen variantou pocitu "malého českého človíčka" s jeho malou českou SF. Věřím, že je to jen přechodná krize,

vyvolaná změnou poměrů. Naše SF má na to, být světová!

Pavel Vosáhlo, Klatovy

Díelka našich autorů mi připadají ako vyložene úbohučke atrapy, bez kúska humoru, sebaironie, remesla, nadhľadu a podobne. Autori sa zámerne štylizujú do poloh, ktoré sa javia ako vyložene exhibicionistické, bez štipky remeselnej zručnosti a názorovej orientácie.

Pán Neff sa prejavuje ako pseudoosobnosť, ktorá z vlastnej nemohúcnosti obviňuje ďalších neschopných. Problém zrejme spočíva v dobe a jedine budúcnosť priniesie jeho rozuzlenie.

Zaráža ma fakt, že sa k celému trapasu nevyjadřila tá pravá hlava našej sci-fi, pán Josef Nesvadba. Je to jediný autor, ktorý udržuje aké také meno našej sci-fi v zahraničí. Pán Nesvadba je autor, ktorému vyššie menovaná bagáž nesiahla ani po kotníky. Práve pán Neff zaberá miesto, ktoré mu vobec nepatrí a na ktoré nemá žiadny nárok.

V osmom čísle ste uverejnili poviedku a rozhovor autora, ktorého dielo presne zapadá do schémy kopírovania západnej literatúry na najnižšej umeleckej úrovni. Názov rozhovoru sa presne hodí k téme: Akce, samá akce, alebo veselo a trápne kopírujeme západ, tak ako to robí Kadlecková, Novotný, Procházka, Veverka a celý trápny spolok, bez myšlenkovej vyváženosti, len nech tečie krv a kradnú sa lode...

Peter Holub, Poprad

CO SE VÁM V IKARII NELÍBÍ

Když jsem se při čtení Ikarie dostal k povídce Filipa Škáby *Conan nepřemožitelný* (pozn.red.: autor dopisu nepostřehl slovní hříčku v názvu - *NEPŘEMOŽITELNÝ*), byl jsem jí mile překvapen. Konečně se našel i někdo z Československa, kdo by chtěl pokračovat v psaní dobrodružství známého hrdiny. Po jejím přečtení jsem však strnul. Název, který sliboval další z napínavých barbarových dobrodružství, byl vlastně jeden veliký sprostý výsměch a s ním i celá tato povídka. To, co prováděl F. Škába s Conanem, bylo opravdu odporné. Autor z Conana udělal úplněho debila. R. E. Howard by se asi divil, co s jeho

Conanem dělá Filip Škába.

Pohoršila mě také recenze O. Neffa, kde hodnotí A. Schwarzeneggera v roli Conana. Z tohoto článku je na první pohled znát, že O. Neff nemá A. Schwarzeneggera v lásce. Ondřej Neff by film *Conan barbar* nejraději natočil bez svalovců s ani trochou surovosti, ale na druhé straně by je nechal zabíjet, aby teklo dost krve, a chtěl by zde mít (ve fantasy filmu!) opravdové porno.

Byl bych rád, kdybyste se k tomuto mému názoru vyjádřili, protože si myslím, že je daleko více lidí, kterým se Conan líbí, a existuje mnoho pokračovatelů, kteří nijak postavu Conana nezesměšňují.

David Urban, Praha 8

Názor redakce: proporcionálně v Ikarii převažují právě původní povídky o Conanovi (Dcera Pána mrazu, Jezírko černých obrů). Kdybychom se měli vyhýbat všem tématům, která by se mohla někoho dotknout, nemohli bychom náš časopis vydávat vůbec.

Velice oceňuji pravidelné rubriky, podle mě by Ikarie mohla patřit jen jim. Jen rubrika *Fantastická věda* mě nezaujala. Je to tápání bez koncepce a úrovně, mnohé časopisy jsou v této tematice lepší. Už i název je blbý a záběr tak široký, že to k ničemu nevede.

Dovoluji si nesouhlasit s některými hodnoceními P. Kosátika, třeba jeho odsouzení *Juty* je nespravedlivé. Mně se zas tolik nelíbí jím vyzdvihovaný Kmínek.

Nijak mě nezaujala rozvěklá polemika na téma *Stav naší SF*. Můj názor je, že naši autoři špatní nejsou a povídky i knížky snesou srovnání se světem. Asi je škoda, že angloamerická produkce je pro výtečného pana Neffa modlou. Je sice vynikající, ale ne jediná. Už jen ta záliba v krvi u amerických SF filmů přece o leccčems napovídá.

Petr Starý, Neratovice

Knižní odměnu tentokrát dostávají ti to vylosovaní autoři zajímavých dopisů: M.Staněk, Uhřetice, T.Dittrich, Praha 6 a E.Niczky, Košice. Blahopřejeme!

VIVISEKTOR

Minirecenze novinek
SF a fantastiky

Dne 12. 10. 1991 postihla science fiction smutná událost. Zemřel Arkadij Natanovič Strugackij, bez nadsázky jeden z nejlepších SF spisovatelů na světě.

PŘED DÁVNÝMI ČASY, V JEDNÉ VZDÁLENÉ GALAXII...

Nakladatelství Premiéra projevilo neuvěřitelnou (na naše poměry) pohotovost. Téměř současně s uvedením velkoformátu *Hvězdné války* do kin se objevila i literární verze tohoto příběhu. Již několikrát jsem měl příležitost číst knihu napsanou podle filmového scénáře a pouze v jednom případě (*2001: Vesmírná odysea*) převyšovala literární verze svou celulóidovou předlohu. Brožurka *Hvězdné války* bohužel zapadla do obvyklého schématu. Drží se až křečovitě filmového děje (jako jediný rozdíl jsem postřehl, že zrudíčka Jabba Hatt vystupuje v knize osobně, zatímco na plátně si dá načas až do poslední epizody), a to je podle mého názoru její největší chybou, protože to, co na filmovém plátně působí na člověka neobyčejně dramaticky a vyvolává napětí, ze stránek knihy čpí nudou.

Jsou tedy mezi námi. Tajemný rytíř řádu Jedi Obi-wan Kenobi, černý Darth Vader, ukrytý za tajemnou maskou (proč?), princezna Leia, trochu ztřeštěný Han Solo s věrným Chewbacem, Luke Skywalker, který, ač se stal pilotem teprve nedávno, nakonec (téměř) sám zlikviduje Hvězdu smrti, a pak dva roboti R2D2 a C3PO.

Příběh je jednoduchý, srozumitelný a přehledný. Dobro bojuje se zlem a po dramatických zápletkách vítězí, aby hlavní padouch unikl a mohl strojít úklady v dalších pokračováních, nechybějí únosy a přestřelky, kosmické křižníky i malé lodi, cizí planety i zoologická zahrada mimozemšťanů, tak, jak se to od správné space opery žádá.

Ale přesto se člověk zdráhá uvěřit, že by Luke s Hanem bojovali s letkou

nepřátelských stíhaček podobně jako z paluby létajících pevností z dob druhé světové války. Vím, pro film jsou tyto scény neobyčejně efektní, ale člověk trochu znalý kosmické mechaniky se musí jen lehce pousmát. Při rychlostech přesahujících kruhovou rychlost (a možná se blížíících světelné hranici) musí být vůbec problém nějakou nepřátelskou stíhačku uvidět. Vzdálenosti, na nichž by se odehrávala taková bitva, by byly nepředstavitelné a zásahy lidské ruky jsou nutně předem vyloučeny.

Trochu svérázní jsou také oba roboti, byť nesmírně sympatičtí. R2D2 dokáže opravit vše a otevřít každý zámek, ale zcela mu chybí možnost komunikovat s člověkem, a zde jako tlumočník nutně vystupuje C3PO... Co kdyby ti dva byli odtrženi od sebe? C3PO pak je svým chováním dokonalou kopií člověka, byť zná šest milionů jazyků, ale nezdá se, že by uměl ještě něco jiného a většinou spíše překáží, takže uniká smysl, proč byl vyroben právě v této podobě, když jako tlumočník by se mnohem lépe hodil kapesní translátor.

Na plátně působí velmi efektně soubor laserovými meči, na papíře je však tato scéna poněkud rozpačitá...

Ale to zacházím do zbytečných podrobností. Ději totiž tyto nedostatky naprosto nevadí a vesele kvapí vpřed, čemuž napomáhá i výborný překlad Ondřeje Neffa.

Je jen škoda, že první dojem z knížky pokazí hned dvě chyby na obálce - zkomolené křestní jméno autora na titulu a pro změnu počestné příjmení na hřbetě. Také mi trochu vadí, že informace o tom, že se jedná o *Nejúspěšnější film století*, zcela překryla milého robotka R2D2.

George Lucas: Hvězdné války. Překlad Ondřej Neff. Premiéra, Praha 1991. Náklad neuveden, na zadní straně knížky mám přilepenou cenovku 39,- Kčs.

Hodnocení: **

Josef Pecinovský

KRVAVÉ ROKOKO V ZEMI BONIU

Obálka knihy zaujme na první pohled. Na převážně oranžovém pozadí spatřujeme podivuhodné mnohozvíře: (snad) ještěra s drápy (či spíše rukama s drápotivými prsty), s článkovaným krúněm na hrudi a s blanitými křídly, se (snad) tuří hlavou (poněvadž ostře rohatou), avšak plnou zjevně nebýložravých zubů a s bodcem - probodcem na bradě. Z nozder se valí pára. Ploutve nevidno jistě jen proto, že jsou ukryty ve zpěněných vodách...

Hned první scéna mě zcela pohltila, navzdory poněkud samoučelně

vkomponované "dívce s obnaženými prsy". V barvitě a plasticky rozvíjené expozici se seznamujeme s hlavním hrdinou: zakrsným, obtlouklým a poněkud (značně) zhýčkaným intelektuálem Gookou. Proč ne, človíček z masa a kostí je nám (v leccems také takovým) rozhodně bližší nežli superman bez tuku, bázně a hany...

Když se Gooka vydává na cestu, jdeme s ním, a tak to má být. Jenže... chutnost a stravitelnost textu nespočívá jen v nápaditosti a přesvědčivosti jednotlivých epizod, ale také (možná především) v tom, jak je autor dokáže vkomponovat do celku, jak se mu podaří vytvořit třebas nenápadně, leč nepostradatelné fluidum pozadí, jak dokáže gradovat jistou vnitřní sílu oněch epizod až ke kýženému vyvrcholení...

Až příliš brzy zjistíme, že titulní hrdina není z těch, kdož ne-li silou, tedy vtipem či vůlí dokážou pokořit třebas i bohy.

Náš Gooka je onuce v poryvech prozřetelnosti a vítězí-li, pak s minimem vlastního přičinění. Takto podvádění se pak prokousáváme nekonečnou posloupností relativně izolovaných výstupů, v nichž hrdina poslušen až příliš zřetelných nitek dobývá skalpy maso- či časožravých oblud i odpůrců z řad svého druhu. Vrstující únava textu nezachráně ani dle mého soudu největší klad knihy - bohatý a vyrovnaný, do vhodné míry archaizovaný slovník (jen místčky kontaminovaný moderní terminologií), ani náhlé exkursy do ekologické problematiky, ani pseudoerotické výjevy (kamenný muž s mužstvem ohlazeným nikoli nástroji, hu!). Nu, ono asi přece jen něco bude na zásadě, že správná komerční literatura se čte na jeden záťah (zde to odhaduji na rozsah zhruba dvojnásobný únosnému) a že bývá dokonale přehledná (počet pobytu hrdiny i jeho kolených soupeřů by neměl dosáhnout dvojciferného čísla). Závěr, odehrávající se v civilizaci technicky podobné nynější, považuji takto zpracovaný za poněkud nešťastný (Gooka zcižující v jednom z vrcholných okamžiků spis *O elektrině a jejím použití v obraně, zpravodajství a boji!!*). Působivé či alespoň únosné paralelní využití rekvizit vědecky fantastických i vědecky realistických asi přece jen vyžaduje víc autorských zkušeností... však nedostižnému. Zdaleka největší výhradu mám k morálnímu pojetí a vyznění díla - v podstatě vítězí proradnost, sobectví, touha po moci, i přátelství je pouhá faleš ve službách "nadpřirozených centrál"...

Vím, život není jen romantická procházka růžovým sadem, ale tak naprostá absence jakékoli pozitivně lidské idey - přátelství, lásky, soucitu, obětivosti - mě děsí.

Na začátku popsaná obálka je poctivá v tom, že zcela koresponduje

s obsahem knihy. Autor chtěl do příběhu natěsnat co nejvíc (nápadů je tam na několik slušných povídek). Bohužel přitom pozapomněl, že i komerčně zaměřené čtivo má svá pravidla, možná dokonce v lecčems železnější než takzvaná umělecká literatura.

(Existuje ovšem ještě jedna možnost: autor ona pravidla moc dobře zná, ale porušuje je záměrně... Potom, protože tradice současné tuzemské komerční literatury subžánru "meč a magie" ještě neexistuje, de facto konstituuje jeho "česká specifika"... Doufám, že ne!)

Richard D. Evans: Gooka a dračí lidé. Nakladatelství GOLEM, Praha 1991. 111 stran. Obálka Martin Zhouf.

Hodnocení: **

František Houdek

TARZAN PO OS- MDESÁTI LETECH

Nakladatelství Svoboda převléklo edici Omnia do nového kabátku, na němž jsou základní nacionální knihy přece jen trochu čitelnější, a po dlouhé době svěřilo titulní stránku někomu jinému než příslušníku klanu Jiránků. Těžko říci, zda tyto změny jsou změnami k lepšímu, ale první

titul, který takto vyrazil do světa, je drobné sci-fi dílko francouzského autora Stefana Wula.

Ocitáme se v něm v postkatastrofickém světě na dně Karibského moře a s kmenem lidí vržených zpět do doby kamenné prožíváme jejich každodenní boj o přežití. Pochopitelně jsou tu pozůstatky civilizace, které jsou považovány za božské, dokud titulní hrdina knížky, malý bezejmenný všemi zavržený černý chlapec, pouhou náhodou neodhalí jejich podstatu a nezmocní se záračné zbraně (a čtenář tak dlouho čeká, až chlapec dojde střelivo, že dospěje k přesvědčení o neplatnosti zákona zachování hmoty). Od tohoto okamžiku se černoušek stává mezi jednookými králem, je schopen zabít každé zvíře a pochopitelně přebírá vedoucí funkci v rodném kmeni.

Svět po katastrofě, nijak blíže nevysvětlené, je osídlen i zmutovanými hlavonožci, kteří dosáhli jistěho stupně inteligence a chlapec před jejich nekalými rejdy svůj kmen na poslední chvíli ochrání. Leč hlavonožci jsou radioaktivní...

Až sem v naprostém pořádku, karty jsou rozdány, bývalý náčelník kmene má dostatek důvodů pro to, aby samozvaného vůdce nenáviděl a mohl začít kout pikle; ale v tu chvíli začíná děj kulminovat zcela jiným směrem a místo aby se kmen

poslušně vydal do trosek Ňorku, negativně se na všech promítne požívání jedovatých hlavonožců a všichni bleskově zahynou. Budiž, ale kde se v jejich těle bere helium? Připustíme-li, že inertní plyny je možné vyrobit pouze jadernou reakcí, dostáváme se k prvnímu paradoxu knihy.

Leč jděme dál. Náhle se objevuje bůh - paprskometem nezranitelný - civilizovaný člověk, jehož přítomnost je nevysvětlitelná do doby, než se dovíme, že se jedná o kosmonauty z Venuše, kteří přistáli na Zemi natolik nešťastně, že se nemohou vrátit. Ti se teď stávají jedinými spoluhráči malého černouška, jenž se, povzbuzen požíváním mozků hlavonožců, na což měl jako jediný a výjimečný člen kmene právo, celkem nevysvětlitelně přes noc promění v génia. Naučí se podobně jako kdysi Tarzan v africkém pralese sám číst a psát, a to tak dobře, že za noc zvládne nejen celou encyklopedii, ale málem celou knihovnu, a k dovršení všeho začne stěhovat planety ve vesmíru a tvořit i kopie lidí...

Nu, tady důvěryhodnost příběhu dostala silné mezery, a to tím spíš, že celé dílo je nalisováno do pouhých šesti autorských archů, ač by si zasloužilo při tak bohaté dějové kulise přinejmenším tříkrát větší plochu. Ale kdoví, zda by pak člověk ten přival nápadů, zcela se vymykajících původnímu záměru, unesl.

Škodá. Autor mohl zůstat u země a méně by tu jistě bylo více. Přesto tu nacházíme mnoho působivých míst a jsme ochotni odpustit i to helium, protože se to stává nosným médiem pro neobyčejně působivý popis smrti všech členů kmene, jsme ochotni odpustit způsob, jakým chlapec ochotí medvěda, i to, že v New Yorku budoucnosti, v němž ještě fungují některé systémy, dokáže čtenář dokonale zabloudit. V každém případě se při četbě nenudíme a současně nestácíme žasnout.

Stefan Wul: Ňork. Svoboda 1991. Přeložil Jan Hlavička. 110 stran. 1. vydání, náklad a cena neuvedeny.

Hodnocení: **

Josef Pecinovský

ŇO...PODIVNÝ KLA- SIK SCI-FI

Zpočátku vše nápadně připomíná fantasy. Jak používání rekvizitami, tak i jednoduše přímočarým dějem, který se okamžitě dává do pohybu. Nebezpečí ztráty hlavního hrdiny hned na začátku je nepravděpodobně zažehnáno, a tak začíná závod autora se čtenářem, který z nich to dříve vzdá.

Černé dítě - ano, ústřední postavou je v celém románu fyzicky a ve značné části i mentálně nedospělý

firma FanCentrum a firma Arrakis

si tímto dovoluji oznámit, že k 1. 11. 1991 ukončila firma Arrakis svou činnost. Současně dne 11. 11. 1991 v Bratislavě v budově Městské knihovny na Kapucínské ulici č. 3 (naproti budově SNR) otevřela firma FanCentrum první specializovanou prodejnu SF, comics a příbuzných žánrů & antikvariát ve Slovenské republice s firemním názvem ARRAKIS.

si tímto dovoluji oznámit, že 1. 11. 1991 ukončila firma Arrakis svoju činnosť. Súčasne dňa 11. 11. 1991 v Bratislave v budove Mestskej knižnice na Kapucínskej ulici č. 3 (oproti budove SNR) otvorila firma FanCentrum prvú špecializovanú predajňu SF, comics a príbuzných žánrov & antikvariát v Slovenskej republike s firemným názvom ARRAKIS.

**TĚŠÍME SE NA VAŠI
NÁVŠTĚVU!**

P. Pavelko

**TEŠÍME SA NA VAŠU
NÁVŠTĚVU!**

J. Veverka

J. Plvan

Prodejna Arrakis vyřizuje velkoobchodní objednávky pro Slovenskou republiku. Pokud někomu nevyhovuje zásilkový systém pražské prodejny FanCentrum - Comics, může si taktiež na adrese FanCentrum Arrakis, Kapucínska 3, Bratislava, PSČ 800 00 objednávat kompletní ponuku firmy FanCentrum na dobierku.

jedinec - se vydává na cestu a získává účinnou paprskovou zbraň, kterou zastřelí či prostřelí prakticky cokoli.

Od této chvíle mu už nic nebrání v hledání životního úspěchu, přičemž mu mohutně pomáhá používání vyspělé techniky. Chlapec se dostává dokonce až na vrchol hierarchie svého kmene. Ale ještě není všemu konec. Díky radioaktivitě se stává geniálním, a to byl pro Stefana Wula signál, aby přešel od akce k myšlenkám, jimiž byl při psaní asi natolik uchváten, že o nich zapomněl uvažovat. A protože ho vážný tón přestal bavit, přechází k humoru, který sice dokáže vykouzlit úsměv, ale dost křečovitý.

Román je psán nezúčastněně, chladně a zvláště první polovina se spíše blíží popisu událostí. Text je dělen na krátké části, kterých se na dvojstránku vejde i několik. Díky tomu děj vcelku rychle ubíhá, někde je dokonce napínavý, ale často lze narazit na úmorné pasáže, takže vyvolává značné rozporuplné pocity. Dá se říci, že je nevyrovnaný i po obsahové stránce, obzvlášť zaráží do očí bijící nevěrohodnost situací. V závěru autor zase sklouzává do přehnaného humoru, avšak je nutné mu přiznat výraznou, téměř povídkovou pointu.

Omnia se pokusila ukázat sci-fi veřejnosti opomíjenou francouzskou literaturu, snažila se prorazit v moři angloamerické SF také něčím jiným, jenže neměla při výběru zrovna šťastnou ruku.

(Stefan Wul: *Ňork*)

Hodnocení: **

Roman Štědranský

SKVĚLÁ REPRÍZA PO JEDNATŘICETI LETECH

Kniha *První planeta smrti* vás zaujme už svým obalem. Jen snad ten muž by neměl vypadat, jako by ho právě vytěsnili z londýnského muzea voskových figur; a ta pistole by se určitě (jen z čirého puntíkářství) lépe tasila "z roztrženého a hodně obnošeného pouzdra upevněného k předloktí řemínky", jak je na Pyrru zvykem, než z kovbojského závěsu u boku.

Ale nebuďme úzkoprsí, neboť další ilustrace Karla Soukupa odpovídají standardu obvyklému u našich knih, a některé ho značně převyšují.

Doporučuji, abyste se před četbou pořádně nadechli, neboť nad stránkami knihy tuto biologickou funkci důkladně omezíte.

Jason dinAlt. Sympaták, dobrodruh a profesionální hráč, který ví, co chce, a umí toho dosáhnout. To sálá z prvních stran knihy. Pak ho překvapivě vyhledá velvyslanec

z Pyrru a žebříček hodnot se rázem rozpadne v prach. Kerk je superman s vlastnostmi, které na jeho rodné planetě nejsou lákadlem pro davy obdivovatelů, ale nutností k přežití; nabízí Jasonovi obrovskou sumu jako vklad do hry, v jejímž konečném důsledku jde o bytí či nebytí Pyrru. Prohra znamená smrt z rukou nepochybného odborníka. Pamatuji na smrt, pamatuji na život. Co pro hráče jako dinAlt znamená Věčné Ticho, proti možnosti hrát Velkou Hru! Jde od toho. A v tomto okamžiku se děj rozjždí naplno.

Jason vyhrává miliardy a prostřelí si spolu s Kerkem cestu k lodi, která je s nákladem zbraní dopraví na Pyrrus. Na planetu s dvojnásobnou přitažlivostí, na svět, kde pekelné podmínky vytvořily faunu a flóru, o níž se mimopyřanovi nezdálo ani v nejhrůznějších snech. DinAlt tam však musí. Jeho život je pohyb, akce, dobrodružství. Neznámé ho dráždí a přitahuje. Tam někde existuje planeta lidí, kteří by mohli být silnější a lepší než on...

Harry Harrison dokázal příběh mistrně vygradovat a dovést logickou cestou k vyvrcholení. Myšlenka knihy, že lidé nepochopili od samého počátku řád na Pyrru a vyprovokovali vražděním a nenávistí přírodu k odplatě, je i přes těch třicet let od vzniku knihy stále přitažlivá.

Co říci na konec? Zavřete knihu, začnete zase plynule dýchat, řeknete si, že se Lucie Awadová za svůj překlad stydět nemusí a budete se mnou mít stejný názor na jeden z největších bestsellerů své doby.

(Harry Harrison: *První planeta smrti*, přeložila Lucie Awadová, ilustroval Karel Soukup. AF 167, Brno 1991. 20 000 výtisků.)

Hodnocení: ****

Miroslav Kibus

POMOC, INVAZE DRACULŮ!

Dracula od Brama Stokera, klasické dílo hrůzostrašné literatury, bylo v dvacet let starém překladu Tomáše Korbaře sháněnou vzácností pro milovníky hrůzy. Nyní se, jak už to tak bývá, naopak s Draculy roztrhl pytel. Během jediného měsíce (října) se na pultech objevila tři různá česká vydání této knihy! Pokud jsem si dobře všiml, nejdříve vyšlo nejvěrohodněji se tvářící vydání v nakladatelství Práce. Obálku nenamaloval nikdo jiný než Theodor Rotrekl. Další dvě vydání jsem viděl současně o dva týdny později. Dracula z Hanáckého vydavatelství (společnost A-MOR, Vyškov) stojí 45 Kčs, má kvalitní ilustrace, ale v tiráži bohužel poznámku, že jde o "upravené" vydání.

Ovšem vrcholem je třetí vydání Draculy v nakladatelství Dolmen, edice Netopýr. V tiráži se doslova

píše: "Z anglického originálu upravil a přeložil do slovenštiny Jozef Knot. Ze slovenského upraveného vydání přeložila Miroslava Picková." Hle - způsob, jak si pan nakladatel usnadňuje práci. Ze slovenštiny se přece překládá snadněji než z ne zrovna novodobé angličtiny originálu a slovenské vydání je navíc zkrácené, takže "překlad" bude rychleji hotov. Doufám, že nakladatele bude chodit sám Bram Stoker každou noc strašit.

Toto vydání je obohaceno o fotografie z klasické filmové verze a o doslov Ladislava Ženíška, který je směsí zajímavých informací a informací nepřesných nebo mylných. V tomto doslovu se píše, že poslední bibliografické záznamy románu Dracula pocházejí ze 70. let. To se autor mylně domnívá proto, že novější bibliografie se mu prostě nedostaly do ruky. Podobného omylu se dopustil, když píše, že Polanského film o upírech z roku 1967 je posledním filmovým zpracováním tohoto tématu. Navíc tento film mylně nazývá Dracula; jeho skutečný název zní Ples upírů. A tak dále. Naopak jistou "výhodou" tohoto vydání je nejnižší cena - 40 Kčs.

Ivan Adamovič

SMUTEK SCI- FISTŮV

Je mi vždycky líto, když u nás vyjde kniha od autora, který je známý svou scifistickou nebo alespoň fantastickou tvorbou, ale vydavatel se podaří z jeho díla vybrat vždy a zaručeně knihu, která do fantastiky nepatří. Příklady? Prosím: Hanba od **Salmana Rushdieho** je snad jeho jediný román, který neobsahuje prvky fantastiky. Totéž platí pro román slavného britského SF autora **J.G. Ballarda** Říše slunce z období druhé světové války. Je pravda, že teprve tento román ho vynesl na první příčky žebříčků bestsellerů, ale jméno Ballardovi udělaly SF romány Vítr odnikud, Utopený svět, Krystalický svět, Srážka, Betonový ostrov a další, které dosud čekají na přeložení. **Gore Vidal**, kterému nedávno vyšel v Odeonu román, píše také science fiction. A konečně, **Stephen King**. Autor románů o upírech, o strašidelných domech, o světě po atomové katastrofě a o lidech s parapsychickými schopnostmi se českým čtenářům poprvé představí zcela nefantastickou knihou Nadaný žák. Ano, je to výborná kniha, obsahuje dvě novely, o kterých se říká, že patří k autorovým nejlepším dílům. Ale proč se naši vydavatelé bojí fantastiky?

Ivan Adamovič

FILMFARONIÁDA PRO FILMFANY

ANDROID A TERMINÁTOR

Jeho paže se prodlužují do lesklého hrotu, kterým probodává lidi a pomocí kterého se chytá jedoucích aut. Může se objevit jako boule na podlaze, přeměnit se na humanoida, který prochází ocelovými vraty, nebo prosáknout mříží jako rozpuštěné máslo. Když se zmrazí tekutým vodíkem a pak roztrhne na tisíc kusů, znovu se poskládá do tvaru trpytívého těla z tekutého chromu.

Diváci, kteří přišli na Terminátor 2, mají oči navrch hlavy, když vidí androida T - 1000, který může měnit tvar všeho, čeho se jen dotkne. Je to vraždicí stroj, který přišel z budoucnosti bojovat s Arnoldem Schwarzeneggerem. Podle kouzelníků z *Industrial Light & Magic*, kteří vymýšlejí speciální efekty, je T - 1000 technickým zázrakem a jak říká koordinátor Dennis Muren, je to začátek nové kapitoly ve výrobě filmů.

Kalifornská firma sídlící v San Rafael, založená v roce 1975 Georgem Lucasem pro vytváření speciálních efektů ve Hvězdných válkách, dnes vyrábí triky pro desítky filmů, mezi které patří i dnes promítané filmy *Backdraft*, *The Rocketeer* a *Hudson Hawk*. Svými efekty v Terminátorovi 2 tato firma zavedla nový standard. Toho, že T - 1000 může měnit tvar svůj i tvary ostatních věcí, bylo dosaženo počítačovou technikou, které se říká *digital compositing* - digitální skládání. Filmový obraz se rozkládá do složitého číselného kódu, kterým může počítač téměř libovolně manipulovat a tím obraz měnit.

K tomu, aby se T - 1000 přeměnil z robota na bytost podobnou člověku, použila ILM proces nazvaný Morph (tedy metamorfóza). Poprvé byl použit v roce 1988 ve filmu *Willow* (Vrba). Kroky robota a kroky herce Roberta Patricka byly zakódovány a vloženy do počítače. Ten je smíchal dohromady tak, že splynuly. Nová průkopnická metoda byla také použita na procházení ocelovými překážkami. Pracovníci Lucasovy firmy jí dali přezdívku Make Sticky. Chůze Patricka, kterému v cestě neleží žádná překážka a který jde dolů chodbou, je počítačem rozložena do třírozměrného obrazu.

Počítač pak vytvoří "taveninu", aby simuloval bleskovou deformaci počítačem generovaných překážek, takže na výsledném obraze jsou herec i překážky.

Tvůrci z firmy Industrial Light & Magic doufají, že Terminátor 2 překoná i tak slavné filmy jako *Star Trek 6*, *Memoirs of an Invisible Man* (Vzpomínky neviditelného) a Spielbergův *Hook* (Háček). Diváci, kteří mají rádi filmové triky, se mohou těšit na podivuhodnou podívanou, která je občas vyvede i z míry - třeba když uvidí svět, jak mění tvar, barvu i formu, nebo tak realistické létající přízraky, že se až tají dech.

Přitom je toto vše jen produkt průmyslové imaginace.

(za)

(fotografie na 3. straně obálky)

POSLEDNÍ INFORMACE O PŘIPRAVOVANÉ TRILOGII STAR WARS I - III

Jak známo, film Hvězdné války, který v současnosti běží v našich kinech, byl tvůrci původně označen jako čtvrtý díl delší filmové sagy. V prvních třech dílech bychom se měli dovědět, co předcházelo slavnému příběhu Luka Skywalkera.

První díl této nové trilogie se má začít natáčet v srpnu 1992. S jeho premiérou se počítá o vánocích 1994. Režii bude mít Renny Harlin (Lucas je zaneprázdněn výukou na filmové škole). Producentem je George Lucas, v koprodukcii se Stevenem Spielbergem. Průměrné náklady na jeden film této trilogie budou činit "jen" 30 milionů dolarů. Nebudou tu totiž vystupovat ani velké herecké kvězdy, ani se nepoužije supernákladných filmových triků.

V hlavní roli vystoupí Johny Depp.

Předpokládaný název prvního dílu je *The Clone Wars*.

Pokud se bude Lucas držet toho, co nastínil v rozhovorech po natočení *Návratu Jediho* (poslední film trilogie, která byla natočena jako první, avšak má tvořit 4. - 6. díl celé epopeje), měli by se z postav, které známe, znovu objevit Anakin Skywalker, Ben Obi-wan Kenobi, Mistr Yoda, císař Palpatine a droidi C3PO a R2D2. V poslední

epizodě chystané trilogie by měly být Lukovi Skywalkerovi čtyři roky. Lucas dále prohlásil, že se zde objeví motiv dobré a zlé matky (v první trilogii to byl dobrý a zlý otec - Ben Kenobi a Darth Vader).

Jiří Brenner

Pozn.red.: Je škoda, že druhé dva díly první trilogie, které se jmenují Impérium vrací úder a Návrat Jediho, asi tak hned v našich kinech neuvidíme. Vlastní je totiž jiná firma než první díl a jednání o jejich koupi není zatím na dobré cestě.

HEJNO MUCH A JEDNA KRYSA

Nikoho by neměla zarazit skutečnost, že autoři literárních hrůzostrašných příběhů a režiséři filmových hororů velice často dovádějí ad absurdum maličkosti, které člověku znepríjemňují všední život: strach, že na sluncem vyhřáté pasece šlápneme na zmiji; hrůzu ze snů, v nichž padáme do bezedné studny; obavy z toho, že nás domácí počítač nepustí do bytu nebo z bytu.

Hmyz v nás zpravidla vyvolá spíše odpor než strach. Alespoň v zemích střední Evropy. Moucha zaujímá mezi hmyzem výsadní postavení. Rozšířeností předčí pavouky, vosy, včely i mravence; a až na několik menších chyb se jedná o tvora takřka neškodného...

Zřejmě už ne zjistíme, co se odehrávalo v hlavě pana George Langelaana před napsáním povídky *The Fly* (Moucha; česky v knize *Lupiči mrtvol*), výše uvedené jednoduché úvahy včetně silných osobních antipatií se v nich však vyskytnout mohly. Proč nevyužít příležitosti postrašit lidi obyčejnou mouchou?

Námět znetvoření lidské bytosti mušními částmi těla se zalbil Jamesi Clavellovi, který se proslavil svými knihami (*Král Krysa* aj.).

Napsal scénář, podle něhož Kurt Neumann natočil v roce 1958 ve Spojených státech stejnojmenný film. Vědeckofantastický horor se poměrně věrně drží literární předlohy, v duchu filmové vlny padesátých let uvádí na stříbrné plátno monstrum, nešťastné ze svého osudu, ale přesto děsivé.

Děj začíná téměř detektivně.

Francois Delombre vede se svým bratrem Andrém výzkumný ústav. Jedné noci ho zavolá švagrová Helene. Přizná se mu, že zabila svého manžela. Francois neváhá a spěchá na místo činu. Nalezne bratrovo tělo v hrozném

stavu: hlavu a jednu paži s ramenem rozdrtil velký hydraulický lis.

Linie vyšetřování krvavého zločinu pak v dějové retrospektivě předestře divákům osud vědce, který převratný výsledek svých výzkumů vyzkouší sám na sobě. Poté, co se mu podařilo s pomocí dematerializačního přístroje přenést "bezdrátově" z místa na místo neživý předmět, vstoupí do přenosového zařízení jako zástupce živé přírody sám tvůrce. Bohužel při převodu hmoty na energii a zpět si s Andréem vymění v transportním boxu zapomenutá moucha hlavu a rameno s paží (křídlem).

Zoufalý fyzik po neúspěšném pátrání po znetvořené mouše donutí manželku, aby zabila dvě mouchy jednou ranou lisu; tou druhou mouchou je v tomto případě zahlazení stop...

V závěru filmu nalezne smrt i moucha s lidskou hlavou, ironií osudu z rukou policejního komisaře, který celý případ vyšetřoval a ani za půl zrnka máku ničemu nevěřil.

Jeden z mála skvělých sci-fi horrorů (tak o něm také psaly kritiky) sklídil velký úspěch. Není divu. Vyznačoval se skrytým vnitřním napětím, které udrželo toho, kdo neznal rozuzlení zápletky, v tíživém očekávání něčeho strašného.

Nás, odchovance současných tendencí vývoje filmu, proto nepřekvapí, že někdo chtěl hned napřesrok kosit další muší vavříny. Konkrétně scénárista a režisér Edward L. Berns. Natočil film *Return of the Fly* (Návrat mouchy). Experimenty mrtvého Andrého Delombrea opráší syn Phillippe, a to i přes důrazná varování a proti vůli svého strýce Francois, našeho dobrého známého z prvního dílu. Zvědavý mladík také podlehne touze být prvním úspěšně na dálku přeneseným člověkem a i on si proto vymění s mouchou hlavu.

Děj skoro vůbec nezkomplikuje zlosyn, prahnoucí po výnosném vynálezu, ani policista, který si při zásahu ve jménu spravedlnosti nedopatřením prohodí nohu s krysou. Strýc Francois synovci Phillipovi chytne mouchu s jeho hlavou; tentokrát opakování, ta matka moudrosti, vrátí hlavy - a prý i nohu - na svá místa.

Šest let trvalo, než se další režisér rozhodl čerpat námět z George Langelaana. Jenže i o třetím filmu s muší tematikou lze říci totéž co o druhém: bezúčelně komplikovaný scénář, nedbalá režie, brakové pokračování, nízká kvalita filmařské práce. Obsah nestojí za víc než za stručnou zmínku.

Curse of the Fly (Kletba mouchy) je o dalším vědci, který chce experimentovat s transportem lidí na dálku.

O jeho příbuzenském poměru k André Delombreovi tentokrát není nic známo. Oběti transportu jsou všelijak postiženy, vědec při experimentu na vlastní osobě získá "pouze" telepatické schopnosti...

Světověznámý spisovatel vědecko-fantastických knih F. Pohl prohlásil, že autor sci-fi smí lhát a vymýšlet si, až se hory zelenají, jen nesmí zapomenout na logickou výstavbu svých tvrzení a hypotéz. Jak tedy může po světě běhat člověk s muší hlavou, která velikostí odpovídá lidské hlavě před výměnou? A to ponecháváme stranou otázku zachování inteligence. Stejně rozporné jsou ostatní kombinace krysích, lidských a muších těl.

Těmto nelogickým důsledkům dematerializačního přenosu živého materiálu se vtipně vyhnuli tvůrci remaku filmu *Moucha* (režie David Cronenberg, 1986). Vybaveni

poznatky nejnovějších výzkumů použili jako hlavní zbraň proti odvážnému fyzikovi, jenž neuváženě vleze do transportního řetězce s obyčejnou mouchou, prohození lidských a muších genů.

Postupná přeměna člověka v muší monstrum Pohlově požadavku jakžtakž vyhovuje. Ale to již je jiná kapitola filmových dějin, jejíž běh a obsah může současník naštěstí sledovat sám v našich kinech.

Druhá vlna filmů *Moucha* a *Moucha 2* (Chris Walas, 1988) zatím pokračování v podobě třetího dílu nemá. Ostatně, pokud by se měla historie opakovat (a kvalita prvního a druhého filmu nasvědčuje tomu, že se tak dosud děje), pak není o co stát.

Stanislav Čermák

Záběr z filmu MOUCHA

TERMINÁTOR 2

T - 1000 testuje svůj kov

Jemný, něžný kyborg: střílí jen na nohy

*Svatá rodina bojující za záchranu světa:
Schwarzenegger, Hamiltonová a Furlong.*